

Europeiska unionens officiella tidning

C 143

Svensk utgåva

Meddelanden och upplysningar

femtiofemte årgången

22 maj 2012

Informationsnummer

Innehållsförteckning

Sida

I Resolutioner, rekommendationer och yttranden

RESOLUTIONER

Europeiska ekonomiska och sociala kommittén

478:e plenarsessionen av den 22 och 23 februari 2012

2012/C 143/01	Resolution från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om den ekonomiska och sociala situationen i Europeiska unionen antagen vid kommitténs 478:e plenarsession	1
---------------	---	---

YTTRANDEN

Europeiska ekonomiska och sociala kommittén

478:e plenarsessionen av den 22 och 23 februari 2012

2012/C 143/02	Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om "Att involvera det civila samhället i regleringen av finansmarknaderna" (yttrande på eget initiativ)	3
2012/C 143/03	Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om "Tillväxt och statsskuld i EU: två innovativa förslag" (yttrande på eget initiativ)	10
2012/C 143/04	Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om "Medborgarinriktat och humanistiskt perspektiv på den inre marknaden" (yttrande på eget initiativ)	17

SV

Pris:
8 EUR

(forts. på nästa sida)

<u>Informationsnummer</u>	Innehållsförteckning (forts.)	Sida
2012/C 143/05	Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om "Sociala konsekvenser av de nya bestämmelserna för den ekonomiska styrningen" (yttrande på eget initiativ)	23
2012/C 143/06	Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om "Den sociala ekonomin i Latinamerika" (yttrande på eget initiativ)	29
2012/C 143/07	Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om "Jordbruk och hantverk – en vinnande kombination för landsbygdsområden" (yttrande på eget initiativ)	35
2012/C 143/08	Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om "EESK:s ståndpunkt vad gäller förberedelserna inför Förenta nationernas konferens om hållbar utveckling (Rio+20)" (tilläggsyttrande)	39

III Förberedande akter

EUROPEISKA EKONOMISKA OCH SOCIALA KOMMITTÉN

478:e plenarsessionen av den 22 och 23 februari 2012

2012/C 143/09	Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om "Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om Europeiska fonden för justering för globaliseringseffekter (2014–2020)" KOM(2011) 608 slutlig – 2011/0269 (COD)	42
2012/C 143/10	Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om "Förslag till rådets direktiv om ett gemensamt system för beskattning av räntor och royaltyer som betalas mellan närstående bolag i olika medlemsstater" (omarbetning) KOM(2011) 714 slutlig – 2011/0314 (CNS)	46
2012/C 143/11	Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om "Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om inrättande av ett åtgärdsprogram för tull- och skattefrågor i Europeiska unionen för perioden 2014–2020 (Fiscus) och om upphävande av beslut nr 1482/2007/EG och nr 624/2007/EG" KOM(2011) 706 slutlig – 2011/0341 (COD)	48
2012/C 143/12	Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om "Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt Regionkommittén – Årlig tillväxtöversikt 2012" KOM(2011) 815 slutlig	51
2012/C 143/13	Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om "Grönbok om distribution av audiovisuella verk i Europeiska unionen: möjligheter och utmaningar med en digital inre marknad" KOM(2011) 427 slutlig	69

I

(Resolutioner, rekommendationer och yttranden)

RESOLUTIONER

EUROPEISKA EKONOMISKA OCH SOCIALA KOMMITTÉN

478:E PLENARSESSIONEN AV DEN 122 OCH 23 FEBRUARI 2012

Resolution från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om den ekonomiska och sociala situationen i Europeiska unionen antagen vid kommitténs 478:e plenarsession

(2012/C 143/01)

Vid sin plenarsession den 22–23 februari 2012 (sammanträdet den 22 februari 2012) antog Europeiska ekonomiska och sociala kommittén följande resolution med 157 röster för, 30 röster emot och 12 nedlagda röster

Europeiska ekonomiska och sociala kommittén (EESK) uttryckte sin djupa oro över tillståndet i unionen och riktade en kraftfull appell till EU-institutionerna och medlemsstaternas regeringar om att göra allt som står i deras makt för att bekräfta det absoluta och omistliga värdet i ett enat Europa, och antog följande resolution:

- EESK beklagar de dröjsmål och den oenighet som förekommer mellan EU:s medlemsstater vid en tidpunkt då EU bör uppvisa beslutsamhet, enighet och solidaritet.
 - Kommittén välkomnar dock att Eurogruppen måndagen den 20 februari nådde en överenskommelse om det andra stödpaketet till Grekland. Vi beklagar emellertid att arbetet med att nå en definitiv lösning har varit trögt och tidskrävande.
 - EESK känner dock oro inför de sociala och ekonomiska konsekvenserna och uppmanar Europeiska rådet att stödja åtgärder för ekonomisk återhämtning, särskilt vad gäller de länder som drabbats hårdast av krisen.
 - EESK framhåller behovet av investeringar i den reala ekonomin, särskilt genom en effektiv industripolitik, för att få bukt med den nuvarande recessionsspiralen.
 - Kommittén välkomnar det initiativ som tolv regeringar riktat till rådet och kommissionen.
1. EESK konstaterar att EU:s medborgare i växande utsträckning tvivlar på EU:s institutioner, och därmed själva unionen, samtidigt som skulden för problemen i allt högre grad läggs på EU.
 2. EESK kan inte ställa sig bakom sådana åtgärder som enbart syftar till budgetdisciplin och skattedisciplin. Vi anser att styrningen av den ekonomiska politiken i euroområdet och i EU måste bli mer omfattande och ambitiös.
 3. EESK framhåller den centrala roll som Europeiska kommissionen har när det gäller att tillvarata det europeiska allmänintresset, särskilt i samband med genomförandet av ekonomisk-politiska och penningpolitiska åtgärder, bland annat de som anges i det nya mellanstatliga avtalet.
 4. EESK konstaterar i detta sammanhang att det krävs en nylansering av Europa 2020-strategin, med särskilda satsningar på ungdomar, forskning och innovation samt grön ekonomi. EESK lyckönskar ordförande José Manuel Barroso för de nya insatser som han aviserade vid Europeiska rådets möte den 30 januari 2012 i syfte att främja ungdomars sysselsättningsmöjligheter och uppmanar honom att skyndsamt genomföra konkreta initiativ på detta område. EESK välkomnar dessutom stödåtgärderna riktade till de små och medelstora företagen helt i enlighet med gällande EU-lagstiftning.
 5. EESK framhåller att EU vid förhandlingarna om den fleråriga budgetplanen 2014–2020 måste förses med en adekvat och

ökande budget. EESK stöder Europeiska kommissionens förslag att hitta nya egna medel för finansiering av EU:s budget och att använda sig av olika former av offentliga och/eller privata investeringar. EESK kommer å sin sida att utarbeta en rapport om kostnaderna för "icke-Europa", där de fördelar som kan förväntas av en ökad europeisk integration kommer att lyftas fram. EESK understryker också att de länder som blev EU-medlemmar 2004 inte får utsättas för diskriminerande behandling när det gäller tröskelvärden och urvalskriterier för stöd från EU:s fonder.

6. EESK håller med om att Europeiska centralbanken måste ges en större roll när det gäller att stabilisera läget i euroområdet och att ta fram finansieringstekniska instrument, med utnyttjande av privat sparande och av marknaderna (euroobligationer) för finansiering av framtidsinriktade projekt för ekonomisk återhämtning.

7. EESK vill därför rikta följande rekommendationer till EU-institutionerna och de nationella myndigheterna:

— Att inte på något sätt försvaga gällande fördrag och de institutioner som baseras på dessa.

- Att vidta gemenskapsåtgärder som syftar till att främja tillväxten och stödja infrastrukturutvecklingen och de små och medelstora företagens ansträngningar, förbättra de ungas möjligheter till sysselsättning och öka satsningarna på en effektiv och miljövänlig europeisk energipolitik.
- Att anta en ambitiös budget för att kunna genomföra dessa åtgärder och stärka den europeiska sammanhållningen.
- Att uppvisa enighet inför EU-medborgarna och världen.
- Att sända ett positivt budskap till Europas ungdom att Europeiska unionen kan lösa krisen och ge ungdomarna goda framtidsutsikter.
- Att säkerställa att de beslut som fattas på alla nivåer grundar sig på ett verkligt deltagande från medborgarnas sida genom förfaranden som ger Europaparlamentet och de nationella parlamenten en påtaglig roll och omfattar reellt samråd med organisationer som företräder det civila samhället, samt att på bästa sätt utnyttja den oberoende sociala dialogen.

Bryssel den 22 februari 2012

Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs
ordförande
Staffan NILSSON

YTTRANDEN

EUROPEISKA EKONOMISKA OCH SOCIALA KOMMITTÉN

478:E PLENARSESSIONEN AV DEN 22 OCH 23 FEBRUARI 2012

Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om "Att involvera det civila samhället i regleringen av finansmarknaderna" (yttrande på eget initiativ)

(2012/C 143/02)

Föredragande: **Peter MORGAN**

Den 20 januari 2011 beslutade Europeiska ekonomiska och sociala kommittén att i enlighet med artikel 29.2 i arbetsordningen utarbeta ett yttrande på eget initiativ om

"Att involvera det civila samhället i regleringen av finansmarknaderna".

Facksektionen för Ekonomiska och monetära unionen, ekonomisk och social sammanhållning, som svarat för kommitténs beredning av ärendet, antog sitt yttrande den 2 februari 2012.

Vid sin 478:e plenarsession den 22 och 23 februari 2012 (sammanträdet den 22 februari 2012), antog Europeiska ekonomiska och sociala kommittén följande yttrande med 66 röster för, 53 röster emot och 41 nedlagda röster.

1. Slutsatser och rekommendationer

1.1 Den otillräckliga och bristfälliga regleringen av och tillsynen över finansmarknaderna låg delvis till grund för finanskrisen. En av svårigheterna med regleringen av finansmarknaderna är att på ett väl avvägt sätt ta hänsyn till alla olikartade och motstridiga ståndpunkter. Finanssektorn företräder på ett legitimt sätt sina egna intressen, men det saknas en betydande motvikt från det civila samhällets sida. Den politiska debatten förs främst mellan lagstiftaren, å ena sidan, och den berörda finanssektorn, å andra sidan.

1.2 Europeiska ekonomiska och sociala kommittén är särskilt lämpad att vid regleringen av finansmarknaderna kompensera för bristen på deltagande från det civila samhällets sida. I EESK ingår ju företrädare för finanssektorns organisationer, med konsumentorganisationer och fackförbund som motpol. Detta innebär emellertid inte att EESK vare sig vill eller förmår ersätta det direkta deltagandet från organisationerna i det civila samhället. Medborgardialogen är en demokratisk och offentlig opinionsbildningsprocess, där alla berörda aktörer bör medverka på ett effektivt sätt.

1.3 EESK ifrågasätter inte heller på något sätt att finanssektorn har en legitim roll i opinionsbildningen. Det är finanssek-

torns företag som påverkas av regleringen och som ska leva upp till dess krav och fullgöra de lagstadgade skyldigheterna. Kommittén är också medveten om att man inom de flesta av finanssektorns affärsområden och företag ägnar sig åt seriös och hederlig verksamhet, som inte är orsak till finanskrisen.

1.4 Detaljregleringen är komplex. Det är därför avgörande att organisationerna inte bara anger principiella mål och kräver skärpta regler i största allmänhet utan även lägger fram initierade och ändamålsenliga förslag och argument. För att åstadkomma detta krävs avsevärda ansträngningar, så att organisationerna blir jämbördiga parter i diskussionen med lagstiftaren och med andra organisationer.

1.5 Kommissionen, parlamentet, rådet och medlemsstaterna måste själva ta initiativ till att få civilsamhället att delta på bredare front i regleringen av finansmarknaderna.

1.6 Europeiska centralbanken, Europeiska systemrisknämnden och den nyinrättade europeiska tillsynsmyndigheten för finansmarknaderna borde på lämpligt sätt involvera det civila

samhällets organisationer i sitt arbete. De intressentgrupper som enligt lag ska inrättas vid de finansiella tillsynsmyndigheterna bör anpassa sitt arbetssätt till de civila samhällsorganisationernas särdrag.

1.7 Det kan i vissa fall vara motiverat med finansiellt EU-stöd till civila samhällsorganisationer för att kompensera att angelägna intressen är bristfälligt företrädda. Det måste dock i så fall råda fullständig öppenhet om det finansiella stödet och finnas garantier för organisationernas oberoende, liksom åtgärder som förhindrar att dessa organisationer gynnas vid kontakterna med kommissionen i förhållande till organisationer som inte erhåller stöd.

1.8 Utöver konsumentorganisationer och fackförbund finns det även en rad andra grupper som kan bidra väsentligt i diskussionen om finansmarknaderna. Hit hör exempelvis välgörarenhetsorganisationer, små och medelstora företag, organisationer som företräder institutionella investerare, industri- och tjänsteföretag med omfattande finansiella transaktioner, organisationer för sådana företag samt förmedlare av finansiella tjänster och till och med kreditvärderingsinstitut. Konkurrenssituationen på marknaden är sådan att även företrädare för andra branscher än de som direkt omfattas av regleringen bidrar på ett värdefullt sätt.

1.9 Alla ämnesområden lämpar sig inte lika väl för yttranden från det civila samhällets organisationer. Till de bäst lämpade områdena hör frågor om konsumentskydd, användning av skattemedel för att rädda finansinstitut samt beskattning av finanssektorn. Tekniska detaljproblem, t.ex. vid solvensberäkning, redovisning eller liknande, är däremot mindre lämpade.

1.10 Det räcker inte att ställa svepande och onyanserade krav på skärpta regler – sådant är lagstiftaren inte betjänt av. Förslagen måste vara så konkreta som möjligt, och den som lägger fram dem bör också själv ha gjort en egen analys av de för- och nackdelar som de skärpta kraven medför.

1.11 EESK uppmuntrar EU:s och medlemsstaternas civila samhällsorganisationer att engagera sig mer än tidigare i regleringen av finansmarknaderna. I åtskilliga av dessa organisationer kan det vara motiverat att införa främjande av stabilitet på finansmarknaderna som ett särskilt och eventuellt nytt organisationsmål samt att utöka organisationens intresse- och aktivitetssfär i denna riktning.

1.12 För EESK framstår det som önskvärt att de samman slutningar som medverkar vid regleringen av finansmarknaderna också på ett brett och positivt sätt informerar sina organisationer och allmänheten om EU:s framgångsrika åtgärder på detta område.

1.13 Visserligen har det bevisligen förekommit oaksamt agerande på ett fåtal håll inom EU:s finanssektor, men sektorn hör också till dem som drabbats av krisen och uppmanas därför att

ta sitt ansvar och medverka till en effektiv reglering av finansmarknaderna. Enskilda affärsområden ska inte visa falsk blygsamhet när det gäller att ha synpunkter på hur andra affärsområden bör regleras så att det gagnar stabiliteten på finansmarknaderna.

1.14 Även finanssektorn bör vara öppen för dialog med det civila samhällets organisationer. Under finanskrisens gång har finanssektorn hamnat i fokus för allmänhetens uppmärksamhet. Att inleda en dialog med det civila samhället, utbyta argument och ta till sig förslag kan därför gagna företagen.

1.15 Medierna har av naturliga skäl en betydande roll när det gäller opinionsbildningen i EU. Det vore därför önskvärt att även medierna i större utsträckning återgav de civila samhällsorganisationernas ståndpunkt.

1.16 EESK kommer även i fortsättningen att intensivt ägna sig åt förslag om reglering av finansmarknaderna, föra en bred diskussion om dessa och avge utförliga yttranden. Kommittén kommer särskilt att vinnlägga sig om att beakta synpunkterna från det civila samhällets företrädare i kommittén. Vid samråden kommer facksektioner och studiegrupper att genomföra utfrågningar med det civila samhällets organisationer för att på ett starkare och mer direkt sätt integrera dessa då EESK formulerar sin ståndpunkt.

1.17 Då EESK utformar sitt arbete, sina plenarsessioner samt facksektionernas och studiegruppens sammanträden ska kommittén sörja för att det finns fullgoda möjligheter till en intensiv diskussion om regleringen av finansmarknaderna. EESK ska förvalta sina finansiella resurser och personalresurser på så sätt att ledamöterna får tillgång till kvalificerad rådgivning av sakkunniga på området för reglering av finansmarknaderna.

2. Yttrandets syfte och bakgrund

2.1 Den finansmarknadskris (¹) som tog sin början 2008 fick förödande följder för människor i hela världen och i synnerhet för EU-medborgarna. Detta har EESK behandlat ingående vid ett flertal tillfällen. En orsak till marknadskollapsen, till den spekulation som föregick den och till handeln med synnerligen riskfyllda finansiella produkter, var otillräcklig och bristfällig reglering av och tillsyn över finansmarknaderna.

2.2 I dag liksom tidigare är en av svårigheterna då nya bestämmelser för sektorn ska införas att möjliggöra en välavvägd blandning av motsatta ståndpunkter i den pluralistiska och demokratiska opinionsbildningen. I dag finns det ingen betydande motvikt till finanssektorns legitima rätt att företräda sina intressen i form av det civila samhällets organisationer. I den nya regleringen av finansmarknaderna borde denna asymmetri avlägsnas.

(¹) Yttrandet går inte in på den kris som orsakats av alltför höga statliga budgetunderskott. Man kan emellertid även här fråga sig varför det civila samhället inte tidigare och kraftfullare har krävt en minskad skuldsättning.

2.3 EESK är det civila samhällets EU-institution och ser det som sin uppgift att inte bara avge egna yttranden utan också verka för att involvera samtliga medverkande och berörda parter på ett brett och omfattande sätt i EU:s lagstiftningsprocess. EESK finner det därför oroande att det många gånger inte går att få till stånd en balanserad debatt inom vissa politikområden.

2.4 Syftet med detta initiativyttrande är därför att analysera det civila samhällets medverkan vid regleringen av finansmarknaderna och att lägga fram rekommendationer om hur deltagandet kan förbättras.

3. Brister och hinder för det civila samhällets deltagande

3.1 Regleringen av finansmarknaden har hittills i första hand följts av berörda kretsar inom finanssektorn. Den utfrågning som EESK anordnade den 28 november 2011 var en mycket talande bekräftelse på detta. Det berodde inte på bristande öppenhet från EU-institutionernas sida. Ämnet har hittills inte väckt något stort intresse hos organisationer utanför finanssektorn. Ett tecken på detta är att så få har medverkat i kommissionens samråd, parlamentets utfrågningar och den allmänna debatten.

3.2 Det politiska meningsutbytet om direktiv och förordningar för finanssektorn sker än i dag i första hand mellan lagstiftaren, å ena sidan, och den berörda finanssektorn, å andra sidan. Kontrasten till andra områden är slående – där ingår den politiska debatten just i Bryssel, även den mellan det civila samhällets organisationer, i kärnan för det pluralistiska meningsutbytet. I socialpolitiken kan det handla om arbetsgivare kontra fackförbund, i miljöpolitiken om industri kontra miljöorganisationer och i konsumentpolitiken om handeln kontra konsumentorganisationerna.

3.3 EESK anser att det finns en rad orsaker till bristerna i regleringen av finansmarknaderna:

3.3.1 Syftet med regleringen av finansmarknaderna är att göra dem säkra och stabila och därmed värna en föga konkret och påtaglig offentlig vara, som också länge framstod som helt ohotad. Det var inte självklart vilka konkreta medborgarintressen man borde ha skyddat. Aktörer utanför finansmarknaderna hade därmed föga incitament, anledning eller drivkraft att ägna sig åt dessa frågor.

3.3.2 Finansmarknader är synnerligen komplexa, och att sätta sig in i dem utan att själv vara expert är ingen enkel sak. Aktörerna är många, produkterna komplicerade och orsakssamband finns på åtskilliga nivåer, vilket gör det svårt för organisationer utanför sektorn att skaffa sig den sakkunskap som krävs för att de ska kunna delta i debatten.

3.3.3 Det är ofta svårt att urskilja vilka direkta och framför allt indirekta konsekvenser en reglering får för medlemmarna av

en organisation inom det civila samhället, framför allt när det inte handlar om direktiv och förordningar utan om komplicerade genomförandebestämmelser och tekniska normer.

3.3.4 Lagstiftningsprocessen för finansmarknaden är ganska svårbegriplig. Det tidigare Lamfalussy-förfarandet och dagens system med delegerade rättsakter, genomförandeakter och bindande tekniska standarder, där varje förfarande har en rad skeden under medverkan av många olika institutioner och myndigheter, gör det ofta svårt att avge ändamålsenliga yttranden i rätt tid. Regleringarnas innehåll fastställs dessutom i allt högre grad av globala organ som G20, Baselkommittén eller IASB (International Accounting Standards Board), som inte har så öppna arbetssätt.

3.3.5 Med tanke på den stora mängden regleringsprojekt, tempot i lagstiftningsförfarandena och den stora mängden berörda aktörer har också beslutsfattarna vid institutionerna stött på gränsen för vad de klarar av när det handlar om att föra samtal, utarbeta ståndpunkter eller delta i konferenser.

3.3.6 Finansmarknaderna i världen är starkt integrerade, kapitalets rörlighet är global och handeln är mycket känslig – dessa argument mot en reglering av EU:s marknader har hittills varit svåra att vederlägga. Konkurrensen om det lättflyktiga investeringskapital som ska främja tillväxten och skapa nya arbetstillfällen har fått en mjukare reglering att framstå som ett förnuftigt val. Längre verkade detta vara tillräckligt.

3.4 Dessa svårigheter har också fått några ledamöter i Europaparlamentet att grunda Finance Watch, ett initiativ där en rad europeiska och nationella sammanslutningar samverkar för att med kritiska ögon följa lagstiftningen för finanssektorn.

3.5 Liknande problem tycks även förekomma i medlemsstaterna. Det finns inget som tyder på att krafter i det civila samhället har kunnat påverka regleringen av finansmarknaderna i någon större utsträckning.

3.6 Att ta hänsyn till små och medelstora finansiella företags intressen tycks vara lika besvärligt som att involvera det civila samhället. Många mindre finansinstitut klagat över att regelverket är administrativt betungande och så komplicerat att de har svårt att genomföra det i praktiken.

4. Principiella synpunkter

4.1 Deltagandedemokratin är en integrerad del av EU:s samhälls- och styrningsmodell. Den representativa deltagandedemokratin är förankrad i Lissabonfördraget, som dock bara föreskriver att "medborgarna och de representativa sammanslutningarna" ska ha möjlighet att ge uttryck för sina åsikter (artikel 11 i EU-fördraget). Om vissa planer inte väcker någon reaktion från det civila samhällets sida, eller endast får ett obalanserat gensvar, är det således upp till EU:s institutioner att själva ta initiativet.

4.2 Det är dock självklart att besluten fattas av de demokratiskt legitimerade institutionerna och att medborgardialogen endast utgör ett förberedande och kompletterande moment.

4.3 För det civila samhällets sammanslutningar är EESK det forum där de har störst möjlighet att företräda sina intressen och utbyta och framföra ståndpunkter. EESK är därmed en omistlig bro mellan EU och unionsmedborgarna och fyller denna funktion i synnerhet i lagstiftningsarbetet.

4.4 På området reglering av finansmarknaderna är EESK särskilt lämpat att spela en framträdande roll och kompensera bristfällig involvering av det civila samhället. I EESK ingår ju företrädare såväl för finanssektorns organisationer som för konsumentorganisationer och fackförbund. Eftersom det åligger EESK att yttra sig om kommissionens förslag, krävs det ingen särskild uppmaning eller drivkraft för att EESK-ledamöterna med automatik ska befatta sig med dessa lagtexter.

4.5 Sedan finanskrisen tog sin början i mitten av 2008 har EESK således vid flera tillfällen fungerat som röst för organisationerna inom det civila samhället och avgett ett trettiotal yttranden om finanskrisen i allmänhet och olika lagstiftningsinitiativ i synnerhet.

4.6 Bristen på deltagande från det civila samhället i övrigt gör att EU:s institutioner på området blir desto mer benägna att visa intresse för EESK:s yttranden.

4.7 Detta innebär emellertid inte att EESK vare sig vill eller förmår ersätta det direkta deltagandet från organisationerna i det civila samhället. Medborgardialogen är en demokratisk och offentlig opinionsbildningsprocess, där så många aktörer som möjligt bör medverka på olika sätt.

4.8 EESK ifrågasätter heller inte att finanssektorn har samma legitima rätt att delta i opinionsbildningen som övriga organisationer. Det är finanssektorns företag som påverkas av regleringen, som ska leva upp till dess krav och fullgöra de lagstadgade skyldigheterna. Finanssektorns organisationer måste också involveras eftersom finansiell stabilitet givetvis i mycket hög grad gagnar branschen själv. Även branschens sakkunskaper behövs för att det ska gå att göra välunderbyggda konsekvensbedömningar.

4.9 EESK konstaterar också att flertalet av finanssektorns branscher och företag uppträder seriöst och hederligt och inte har bidragit till finanskrisen. Ibland dras hela finanssektorn över en kam och döms ut, men EESK anser inte att det finns fog för detta. De flesta företag i sektorn har inte tjänat pengar på finansmarknadernas överdrifter, utan har själva drabbats av krisen och dess följdverkningar. Av finansinstitutens kunder är det dock endast ett begränsat antal som har drabbats av förluster – inte minst tack vare det statliga stöd som utgått.

4.10 Den finansiella och ekonomiska krisen har emellertid slagit hårdast mot de enskilda medborgarna, som är skattebeta-

lare, arbetstagare och konsument. Dessa bör genom det civila samhällets organisationer delta mer aktivt då det nya regelverket för finanssektorn utarbetas, för att se till att en kris av denna omfattning aldrig upprepas.

4.11 Detaljregleringen är komplex. Det är därför avgörande att organisationerna inte bara anger principiella mål och kräver skärpta regler i största allmänhet utan även lägger fram initierade och ändamålsenliga förslag och argument. För att åstadkomma detta krävs avsevärda ansträngningar så att organisationerna blir jämbördiga parter i diskussionen med lagstiftaren och med andra organisationer.

5. Särskilda rekommendationer

5.1 Kommissionen, parlamentet, rådet och medlemsstaterna måste själva ta initiativ till att få civilsamhället att delta på bredare front i regleringen av finansmarknaderna.

5.1.1 Det är av avgörande betydelse att man i förslagen på ett enkelt, öppet och exakt sätt redogör för de direkta och indirekta följderna av regleringsplanerna för det civila samhället, så att det blir lättare för organisationerna att förstå hur medborgarna påverkas.

5.1.2 Historiskt sett har det varit vanligt att endast ett fåtal synpunkter inkommit från det civila samhällets sida vid samråd om frågor som berör finansmarknaden. Om så är fallet även nu bör enskilda organisationer direkt uppmanas att engagera sig. I nödfall får samrådsperioderna förlängas på det sätt som beskrivits i kommissionens initiativ "Smart lagstiftning". Samråden får inte ha en snävt teknisk inriktning, utan civilsamhället ska särskilt uppmanas att framföra synpunkter, varvid man bör ta hänsyn till att varje organisation i det civila samhället ser saken ur sitt eget perspektiv.

5.1.3 När kommissionen eller parlamentet genomför offentliga utfrågningar bör berörda organisationer involveras redan från början. Institutionerna borde trots tunga kalendrar stå öppna för samtal med det civila samhällets organisationer och delta i deras evenemang.

5.1.4 Kommissionens och parlamentets expertgrupper bör inte endast bestå av företrädare för finanssektorn utan också av företrädare för andra grupper. Man bör dock vinnlägga sig om att de personer som utses har tillräcklig sakkunskap i de ämnen som ska avhandlas. En ojämn fördelning av sakkunskap är inte till någon nytta i slutändan.

5.1.5 Det kan i vissa fall vara motiverat med finansiellt EU-stöd till civila samhällsorganisationer, för att kompensera att angelägna intressen är bristfälligt företrädda. Detta strider emellertid emot principen om att medborgarinitiativ ska organiseras och finansieras av medborgarna själva, och det kan även gå ut över organisationens oberoende och utlösa lojalitetskonflikter på båda sidor. Det måste i vilket fall som helst råda fullständig

öppenhet om det finansiella stödet och finnas garantier för organisationernas oberoende, liksom åtgärder som förhindrar att dessa organisationer gynnas vid kontakterna med kommissionen i förhållande till organisationer som inte erhåller stöd.

5.2 De övriga EU-inrättningar som arbetar med reglering av finansmarknaderna – exempelvis Europeiska centralbanken, Europeiska systemrisknämnden och EU:s tre tillsynsorgan för finansmarknaderna på bank-, värdepappers- respektive försäkringsområdet – bör beakta ståndpunkterna från organisationerna i det civila samhället i sitt arbete.

5.3 De intressegrupper som enligt lagstiftningen ska finnas vid de finansiella tillsynsmyndigheterna bör i sitt arbetssätt beakta de civila samhällsorganisationernas perspektiv och möjliga feedback till respektive organisationer. På så vis kan det växa fram ytterligare en kanal för det civila samhällets deltagande. För närvarande är detta inte alltid fallet, vilket främst beror på den sekretess som tillämpas på handlingar och överläggningar och som ur insynssynpunkt förefaller överdriven.

5.4 För att i större utsträckning involvera det civila samhället i regleringen av finansmarknaderna räcker det inte att ställa abstrakta politiska krav. Det krävs en konkret uppfattning om vem som bör yttra sig om vilka finansmarknadsfrågor och när detta bör ske.

5.4.1 Utöver konsumentorganisationer och fackförbund finns det även en rad andra grupper som kan bidra väsentligt i diskussionen om finansmarknaderna. Hit hör exempelvis välgörenhetsorganisationer, små och medelstora företag, organisationer som företräder institutionella investerare, industri- och tjänsteföretag med omfattande finansiella transaktioner, organisationer för sådana företag samt förmedlare av finansiella tjänster och till och med kreditvärderingsinstitut. Även företrädare för andra branscher än de som direkt omfattas av regleringen kan bidra på ett värdefullt sätt.

5.4.2 Alla ämnesområden är inte lika lämpade för yttranden från det civila samhällets organisationer.

5.4.2.1 Till de bäst lämpade hör frågor om konsumentskydd, användning av skattemedel för att rädda finansinstitut samt beskattning av finanssektorn. Tekniska detaljproblem, t.ex. vid solvensberäkning, redovisning eller liknande, är däremot mindre lämpade.

5.4.2.2 Ändå borde organisationerna inte bara befatta sig med bestämmelserna när dessa antas utan ta ställning till hela förfarandet, inklusive genomförandebestämmelser och tekniska normer, även om detta framstår som mödosamt.

5.4.2.3 Kommittén är medveten om att långsiktig stabilitet och hållbarhet på finansmarknaderna uppkommer genom samverkan mellan en lång rad ändamålsenliga detaljföreskrifter som var för sig blir föremål för diskussion. Om organisationerna inte

kan befatta sig med alla förslag måste det civila samhället som ett minimum behandla de ämnen som är avgörande för att lagstiftningen i sin helhet ska få ett bra resultat. Då handlar det inte längre enbart om konsumentlagstiftning utan även om sådant som tillsynslagstiftning, storleken på eget kapital och bolagsstyrning.

5.4.2.4 En annan svårighet är att problem som kan förefalla synnerligen tekniska kan dölja politiskt sett starkt laddade frågor som direkt påverkar medborgarna. Exempelvis får fastställandet av räntesatsen för beräkning av avsättningar vid privat pensionsparande avsevärda följder för försäkringsbolagens möjligheter att göra långsiktigt garanterade pensionsåtaganden.

5.4.2.5 Det räcker inte att ställa svepande och onyanserade krav på skärpta regler – sådant är lagstiftaren inte betjänt av. Förslagen måste vara så konkreta som möjligt, och den som lägger fram dem bör också själv ha gjort en egen analys av de för- och nackdelar som de skärpta kraven medför. Man behöver då beakta hur betungande de är för näringslivet, och i synnerhet för små och medelstora finansinstitut, samt hur de påverkar enskilda personers och företags möjligheter att få banklån och marknadernas funktionsförmåga.

5.4.3 Det civila samhället bör helst framföra synpunkter i beslutsförfarandets samtliga skeden. Ofta görs principiella vägval tidigt, kanske efter kommissionens inledande samråd eller då tillsynsmyndigheterna för finansmarknaderna utarbetar sina förslag. Därför behöver organisationerna sätta sig in i och följa upp ovannämnda processer, som är komplicerade och fungerar på ett annat sätt än normala förfaranden.

5.5 EESK uppmuntrar sammanslutningarna i EU:s och medlemsstaternas civila samhällsorganisationer att engagera sig mer än tidigare i regleringen av finansmarknaderna.

5.5.1 EESK bedömer att det i åtskilliga av dessa organisationer kan vara motiverat att fastställa främjandet av stabilitet på finansmarknaderna som ett särskilt och eventuellt nytt organisationsmål samt att utöka organisationens intresse- och aktivitetssfär i denna riktning.

5.5.2 Som nämnts ovan är såväl finansmarknaderna som det regelverk de omfattas av synnerligen komplexa. Därför måste organisationerna bygga upp och vidareutveckla de personalresurser som behövs med erforderlig sakkunskap. Vid behov kan det bli nödvändigt att inrätta nya organ, stärka samarbetet med de nationella organisationerna och engagera utomstående sakkunniga.

5.5.3 I detta sammanhang välkomnar EESK inrättandet av Finance Watch, en ny sammanslutning på EU-nivå vars syfte är att främja stabilitet på finansmarknaderna. Detta räcker emellertid inte för att man ska få det civila samhället att delta på bred front.

5.5.4 Organisationerna bör också delta i den offentliga debatten på EU-nivå och i medlemsstaterna, för att på så vis bidra politiskt till regleringen av finansmarknaderna.

5.5.5 EESK anser att det vore önskvärt att de organisationer som medverkar vid regleringen av finansmarknaderna också på ett brett och positivt sätt informerar sina organisationer och allmänheten om EU:s framgångsrika åtgärder på området.

5.5.6 På detta område är samarbetet mellan organisationer på nationell nivå och på EU-nivå särskilt betydelsefullt. För det första kompletterar EU:s och medlemsstaternas regelverk varandra särskilt väl just på området för reglering av finansmarknaderna. För det andra har de nationella sammanslutningarna ofta större resurser än de europeiska paraplyorganisationerna, och dessa resurser borde särskilt på detta område användas i arbetet på EU-nivå.

5.5.7 Det är enkelt att flytta kapital vart som helst på jorden. Därför behöver regleringen av finansmarknaderna i hela världen harmoniseras till jämförbara nivåer. Detta kan särskilt organisationer som verkar internationellt eller har internationella kontaktnät bidra till. De kan på global nivå skapa opinion för en verksam, strikt och jämförbar reglering av finansmarknaderna, som hejdar den världsomfattande trend som går ut på att man ska konkurrera om investeringar genom att ställa så ringa krav som möjligt. Stabilitet på de globala finansmarknaderna är ett mål som måste eftersträvas i lika hög grad på alla världens finansmarknader.

5.6 Visserligen har det bevisligen förekommit oaktsamt agerande på ett fåtal håll inom EU:s finanssektor, men sektorn hör också till dem som drabbats av krisen. Finanssektorn uppmanas därför att ta sitt ansvar och medverka till en effektiv reglering av finansmarknaderna.

5.6.1 Enskilda affärsområden ska inte visa falsk blygsamhet när det gäller att ha synpunkter på hur andra affärsområden bör regleras så att det gagnar stabiliteten på finansmarknaderna.

5.6.2 EESK anser att det är självklart att de som företräder finanssektorns intressen ska göra detta öppet och hederligt och bemöta beslutsfattaren med respekt. I regel uppfylls också dessa förväntningar av branschens sammanslutningar, men det finns enstaka fall där vissa företag och deras branschföreträdare inte alltid har uppträtt på detta sätt.

5.6.3 EESK uppmanar finanssektorn att vara öppen för dialog med organisationerna i det civila samhället. Under finanskrisens gång har finanssektorn hamnat i fokus för allmänhetens uppmärksamhet. Att inleda en dialog med det civila samhället, utbyta argument och ta till sig förslag kan därför gagna

företagen. Detta skulle utgöra ett viktigt steg mot att tillmötesgå samhället. Om finanssektorn genom självreglering vill åta sig att uppträda på ett visst sätt, kan det också vara en god idé att utarbeta ett sådant regelverk i samarbete med det civila samhället.

5.6.4 EESK välkomnar inrättandet av Europaparlamentets och EU-kommissionens gemensamma öppenhetsregister, som gagnar en rättvis och öppen medborgardialog, och värdesätter Buzek-gruppens arbete i Europaparlamentet. EESK erinrar dock om att de skärpta bestämmelserna inte får försvåra eller förhindra organisationernas deltagande. Här avses särskilt praktiska detaljer, som att det ska vara enkelt att kontakta EU:s olika avdelningar och att delta i offentliga sammanträden.

5.7 Forskarvärlden, olika stiftelser och tankesmedjor uppmanas att bidra med sitt omdöme, sina sakkunskaper och sin erfarenhet till diskussionerna om finansmarknaderna. Dessa inrättningar brukar visserligen inte vara inriktade på att medverka i konkret lagstiftningsarbete, men de bör ändå ta tillfället i akt och med sin kompetens verka för att undvika kriser i framtiden.

5.8 Medierna har en självklar och betydande roll när det gäller opinionsbildningen i EU. Det vore därför önskvärt att även medierna i större utsträckning återgav de civila samhällsorganisationernas ståndpunkt. I dag engagerar sig bara ett fåtal av organisationernas företrädare på eget initiativ i den offentliga debatten. Vid behov kan medierna därför behöva be de berörda organisationerna att redogöra för sin ståndpunkt i en viss fråga.

5.9 EESK avser att i större utsträckning delta i diskussioner om planer på reglering av finansmarknaderna.

5.9.1 EESK kommer även i fortsättningen att ägna sig intensivt åt förslag om finansiell reglering, diskutera dessa brett och avge utförliga yttranden. EESK kommer då särskilt att vinnlägga sig om att beakta synpunkter från berörda företrädare för det civila samhället inom kommittén.

5.9.2 EESK kommer att se till att företrädarna för alla tre grupperna i samma utsträckning deltar i debatterna och i alla skeden av förfarandet.

5.9.3 Vid samråden kommer facksektioner och studiegrupper att genomföra utfrågningar med det civila samhällets organisationer för att på ett starkare och mer direkt sätt integrera dessa då EESK formulerar sin ståndpunkt.

5.9.4 EESK ska vid utformningen av sitt arbetsprogram samt vid sina plenarsessioner och facksektionernas och studiegruppens sammanträden se till att det finns tillräckligt utrymme för en intensiv debatt om regleringen av finansmarknaderna.

5.9.5 EESK ska också verka för att få sina ledamöter från berörda organisationer i det civila samhället att ägna stor uppmärksamhet åt frågor om regleringen av finansmarknaderna och påverka sina organisationer i detta avseende.

Bryssel den 22 februari 2012

Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs
ordförande
Staffan NILSSON

Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om "Tillväxt och statsskuld i EU: två innovativa förslag" (yttrande på eget initiativ)

(2012/C 143/03)

Föredragande: **Carmelo CEDRONE**

Den 14 juli 2011 beslutade Europeiska ekonomiska och sociala kommittén att i enlighet med artikel 29.2 i arbetsordningen utarbeta ett yttrande på eget initiativ om

"Tillväxt och statsskuld i EU: två innovativa förslag" (yttrande på eget initiativ).

Facksektionen för ekonomiska och monetära unionen, ekonomisk och social sammanhållning, som svarat för kommitténs beredning av ärendet, antog sitt yttrande den 2 februari 2012.

Vid sin 478:e plenarsession den 22–23 februari 2012 (sammanträdet den 23 februari), antog Europeiska ekonomiska och sociala kommittén följande yttrande med 121 röster för, 46 röster emot och 11 nedlagda röster.

1. Huvudrekommendationer

J. Monnet: "Europa kan enas och utvecklas först när det tvingas till handling på grund av en kris."

1.1 EESK anser problemet med euron snarare är politiskt än ekonomiskt. Eurons trovärdighet har försämrats sedan kreditvärderingsinstituten tappade tron på att regeringarna kommer att vidta kraftfulla åtgärder för att undvika att medlemsstater i svårigheter går i konkurs. Den senaste tidens initiativ, t.ex. kommissionens förslag om stabilitetsobligationer, handlar enbart om stabilitet och inte om tillväxt⁽¹⁾. Samtidigt är rådets utkast till avtal om samordning och styrning⁽²⁾ högst odemokratiskt, eftersom det åsidosätter Europaparlamentet och andra EU-institutioner.

1.2 EESK anser också att vad som i själva verket är en systemkris i euroområdet inte kan lösas genom en återgång till nationell egoism eller inskränkta rättigheter utan genom en förändrad ekonomisk politik, stärkt konkurrenskraft och ökad rättvisa, solidaritet och sammanhållning. Detta skulle återställa allmänhetens förtroende för det europeiska projektet och möjligheten att återupprätta den europeiska sociala modellen. I annat fall riskerar vi att misslyckas med vår krishantering, vilket skulle kunna äventyra EU:s grundvärderingar.

1.3 EESK anser att EU:s institutioner inte bör låta sig förledas att enbart lyssna på kreditvärderingsinstituten, även om dessa ibland påvisar marknadsbrister. Institutionerna är skyldiga att visa medborgarna en effektiv väg ut ur krisen och samtidigt öppna möjligheter för EU:s framtid på ett sätt som skapar för-

troende, optimism och en större känsla av samhörighet och delaktighet i förverkligandet av ett gemensamt mål om social utveckling och hög sysselsättning. Våljarna behöver framför allt se att stabilitetspolitiken inte bara innebär åtstramning, utan även tillväxt. En robust ekonomisk tillväxt skulle kunna återupprätta förtroendet för euroområdet och områdets trovärdighet på finansmarknaderna.

1.4 I detta avseende välkomnar EESK EU-institutionernas initiativ för att främja en gemensam budget- och skattepolitik, trots att de åtgärder som vidtagits hittills är fragmenterade och otillräckliga. Förutom ett omedelbart igångsättande av den europeiska finansiella stabiliseringsfaciliteten (EFSF) och senare den europeiska stabilitetsmekanismen (ESM) anser EESK att det finns ett akut behov av att utarbeta två praktiska förslag som å ena sidan kan lösa tillväxtfrågan (euroobligationer) och å andra sidan kan stabilisera skulden (unionsoobligationer)⁽³⁾. Dessa förslag skulle göra det möjligt för vissa länder och för EU att skydda euron med andra medel än åtstramningsåtgärder, vilka försämrar de sociala villkoren, hämmar tillväxten och riskerar att orsaka recession.

1.5 För att snabbt stimulera tillväxten behöver vi utarbeta en plan för ekonomisk, social och kulturell återhämtning, en form av ny europeisk pakt i likhet med USA:s "New Deal" som skulle

⁽¹⁾ Europeiska kommissionen, Grönbok om möjligheterna att införa stabilitetsobligationer, COM(2011) 818 final av den 23 november 2011.

⁽²⁾ Europeiska rådets utkast till avtal om stabilitet, samordning och styrning i Ekonomiska och monetära unionen av den 10 januari 2012.

⁽³⁾ Det bör påpekas att definitionen av euroobligationer i detta yttrande inte helt överensstämmer med den i andra dokument. I sin grönbok analyserar kommissionen möjligheten att införa stabilitetsobligationer, som på ett sätt påminner om de unionsoobligationer som föreslås i detta yttrande, men med den skillnaden att EESK anser att sådana obligationer inte skulle behöva varken solidariska eller proportionella garantier. I andra förslag, t.ex. Lorenzo Bini Smaghis förslag, används begreppet euroobligationer i samband med ökad stabilitet, medan EESK i detta yttrande föreslår nettoemissioner av obligationer för att vidmakthålla och stötta den ekonomiska återhämtningen. Se Von Weizsäcker, J. och Delpa, J. (2010), The Blue Bond Proposal, The Bruegel Institute Policy Brief 2010:3, Schmidt, C. M et al, (2011), Proposal for a European Redemption Pact, den 9 november, Sachverständigenrat zu Begutachtung der gesamtwirtschaftlichen Entwicklung.

ge medlemsstaterna en stabil och hållbar utveckling baserad på konkurrenskraft, produktivitet, sysselsättning, välfärd, välstånd och framför allt demokratiskt samförstånd. Detta skulle också lägga grunden för en effektiv gemensam ekonomisk och skattemässig styrning.

1.6 Olika typer av obligationer har föreslagits som en möjlig lösning på den rådande krisen, vid sidan av nödvändiga strukturella reformer (*) som medlemsstaterna bör uppmuntras och motiveras att inleda. En politisk svaghet hos dessa förslag, bland annat förslagen i kommissionens grönbok, är att de inbegriper antingen solidariska eller proportionella garantier från medlemsstaternas sida, vilket har gjort dem oacceptabla för vissa centrala länder, inte minst Tyskland.

1.7 EESK anser dock att sådana garantier och överföringar inte är nödvändiga, vare sig för att konvertera en del av statsobligationerna till unionsobligationer eller för att göra nettoemissioner av euroobligationer. Kommittén anser också att obligationsfinansiering inte kommer att leda till en slapp förvaltning av offentliga finanser om konverteringen av statsskulden läggs på ett debetkonto i stället för på ett kreditkonto. Nettoemissioner av obligationer skulle inte leda till underskottsfinansiering utan till att besparingar, inklusive det samlade överskottet, omvandlas till investeringar som kan stärka sammanhållningen och öka konkurrenskraften.

1.8 Därför föreslår EESK att man ska införa två kompletterande men separata EU-obligationer, nämligen **unionsobligationer** för att stabilisera skulden och **euroobligationer** för att främja återhämtning och tillväxt. EESK rekommenderar också att man ska använda en del av euroobligationernas nettointäkter för att finansiera en **uropeisk riskkapitalfond**, vilket var ett av syftena med inrättandet av Europeiska investeringsfonden (7).

1.9 Unionsobligationerna skulle innebära att upp till 60 % av statsskulden gradvis konverterades till unionsobligationer, som skulle kunna placeras på ett konsoliderat debetkonto som inte är öppet för handel (6). Eftersom obligationerna inte är öppna för handel skulle de vara skyddade mot kreditvärderingsinstitutens spekulationer. Några skatteöverföringar skulle dock inte vara nödvändiga, eftersom medlemsstater som har sin skuld i unionsobligationer själva skulle finansiera sin egen andel. Konverteringen skulle också innebära att de flesta medlemsstater uppfyller kraven i Maastrichtfördraget när det gäller den åter-

stående statsskulden. Grekland skulle fortfarande utgöra ett särskilt problem, men inte större än att det skulle gå att hantera.

1.10 Stabilitets- och tillväxtpakten skulle inte behöva revideras för att förverkliga detta, men den skulle få den trovärdighet den för närvarande saknar på marknaden och bland väljarna, eftersom stabiliteten skulle uppnås utan åtstramningsåtgärder. Konverteringen av en betydande del (upp till 60 %) av EU-ländernas skulder skulle dessutom kunna utföras genom ett förfarande för fördjupat samarbete. De medlemsstater som föredrar att göra så skulle kunna behålla sina egna obligationer (7).

1.11 Till skillnad från unionsobligationerna skulle euroobligationer som utfärdas för att finansiera återhämtning och tillväxt vara tillgängliga för handel, vilket skulle kunna inbringa medel till EU. BRICS-länderna – Brasilien, Ryssland, Indien, Kina och Sydafrika – bekräftade i september 2011 att de var villiga att inneha valutareserver i euro för att bidra till att stabilisera euroområdet. Om de gör detta genom euroobligationer i stället för statsobligationer kan euron som global reservvaluta stärkas och hjälpa tillväxtländerna att uppnå sitt mål att skapa ett mer varierat internationellt valutareservsystem.

1.12 Euroobligationer är inte beroende av Tysklands eller någon annan medlemsstats statsskuld, och kräver inte heller solidariska eller proportionella statliga garantier. Europeiska investeringsbanken har i över 50 år utfärdat obligationer utan att behöva använda sig av statliga garantier, och detta med så goda resultat att den redan är dubbelt så stor som Världsbanken.

1.13 Inflödet av det samlade överskottet till euroobligationerna skulle återställa tillväxten, vilket är det bästa sättet att minska skulder och underskott. Detta bevisade Clintonadministrationen under sin andra mandatperiod, när man varje år hade överskott i den statliga budgeten. Obligationerna skulle kunna samfinansiera Europeiska investeringsbankens investeringar, som betalas genom intäkterna från de medlemsstater som gynnas av dem, i stället för via skatteöverföringar mellan medlemsstater.

(4) Med utgångspunkt i fullbordandet av den inre marknaden enligt förslagen i Montirapporten.

(5) Holland, Stuart (1993), *The European Imperative: Economic and Social Cohesion in the 1990s*, förord av Jacques Delors, Nottingham, Spokesman Press.

(6) Privata värdepappersinnehavare skulle på så vis kunna dra nytta av avsevärda fördelar vad gäller risken för bankrutt eftersom nationella värdepapper skulle omvandlas till motsvarande unionsobligationer till en förutbestämd räntesats.

(7) De medlemsstater som önskar upprätta ett fördjupat samarbete sinsemellan inom ramen för unionens icke-exklusiva befogenheter kan utnyttja dess institutioner och utöva dessa befogenheter genom att tillämpa relevanta bestämmelser i fördragen inom de gränser och på de villkor som fastställs i artikel 20 EU-fördraget och artiklarna 326–334 i EUF-fördraget. De fördjupade samarbetena ska syfta till att främja unionens mål, skydda dess intressen och stärka dess integrationsprocess. Samtliga medlemsstater ska när som helst kunna delta i samarbetet. Beslutet om bemyndigande av ett fördjupat samarbete ska antas av rådet som en sista utväg, om det fastställer att de mål som eftersträvas genom samarbetet inte kan uppnås inom rimlig tid av hela unionen och förutsatt att minst nio medlemsstater deltar i samarbetet. Akter som antas inom ramen för ett fördjupat samarbete är endast bindande för deltagande medlemsstater och ska inte betraktas som ett regelverk som måste godtas av kandidatstaterna (artikel 20 i EU-fördraget). Alla rådsmedlemmar får delta i rådets överläggningar om ett fördjupat samarbete, men endast de rådsmedlemmar som företräder medlemsstater som deltar i ett fördjupat samarbete får delta i omröstningen (artikel 330 i EUF-fördraget).

1.14 En sådan obligationsfinansierad och investeringsdriven tillväxt faller inom ramen för EIB-gruppens konvergens- och sammanhållningsuppdrag sedan det särskilda Amsterdam-handlingsprogrammet antogs 1997, och genom en sådan tillväxt skulle man kunna uppnå den makroekonomiska nivån för skatteöverföringar.

1.15 **Sammanhållningen** skulle öka. Euroobligationerna skulle samfinansiera de investeringsprojekt som Europeiska investeringsbanken sedan 1997 har befogenhet att stödja för att främja sammanhållning och konvergens på följande områden: hälso- och sjukvård, utbildning, stadsförnyelse, miljö, grön teknik och stöd till små och medelstora företag samt nystartade teknikföretag.

1.16 **Konkurrenskraften** skulle öka, eftersom en del av kapitalflödet från utfärdandet av euroobligationerna skulle finansiera en riskkapitalfond för små och medelstora företag. Detta skulle kunna möjliggöra en europeisk *Mittelstand*politik (politik för små och medelstora företag), vilket var ett av målen med inrättandet av Europeiska investeringsfonden, som nu är en del av EIB-gruppen.

1.17 Medan Europeiska centralbanken verkar för att bevara stabiliteten kan EIB-gruppen främja tillväxten när dess investeringsprojekt samfinansieras av euroobligationer. Efter finanskrisen 2008 tillfrågades Europeiska investeringsbanken om den kunde tänka sig att äga och emittera obligationer för att stabilisera skulder. Banken avböjde, vilket vid den tidpunkten var förståeligt. Ett av målen med inrättandet av Europeiska investeringsfonden var dock att den skulle utfärda de unionsobligationer som Jacques Delors föreslog 1993 i kommissionens vitbok om tillväxt, konkurrenskraft och sysselsättning. Som en del av EIB-gruppen och mot bakgrund av Europeiska investeringsbankens erfarenheter av lyckade obligationsemissioner skulle Europeiska investeringsfonden kunna göra en nettoemission av euroobligationer (se punkterna 5.2–5.8 i detta yttrande).

1.18 Euroobligationerna skulle därmed kunna samfinansiera en europeisk plan för tillväxt och en europeisk tillväxtpakt som förenar EU:s mest dynamiska aktörer – företagen, fackförbunden och branschorganisationerna – i en handlingskraftig pakt som skulle kunna vidta konkreta åtgärder mot den rådande krisen. Detta skulle vara EU:s "New Deal" enligt den amerikanska modellen, som skulle kunna återställa tillväxten och sysselsättningen, minska skulderna, återupprätta förtroendet och hoppet om EU:s framtid och framför allt minska ungdomsarbetslösheten.

1.19 Samtidigt måste ett förfarande inrättas för att omedelbart hantera de viktiga frågor som EU står inför, bland annat den skattemässiga och **ekonomiska situationen**, som diskuterades vid toppmötet i Bryssel den 8–9 december 2011. Förfarandet bör också bidra till att Europeiska centralbankens uppdrag att garantera finansiell stabilitet förstärks ytterligare. Andra viktiga frågor är den **sociala** och den **politiska dimensionen**, åtgärdandet av de demokratiska bristerna och påskyndandet av beslutsprocessen. Detta innebär i praktiken att vi måste undanröja alla svårigheter (i synnerhet när det gäller beslutsprocessen och den politiska svagheten) som har hindrat och fortsätter att

hindra EU från att agera snabbt och effektivt, inte bara för att stödja euron utan också för att undvika att äventyra själva EU:s existens och berättigande genom att förvärpa dess förfall.

2. Bakgrund

2.1 Det främsta målet med detta yttrande är därför att verka för inrättandet av ett handlingsprogram som kan börja tillämpas omedelbart, utan att det behövs några nya institutioner eller fördragsändringar, och som kan lägga grunden för en gemensam hantering av euroområdets skulder. EESK inser att de ohållbart höga statsskulderna måste sänkas, och utarbetar därför detta yttrande för att komplettera andra yttranden som redan offentliggjorts eller som just nu håller på att utarbetas, där kommittén tar upp frågan om tillväxt, näringslivspolitik och finanspolitik samt produktivitet och konkurrenskraft.

2.2 Efter finanskrisen 2007–2008 hoppades man att det värsta var över. Krisåtgärderna hade varit mycket kostsamma för EU:s medborgare och lett till ökade statsskulder. Två år senare började man dock kritisera de offentliga skulderna i stället för de privata, trots att det var kostnaderna för att rädda bankerna som orsakade den kortsiktiga ökningen av statsskulderna.

2.3 I och med spekulationsattackerna mot de mest utsatta länderna blev det tydligt att euroområdet är bräckligt, trots att den totala statsskulden – som vi fortfarande måste sänka och få under kontroll – är lägre än USA:s statsskuld. De åtgärder som vidtagits, om än i senaste laget, är ett stort framsteg. De är emellertid inte tillräckliga, eftersom detta är en systemkris som inte beror på enskilda länders statsskulder.

2.4 Ett avgörande problem, både för euroområdets överlevnad och för hela det europeiska projektets överlevnad, är frågan om vem som stiftar lagarna och vem som har det sista ordet. Det civila samhället i EU har nu kommit till full insikt om att det inte längre är valda regeringar som kontrollerar situationen, utan att icke-valda organ har tagit deras plats. Det som står på spel är alltså inte bara de enskilda regeringarnas legitimitet, utan demokratins överlevnad i EU.

2.5 Före 2008 hade euron inte drabbats av valutasvängningar, och den stärktes mot dollarn tills den blev världens andra största reservvaluta. En av orsakerna till att detta förändrades och euron utsattes för attacker är att kreditvärderingsinstitutet före den grekiska krisen förutsatte att EU inte skulle tillåta att en medlem i euroområdet gick omkull. När krisen i Grekland inte fick någon snabb lösning sköt räntespreaden på nya obligationslån i höjden. På grund av att det under två års tid saknades politisk vilja att enas om en lösning på EU:s statsskuldskris sänkte kreditvärderingsinstitutet kreditbetygen för ett flertal länder i euroområdet, vilket nu får konsekvenser både inom och utanför euroområdet.

2.6 Vi behöver visserligen stabilisera statsskulden (gradvis, så att den "skyldiga" patienten inte dör av behandlingen), men EU bör agera mer beslutsamt. Medlemsstaterna (inte bara de mest skuldsatta) är handlingsförlamade, eftersom den långsamma

tillväxten har utarmat dem och de inte kan belasta sina offentliga finanser ytterligare. Detta har gjort dem lika passiva som EU, eller åtminstone sena att vidta åtgärder. Obligationsmarknaderna har inte heller låtit sig lugnas av politiska åtgärder som indragningar, åtstramningar och nedskärningar, eftersom detta riskerar att leda till låg eller negativ tillväxt.

2.7 Ett antagande som måste motbevisas är att ett lands överskott motsvarar ett annat lands underskott. En annan missuppfattning är hypotesen om utträngningseffekter (dvs. att offentliga utgiftsökningar tränger ut privata investeringar) samt den parallella missuppfattningen att minskade offentliga investeringar och utgifter automatiskt kommer att tvinga fram privata investeringar och utgifter. Detta har visserligen hänt i vissa fall i EU, där tidigare åtstramningsprogram i mindre medlemsstater ledde till ekonomisk tillväxt, men man bortser från att detta skedde under förhållanden där hela EU utökade sin export, vilket i ett flertal fall kombinerades med en devalvering av den nationella valutan. Detta är inte längre ett alternativ för euroområdets medlemsstater.

2.8 Vad EU behöver är att återvinna EU-medborgarnas tro på att den gemensamma valutan gynnar dem alla. För detta krävs ett handlingsprogram med ekonomiska, sociala och kulturella åtgärder och en ny europeisk pakt, i likhet med USA:s "New Deal". Framgångarna med New Deal ledde till att president Harry Truman stödde Marshallplanen, som inte bara bidrog till återuppbyggnaden efter andra världskriget, utan också gjorde det möjligt för alla europeiska länder att uppnå en kontinuerlig utveckling baserad på konkurrenskraft, produktivitet, sysselsättning, välfärd, välbild och framför allt samförstånd (deltagande och socialt partnerskap).

2.9 Ett sådant perspektiv, som inkluderar både stabilitet och tillväxt, skulle skapa ett politiskt samförstånd om ytterligare instrument för gemensam ekonomisk och skattemässig styrning. Det är ologiskt att ha en gemensam valuta och 17 olika skuldhanteringsstrategier. Det räcker dock inte med en budgetpolitik som förespråkar skattemässiga åtstramningsåtgärder för att åtgärda detta. Det vi behöver är både konsekventa skuldhanteringsstrategier och gemensamma finansiella instrument som kan finansiera EU:s tillväxt samtidigt som de minskar de alltför höga statsskulderna.

2.10 EU:s krishantering kan inte vara begränsad till indragningar, åtstramningar, nedskärningar och uppoffringar, oavsett konsekvenserna. Det bör också poängteras att uppdelningen mellan "hederliga" och "ohederliga" stater ofta är felaktig och vänder sig mot stater som inte bär det egentliga ansvaret. Ett sådant förhållningssätt föder ilska, egoism, agg och bitterhet, även på det kulturella planet, och det håller på att leda EU ner i en spiral av småsinta hämndaktioner och farlig populism. Framför allt finns det en missriktad moralistisk syn på krisen som hindrar de så kallade hederliga staterna från att hjälpa de övriga.

2.11 Ekvationen åtstramning-tillväxt är ett dilemma som EU måste övervinna i samförstånd med medborgarna. Åtgärder på båda nivåer bör vidtas samtidigt i enlighet med nedanstående punkter.

2.12 Till att börja med måste ett nytt och mer avancerat förslag utarbetas om statsskultsfrågan, ett förslag som bygger på gemensam solidaritet och fördragets principer och som gör att man kan sänka skuldnivåerna och upprätthålla medlemsstaternas ansvar samtidigt som spekulativa attacker avvärs. Försvaret av euron, som först och främst är en politisk fråga, skulle gynna alla länder, särskilt de rika länderna. Man skulle också undvika den paradoxala situationen där den ursprungliga drömmen om en gemensam valuta blir en mardröm för EU-medborgarna.

2.13 Målet med det andra förslaget bör vara att vinna EU-medborgarnas förtroende. Det är därför nödvändigt att inrätta ett välfinansierat handlingsprogram för ekonomiska, sociala och kulturella åtgärder i syfte att senast 2020 förverkliga målen i den ekonomiska återhämtningsplanen för Europa. EU behöver också höga ambitioner, ett slags ny europeisk pakt, i likhet med exempelvis USA:s "New Deal". Vi vet att Marshallplanen inte bara bidrog till återuppbyggnaden efter andra världskriget, utan också gjorde det möjligt för alla europeiska länder att uppnå en kontinuerlig utveckling baserad på konkurrenskraft, produktivitet, sysselsättning, välfärd, välbild och framför allt samförstånd (deltagande och socialt partnerskap).

2.14 EU bör göra sitt yttersta för att ge ett samstämmigt svar på frågorna från marknaderna, som har visat sina begränsningar genom sitt ohämmade och oreglerade agerande. Det krävs dock inget enhälligt stöd från samtliga medlemsstater för nya finansiella instrument. Principen om ett fördjupat samarbete kan tillämpas på detta område. I stället för att reducera euroområdet till en sluten kärna av länder som skulle kunna förlora på detta bör länder som utsätts för spekulativa attacker tillåtas att överföra en betydande del av sin egen skuld till ett europeiskt debetkonto, vilket skulle gynna samtliga medlemsstater.

3. Unionsobligationer för att stabilisera den nationella skulden

3.1 I EU är statsskulderna inte längre en uteslutande nationell fråga. EU:s och de enskilda ländernas tillkortakommanden och misstag samt avsaknaden av ett effektivt system för övervakning och tillsyn av finansinstituten har öppnat för attacker mot nationella valutor⁽⁸⁾. Den bristfälliga förvaltningen av offentliga finanser har utnyttjats, vilket har gått ut över vissa sårbara medlemsstaters suveränitet.

3.2 EESK anser att det är viktigt att konsolidera och strama upp de offentliga räkenskaperna i vissa länder, inte minst genom rättvisa och gemensamma strukturella reformer. På lång sikt skulle man kunna bilda en skatteunion med en

⁽⁸⁾ Se EESK:s yttrande om Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av förordning (EG) nr 1060/2009 om kreditvärderingsinstitut, EUT C 54, 19.2.2011, s. 37.

finansminister för euroområdet. Det är ologiskt att ha en gemensam valutapolitik (och budgetpolitik) och 17 olika skulthanteringsstrategier. Just nu krävs dock omedelbara åtgärder för att stabilisera den nationella skulden och en gemensam förvaltning av medlemsstaternas budgetar genom EU:s tillsyn.

3.3 Även om vissa medlemsstater är djupt skuldsatta har EU i sig nästan ingen skuld alls, ett faktum som bör lyftas fram i den politiska diskussionen. Fram till maj 2010, när man började lösa ut nationella skulder, hade EU inga skulder alls. Även efter det att EU löst ut skulder och räddat banker uppgår skulden endast till en dryg procent av unionens BNP. Det är mindre än en tiondel av USA:s skuld i förhållande till dess BNP under 1930-talet, när Rooseveltadministrationen började omvandla besparingar till investeringar genom att ge ut fler statsobligationer⁽⁹⁾. **Till skillnad från USA har EU en fördel av att ha börjat sent med obligationer.**

3.4 EU kan hjälpa medlemsstaterna att återfå kontrollen över sina statsskulder genom att se till att regeringarna, i stället för finansmarknaderna, får styra. Detta kan man främja genom att skärpa övervakningen och bedömningen av ansvaret hos aktörerna på de finansiella marknaderna, inklusive kreditvärderingsinstitut. Detta kan dock ske utan skuldnedskrivningar, solidariska statliga garantier eller skatteöverföringar. När exempelvis Rooseveltadministrationen finansierade New Deal, löste den varken ut de amerikanska staternas skulder eller krävde att de skulle garantera USA:s statsobligationer och göra skatteöverföringar. USA finansierar sina statsobligationer genom statliga skatter, men EU har inte någon gemensam skattepolitik. Medlemsstaterna kan emellertid finansiera den del av sina statsobligationer som konverterats till unionsobligationer utan skatteöverföringar sinsemellan.

3.5 Genom de åtstramningsåtgärder som införts som svar på finansmarknadernas reaktioner har EU:s återhämtningsplan hamnat ur kurs. De flesta av våra väljare känner inte ens till EU:s åtaganden, men de är väl medvetna om att de förväntas göra uppoffringar för att rädda banker och hedgefonder. Den breda allmänheten känner föga till begreppet ekonomisk återhämtningsplan för Europa.

3.6 Konverteringen av en del av statsskulden till unionsobligationer skulle också kunna ske genom ett fördjupat samarbete så att vissa medlemsstater, t.ex. Tyskland, kan behålla sina egna obligationer. Enligt Lissabonfördraget kan ett fördjupat samarbete upprättas mellan en minoritet av medlemsstater. Införandet av euron var emellertid i själva verket ett exempel på fördjupat samarbete mellan en majoritet av medlemsstater. Bruegelinstitutet har föreslagit att en ny institution ska ansvara för konverteringen av nationell skuld till unionsobligationer⁽¹⁰⁾. En sådan ny institution är dock inte nödvändig.

⁽⁹⁾ USA valde inte underskottsfinansiering förrän under Franklin D. Roosevelts andra mandatperiod. Men den största drivkraften för tillväxten efter depressionen under både den första och andra av Roosevelts mandatperioder var obligationsfinansierade sociala och miljömässiga investeringar som Europa också skulle kunna göra för att klara av återhämtningen.

⁽¹⁰⁾ Von Weizäcker, J. and Delpla, J. (2010), *The Blue Bond Proposal*, Bruegel Policy Brief 2010/03.

3.7 Den del av den nationella skulden som konverterats till unionsobligationer skulle kunna placeras av den europeiska finansiella stabilitetsfaciliteten (och sedan av den europeiska stabilitetsmekanismen) på ett särskilt konverteringskonto i stället för att öppnas för handel⁽¹¹⁾. Detta skulle skydda de konverterade obligationerna mot spekulation. Investerarna skulle behålla sina tillgångar med gällande räntesats till dess att obligationernas löptid gått ut. På så sätt skulle man också undvika moraliska risker, eftersom obligationer på ett debetkonto inte kan användas för nettoutlåning. Fördelen för både regeringarna och obligationsinnehavarna är att risken för att vissa medlemsstater ska gå i konkurs kommer att minska avsevärt.

4. Euroobligationer, återhämtning och hållbar tillväxt

4.1 Den senaste tidens utveckling har visat att unionen måste sträva efter en gemensam ekonomisk och social styrning som motsvarar den enhetlighet som skapades genom den gemensamma valutan för att på så sätt bättre kunna hantera den ökande makroekonomiska obalansen. Kommissionen och rådet har dock än så länge endast tagit itu med stabiliteten och åsidosatt behovet av ny tillväxt.

4.2 Detta innebär att man bortser från de ihållande åtstramningsåtgärdernas sociala och globala aspekter, trots att det är viktigt för tillväxtekonomierna att det finns en fortsatt efterfrågan inom EU på deras exportvaror. Dessutom bortser man från att återställandet av tillväxten inte måste finansieras genom skatteöverföringar mellan medlemsstater, utan att detta kan ske genom återvinning av tillväxtekonomiernas överskott.

4.3 Ett av de mer övertygande argumenten i ett antal förslag som figurerat i pressen, och som faller tillbaka på Bruegelinstitutets förslag och Jacques Delors tidigare förslag 1993 om unionsobligationer är att nettoemissioner av euroobligationer skulle inbringa överskott från tillväxtekonomiernas centralbanker och statliga förmögenhetsfonder, vilket skulle ge en multiplikatoreffekt.

4.4 Med hjälp av det finansiella inflödet till euroobligationerna skulle medlemsstaterna och Europaparlamentet kunna fullgöra sina åtaganden från 2008 om en återhämtningsplan för Europa. Även om obligationerna till en början skulle emitteras stegvis, skulle betydande intäkter genereras från en del av de nästan 3 biljoner i överskott som finns i tillväxtländernas centralbanker och statliga förmögenhetsfonder.

4.5 Inflödet skulle mycket väl kunna komma att motsvara eller överträffa kommissionens egna resurser, utan de skatteöverföringar som Tyskland och vissa andra medlemsstater är emot. Det skulle också kunna samfinansiera EIB-gruppens investeringar på sammanhållningsområden som hälso- och sjukvård, utbildning, stadsförnyelse och miljö.

⁽¹¹⁾ Privata innehavare av värdepapper som inte kan handlas på marknaden skulle vid behov kunna sälja dem till den europeiska stabilitetsmekanismen, till nominellt värde, ända tills det fastställda gränsvärdet uppnås.

4.6 Det särskilda Amsterdam-handlingsprogrammet från 1997 gav Europeiska investeringsbanken vissa befogenheter när det gäller sammanhållnings- och konvergensmålen, och sedan dess har volymen på bankens investeringslån gradvis fyrdubblats. Om bankens investeringar fyrdubblades ytterligare en gång skulle de vara lika stora som USA:s stöd inom ramen för Marshallplanen efter andra världskriget⁽¹²⁾. Till skillnad från Marshallplanen och strukturfonderna skulle emellertid finansieringen inte vara bidragsbaserad, utan gå ut på att omvandla besparingar till investeringar. Tack vare ekonomiska multiplikatorer skulle sådana investeringar generera en kontinuerlig efterfrågan inom den privata sektorn och öka sysselsättningen. Detta skulle återupprätta både marknadens och allmänhetens tro på att åtstramning kan ersättas av åtgärder som ger högre levnadsstandard och välfärd. Tillväxten och den ökade sysselsättningen skulle generera direkta och indirekta skatteinkomster som skulle minska skulder och underskott.

5. Förslagets rättsliga och institutionella bakgrund

5.1 Unionsobligationer och den europeiska finansiella stabilitetsfaciliteten

5.1.1 Den europeiska finansiella stabilitetsfaciliteten skulle kunna placera den andel av den nationella skulden som konverterats till unionsobligationer på ett särskilt konverteringskonto, i enlighet med facilitetens stabiliseringsuppdrag. Den kunna göra detta trots att den kommer att ersättas av europeiska stabilitetsmekanismen i juli 2012. Den konverterade skulden skulle då förvaltas av den europeiska stabilitetsmekanismen.

5.1.2 Principen att skulder som konverterats till unionsobligationer inte ska vara tillgängliga för handel skulle ha skyddat den europeiska finansiella stabilitetsfaciliteten från att nedvärderas av kreditvärderingsinstitutet och obligationsmarknaderna. Om obligationerna bevaras på ett debetkonto skulle Tyskland och andra medlemsstater vara försäkrade om att nationella obligationer som konverterats till unionsobligationer inte kan användas till utlåning.

5.2 Europeiska investeringsfondens utformning och euroobligationer

5.2.1 Europeiska centralbanken behöver inte bli inblandad i några nettoemissioner av obligationer. Den ursprungliga tanken var att unionen skulle emittera sina egna obligationer via Europeiska investeringsfonden, som inrättades 1994 och har utgjort en del av EIB-gruppen sedan 2000. Det främsta syftet med inrättandet av Europeiska investeringsfonden var att gemensamma obligationer skulle utges som ett komplement till den gemensamma valutan. Det andra syftet var finansiellt stöd till små och medelstora företag och nystartade teknikföretag, vilket hittills har varit fondens enda uppgift sedan 1994⁽¹³⁾.

5.2.2 Europeiska investeringsfondens ursprungliga utformning visade att man insåg att en gemensam valuta skulle göra

det omöjligt för medlemsstaterna att devalvera sin valuta för att justera betalningsbalansen och att det inte fanns något politiskt stöd för skatteöverföringar av den omfattning som rekommenderades i MacDougallrapporten⁽¹⁴⁾. Fonden var utformad efter föregångaren New Deal, och europeiska obligationer förväntades finansiera strukturell, social och regional politik, vilket hade varit syftet med Spaakrapporten från 1956 om en gemensam marknad⁽¹⁵⁾. Detta stämde också med målen i MacDougallrapporten om att den procykliska struktur-, sysselsättnings- och regionalpolitiken ska minska skillnaderna mellan regioner i kapitalbelopp och produktivitet.

5.3 Europeiska investeringsfondens riskkapitalfunktion

5.3.1 Rekommendationen från 1993 om att Europeiska investeringsfonden bör stödja små och medelstora företag gällde inte enbart garantier för riskkapital eller lån till små och medelstora företag utan avsåg även en europeisk riskkapitalfond med en budget på upp till 60 miljarder ecu och en särskild uppgift att finansiera nystartade högteknologiska företag.

5.3.2 Med finansiering från EU-obligationer skulle dessa investeringar göras under flera års tid men ha utsikter att ge effekter på makronivå. En sund förvaltning av fonden i samarbete med nationella kreditinstitut och regionala utvecklingsorgan med kunskaper om små och medelstora företag skulle säkerställa att obligationerna kunde finansieras genom avkastningen från investeringarna när företagen uppvisade tillräckligt goda resultat.

5.3.3 Målet var att detta skulle kompensera EU:s brist på privat riskkapital jämfört med USA och minska de små och medelstora företagens beroende av lån med fast ränta, som missgynnade nystartade företag innan de hunnit etablera sig på marknaden. På så sätt skulle man öka innovationen och konkurrenskraften på mikronivå, vilket skulle ge makroekonomiska och sociala fördelar.

5.3.4 När Europeiska investeringsfonden inrättades 1994 försumrades riskkapitalfunktionen till förmån för lånegarantierna, vilket ledde till att fonden fram till sitt inträde i EIB-gruppen 2000 endast garanterade en miljard ecu för små och medelstora företag. Den ursprungliga funktionen som ett mikroinstrument med makroeffekter återupptogs först i september 2008 efter Ekofinrådets möte i Nice, där man fastställde ett stöd på 30 miljarder euro till små och medelstora företag, men fortfarande främst i form av lån i stället för investeringar.

5.3.5 För att komplettera konverteringen av en del av statskulden till unionsobligationer bör man, som en del av nettoemissionerna av euroobligationer, överväga att låta Europeiska investeringsbanken få en riskkapitalfunktion i stället för att bara garantera lån.

⁽¹²⁾ I samband med en opinionsundersökning i mitten av 1950 intervjuades 2 000 personer i Frankrike, Norge, Danmark, Nederländerna, Österrike och Italien. Totalt 80 % kände till Marshallhjälpen och mellan 25 och 40 % visste hur den fungerade.

⁽¹³⁾ Stuart Holland (1993), *The European Imperative: Economic and Social Cohesion in the 1990s* Op. Cit.

⁽¹⁴⁾ 5–7 % av BNP – Europeiska kommissionen (1977), *Report of the Study Group on the Role of Public Finance in European Integration*.

⁽¹⁵⁾ Intergovernmental Committee on European Integration (1956), *Report on the General Common Market* (Spaakrapporten).

5.4 Europeiska investeringsbanken

5.4.1 Europeiska investeringsbanken har alltid utfärdat sina egna obligationer och har uttryckt en tydlig vilja att hålla dem åtskilda och separata från EU-obligationerna, vilket är fullt berättigat. För det första utfärdar Europeiska investeringsbanken sina egna obligationer främst för projektfinansiering och vill behålla denna särskilda funktion. För det andra har det antagits att betalningen av euroobligationer skulle ske via skatteöverföringar, samtidigt som Europeiska investeringsbanken finansierade sina egna obligationer med inkomster från projektfinansieringen. För det tredje skulle skatteöverföringarna kunna innebära att kommissionen måste öka sina egna resurser, vilket vore osannolikt. Europeiska investeringsbanken var också bekymrad över att det egna kreditbetyget skulle kunna nedgraderas om banken engagerade sig i skuldstabilisering.

5.5 Europeiska investeringsbankens och Europeiska investeringsfondens kompletterande uppgifter

5.5.1 Dessa invändningar skulle emellertid inte gälla Europeiska investeringsfondens nettoemissioner av euroobligationer. Trots att de tillhör samma grupp är Europeiska investeringsbanken och Europeiska investeringsfonden olika institutioner. Därför skulle Europeiska investeringsfondens euroobligationer vara åtskilda både från Europeiska investeringsbankens obligationer och från de unionsobligationer för skuldstabilisering som europeiska finansiella stabiliseringsfaciliteten förvaltar.

5.5.2 Europeiska investeringsfondens utfärdande av euroobligationer skulle kunna komplettera Europeiska investeringsbankens obligationer i gemensam projektfinansiering. Obligationerna skulle kunna finansieras med intäkter från investeringsprojekt i stället för med skatteöverföringar. Europeiska investeringsbanken skulle kontrollera projekten, eftersom de förvaltas av banken och är beroende av dess godkännande, och på så sätt skulle bankens ställning i projektförvaltningen bevaras.

5.5.3 I de fall det behövs åtaganden från lokala partner skulle Europeiska investeringsbanken kunna få detta genom att samarbeta med de nationella kreditinstituten i deras projektförvalt-

ning, t.ex. med *Caisse des Dépôts et Consignations*, *Cassa Depositum et Prestiti* och *Kreditanstalt für Wiederaufbau*.

5.6 Europeiska investeringsfondens obligationsförvaltning

5.6.1 Europeiska investeringsfonden skulle behöva en ny affärsplan för att hantera emissionen av obligationer på den öppna marknaden, som var en av de viktiga beståndsdelarna i fondens ursprungliga utformning. För detta krävs en arbetsgrupp med hög professionell kompetens, och sådan expertis kan man få genom Europeiska investeringsbanken och genom samarbete med nationella kreditinstitut. Eftersom utfärdandet av euroobligationer skulle ske stegvis kan arbetsgruppen också byggas upp allteftersom.

5.6.2 Ekofinrådet är EIB-gruppens ledningsorgan. **Det skulle inte behövas någon fördragsändring** för att besluta att Europeiska investeringsfonden kan utfärda euroobligationer, lika lite som det behövdes när fonden inrättades 1994.

5.7 Kriterierna för en ekonomisk återhämtningsplan för Europa måste inte beslutas av Ekofin eller på förslag från kommissionen. Efter den särskilda Amsterdam-handlingsplanens tillkomst och Europeiska rådets möten i Luxemburg 1997 och Lissabon 2000 har Europeiska investeringsbanken tilldelats befogenheter på områdena sammanhållning och konvergens för att investera i hälso- och sjukvård, utbildning, stadsförnyelse, stadsmiljö och miljöteknik. Dessutom kan banken ge finansiellt stöd till små och medelstora företag och nystartade teknikföretag samt transeuropeiska transport- och kommunikationsnätverk.

5.8 Sedan 1997 har Europeiska investeringsbanken lyckats fyrdubbla sin årliga finansiering av investeringar till motsvarande två tredjedelar av kommissionens egna resurser. Om beloppet återigen fyrdubblades till 2020 genom att centralbanker och förmögenhetsfonder i ekonomier med överskott bidrar med investeringar i euroobligationer, skulle den ekonomiska återhämtningsplanen för Europa kunna förverkligas – särskilt med tanke på att multiplikatoreffekten för investeringar är så hög som tre, och därmed två till tre gånger högre än för skatter⁽¹⁶⁾.

Bryssel den 23 februari 2012

Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs
ordförande

Staffan NILSSON

⁽¹⁶⁾ J. Creel, P. Monperrus-Veroni & F. Saraceno (2007). *Has the Golden Rule of public finance made a difference in the United Kingdom?* Observatoire Français des Conjonctures Économiques, Working Papers 2007-13.

Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om "Medborgarinriktat och humanistiskt perspektiv på den inre marknaden" (yttrande på eget initiativ)

(2012/C 143/04)

Föredragande: **Jorge Pegado LIZ**

Den 20 januari 2011 beslutade Europeiska ekonomiska och sociala kommittén att i enlighet med artikel 29.2 i arbetsordningen utarbeta ett yttrande på eget initiativ om

"Medborgarinriktat och humanistiskt perspektiv på den inre marknaden"

Facksektionen för inre marknaden, produktion och konsumtion, som svarat för kommitténs beredning av ärendet, antog sitt yttrande den 1 februari 2012.

Vid sin 478:e plenarsession den 22–23 februari 2012 (sammanträdet den 22 februari) antog Europeiska ekonomiska och sociala kommittén följande yttrande med 118 röster för, 3 röster emot och 8 nedlagda röster.

"Argumenten för Europa står i ständig utveckling. Europa är ett koncept som måste anpassas till de politiska och ekonomiska förutsättningarnas utveckling."

(José Manuel Durão Barroso, Expresso, 19 november 2011)

1. Inledning

1.1 Vi befinner oss nu 20 år efter den tidpunkt då, enligt Jacques Delors, Europas inre marknad skulle vara fullt genomförd och alla slags hinder och barriärer undanröjda. Därför är det nu lägligt och lämpligt att det organiserade civila samhället, företrätt av EESK, frågar sig hur långt vi har kommit och vart vi är på väg.

1.2 I samband med att vi i dag reflekterar över den inre marknaden måste vi dock än en gång se över modellen för det europeiska projektet i dess helhet. Under de sextio år som har gått har många människor ensträvt strävat för att bygga upp Europa, medan andra har ansträngt sig för att sakta men säkert bryta ner vår världsdel. I ljuset av detta är det i högsta grad rimligt att ställa sig frågan om Europa, i enlighet med den bild som vissa av oss har av vår del av världen, även år 2050 kommer att vara en förebild ur frihetssynpunkt, en kulturens fyrbåk, en fredens förkämpe, en förespråkare av brödraskap mellan folken och jämlikhet mellan människor i en värld utan diskriminering och hinder, såsom kommissionsledamot Michel Barnier nyligen frågade sig ett välformulerat anförande vid Humboldt-universitetet.

1.3 Detta framstår allt mer tydligt i dessa oroliga tider när Europa befinner sig i en ihållande kris, som är av systemisk karaktär snarare än konjunkturbetingad. Denna kris handlar inte bara om ekonomiska och finansiella aspekter utan även om sociala och kulturella värderingar, och de olika berörda aktörer som företräds inom EESK ser inte någon omedelbar väg ut ur den.

1.4 Vi står inför en sysselsättningskris. Läget är nu sådant att Europa inte längre kan garantera sysselsättningen för sina medborgare. Den enda utvägen ur denna svåra situation är att skapa tillväxt, och det viktigaste redskapet för att skapa denna tillväxt är ett fullständigt genomförande av den inre marknaden.

1.5 **Det organiserade civila samhället** frågar sig därför med rätta om EU:s nuvarande institutionella modell, som fastställdes i Lissabonfördraget, har den kapacitet som krävs för att ta itu med krisen. Man ställer sig också tveksam till att det nuvarande ekonomiska och finansiella systemet klarar av att bedriva självreglering på ett lämpligt och effektivt sätt och ser med oro på

bristen på enhetliga och effektiva lagstiftningsåtgärder samt förekomsten av splittrade och motstridiga beslut från olika håll. Frågan är hur man ska få till stånd en effektivare och striktare kontroll av det finansiella systemet med tanke på att det inträffar den ena börskraschen efter den andra som ger upphov till sociala och ekonomiska problem. Mot bakgrund av det överhängande hotet om en global recession riskerar krisens djupgående symtom att leda till en kollaps av den europeiska modellen i dess nuvarande form. Det civila samhället uppmanar därför de nuvarande ledarna att visa prov på de ambitioner och visioner som krävs för att reformera den ekonomiska och sociala modellen i Europa, under beaktande av de värderingar och principer som fastställs i fördraget.

1.6 Därför var det ytterst glädjande att Eftas rådgivande kommitté, parallellt med att detta yttrande utarbetades, ansåg det vara nödvändigt att utarbeta ett yttrande på samma tema och att ett gemensamt sammanträde i Oslo möjliggjorde ett ömsesidigt utbyte av synpunkter ⁽¹⁾.

2. Den inre marknaden: bakgrund och syfte

2.1 Tanken på en "gemensam marknad" fanns med redan i ursprungsfördraget, där den betraktades som ett **avgörande instrument** för en balanserad utveckling av de ekonomiska aktiviteterna, en kontinuerlig och välavvägd ekonomisk expansion, en högre grad av stabilitet, en snabbare förbättring av levnadsstandarden och närmare förbindelser mellan medlemsstaterna (artikel 2). **Redan från början var tanken att den inre marknaden inte skulle vara något isolerat politikområde och att det inte bara skulle vara ett frihandelsområde såsom Efta, utan snarare ett led i en övergripande strategi.**

2.2 Mot bakgrund av detta fastställdes de grundläggande principerna för utvecklingen av det som skulle komma att bli politiken för den inre marknaden, som vissa personer med rätta ansåg vara den europeiska politikens "kronjuvel". Enligt planen skulle den "genomföras progressivt" under en beräknad "övergångsperiod på tolv år" (artikel 8), dock senast 15 år efter fördragets ikraftträdande.

⁽¹⁾ Se Eftas rådgivande kommittés och observationsgruppen för inre marknadens gemensamma slutsatser: <http://www.eesc.europa.eu/?i=portal.en.smo-observatory-smo-spotlight.21343>.

2.3 Trots de instrument som var avsedda att användas för genomförandet av den inre marknaden skulle den politiska, sociala och ekonomiska verkligheten komma att väga tyngre än idealen från år 1957, och 15 år senare kunde man inte annat än konstatera att man var långt ifrån att nå de mål som skulle ha möjliggjort ett effektivt genomförande av en "gemensam marknad".

2.4 I vitboken om fullbordandet av den inre marknaden från år 1985 fastställdes tydliga målsättningar som skulle göra det möjligt att nå målet senast år 1992. Samtidigt såg man ett behov av att göra ändringar i Romfördraget för att underlätta genomförandet av vitbokens politiska målsättningar. Detta var ursprunget till Europeiska enhetsakten ⁽²⁾ som låg till grund för viktiga ändringar beträffande den inre marknaden, särskilt på följande områden:

- a) **Bestämmelsen om kvalificerad majoritet** i stället för enhällighet vid antagandet av åtgärder med syftet att tillnärma lagstiftningen för att främja genomförandet av den inre marknaden (artikel 8.a och 100.a).
- b) Den första hänvisningen till en **hög skyddsnivå** i fråga om åtgärder på områdena hälsa, säkerhet och konsumentskydd (artikel 8.a och 100.a 3).
- c) Ett allmänt godkännande **av principen om ömsesidigt erkännande** mot bakgrund av den välkända Cassis de Dijon-domen i domstolen (artikel 100.b).
- d) En tydlig uppmaning om **ekonomisk och social sammanhållning** som ett centralt mål som bör beaktas vid genomförandet av den inre marknaden (artikel 130.a och b).

2.5 Det var dock inte förrän 1992, då Europeiska unionen upprättades genom Maastrichtfördraget ⁽³⁾, som de nya bestämmelserna i fråga om genomförandet av den inre marknaden kom att konkretiseras. Vid denna tidpunkt var man redan fullt införstådd med att man var långt ifrån att nå målet om att införa en inre marknad fram till år 1992 ⁽⁴⁾.

2.6 Tvärtom kunde man tydligt konstatera att antalet legislativa och icke-legislativa hinder generellt sett ökade i medlemsstaterna, kombinerat med en liberal och eftergiven politik från kommissionens sida. Detta bidrog till att arbetet med att genomföra den inre marknaden praktiskt taget avstannade på ett antal särskilt viktiga områden, inte minst i fråga om tjänster.

2.7 Många av de initiativ som togs beträffande genomförandet av den inre marknaden kom i själva verket att ge upphov till **en rad osammanhängande och otillräckligt samordnade**

åtgärder för harmonisering av lagstiftningen, vilka saknade koppling till den övergripande politiken. Dessa initiativ motarbetades ofta genom att medlemsstaterna förde en restriktiv nationell politik i fråga om den fria konkurrensen, gav olagligt statligt stöd, införde nya kvantitativa begränsningar eller motsvarande, samt systematiskt motsatte sig alla steg framåt på avgörande områden som industriell integration, finanspolitik och ekonomiska styrelseformer.

2.8 Även till synes framgångsrika och högst välkomna initiativ – såsom antagandet av Schengenbestämmelserna, införandet av euron, det mer nyligen införda EU-området för rättvisa och frihet, inlemmandet av EU:s stadga om de grundläggande rättigheterna i den slutgiltiga versionen av Lissabonfördraget – kom att få begränsad effekt inte bara på grund av vissa medlemsstats bristande efterlevnad och reservationer. Deras inverkan och tillämpning kom också att begränsas – och ibland att direkt motarbetas – och man underlät att låta dem åtföljas av andra viktiga kompletterande åtgärder såsom en egentlig europeisk finanspolitik – vilket var en orsak till **Europas oförmåga att få den aktuella krisen under kontroll**, vilket har fört Europa "till avgrundens rand", som Jacques Delors uttryckte det i en intervju med tidningarna Le Soir och Le Temps den 18 augusti 2011.

2.9 EESK har sedan länge uppmärksammat behovet av ett tydligt paradigmskifte som innebär att kvaliteten sätts i första rummet vid genomförandet av den inre marknaden och att man ser medborgarnas – och inte minst konsumenternas och arbetstagarnas – konkreta intressen och grundläggande rättigheter som en särskilt viktig angelägenhet. Man måste fästa lika stor vikt vid de sociala aspekterna som vid de ekonomiska och anlägga ett humanistiskt synsätt som utgör en motvikt till det rent ekonomiska förhållningssätt som har dominerat så här långt och som ligger bakom de inskränkningar, förbehåll, tvivel och farhågor som har uppstått ⁽⁵⁾.

2.10 När kommissionens nuvarande ordförande inledde sin andra mandatperiod redogjorde han för sin nya vision för den inre marknaden under det tjugoförsta århundradet ⁽⁶⁾. Detta följde på ett tidigare meddelande om "En agenda för EU-medborgarna – EU skall visa resultat" ⁽⁷⁾, och det väckte naturligtvis nytt hopp, eftersom kommissionen tycktes förespråka en markant förändring av den politiska strategin för den inre marknaden, vilket i slutändan skulle gynna medborgarna och konsumenterna. Kommissionen, som följaktligen inte längre såg den som ett isolerat politikområde utan snarare som en del av en övergripande politisk strategi som förebådade den senare Europa 2020-strategin, fastställde att de centrala målen när det gällde den inre marknaden bestod i att öka konsumenternas förtroende, främja ekonomisk integration och social sammanhållning samt utveckla kunskapssamhället i ett hållbart Europa och en globaliserad värld. När det gällde denna nya strategi var de allt bättre bestämmelserna, i ett sunt och förenklat lagstiftningsklimat, ett avgörande instrument. ⁽⁸⁾

⁽²⁾ EGT L 169, 29.6.1987.

⁽³⁾ EGT C 191, 29.7.1992, som bör ses som ett eko av Spinelli-projektet med syftet att försöka skapa enighet mellan federalisterna och deras motståndare.

⁽⁴⁾ Kommissionens meddelande "Communication from the Commission to the Council and the European Parliament - The operation of the community's internal market after 1992. Follow-up to the Sutherland report" (SEC/92/2277, 2.12.1992) och EESK:s yttrande EGT C 201, 26.7.1993, s. 59). Slutsatserna i dessa dokument är aktuella än i dag och förtjänar att uppmärksammas.

⁽⁵⁾ Se bl.a. följande viktiga EESK-yttranden: EGT C 39, 12.2.1996, s. 70; EUT C 255, 14.10.2005, s. 22; EUT C 204, 9.8.2008, s. 1; EUT C 347, 18.12.2010, s. 8; EUT C 44, 11.2.2011, s. 68; samt informationsrapporten om "Lissabonfördragets inverkan på den inre marknadens funktion".

⁽⁶⁾ Meddelandet "En inre marknad för medborgarna", COM(2007) 60 final, 21.2.2007.

⁽⁷⁾ COM(2006) 211 final, 10.5.2006.

⁽⁸⁾ EUT C 77, 31.3.2009, s. 15.

2.11 För att befästa denna nya inriktning ombad kommissionen den tidigare kommissionsledamoten Mario Monti att utarbeta en viktig rapport, som presenterades i maj 2010 ⁽⁹⁾. Vid ungefär samma tid hade rådet bett en reflektionsgrupp bestående av framträdande personer (bl.a. Mario Monti) att under ledning av Spaniens tidigare premiärminister Felipe González utarbeta en rapport om Europas framtidsutsikter i ett perspektiv fram till år 2030 ⁽¹⁰⁾. Europaparlamentet hade i sin tur presenterat Grech-betänkandet (även detta i maj 2010), som låg till grund för parlamentets resolution av den 20 maj om "Förverkligandet av en inre marknad för konsumenter och medborgare" ⁽¹¹⁾.

2.12 I grund och botten pekar alla dessa viktiga dokument på behovet av ett radikalt paradigmskifte vad gäller definitionen och genomförandet av politiken för upprättandet av en inre marknad, eftersom den nuvarande modellen inte längre håller måttet. De visar också att de resultat som har uppnåtts visserligen har varit relevanta på vissa områden, men att man rent generellt har haft dålig kännedom om dessa resultat och att de ur flera aspekter har varit otillräckliga och en besvikelse för ett Europa som står inför oväntade utmaningar och dystra framtidsutsikter.

2.13 Dessa iakttagelser och slutsatser har för övrigt dokumenterats på ett omfattande sätt genom regelbundna och successiva "resultattavlor" med inriktning på den inre marknaden ⁽¹²⁾, genom Eurobarometers ingående återkommande analyser av medborgarnas och företagens uppfattning om och erfarenheter av den inre marknaden i medlemsstaterna, genom motsvarande "resultattavlor" med inriktning på konsumenterna på den inre marknaden ⁽¹³⁾, samt genom kommissionens årliga rapporter om tillämpningen av EU-lagstiftningen i allmänhet ⁽¹⁴⁾ och tillämpningen av de konsumenträttsliga bestämmelserna i synnerhet ⁽¹⁵⁾. Om dessa blir föremål för en korrekt tolkning, välavvägd analys och kritisk utvärdering, bekräftar de helt och hållet de farhågor och tvivel som uttrycks i ovan nämnda dokument.

2.14 Man hade hoppats att kommissionen verkligen skulle ändra sin politiska strategi för den inre marknaden på ett sätt som avspeglar alla dessa slutsatser och som mot bakgrund av den rådande ekonomiska krisen sätter den inre marknaden under det tjugoförsta århundradet i ett helt nytt och annorlunda perspektiv och svarar mot de förväntningar som har uppstått till följd av en lång rad uttalanden av höga politiska ledare. Det var därför med viss besvikelse som man konstaterade att dokumentet om "prioriteringar för en mycket konkurrenskraftig social marknadsekonomi", trots de positiva sidor som har framhållits, inte visade sig vara mer än 50 löst sammanhängande åtgärder utan någon klart definierad gemensam strategi. ⁽¹⁶⁾ Deras brister och svagheter påpekades tydligt i Europaparlamentets resolution av den 6 april 2011. ⁽¹⁷⁾

⁽⁹⁾ "En ny strategi för den inre marknaden – i ekonomins och samhällets tjänst för Europa".

⁽¹⁰⁾ "Projekt Europa 2030 – Utmaningar och möjligheter"; även denna publicerad i maj 2010.

⁽¹¹⁾ Europaparlamentets resolution A7-0132/2010.

⁽¹²⁾ SEC(2011) 372 final, 21.3.2011.

⁽¹³⁾ SEC(2011) 299 final, 4.3.2011; dessutom stärks denna bild i hög grad av Eurobarometer-undersökningen av hushållens e-kommunikation från juli 2011.

⁽¹⁴⁾ COM(2010) 538 final, 1.10.2010.

⁽¹⁵⁾ EUT C 18, 19.1.2011, s. 100.

⁽¹⁶⁾ EUT C 132, 3.5.2011, s. 47.

⁽¹⁷⁾ Dokument A7 – 0072/2011, baserat på IMCO-utskottets rapport om "En inre marknad för européer" (2010/2278 (INI). PE 456.691v02-00 av den 24.3.2011), föredragande António Fernando Correia de Campos.

2.15 Denna brist lyckades man inte råda bot på i kommissionens senast publicerade meddelande om tolv utvalda åtgärder. Det finns ingen tydlig röd tråd i den underliggande politiska strategin för genomförandet av den inre marknaden som förklarar varför man rent taktiskt har valt just dessa tolv åtgärder och inte några andra, t.ex. några av dem som Europeiska ekonomiska och sociala kommittén hade tagit upp i sitt yttrande ⁽¹⁸⁾.

2.16 Flera offentliga uttalanden på senare tid av kommissionens ordförande och kommissionsledamot Michel Barnier, samt det program från kommissionen ⁽¹⁹⁾ som har presenterats sedan dess, tycks icke desto mindre bekräfta att man överväger ett effektivt paradigmskifte i det framtida genomförandet av den inre marknaden. Även Krakow-deklarationen ⁽²⁰⁾ och deklarationen från den europeiska styrkommittén på tankesmedjan *Notre Europe* går i denna riktning.

3. Ett nytt paradigm för genomförandet av den inre marknaden

3.1 På basis av de grundläggande principerna i Lissabonfördraget är det, vad gäller EU-politiken, viktigt att erinra om att **genomförandet av en inre marknad inte är ett mål i sig utan ett medel eller ett instrument** för uppnåendet av en lång rad politiska mål på olika områden. ⁽²¹⁾

3.2 Det är också viktigt att betona att dessa mål **på samma gång är av ekonomisk, social och miljömässig karaktär, och att dessa tre aspekter är lika viktiga**, och att de i slutändan alltid syftar till att främja människors välmåga och värderingar såsom människovärde, jämlikhet, frihet, solidaritet, demokrati, rättsstatsprincipen och respekten för de mänskliga rättigheterna (se art. 2 och 3 i EU-fördraget) ⁽²²⁾.

3.3 Följaktligen bör åtgärderna för genomförandet av den inre marknaden (som ur rättslig synpunkt har mycket mer långtgående syften i dag än 1957) ses i ljuset av dessa principer, värderingar och målsättningar.

3.4 Den inre marknaden, som redan från början var tänkt att vara den ekonomiska stöttepelaren i ett Europa av federal karaktär, måste i dag omvärderas med hänsyn till den utveckling som har ägt rum de senaste trettio åren och den verkliga situationen i dagens samhälle. Det är sant att de rådande omständigheterna i allt högre grad tenderar att driva den inre marknaden i riktning mot ett rent frihandelsområde, i likhet med dess föregångare Efta, och att den i framtiden inte längre kommer att ses som den naturliga följden av ett politiskt projekt av överstatlig karaktär, utan som **den minsta gemensamma nämnaren i de europeiska staternas nationella intressen**.

3.5 Därför måste man än en gång kraftfullt betona att den inre marknaden bör utgöra ett **bindemedel för dessa**

⁽¹⁸⁾ EUT C 24, 28.1.2012, s. 99.

⁽¹⁹⁾ COM(2011) 777 final, 15.11.2011.

⁽²⁰⁾ Efter anordnandet (som vi lovordar) av forumet för den inre marknaden den 3–4 oktober 2011.

⁽²¹⁾ EUT C 93, 27.4.2007, s. 25.

⁽²²⁾ EUT C 182, 4.8.2009, s. 1.

nationella intressen i ett fullt integrerat system för ekonomisk och finansiell styrning, och att man på kort sikt måste omdefiniera och konkretisera modellen för detta system.

3.6 Det är först och främst nödvändigt att ha en realistisk uppfattning om **den inre marknadens gränser**, och man ska inte försöka göra den till något som den varken kan eller bör bli genom att med tvång driva igenom åtgärder som det många gånger inte finns vare sig behov av eller motiv för, och som bara gör det svårare för företagen – i synnerhet de små och medelstora företagen, dit också de fria yrkena räknas⁽²³⁾ – att bedriva sin verksamhet. Ibland är det inte alltid heller motiverat att genomföra åtgärder för full harmonisering, på grund av att andra värden av olika slag, t.ex. kvalitetssäkring, har högre prioritet, vilket t.ex. är fallet med vissa områden som rör konsumenters rättigheter och konsumentskydd. Mottot "styrkan i mångfalden" borde vid sidan av harmoniseringsaspekterna få spela en central roll i den europeiska politiken för den inre marknaden.

3.7 Det kommer att vara ytterst viktigt att fortsätta programmet **"bättre lagstiftning"** (som EESK alltid har varit aktivt involverat i⁽²⁴⁾) på ett beslutsamt sätt, utan att göra vare sig kompromisser eller eftergifter. Syftet med detta är inte bara att utarbeta tekniskt välgjorda dokument och att undanröja onödiga byråkratiska rutiner som har en negativ inverkan, utan att börja från grunden genom att anlägga ett **proaktivt synsätt i fråga om utarbetandet av lagstiftningen och de administrativa förfarandena**, och det civila samhället och berörda näringslivskretsar måste involveras i alla skeden vid dess utarbetande och utformning. Man måste inte minst fästa större vikt vid **konsekvensbedömningar som görs på förhand** och mer systematiskt använda **förordningar i stället för direktiv** som instrument för att göra lagstiftningen mer enhetlig när detta anses lämpligt. Man måste också våga testa nya och mer lämpliga instrument än den komplexa nuvarande lagstiftningen, t.ex. genom att välja **icke-obligatoriska system** när detta bedöms vara välmotiverat⁽²⁵⁾. Detta mod krävs också för att avstå från gemensamma initiativ om de inte leder till effektivitet och gynnsamma effekter.

3.8 På samma sätt är det viktigt att **se över, förenkla och kodifiera EU:s regelverk och de administrativa rutiner**na⁽²⁶⁾, samt att omsorgsfullt göra sig av med allt det som visar sig vara onödigt, överflödigt, kontraproduktivt eller rent av skadligt⁽²⁷⁾. Detta måste dock göras med försiktighet, eftersom en bristande samordning skulle kunna leda till att viktiga grundläggande lagstiftningsaspekter på centrala områden går förlorade.

3.9 **Mottot bör vara: lagstifta utan att kväva.** Man kommer således inte bara att behöva vara innovativ och kreativ,

utan man bör också göra en ny bedömning av förslagen i de oberoende experternas första rapport om förenklad lagstiftning och administration. De flesta av dessa förslag genomfördes aldrig i praktiken, men de är fortfarande aktuella och bör få en effektiv tillämpning⁽²⁸⁾.

3.10 **Normering eller standardisering** spelar en viktig roll enligt modellen för den "nya strategin", och bör användas både när det gäller varor och tjänster⁽²⁹⁾. Här borde man dock noggrant analysera behovet av, effektiviteten i och effekterna av de åtgärder som vidtas. Detta innebär att det vid normeringen av tjänster finns anledning att göra en differentiering mellan olika tjänster för den inre marknaden.

3.11 Man kommer likaledes att behöva utvidga och blåsa nytt liv i **informationssystemet för den inre marknaden (IMI)** genom att utöka dess tillämpningsområde och förbättra det administrativa samarbetet i enlighet med de förslag och rekommendationer som EESK har fått möjlighet att uttrycka vid flera olika tillfällen⁽³⁰⁾, och man kommer på samma sätt att behöva se över SOLVIT-nätverket och förse det med en ny ram och passande medel.

3.12 Det är också viktigt att man på nytt tar de **grundläggande vägledande principerna för den inre marknadens uppbyggnad** under övervägande, särskilt principerna om ömsesidigt erkännande⁽³¹⁾, subsidiaritet⁽³²⁾, proportionalitet⁽³³⁾ och försiktighet. Dessa inskränker sig så här långt till specifika områden, t.ex. livsmedelstryggheten, men de bör upphöjas till allmän princip och man bör ge dem en ny utformning och utarbeta nya tillämpningsmetoder som ligger närmare medborgarnas verkliga intressen.

3.13 **Prioriteringar måste fastställas med omsorg.** Det handlar dock inte om att mer eller mindre godtyckligt välja ut några symboliska åtgärder, utan om att agera i överensstämmelse med väldefinierade kriterier som avspeglar den tydliga politiska strategi som fortfarande saknas i Europa, och som **ovillkorligen bör sätta människorna i centrum.**

⁽²⁸⁾ COM(95) 288 final, 21.6.1995.

⁽²⁹⁾ Jfr EUT C 120, 16.5.2008, s. 1, EUT C 376, 22.12.2011, s. 69 och EUT C 68, 6.3.2012, s. 35.

⁽³⁰⁾ Jfr EUT C 43, 15.2.2012, s. 14 samt de andra, tidigare yttrandena som citeras i det.

⁽³¹⁾ Vi erinrar i detta fall särskilt om kommissionens rapporter om tillämpningen av principen om ömsesidigt erkännande, som inleddes med kommissionens meddelande av den 16 juni 1999 (COM(99) 0299 final) men som senare övergavs. Jfr yttrande EGT C 116, 20.4.2001, s. 14.

⁽³²⁾ En hänvisning till Molitor-rapporten för att vederlägga den orättvisa beskyllningen i efterhand om att den utgjorde "ett steg framåt och två tillbaka". (Jfr Alexis Feral, "Le principe de subsidiarité, progrès ou statu quo après le Traité d'Amsterdam?", i Revue du Marché Unique Européen, I, 1998, s. 95) på grund av kommissionens oprofessionella sätt att använda den så att den kom att bli en sådan verklig "förändringsutmaning" som Jacques Delors drömde om.

⁽³³⁾ I detta sammanhang måste man beakta EESK:s yttranden om kommissionens successiva årsrapporter, i enlighet med artikel 9 i protokollet om tillämpningen av subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna.

⁽²³⁾ EUT C 376, 22.12.2011, s. 51.

⁽²⁴⁾ EUT C 24, 31.1.2006, s. 39; EUT C 175, 27.7.2007, s. 21; EUT C 48, 15.2.2011, s. 107.

⁽²⁵⁾ EUT C 24, 31.1.2006, s. 52; EUT C 175, 28.7.2009, s. 26; EUT C 21, 21.1.2011, s. 26.

⁽²⁶⁾ En återgång till den strategi som kommissionen själv fastställde i sitt meddelande "Uppdatera och förenkla gemenskapens lagstiftning" (COM(2003) 71 final, 11.2.2003), som EESK gav sitt tydliga stöd (EUT C 112, 30.4.2004, s. 4) men som sedan verkar ha fallit i glömska.

⁽²⁷⁾ Jfr yttrandena EGT C 14, 16.1.2001, s. 1; EGT C 125, 27.5.2002, s. 105; EUT C 133, 6.6.2003, s. 5; EUT C 309, 16.12.2006, s. 18; EUT C 10, 15.1.2008, s. 8.

3.14 Bland dessa prioriteringar bör man fästa särskild vikt vid **tjänstesektorn i allmänhet**⁽³⁴⁾ och **sektorn för finansiella tjänster till privatpersoner och mindre företag i synnerhet**⁽³⁵⁾. På dessa områden är genomförandet av den inre marknaden särskilt otillfredsställande, men det är också just här som det krävs särskild innovationsförmåga, inte bara i fråga om åtgärderna utan även beträffande vilka instrument som ska användas. EESK uppmanar framför allt kommissionen att regelbundet och på ett öppet sätt övervaka och rapportera om genomförandet av tjänstedirektivet – den enda lagstiftning som än så länge erbjuder en öppning för gränsöverskridande handel med tjänster.

3.15 Ett område som förtjänar särskild uppmärksamhet är det praktiska genomförandet av en **inre marknad för gränsöverskridande e-handel**, eftersom det skulle medföra socioekonomiska fördelar för de europeiska konsumenterna i allmänhet, inte minst för dem som är bosatta i mer svårtillgängliga områden och dem som har någon form av funktionshinder, samt för EU:s företag (i synnerhet de små och medelstora företagen). Detta skulle effektivt lösa en lång rad problem och frågor som redan har kartlagts i stor utsträckning, dock utan att man har så här långt lyckats utveckla de instrument och mekanismer som krävs för att dels vinna konsumenternas förtroende och se till att de skyddas, dels skapa ett gynnsamt klimat för företag och yrkesutövare⁽³⁶⁾.

3.16 Med detta avses i synnerhet de frågor som rör marknadsfragmentering, bristande överensstämmelse mellan de gällande reglerna, osäkerhet beträffande privatlivet och uppgiftsskyddet, säkerhet vid överföringar, rättsligt skydd vid konflikter, förekomst av olagliga tjänster på internet, piratkopiering och it-brottslighet. Kommissionens olika generaldirektorat måste gemensamt ta itu med dessa frågor i syfte att utforma en **sammanhängande rättslig ram för en verklig digital inre marknad**.

3.17 Ett område som kräver ytterligare insatser, och där EU tyvärr inte har lyckats uppnå några övertygande resultat, är **den effektiva tillämpningen av EU-lagstiftningen**. Detta är det enda sättet att garantera att lagarna respekteras och att regleringen är effektiv⁽³⁷⁾, och det begränsar sig inte bara till den trånga ramen för "administrativt samarbete"⁽³⁸⁾. I detta sammanhang är **rätten till kollektiva åtgärder på europeisk nivå** ytterst viktig för de europeiska medborgarna, och man bör utan ytterligare dröjsmål klart och tydligt fastställa att den

utgör en sista utväg när det gäller att på ett lämpligt sätt kunna utkräva ansvar vid överträdelser av EU-bestämmelserna, och därmed bör den uppmuntra till frivillig efterlevnad⁽³⁹⁾.

3.18 Viktigast av allt kommer dock att vara att fastställa **parametrarna för en inre marknad som sätter människan och medborgaren i centrum**, men detta är en uppgift som inte bör anförtros en samling mer eller mindre upplysta virtuoser. Den bör snarare bygga på direkt deltagande från medborgarnas och civilsamhällets sida, och det är viktigt att vara lyhörd för deras oro, behov, frustration och besvikelse.

3.19 Brådskande insatser är nödvändiga, men det är samtidigt viktigt att de inte är dåligt samordnade eller rent impulsiva. Därför föreslår EESK att man ger **tid till eftertanke** under en period i samband med högtidlighållandet av att det har gått tjugo år sedan 1992. För att bidra till detta skulle EESK vilja framhålla ett par parametrar som förefaller ytterst viktiga för dessa diskussioner.

3.19.1 Först och främst måste det föras en debatt om hur man på ett tydligt sätt kan göra politiken för den inre marknaden förenlig med de grundläggande principerna och målen i **Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna**, särskilt de som ingår i kapitel IV och V och med särskild tonvikt på stärkandet av den sociala dimensionen och konsumenternas rättigheter⁽⁴⁰⁾.

3.19.2 Utöver detta behövs det en debatt om hur man ska **sammankoppla sektorspolitiken inom ramen för ett gemensamt strategiskt mål** som inbegriper politikområdena ekonomi, industri, handel, transport, energi, miljö, konsumentfrågor och konkurrens **inom en övergripande rättslig ram som stimulerar integrationen och stärker arbetsmarknadsparternas och samhällsaktörernas förtroende** (vilket bl.a. omfattar konsumenter, familjer, arbetstagare, företag och icke-statliga organisationer). Detta kan leda till att man måste göra en ny bedömning av Europa 2020-strategin och ge den ny kraft.

3.19.3 Det behövs också en debatt om hur man ska stärka och trygga den fria rörligheten för medborgarna i allmänhet och, i synnerhet, för arbetstagare (oavsett om de är anställda eller egenföretagare), lärare och studenter, och man måste även garantera att deras sociala rättigheter (social trygghet, rättsligt skydd, olycksfalls- och sjukförsäkringar, pensioner etc.) respekteras under alla omständigheter och utan åtskillnad. I samband med detta måste man också se över systemet för erkännande av yrkeskvalifikationer och utbildningsbevis. I detta sammanhang måste man utgå ifrån höga kvalitetskrav i fråga om EU-konsumenternas säkerhet och hälsa.

⁽³⁹⁾ EESK har med rätta setts som en förkämpe för kollektiva åtgärder, och har utarbetat flera yttranden i denna sak, t.ex. yttrandena EUT C 309, 16.12.2006, s. 1; EUT C 324, 30.12.2006, s. 1; EUT C 162, 25.6.2008, s. 1; EUT C 228, 22.9.2009, s. 40, samt EUT C 128, 18.5.2010, s. 97.

⁽⁴⁰⁾ I detta sammanhang måste man beakta och dra de slutgiltiga slutsatserna av de iakttagelser som görs i kommissionens meddelande "Om arbetet för ett väl fungerande EU-medborgarskap 2007-2010" (COM(2010) 602 final, 27.10.2010) och i den samtidigt publicerade rapporten "Om EU-medborgarskapet 2010 – Att undanröja hindren för EU-medborgarnas möjligheter att utöva sina rättigheter" (COM(2010) 603 final, 27.10.2010).

⁽³⁴⁾ Jfr yttrandena EUT C 221, 8.9.2005, s. 113; EUT C 175, 27.7.2007, s. 14; EUT C 318, 29.10.2011, s. 109.

⁽³⁵⁾ Jfr yttrandena EGT C 56, 24.2.1997, s. 76; EGT C 95, 30.3.1998, s. 72; EGT C 209, 22.7.1999, s. 35; EUT C 157, 28.06.2005, s. 1; EUT C 302, 7.12.2004, s. 12; EUT C 221, 8.9.2005, s. 126; EUT C 65, 17.3.2006, s. 113; EUT C 65, 17.3.2006, s. 134; EUT C 309, 16.12.2006, s. 26; EUT C 318, 23.12.2006, s. 51; EUT C 115, 16.5.2006, s. 61; EUT C 100, 30.4.2009, s. 84; EUT C 27, 3.2.2009, s. 18; EUT C 100, 30.4.2009, s. 22; EUT C 228, 22.9.2009, s. 62; EUT C 228, 22.9.2009, s. 66; EUT C 218, 11.9.2009, s. 30; EUT C 318, 29.10.2011, s. 133.

⁽³⁶⁾ Detta trots kommissionens meddelande av den 22 oktober 2009 om "Gränsöverskridande e-handel mellan företag och konsument i EU", (COM(2009)557 final).

⁽³⁷⁾ Jfr yttrandena EUT C 317, 23.12.2009, s. 67 och EUT C 18, 19.1.2011, s. 95.

⁽³⁸⁾ EUT C 128, 18.5.2010, s. 103.

3.19.4 I syfte att stimulera sysselsättningen och den sociala integrationen behövs en debatt om hur man **på ett effektivt sätt kan öppna upp arbetsmarknaderna** för alla Europas medborgare och efter noggrann prövning undanröja omotiverade begränsningar och diskriminering.

3.19.5 En aspekt som förtjänar en särskild debatt är den sedan länge emotsedda definitionen av **en lämplig rättslig ram för företag inom den sociala ekonomin i allmänhet**, och i synnerhet stiftelser, ömsesidiga institut och sammanslutningar i Europa.

3.19.6 På samma sätt finns det ett trängande behov av en debatt om **en tydlig rättslig ram för tjänster i allmänhetens**

intresse, i synnerhet sociala tjänster. Man måste fastställa kvalitetskriterier för viktiga offentliga tjänster och klargöra de gällande reglerna för offentlig upphandling, konkurrens och statligt stöd ⁽⁴¹⁾.

3.20 Avslutningsvis måste man harmonisera resurserna och insatserna för att främja en **effektiv kommunikationspolitik för den inre marknaden** inom en mer omfattande ram i form av en sammanhängande och integrerad kommunikationspolitik i fråga om Europa, som involverar medborgarna och tar vederbörlig hänsyn till den allmänna opinionen och de europeiska sociala medierna för att kunna sprida tillförlitlig information till Europas medborgare, inte minst konsumenterna, genom en innovativ användning av digitala medier ⁽⁴²⁾.

Bryssel den 22 februari 2012

Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs
ordförande
Staffan NILSSON

⁽⁴¹⁾ Jfr EESK:s yttrande: EUT C 161, 13.7.2007, s. 80.

⁽⁴²⁾ Jfr EESK:s förberedande yttrande EUT C 27, 3.2.2009, s. 152, och initiativytttrandet EUT C 44, 11.2.2011, s. 62.

Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om "Sociala konsekvenser av de nya bestämmelserna för den ekonomiska styrningen" (yttrande på eget initiativ)

(2012/C 143/05)

Föredragande: **Gabriele BISCHOFF**

Europeiska ekonomiska och sociala kommittén beslutade den 14 juli 2011 att i enlighet med artikel 29.2 i arbetsordningen utarbeta ett yttrande på eget initiativ om

"Sociala konsekvenser av de nya bestämmelserna för den ekonomiska styrningen" (yttrande på eget initiativ).

Facksektionen för sysselsättning, sociala frågor och medborgarna, som svarat för kommitténs beredning av ärendet, antog sitt yttrande den 25 januari 2012.

Vid sin 478:e plenarsession den 22–23 februari 2012 (sammanträdet den 22 februari 2012) antog Europeiska ekonomiska och sociala kommittén följande yttrande med 232 röster för, 8 röster emot och 9 nedlagda röster.

1. Slutsatser och rekommendationer

1.1 Europa måste tala med en röst, agera snabbare och mindre obeslutsamt och följa rätt recept för att på ett övertygande sätt bemöta den svåraste finansiella och ekonomiska förtroendekris som har inträffat sedan EU grundades.

1.2 EESK välkomnar regeringarnas försök att rätta till de inneboende felen i euroområdet och bygga en ny struktur för europeisk ekonomisk styrning. Detta är nödvändigt, eftersom de verktyg och förfaranden som hittills har använts inte har gett önskad effekt, dvs. att minska skuldsättningsgraden och störningarna i den makroekonomiska jämvikten. Den nya strukturen för den ekonomiska styrningen i Europa måste dock skydda medlemsstaternas demokratiska rättigheter och deras fritt valda parlament i lika hög grad som arbetsmarknadsparternas autonomi och deras rätt till kollektiva avtalsförhandlingar.

1.3 Vid styrningen står visserligen den ekonomiska politiken i förgrunden, men det är framför allt de sociala systemen som kommer att påverkas, eftersom hotet om (halv-)automatiska sanktioner tvingar medlemsstaterna att genomföra vissa reformer. EESK rekommenderar en smart och hållbar budgetkonsolidering, där man ser till att nödvändiga sociala investeringar görs, så att sociala asymmetrier kan undvikas.

1.4 Några av de besparingsåtgärder som redan har genomförts eller planeras kommer att få negativa konsekvenser för både människor och företag genom att nedskärningar görs i sociala förmåner och arbetsmarknadspolitiska åtgärder för utsatta grupper och genom att den sociala infrastruktur som krävs för t.ex. barnomsorg eller utbildning tas bort. Detta kommer att inverka negativt på tillgången till tjänster och på tjänsternas kvalitet och på så sätt allvarligt sänka livskvaliteten för utsatta grupper.

1.5 Det finns inneboende målkonflikter mellan Europa 2020-strategin och den ekonomiska styrningen i Europa. Genomförandet av den europeiska planeringsterminen och paketet med sex lagstiftningsakter om ekonomisk styrning ("sixpack") får inte sabotera målen om t.ex. minskad fattigdom inom ramen för Europa 2020-strategin. Man måste därför granska alla åtgärder för att se om de inte ökar fattigdomen.

1.6 EESK bekräftar att det omgående krävs en bedömning av de sociala konsekvenserna av de nya bestämmelserna för den ekonomiska styrningen och anser framför allt följande:

- 1) Det behövs en "social investeringspakt".
- 2) Man måste i god tid och till fullo involvera arbetsmarknadsparterna och det representativa organiserade civila samhället i alla åtgärder på grundval av deras särskilda uppgifter och befogenheter.
- 3) Man måste sammankalla ett konvent för att ett koncept inriktat på sociala framsteg ska tillämpas vid kommande fördragsändringar.
- 4) Det behövs en "social fallskärm" genom en likvärdig "social inriktning" (*social governance*).
- 5) Man måste säkra och främja arbetsmarknadsparternas autonomi i de kollektiva avtalsförhandlingarna.
- 6) Man måste utnyttja nya inkomstkällor för konsolideringen av de offentliga budgetarna.
- 7) Effektiviteten och ändamålsenligheten i de offentliga utgifterna måste öka och bekämpningen av skatteflykt intensifieras.

2. En ny struktur för krishantering

2.1 Lissabonfördraget innebar att Europas sociala dimension bekräftades, att den sociala marknadsekonomin förankrades som mål, att de grundläggande sociala rättigheterna gjordes rättsligt bindande och att sociala konsekvensbedömningar gjordes till ett obligatoriskt inslag i alla EU-projekt och initiativ. EESK har länge betonat att en social marknadsekonomi i Europa måste förena konkurrenskraft och social rättvisa. Ekonomisk dynamik och sociala framsteg är i detta fall inte motpoler utan kompletterar varandra ⁽¹⁾.

⁽¹⁾ EESK:s yttrande "Den sociala agendan", EUT C 182, 4.8.2009, s. 65.

2.2 Kommittén har redan uttalat sig positivt om att man i EU med den nya Europa 2020-strategin har kommit överens om att skapa smart och hållbar tillväxt för alla.

2.3 EU befinner sig just nu i sin svåraste kris sedan unionen bildades. Finanskrisen har i många länder utvecklats till en djupgående ekonomisk kris, skuldkris och social kris. Dessutom råder det en förtroendekris gentemot EU-institutionerna, och osäkerheten om vilka åtgärder som ska vidtas är stor. Europa måste tala med en röst, agera snabbare och mindre obeslutsamt och följa rätt recept.

2.3.1 Sparprogram och finansiella skyddsnät står i centrum för uppmärksamheten, de åtgärder som krävs för en bättre ekonomisk styrning (*economic governance*) och mer tillväxt är fortfarande fragmentariska och ganska oöverskådliga, och man har ännu inte inlett någon debatt om för- och nackdelarna med en fördjupad integration.

2.3.2 Det framförs allt mer betänkligheter om att denna förtroendekris håller på att utvecklas till en kris för demokratin, framför allt mot bakgrund av rädslan för sanktioner. EESK framhåller att de direktvalda nationella parlamenten med utgångspunkt i sina egna befogenheter och ansvarsområden fritt måste kunna besluta om budgetarna och regeringarnas sammansättning.

2.3.3 EESK har redan i flera yttranden framhållit att denna kris har blivit ett särskilt belastningsprov för Europa. Besparingspolitiken ger i många länder upphov till social oro och främjar antieuropeiska eller nationalistiska stämningar.

2.4 Genom att introducera sparprogram har EU-politiken och de nationella regeringarna i ett försök att lugna de finansiella marknaderna reagerat på den s.k. skuldkrisen, som bland annat uppstått till följd av de senaste årens finanskris och på grund av den massiva avregleringen av de finansiella marknaderna. Kommittén har flera gånger ställt sig positiv till att kommissionen trots motstånd från många håll har lagt fram förslag om en skatt på finansiella transaktioner och om stabilitetsobligationer⁽²⁾.

2.5 Samtidigt har man försökt att rätta till några av de inneboende felen i euroområdet och skapa delar av en ny struktur för en europeisk ekonomisk styrning. På så sätt vill man skapa en bättre samordning av den ekonomiska politiken, en strikt budgetpolitik och budgetkontroll samt en förbättring av konkurrenskraften⁽³⁾ i framtiden. Under hösten 2011 biföll Europaparlamentet fem förordningar och ett direktiv om en reform av den ekonomiska styrningen av Europa ("Sixpack").

⁽²⁾ EESK:s yttranden Skatt på finansiella transaktioner, EUT C 44, 11.2.2011, s. 81, och om Årlig tillväxtöversikt, EUT C 132, 3.5.2011, s. 26.

⁽³⁾ Se uppräkningsen i EESK:s yttrande "Årlig tillväxtöversikt", EUT C 132, 3.5.2011, s. 26.

2.5.1 Detta paket för ekonomisk styrning grundar sig på tre pelare:

— Att stärka den stabilitets- och tillväxtpakt som redan finns: Genom förfarandet vid alltför stora underskott införs fler och betydligt strängare bestämmelser om budgetkonsolidering och statsskuldsegränsning. Enligt dessa är medlemsstaterna skyldiga att inom 20 år och oberoende av konjunkturutvecklingen minska den nuvarande skuldsättningsgraden till det gränsvärde på 60 % som har fastställts i Maastrichtfördraget. Detta är procykliskt och kan äventyra tillväxt och sysselsättning.

— Att införa ett "förfarande vid alltför stora obalanser": Här handlar det om en helt ny politisk strategi på EU-nivå, genom vilken makroekonomiska obalanser som kan äventyra stabiliteten i den gemensamma valutan ska identifieras och åtgärdas.

— Att genomdriva stabilitetspakten och "förfarandet vid alltför stora obalanser" med sanktioner, som verkligen "känns av": EU-rekommendationer om bästa politiska beslut på nationell nivå har funnits ända sedan Maastrichtfördraget undertecknades. Ett helt nytt inslag är dock att dessa rekommendationer nu kommer att kompletteras med så gott som automatiska sanktioner för länderna i euroområdet. Detta ska ske genom omröstning med s.k. "omvänd majoritet". Detta är minst sagt tveksamt eftersom det ändå handlar om ett helt nytt förfarande som än så länge inte har förankrats i fördraget. Kort sagt innebär detta: Kommissionens förslag att ålägga en medlemsstat som inte följer kommissionens rekommendationer årliga böter motsvarande 0,1–0,2 % av BNP blir antaget om inte Ekofinrådet inom tio dagar har röstat ned detta med kvalificerad majoritet. Sanktionsförfarandena automatiseras på så sätt i hög grad och medlemsstaterna tvingas härigenom att ta EU:s politiska rekommendationer på allvar.

2.5.2 Den 23 november 2011 kompletterade kommissionen paketet med två nya förordningar: den första för att förstärka övervakningen av de medlemsstater vilkas finansiella stabilitet befinner sig i allvarig fara, den andra för att kontrollera och anpassa medlemsstaternas budgetutkast. Genom den förra förordningen utvidgas, förstärks och fördjupas de landsspecifika ekonomiska rekommendationerna för länder som måste genomgå ett makroekonomiskt anpassningsprogram. Bristande respekt för dessa rekommendationer leder till att utbetalningarna från EU:s strukturfonder och socialfond ställs in. Genom den senare förordningen får kommissionen ännu mer långtgående befogenheter att övervaka de nationella budgetförfarandena. Medlemsstaterna blir i samband med detta skyldiga att införa bindande bestämmelser om storleken på budgetunderskotten. Genom båda förordningarna skulle det ömsesidiga trycket och de inneboende procykliska effekterna förstärkas, med de konsekvenser som vi redan känner så väl till.

2.5.3 Den s.k. europeiska planeringsterminen, som omfattar sex månader per år, infördes för att undvika motstridiga

budgetpolitiska krav från medlemsstaterna och övervaka genomdrivandet av målen i Europa 2020-strategin. På detta sätt vill man se till att medlemsstaterna faktiskt tar hänsyn till EU:s överordnade mål i sin budgetplanering i god tid och detta innan omröstningen om följande års budget sker i det nationella parlamentet. Vid styrningen står visserligen den ekonomiska politiken i förgrunden, men den kommer framför allt att påverka de sociala systemen genom att den tvingar medlemsstaterna till reformer genom hotet om (halv-)automatiska sanktioner.

3. Sociala konsekvenser av de nya bestämmelserna

3.1 Den finansiella och ekonomiska krisen är inne på sitt fjärde år, och utsikterna vad gäller ekonomin och sysselsättningen fortsätter att försämrats. 23 miljoner människor saknar arbete och enligt de senaste arbetslöshetssiffrorna ⁽⁴⁾ uppgick arbetslösheten i september 2011 i de 27 medlemsstaterna till 9,7 % och i euroområdet till 10,2 %, vilket är en ökning i förhållande till samma period året innan. Mellan 2008 och 2011 steg ungdomsarbetslösheten från 15,5 % till 21,4 %, och andelen icke-förvärvsarbetande steg från 55,6 % till 56,9 %. I Grekland och Spanien är nästan varannan ungdom arbetslös ⁽⁵⁾. Detta innebär att mer än fem miljoner ungdomar varken har arbete eller utbildningsplats. Ökningen av sysselsättningen fram till mitten av 2011 med 1,5 miljoner personer kunde inte uppväga den massiva förlusten av 6 miljoner arbetstillfällen under krisen. Den ökade sysselsättningen är i huvudsak ett resultat av en ökning av antalet tillfälliga anställningsavtal och ökat deltidsarbete.

3.2 Mot den bakgrunden har siffrorna för den ekonomiska tillväxten korrigerats drastiskt nedåt, och kommissionen fastställde i den höstprognos som offentliggjordes nyligen att "återhämtningen av EU:s ekonomi har avstannat" och att "arbetslösheten beräknas ligga kvar på dagens höga siffra" ⁽⁶⁾.

3.3 Den globala bankkrisen 2007–2009 övergick direkt i den nuvarande statsskuldskrisen eftersom staterna lade avsevärda ekonomiska resurser på att rädda bankerna och på statliga garantier för att hålla valutan uppe. På så sätt har de genomsnittliga skulderna stigit från 60 % till 80 % av BNP, vilket har lett till att spelrummet för automatiska stabiliseringsmekanismer och andra konjunkturutjämnande åtgärder har begränsats kraftigt. Det innebär att sysselsättnings- och socialpolitiken måste bära den största bördan i samband med anpassningen. Den röda tråden i EU:s olika politiska initiativ är att lönerna ska vara det främsta anpassningsinstrumentet genom lönesänkningar och en deflatorisk lönepolitik.

3.4 EESK anser att denna utveckling kan få farliga konsekvenser för såväl den grundläggande ekonomiska välfärden

som de sociala strukturerna i Europa. Precis som kommittén för socialt skydd betonade i rapporten om de sociala konsekvenserna av den ekonomiska krisen kommer de sparåtgärder som redan har genomförts eller planeras att få negativa konsekvenser för den sociala integrationen genom att förmåner eller tjänster för utsatta grupper, t.ex. funktionshindrade, skärs ned. Detta kommer att inverka negativt på tillgången till tjänster och på tjänsternas kvalitet och på så sätt få negativa konsekvenser för människor och företag ⁽⁷⁾. Höga räntor innebär att det blir nästan omöjligt för medlemsstaterna att minska budgetunderskott och statsskuld. Grekland har sedan våren 2011 exempelvis ett primärt överskott i statsbudgeten, men skulden stiger ändå oavslutligt p.g.a. den orimliga räntekostnaden.

3.5 Åtstramningen, som äventyrar just de sociala investeringar som krävs, förstärker den nedåtgående spiralen ytterligare. När inga nya tillväxtmöjligheter uppstår, inverkar kostnadsnedskränkningarna också negativt på tillgångssidan vilket leder till lägre skatteintäkter och stigande sociala utgifter för arbetslösheten. Budgetunderskotten riskerar att öka ytterligare, vilket kan få katastrofala följder för finansmarknaderna, som noga följer sådana tendenser i alla medlemsstater.

3.5.1 Dessutom kan åtstramningsåtgärder, som leder till att konsumtionen minskar i en medlemsstat, utlösa kedjereaktioner i andra länder vilket leder till en ond cirkel antingen längs värdekedjan på hela den inre marknaden eller i handeln. Genom att åtstramningsprogram inleds samtidigt i flera stater begränsas tillväxtutsikterna ytterligare, och en ond cirkel av osäkerhet riskerar att uppstå, bland annat när det gäller investeringar i utbildning och vidareutbildning, forskning och innovation, sysselsättning och konsumtion.

3.6 Kommittén anser att man i samband med att man utarbetar och genomför EU-åtgärder för styrning noga bör undersöka huruvida och i vilken utsträckning en negativ ekonomisk utveckling i medlemsstater och regioner hänger samman med obalanser på marknaden, ekonomiska koncentrationsprocesser och marknadsmissbruk från de stora koncernernas sida. Mot detta bör man enligt kommitténs åsikt på alla nivåer vidta effektiva och samordnade skattepolitiska åtgärder i samband med konsolideringsåtgärderna. De små och medelstora företagens konkurrenskraft bör då stärkas, liksom den exportorienterade industriproduktionen. Detta borde åtföljas av nödvändiga strukturella åtgärder för att säkra tillväxt och skapa arbetstillfällen.

3.7 EESK beklagar att alla politiska åtgärder i sammanhanget är asymmetriska och strukturellt ensidiga: I en skrivelse från kommissionsledamot Olli Rehn står det att kommissionen när det gäller obalanserna inom euroområdet visserligen erkänner

⁽⁴⁾ http://epp.eurostat.ec.europa.eu/cache/ITY_PUBLIC/3-31102011-BP/EN/3-31102011-BP-EN.PDF.

⁽⁵⁾ Gemensam rapport om sysselsättningen 2011, COM(2011) 815 final, s. 2 och 4.

⁽⁶⁾ <http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=IP/11/1331&format=HTML&aged=0&language=SW&guiLanguage=en>.

⁽⁷⁾ Gemensam bedömning (2010) av kommittén för socialt skydd och Europeiska kommissionen av de sociala effekterna av den ekonomiska krisen och av politiska åtgärder, s. 9–10.

de problem som kan uppstå genom stora underskott i betalningsbalansen, men att man anser stora överskott i bytesbalansen vara oproblematiske för sammanhållningen inom euroområdet⁽⁸⁾. En omdefiniering av konkurrensvillkoren får till följd att stater som skuldsätter sig för att finansiera ett underskott i betalningsbalansen betraktas som problematiska, medan stater som redovisar överskott uppmuntras att fortsätta med det.

3.8 När kommissionen identifierar "makroekonomiska obalanser" fastställs indikatorerna så att dynamisk löneutveckling inom de olika ekonomiska sektorerna omedelbart påtalas och undersöks medan medlemsstater där lönerna stagnerar helt enkelt hamnar utanför synfältet. Man överväger också "relativa" jämförelser där utvecklingen av enhetsarbetskostnader jämförs i förhållande till huvudkonkurrenterna. Denna typ av jämförelse kan användas för att upptäcka ökande skillnader i konkurrenskraft. Den får dock inte leda till att löneökningar automatiskt ses som något negativt och låga löner och återhållsamma löneavtal som något positivt. I stället måste produktivitetsutvecklingen och inflationen erkännas som riktmärke för löneökningar.

3.9 EESK beklagar särskilt att medlemsstaterna har åtagit sig att vidta åtgärder och respektera förhållningsregler som ligger utanför deras räckvidd och inflytande. I artikel 3 i Europaparlamentets och rådets förordning om förebyggande och korrigerande av makroekonomiska obalanser nämns en varningsmekanism som bygger på en indikatorstabell (en resultatavla). Med hjälp av dessa indikatorer ska såväl minimi- som maximigränsvärden för interna och externa makroekonomiska obalanser fastställas, och om dessa gränsvärden överskrids ska förfarandet vid alltför stora obalanser inledas. Bland dessa indikatorer finns också enhetsarbetskostnaderna, trots att dessa i huvudsak fastställs i oberoende avtal mellan arbetsmarknadens parter och inte omfattas av den statliga ekonomiska politiken.

3.10 EESK anser därför att arbetsmarknadsparterna fortlopande bör delta i genomförandet av förordningen, både i hela euroområdet och på nationell nivå. Oavsett i vilken institutionell form arbetsmarknadsparterna deltar i genomförandet betonar kommittén att deras självständighet inte får ifrågasättas och att ILO-konventionerna 87 och 98 måste beaktas i full utsträckning. Dessutom bör Europeiska unionens allmänna mål, i synnerhet målen om sociala framsteg och harmoniseringen av EU:s socialpolitik nedifrån och upp utgöra en väsentlig beståndsdel. De grundläggande sociala rättigheter som fastställs i artikel 52.1 i EU:s stadga om de grundläggande rättigheterna måste också beaktas.

3.11 I tider av ekonomiska och sociala svårigheter och förändringar är det viktigt att arbetsmarknadsparterna får delta i processen och i genomförandet av styrnings- och konsolideringsåtgärderna. De bidrar på ett värdefullt sätt till utbildning

och förebyggande åtgärder, sysselsättning och social fred som baserar sig på respekt för människovärdet och solidaritet i samhället.

4. Sociala konsekvenser av åtgärder i medlemsstaterna

4.1 EESK hyser stor oro för de sociala konsekvenserna av denna kris som tydligt visar sig i de flesta medlemsstater. Kommittén rekommenderar att strukturreformer genomförs med tanke på tillväxt och sysselsättning. Att stödja och främja arbetstagarnas rättigheter och de grundläggande sociala rättigheterna påverkar den totala ekonomiska produktiviteten positivt. Det är av största vikt att regeringarnas handlingsmöjligheter säkerställs genom tillräckliga skatteintäkter, och att man beslutsamt bekämpar skattebedrägerier.

4.1.1 EESK noterar med oro de ökande skillnaderna mellan länder och regioner. Dessa hotar integreringsprocessen i stor utsträckning, eftersom den ekonomiska och sociala sammanhållningen inom den befintliga unionen för första gången minskar kraftigt. Tidigare har de sociala och ekonomiska skillnaderna endast ökat tillfälligt, i samband med att nya medlemsstater har anslutit sig.

4.2 Kommittén för socialt skydd kommer i sin rapport "*The social impact of the crisis*" fram till slutsatsen att den sociala situationen för stora delar av befolkningen, i synnerhet för ungdomar, visstidsanställda och invandrare, har försämrats avsevärt till följd av den finansiella och ekonomiska krisen, och att de arbetslösa i medlemsländerna utgör en av de grupper som i störst utsträckning hotas av fattigdom⁽⁹⁾. Social oro och protester i länder som Grekland, Spanien och många andra av medlemsstaterna är en följd av detta.

4.3 Även den senaste Eurostat-undersökningen från 2011 visar att EU-medborgarna är oroliga och att fattigdomen ökar.

En stor och växande majoritet av människorna i Europa anser att fattigdomen är på frammarsch. På frågan om huruvida fattigdomen har tilltagit eller avtagit under de senaste tre åren svarar 87 % av européerna att den har tilltagit. Åsikten att fattigdomen har tilltagit under de senaste tre åren är mycket starkare än under hösten 2010. Endast 22 % av européerna anser att tillräckligt görs för att bekämpa fattigdomen⁽¹⁰⁾.

4.4 EESK hyser stor oro för att EU som en följd av krishanteringsens sociala konsekvenser kommer att splittras ytterligare och därigenom förlora allmänhetens stöd. EU måste återvinna medborgarnas förtroende.

⁽⁸⁾ Skrivelse till Jan Vincent-Rostowski den 4 november 2011 om hanteringen av underskott och överskott i bytesbalansen i förfarandet vid alltför stora obalanser.

⁽⁹⁾ Se den gemensamma bedömningen av kommittén för socialt skydd och Europeiska kommissionen av den 26 november 2010 (16905/10, SOC 793, ECOFIN 786), s. 2.

⁽¹⁰⁾ Eurobarometer special 377.

4.5 Kommittén anser att allt måste göras för att inte besparingsåtgärderna ska öka risken för fattigdom. Man måste genomföra en effektiv social konsekvensanalys där man undersöker hur målet om att minst 20 miljoner människor under de kommande tio åren ska lyftas ur fattigdom och social utestängning kan uppnås under de förändrade villkoren, och vilka åtgärder som krävs för detta. Den andra sidan av den ökande fattigdomen är växande tillgångar och vinster, något som i en del medlemsstater förvärras av olämpliga beskattnings- och budgetstrategier. Strukturen för den ekonomiska styrningen i Europa och genomförandet av den europeiska terminen får inte leda till att man missar målet om en minskning av fattigdomen i den övergripande Europa 2020-strategin.

5. Behovet av omfattande sociala konsekvensanalyser

5.1 EESK påpekade 2011 att den övergripande sociala klausulen (artikel 9 i EUF-fördraget) innebär en viktig nyhet som måste beaktas i unionens politik ⁽¹¹⁾.

5.2 EESK pekade i sammanhanget på att den övergripande sociala klausulen måste tillämpas på huvudområdena och den övergripande strukturen för EU:s socioekonomiska styrning inom ramen för den nya Europa 2020-strategin, som antogs av Europeiska rådet 2010 ⁽¹²⁾. Till detta hör också den europeiska terminen och det s.k. "sixpack", Europlus-pakten och skyddsneten.

5.3 Kommittén upprepar att krisåtgärderna inte i något fall får leda till att de rättigheter som fastställs i stadgan om grundläggande rättigheter äventyras. Man bör tvärtom fastställa vilka åtgärder som behöver vidtas under det närmaste året för att säkerställa skyddet av de grundläggande rättigheterna ⁽¹³⁾.

5.4 Kommittén för socialt skydd och Europeiska kommissionen har tillsammans kritiserat att endast ett fåtal av medlemsstaterna hittills har genomfört analyser av de sociala följderna av budgetkonsolideringsåtgärderna ⁽¹⁴⁾.

5.5 EESK bekräftar att det omgående krävs en bedömning av de sociala konsekvenserna av de nya bestämmelserna för den ekonomiska styrningen. EU har förbundit sig att främja social integrering, inte enbart med kvantitativa mål utan också kvalitativt med utgångspunkt i de grundläggande sociala rättigheter som har fastställts i fördraget. Detta berör direkt människors livskvalitet och bör redovisas och beaktas både kvantitativt och kvalitativt i konsekvensanalyserna. När lagstiftningsförslaget utarbetades gjordes endast enstaka konsekvensanalyser där de so-

ciala konsekvenserna inte sällan bara spelade en begränsad roll, varför resultaten ofta inte beaktades ⁽¹⁵⁾.

6. EU behöver en social investeringspakt

6.1 Mot bakgrund av att vi inte ännu känner till vilka direkta och indirekta ingrepp som kommer att ske i de sociala rättigheterna, strukturerna och landvinningarna krävs det ett helhetsgrepp där följande beståndsdelar knyts starkare till varandra, på grundval av utförliga och oberoende sociala konsekvensanalyser:

6.1.1 Arbetsmarknadsparterna bör involveras i god tid och fullt ut i alla åtgärder

6.1.1.1 Alla åtgärder som har beslutats hittills och planeras för framtiden bör omsättas i praktiken först efter ingående samråd med arbetsmarknadsparterna. Detta framgår bl.a. av artikel 152 i EUF-fördraget, och gäller särskilt för sådana besparingsåtgärder som förklaras vara rent ekonomiska eller budgetmässiga men som medför försämringar på det sociala området. EU:s arbetsgrupp för Grekland kan fungera som exempel på behovet av att involvera arbetsmarknadsparterna. Dessutom borde de sociala organisationerna och icke-statliga organisationerna i god tid och fullt ut involveras i alla åtgärder.

6.1.2 En "social investeringspakt"

6.1.2.1 Principiellt anser EESK att man inte kan spara sig ur en sådan kris som råder i Grekland och andra medlemsstater, utan att man måste växa ur den. Inom ramen för den ekonomiska styrningen föreslår EESK att man genomför hållbara investeringar i kompetens, infrastruktur och produkter och att man främjar investeringar i den sociala ekonomin, i socialt företagande ⁽¹⁶⁾ och i sociala tjänster.

6.1.2.2 Detta bör åstadkommas genom en social investeringspakt. Kommittén ansluter sig därmed till liknande krav från Frank Vandenbroucke, Anton Hemerijck och Bruno Palier. Dessa ser det som en huvuduppgift att både på EU-nivå och i medlemsstaterna få långsiktiga sociala investeringar och kortsiktiga budgetkonsolideringsåtgärder att stödja varandra ömsesidigt. Målen i Europa 2020-strategin skulle kunna utgöra en ram för detta. En förutsättning skulle vara att EU:s sociala investeringspakt förankrades i en tillväxtorienterad budgetpolitik och de finansiella bestämmelserna. Detta innebär att den nya makroekonomiska och budgetpolitiska övervakningen skulle behöva kompletteras med en social investeringspakt ⁽¹⁷⁾.

⁽¹⁵⁾ Se t.ex. analysen från Europeiska nätverket mot fattigdom.

⁽¹⁶⁾ Socialt företagande utgör ett centralt inslag i den europeiska sociala modellen. EESK ställer sig bakom kommissionens lansering av en politisk ram och åtgärdsplan för att främja socialt företagande i Europa, och betonar vikten av ett fullständigt genomförande på både EU-nivå och medlemsstatsnivå. EESK:s yttrande om "Socialt entreprenörskap och socialt företagande", EUT C 24, 28.1.2012, s. 1.

⁽¹⁷⁾ Vandenbroucke, Frank, m.fl., "The EU needs a social investment pact", OSE No 5, 2011, s. 5.

⁽¹¹⁾ EESK:s yttrande om "Stärkt sammanhållning och socialpolitisk samordning inom EU genom den nya övergripande sociala klausulen i artikel 9 i EUF-fördraget", EUT C 24, 28.1.2012, s. 29.

⁽¹²⁾ Se ovan.

⁽¹³⁾ EESK:s yttrande om "Strategi för Europeiska unionens konkreta tillämpning av stadgan om de grundläggande rättigheterna", EUT C 376, 22.12.2011, s. 74.

⁽¹⁴⁾ Se fotnot 9.

Kommittén ser med stor oro på de sociala konsekvenser det får när krisåtgärderna leder till att t.ex. pensioner, särskilt små pensioner, minskas ytterligare. Kommittén upprepar att kommissionen bör ta ett första steg mot en definition gemensam för hela EU av vad en tillräcklig pension innebär ⁽¹⁸⁾.

6.1.3 Utnyttjande av nya inkomstkällor för den offentliga budgeten

6.1.3.1 De offentliga budgetarna kommer inte att räcka till allt från att rädda banker och öka de sociala utgifterna till att betala innovativa investeringar och främja företag. Man behöver exploatera nya inkomstkällor för staten. Detta måste ske samtidigt som man ökar effektiviteten och ändamålsenligheten i de offentliga utgifterna. EESK anser att man måste stärka basen för medlemsstaternas skatteintäkter, bland annat genom att införa en skatt på finansiella transaktioner, stänga skatteparadisen, stoppa skattekonkurrensen och vidta åtgärder mot skattebedrägeri. Samtidigt måste man koncentrera sig mycket mer på kvaliteten i investeringarna om alla medlemsstater åtar sig att göra sociala investeringar och konsolidera budgeten genom tillväxt och reformer. Rent generellt bör man dessutom se över skattesystemen och i samband med detta ta hänsyn till sådana frågor som hur olika former av inkomster och förmögenheter bidrar ⁽¹⁹⁾.

6.1.4 Ett "socialt skyddsnät" genom en likvärdig "social inriktning" (social governance).

6.1.4.1 Utan "socialt skyddsnät" (Jean-Claude Juncker) förblir EU-strukturen ofullständig och Europas utveckling backar. EU skulle degraderas till en rent ekonomisk och budgetmässig union, långt från den sociala marknadsekonomi som har utfästs. EESK vill eftertryckligen varna för en sådan utveckling.

6.1.4.2 EESK förespråkar ett ansvarsfullt statligt agerande på de ekonomiska och sociala områdena (*economic and social governance*). Den kortsiktiga konsolideringen måste därför kopplas

starkare till målen i Europa 2020-strategin för att uppnå smart tillväxt, social sammanhållning och social integrering.

6.1.4.3 EU måste dessutom se till att alla ekonomiska och budgetpolitiska åtgärder ligger i linje med de sociala mål som fastställs i primärrätten och de grundläggande sociala rättigheterna, i synnerhet den kollektiva förhandlingsrätten och strejkrätten, och att de sociala landvinningar som har gjorts inte går förlorade.

6.1.5 Ett konvent för ett koncept inriktat på sociala framsteg vid kommande fördragsändringar

6.1.5.1 EESK framhåller med eftertryck att man bör sammankalla ett konvent. Med tanke på de omfattande fördragsändringar som nu står på dagordningen krävs det både en bred debatt och en demokratisk förankring. Precis som vid det senaste konventet bör de nationella parlamenten, Europaparlamentet, arbetsmarknadsparterna och EESK få delta. I delrapporten och färdplanen måste man se till att dessa fördragsändringar kompletteras med likvärdiga sociala bestämmelser och att resultatet tas upp i den rapport om genomförandet av de överenskomna åtgärderna som planeras komma i mars.

6.1.6 Säkra och främja arbetsmarknadsparternas autonomi i de kollektiva avtalsförhandlingarna

6.1.6.1 EESK upprepar sin ståndpunkt att åtagandena i stadgan om grundläggande rättigheter gäller för EU:s alla organ och institutioner och att det därför inte får ske några ingrepp i arbetsmarknadsparternas förhandlingsautonomi. Kommissionen uppmanas att säkerställa detta. Kommissionen får inte i något fall rekommendera medlemsstaterna att vidta sådana åtgärder som skulle innebära en kränkning av stadgan om de grundläggande rättigheterna, utan uppmanas att göra allt för att värna och främja dessa rättigheter. Krisen utgör ett test av hur väl kulturen när det gäller grundläggande rättigheter är förankrad i Europa ⁽²⁰⁾.

Bryssel den 22 februari 2012

Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs
ordförande
Staffan NILSSON

⁽¹⁸⁾ EESK:s yttrande om "Grönbok – med sikte på tillräckliga, långsiktigt bärkraftiga och trygga pensionssystem i EU", EUT C 84, 17.3.2011, s. 38.

⁽¹⁹⁾ EESK:s yttrande om "Resultaten av toppmötet om sysselsättning" punkt 3.4.2 i EUT C 306, 16.12.2009, s. 70.

⁽²⁰⁾ Se fotnot nr 13.

Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om "Den sociala ekonomin i Latinamerika" (yttrande på eget initiativ)

(2012/C 143/06)

Föredragande: **Miguel ÁNGEL CABRA DE LUNA**

Den 18 januari 2011 beslutade Europeiska ekonomiska och sociala kommittén att i enlighet med artikel 29.2 i arbetsordningen utarbeta ett yttrande på eget initiativ om:

"Den sociala ekonomin i Latinamerika".

Facksektionen för yttre förbindelser, som svarat för kommitténs beredning av ärendet, antog sitt yttrande den 24 januari 2012.

Vid sin 478:e plenarsession den 22–23 februari 2012 (sammanträdet den 22 februari) antog kommittén följande yttrande med 141 röster för, 3 röster emot och 4 nedlagda röster.

1. Sammanfattning och rekommendationer

1.1 Syftet med yttrandet är att ge en introduktion till den sociala ekonomin i Latinamerika såsom en organiserad del av det civila samhället. Generellt sett omfattas inte den sociala ekonomin av samarbetet med Europeiska unionen, och i detta sammanhang är det viktigt att ta hänsyn till mångfalden i Latinamerika och skillnaderna mellan de båda regionerna. Därför finner vi det lämpligast att använda begreppet "social och solidarisk ekonomi" i det här yttrandet, även om andra beteckningar också kan komma i fråga.

1.2 FN har genom sin resolution 47/90 utsett den första lördagen i juli varje år till den internationella dagen för kooperativ. Genom resolution 64/136 har 2012 utsetts till Internationella året för kooperativt företagande. Internationella arbetsorganisationen (ILO) har vid flera tillfällen (särskilt i sin resolution 193) lyft fram de positiva aspekterna av kooperativt företagande och en social och solidarisk ekonomi. Internationella valutafonden (IMF) och Världsbanken har också visat intresse för sektorn, och även EU har vid upprepade tillfällen uttalat sig om det kooperativa företagandets och den sociala ekonomins betydelse. EIB deltar i sin tur i projekt med latinamerikanska företag inom den sociala och solidariska ekonomin. Mercosur och andra latinamerikanska institutioner har uttalat sig i liknande ordalag. EESK instämmer i dessa uttalanden.

1.3 Detta yttrande är även tänkt att utgöra underlag för EESK:s förberedande arbete inför det sjunde mötet för det organiserade civila samhället i EU och Latinamerika som ska hållas 2012 i Santiago de Chile. Tanken är att ge företrädare för den sociala och solidariska ekonomin i Latinamerika och EU incitament, både inför det förberedande mötet och vid själva mötet, att studera yttrandets innehåll inom ramen för en konstruktiv dialog. EESK konstaterar att den sociala och solidariska ekonomin bidrar till att lösa allvarliga problem med bristande social och ekonomisk jämlikhet och kränkningar av de grundläggande rättigheterna i Latinamerika. Den är ett centralt verktyg i kampen för anständiga arbetsvillkor och mot informella socioekonomiska förhållanden och utgör en avgörande faktor för lokal utveckling och social sammanhållning. Den sociala och solidariska ekonomin gynnar mångfald och ekonomisk demokrati. Att främja alla dessa möjligheter och positiva effekter är därför en prioriterad fråga som kan bidra till en nödvändig förändring av produktionsmodellen.

1.4 Flera olika tendenser samverkar inom den sociala och solidariska ekonomin, vilket anses vara mycket fördelaktigt för Latinamerika. Å ena sidan kan man genom att främja en social och solidarisk ekonomi som i högre grad präglas av företagande uppfylla mål baserade på solidaritetsprincipen i stället för att bara eftersträva högre vinster. Detta medverkar i högre grad till ett allmänt välbefinnande. Å andra sidan innebär en social och solidarisk ekonomi med en starkare inriktning på sociopolitisk förändring att företagen måste vara lönsamma och skapa fördelar genom nätverk som gör att de kan hålla sig kvar på marknaden. Den bör därför inte inriktas på den "fattiga ekonomin", utan på att förändra utvecklingstendenserna och koppla ihop utveckling, ekonomisk effektivitet och social rättvisa för att undanröja obalanser av olika slag.

1.5 Den sociala och solidariska ekonomin i Latinamerika brottas med problem som försvårar utvecklingen. Ett av de allvarligaste problemen är att den inte är synlig i samhället och i institutionerna. Det är dessutom svårt att noggrant mäta och beräkna omfattningen av denna ekonomi och dess viktiga samhällspåverkan. Det är angeläget att vidta relevanta åtgärder när det gäller att ta fram internationellt jämförbar statistik i de latinamerikanska länderna. Internationella organisationer som CEPAL, ACI-Américas, FUNDIBES, CICOPA och CIRIEC bör delta i detta arbete. Ett annat allvarligt problem är de representativa organens avsaknad av institutionell närvaro. Detta bör lösas genom att de offentliga förvaltningarna och andra sociala aktörer erkänner dem som samtalspartner inom ramen för de rådgivande organen med avseende på ekonomisk politik och socialpolitik. De ekonomiska och sociala råden och andra organ för samhällsmedverkan är ett bra instrument även när det gäller deltagandet av organisationer inom den sociala och solidariska ekonomin.

1.6 Förutom några framträdande undantag utgör bristen på en integrerad offentlig politik med allmänhetens deltagande ett stort hinder för att konsolidera och utveckla den sociala och solidariska ekonomin. Det är därför nödvändigt att gå längre än de förslag som enbart inriktas på direkt ekonomiskt stöd utan motprestationer genom att vidta åtgärder för att lösa de finansieringsproblem som sektorn dras med. Det behövs allmänna strukturpolitiska åtgärder, bl.a. beslut om lagstiftning och utveckling av utbildning inom innovation samt yrkesinriktad

utbildning, även på universitetsnivå. Den sociala och solidariska ekonomin bör bli ett synligare inslag i utvecklingen av systemen för socialt skydd genom användarstyrda hälso- och sjukvårdssystem. Det finns anledning att konsolidera en effektiv offentlig politik som kan bestå oberoende av regeringsombildningar.

1.7 Fackföreningarna och andra samhällsaktörer, däribland den sociala och solidariska ekonomin, kan med en gemensam insats spela en grundläggande roll vid utvecklingen av institutionella mekanismer för att bekämpa oegentligheter och bedrägerier med koppling till den informella ekonomin och "falsa" egenföretagare. De kan på så vis även bidra till att trygga anständiga arbetsvillkor och allmänna offentliga tjänster av god kvalitet, samt till att främja kapacitetsuppbyggnad.

1.8 De överväganden och förslag som framförs i detta yttrande bör ingå i EU:s politik för internationellt samarbete gentemot Latinamerika när det gäller den sociala och solidariska ekonomin. Omfattande samarbetsprojekt bör inledas på detta område för att främja social sammanhållning, lokal utveckling, mångfald, ekonomisk demokrati och en fullständig formalisering av ekonomin och arbetet. Den sociala och solidariska ekonomin bör därför vara en prioritering i EU:s samarbete, med målsättningen att få i gång nätverk som aktivt bidrar till att genomföra politiken för ekonomiskt samarbete och gemensam utveckling. Samarbetsprojekten på området för den sociala och solidariska ekonomin bör främja samordning av aktörer och nätverk, och det är viktigt att undvika uppsplittring och dubbelarbete. Det är också viktigt att vidta åtgärder med en mer internationell och strategisk prägel.

1.9 Å andra sidan är det mot bakgrund av den globala krisen nödvändigt att stärka företags- och handelsrelationerna mellan den sociala och solidariska ekonomin i EU och i Latinamerika. Goda erfarenheter från den sociala och solidariska ekonomin i Latinamerika kan fungera som exempel. Det framstår som nödvändigt att handelsavtal som undertecknas med länderna i Latinamerika främjar utvecklingen av små och medelstora företag samt mikroföretag och i praktiken även av den sociala och solidariska ekonomin.

2. Den sociala ekonomin i Latinamerika

2.1 Ett tvådelat koncept

2.1.1 Detta yttrande om den sociala och solidariska ekonomin i Latinamerika utgår ifrån två obestridliga förutsättningar. Å ena sidan finns det skillnader i de sociala förhållandena mellan EU och Latinamerika, och å andra sidan är inte Latinamerika homogent. Utgångspunkten för denna analys är därför en fullständig respekt för den rådande mångfalden. Syftet är också att finna likheter som möjliggör ett jämlikt samarbete, samtidigt som hänsyn tas till de förändringar som för närvarande sker i båda regionerna. ⁽¹⁾

⁽¹⁾ Kommissionens arbetsdokument "Samråd om framtidsstrategin EU 2020" (COM(2009) 647 final). EESK:s yttrande om "Främjande av de socioekonomiska aspekterna i förbindelserna mellan EU och Latinamerika" EUT C 347, 18.12.2010, s. 48–54.

2.1.2 I Latinamerika används huvudsakligen två begrepp, "social ekonomi" och "solidarisk ekonomi". Begreppet "solidarisk ekonomi" används mer generellt, men det finns skilda åsikter om vad det egentligen innebär (till exempel när det gäller begreppet "gräsrotsekonomi"). Begreppet "social ekonomi" har fått fäste i Europa och har en tydlig koppling till näringslivet, dvs. företag som utgör ett alternativ i systemet, som arbetar efter andra metoder och där "vinstintresset" inte är ett problem i sig. I detta sammanhang är den centrala frågan hur överskottet ska fördelas eftersom företagen i den sociala ekonomin måste vara konkurrenskraftiga och skapa vinster. I EU råder ett brett samförstånd kring begreppet "social ekonomi" och vad detta står för ⁽²⁾. I Latinamerika skiljer sig kriterierna däremot åt.

2.1.3 På senare år, framför allt till följd av de politiska och ekonomiska förändringar som skett i Latinamerika, används begreppet "social och solidarisk ekonomi" ofta för att hänvisa till denna sektor ⁽³⁾. Vi använder därför detta begrepp i samband med Latinamerika.

2.1.4 En viktig gemensam nämnare för den sociala och solidariska ekonomin är att den består av privata enheter som har bildats för att tillgodose personliga och sociala behov, inte för att kapitalinvestering ska få avkastning. I Latinamerika skiljer sig förhållandena inom den sociala och solidariska ekonomin åt mellan olika länder, även om vissa modeller är gemensamma för alla. Genom att utgå från dessa gemensamma nämnare kan det bli möjligt att göra en mer enhetlig tolkning av begreppet. Den sociala och solidariska ekonomin i Latinamerika består huvudsakligen av kooperativ, ömsesidiga bolag, stiftelser, föreningar, arbetskooperativ, sociala solidaritetsorganisationer, grupper med anknytning till civilsamhället samt mikroföretag av olika slag. Dessa företag och organ grundas på solidaritet och socialt ansvar. De flesta är verksamma på marknaden, men ibland skapar de särskilda marknader (rättvis handel), som styrs av andra principer än konkurrensprincipen.

2.1.5 De organisationer och företag som ingår i den sociala och solidariska ekonomin har andra särdrag än offentligägda och privatägda företag, men de producerar också varor och tjänster. Dessa företag är därför inte enbart eller företrädesvis välgörenhetsorganisationer, och de verkar inte heller helt utan vinstintresse. Inkomsterna är nödvändiga. Den centrala skillnaden är hur inkomsterna från verksamheten fördelas, eftersom inkomsterna inte bara bedöms efter ekonomisk lönsamhet och produktion av varor för medlemmarna och samhället, utan även efter det sociala mervärde som tillförs.

⁽²⁾ Yttrande CESE INT/447 (EUT C 318, 23.12.2009, s. 22–28) "Olika företagsformer", Toiabetänkandet (2250/2008 (INI)), EESK:s yttrande om "Främjande av kooperativa föreningar i Europa" (EUT C 234, 22.9.2005), EESK:s yttrande om "Den sociala ekonomin och inre marknaden" (EGT C 117, 26.4.2000). I detta sammanhang är även de nyligen antagna spanska och portugisiska lagarna om den sociala ekonomin från 2011 relevanta, i likhet med andra bestämmelser i medlemsstaterna som reglerar den sociala och solidariska ekonomin.

⁽³⁾ ILO använder t.ex. begreppet i ett av sina senaste arbetsdokument från 2010, som utarbetades av Internationella utbildningscentrumet (IT-CILO), om "Social and solidarity economy: building a common understanding".

2.2 Omfattning och mätning

2.2.1 Ett av de allvarligaste problemen för utvecklingen av den sociala och solidariska ekonomin i Latinamerika är svårigheten att systematisera information i fråga om denna sektor, vilket gör den osynlig i samhället. Det är viktigt att ha exakta uppgifter, och inte bara uppskattningar, om de verkliga effekterna av den sociala och solidariska ekonomin. Eftersom mätmetoder saknas är det mycket svårt att bedöma dess verkliga sociala betydelse och den komparativa skillnaden i förhållande till andra företagsformer när det gäller effekterna av dessa företags ekonomiska, sociala och solidariska verksamhet. Även i Europa behövs synlig statistik, upprättande av tillförlitliga offentliga register och satelliträkenskaper för varje institutionell sektor och näringsgren, i syfte att öka synligheten. ⁽⁴⁾

2.3 Den sociala och solidariska ekonomins organisationer

2.3.1 Som i många EU-länder saknar den sociala och solidariska ekonomin en tillräckligt konsoliderad, integrerad och effektiv representation i Latinamerika. Detta är ett prioriterat problem som måste lösas. Även om stora framsteg har gjorts på senare år är det nödvändigt att integrera de olika representativa strukturerna för de sektorer som utgör den sociala och solidariska ekonomin, med hänsyn till relevanta kriterier. Den sociala och solidariska ekonomin måste ha en pyramidstruktur, dvs. fungera nedifrån och upp, och vara indelad i en sektorsnivå och en territoriell nivå. Det är viktigt att undvika att dela upp den i alltför små enheter, och även aspekter som inbördes konkurrens och korporativism måste motarbetas. Dessa organisationer verkar nära de lokala och regionala myndigheterna, vilket gör att de bör betraktas som viktiga sociala och innovationsfrämjande verktyg som kan bidra till att lösa de allvarligaste socioekonomiska problemen.

2.3.2 När de organisationer som tillhör den sociala och solidariska ekonomin ⁽⁵⁾ erkänns som verkliga samtals- och förhandlingspartner får de också ett inflytande som skapar syner-

⁽⁴⁾ Det finns ingen exakt statistik i Latinamerika, men enligt de undersökningar som genomfördes av stiftelsen Fundibes år 2009 finns uppskattningsvis och provisoriskt räknat över 700 000 organisationer inom den sociala och solidariska ekonomin i Latinamerika. Dessa har i sin tur nästan 14 miljoner medlemmar. Den informella ekonomin är mycket utbredd i hela regionen, något som kraftigt försvårar en exakt eller ens ungefärlig uppskattning. Å sin sida bekräftar den internationella kooperativa alliansen ACI att Latinamerika är den region som har "den snabbaste tillväxten" när det gäller nya kooperativ och medlemmar (2009). Inacoop i Uruguay anger ett par siffror för 2008: 1 164 kooperativ, 907 698 aktiva medlemmar, med en årlig produktion på 1 708 miljoner dollar (3,2 % av den totala produktionen), 27 449 arbetstagare. Följande siffror gäller också för 2008: Argentina: 12 760 kooperativ och 9 392 713 medlemmar; ömsesidiga företag: 4 166 med 4 997 067 medlemmar; arbetstagare 289 460 (källa: INAES). Chile: 1 152 kooperativ och 1 178 688 medlemmar; ömsesidiga företag: 536 (källa: Fundibes). Colombia: 8 533 kooperativ och 139 703 medlemmar; ömsesidiga företag: 273 med 4 758 medlemmar (källa: Confecoop). Guatemala: 841 kooperativ och 1 225 359 medlemmar (olika källor). Paraguay: 453 kooperativ och 1 110 000 medlemmar (källa: Fundibes). Angående Brasilien, se fotnot 9. Andra undersökningar visar att den sociala och solidariska ekonomin har stått stark under krisen. Alla dessa uppgifter och uppskattningar är emellertid ungefärliga och kan inte exakt bekräftas.

⁽⁵⁾ Exempel på representativa organ: Confecoop (Colombia), Conacoop (Costa Rica), Confecoop (Guatemala), Conpacoop (Paraguay), Confederación Hondureña de Cooperativas, OCB (Brasilien), Conacoop (Dominikanska republiken), Cudecoop (Uruguay), Consejo Mexicano de Empresas de la Economía Solidaria och Cosucoop (Mexiko). På internationell nivå: ACI-América, Cicopa m.fl.

gier för kapacitetsuppbyggnad, affärseffektivitet, socialt ansvarstagande från företagens sida, nya förvaltningsmodeller och motverkande av dålig praxis. Detta leder i sin tur till att de kan påverka det ekonomiska systemet i högre grad.

2.4 Offentlig politik

2.4.1 En av de olösta frågorna för den sociala och solidariska ekonomin är hur man ska uppnå överenskommelser och allianser med de offentliga myndigheterna på basis av ömsesidig respekt och oberoende. Den offentliga politiken är därför en av de mest angelägna och prioriterade frågorna för den sociala och solidariska ekonomin i Latinamerika. En politik som huvudsakligen bygger på direktstöd utan krav på motprestationer är okontrollerbar och oförutsebar, samtidigt som den utnyttjas som medel för påtryckning och manipulation. En bidragspolitik som endast begränsas till att lindra negativa effekter inbjuder till missbruk.

2.4.2 I stället krävs integrerade och deltagarinriktade politiska åtgärder som samordnas med de centrala mål som gemensamma för den sociala och solidariska ekonomin och de regeringar som är intresserade av den sociala och solidariska ekonomins kapacitet att förmå samhällena och marknaderna att bidra med resurser i syfte att uppnå generella fördelar genom innovativa lösningar på komplexa problem. Det står klart att de offentliga förvaltningarna och organisationerna i den sociala och solidariska ekonomin har gemensamma sociala mål när det gäller att tillgodose människornas mest trängande behov. ⁽⁶⁾

2.4.3 Tillgång till finansiering är ett ständigt problem för den sociala och solidariska ekonomin som allvarligt bromsar dess utveckling. I huvudsak är man beroende av bidrag från medlemmar och andra initiativtagare, inte på spekulativt kapital från tredje part. Samtidigt ger den upphov till praxis som tjänar allmänintresset. Offentliga åtgärder för att reglera finansieringen genom rättsliga reformer och makroekonomiska åtgärder anpassade till den sociala och solidariska ekonomin räcker oftast inte till för att ge resultat. Det är nödvändigt att inbegripa den sociala och solidariska ekonomin i den allmänna ekonomiska planeringen på statlig nivå, och det krävs politiska åtgärder för industriell finansiering för att skaffa fram nytt kapital, förstärka riskkapitalfonderna, finansiera arbetstagarnas och medlemmarnas deltagande och stödja inrättandet av företagsgrupper samt för att främja den sociala och solidariska ekonomins deltagande i offentliga upphandlingar. Det är viktigt att snabbt förändra de åtgärder som utgör omotiverade hinder för utvecklingen av finansinstitut, exempelvis etiska banker och mikrofinansiering, inom den sociala och solidariska ekonomin.

2.4.4 De flesta länder saknar tydliga politiska riktlinjer för att utarbeta samordnade program för en tvärssektoriell institutionalisering av den sociala och solidariska ekonomin på olika nivåer, behörighetsområden och administrativa strukturer. De administrativa förfarandena är inte tillräckligt smidiga och det saknas effektiv harmonisering på statlig och överstatlig nivå när det gäller de övergripande strategierna för att främja och stödja den sociala och solidariska ekonomin. Det behövs en offentlig politik som har till syfte att undvika att de små sociala företagen och den lokala och solidariska produktionsstrukturen försvinner, samt en politik för yrkesutbildning och företagsförvaltning,

⁽⁶⁾ Offentliga institutioner för den sociala och solidariska ekonomin: Infocoop (Costa Rica), Dansocial (Colombia), Incoop (Paraguay), INAES (Argentina), Senaes (Brasilien), Inacoop (Uruguay) och Insa-focoop (El Salvador).

särskilt på kommunal nivå ⁽⁷⁾. Det måste också föras en politik som har syftet att anpassa de gällande normerna till de olika företagsformer som förekommer i den sociala och solidariska ekonomin. Särskild tonvikt ska i detta sammanhang läggas på den offentliga utbildningspolitiken med inriktning på social och solidarisk ekonomi (ILO:s rekommendation 193 från 2002). Den offentliga förvaltningen, inklusive universiteten, och den sociala och solidariska ekonomin har inte ansträngt sig tillräckligt för att samarbeta på detta område.

2.5 Ekonomisk utveckling i Latinamerika och den sociala och solidariska ekonomins roll

2.5.1 Rättvis ekonomisk tillväxt och utveckling

2.5.1.1 Den makroekonomiska utvecklingen i Latinamerika är gynnsam vad gäller den konventionella tillväxten, även om utvecklingen skiljer sig åt mellan länderna. Utvecklingen förhindras dock av problem som gör att tillväxten ökar trots ytterst ojämlika sociala förhållanden, med massarbetslöshet, som är ett långvarigt problem inom vissa samhällsgrupper, allmänt osäkra arbetsvillkor, socialt utanförskap och fattigdom. Omvärderingen av den "proaktiva staten", där man är medveten om de ohållbara skillnaderna mellan olika samhällsgruppers sociala förhållanden, tycks dock bidra till en mer rättvis tillväxt med respekt för miljön ⁽⁸⁾.

2.5.1.2 En starkare social och solidarisk ekonomi i Latinamerika kan framför allt bidra till utvecklingen genom att lösa allvarliga problem med fattigdom, ojämlikhet, socialt utanförskap, informellt arbete, exploatering av människor, bristande social sammanhållning och utlokalisering av företag. Den kan också skapa en mer jämlik inkomst- och välförhållning som kan bidra till en nödvändig förändring av produktionsmodellen. Här kan den sociala och solidariska ekonomin bidra, eftersom den skapar ett utbud av tjänster inom området social omsorg. Jämfört med andra sektorer ger den komparativa effektivitetsfördelar när det gäller fördelning och produktion av högprioriterade sociala varor och tjänster. Den sociala och solidariska ekonomin når ut till stora delar av befolkningen och till områden som oftast ligger långt från maktens och ekonomins centralorter, vilket innebär att den är en idealisk lösning för att uppnå en rättvisare utveckling.

2.5.2 Den informella ekonomin och sociala rättigheter

2.5.2.1 Den informella ekonomin är ett utbrett fenomen i Latinamerika, och förekommer även i vissa områden i EU (den "dolda ekonomin"). Den kännetecknas av arbete eller ekono-

misk verksamhet där arbetstagarna helt eller delvis saknar socialt skydd och den tillämpliga lagstiftningen inte följs. Arbetslöshet, undersysselsättning och bristande anställningsvillkor strider mot ILO:s riktlinjer för anständiga arbetsvillkor ⁽⁹⁾. Detta är ett allvarligt problem, och man har kunnat påvisa en direkt koppling mellan informellt arbete eller undersysselsättning och antalet arbetslösa. Detta är en vanligt förekommande situation för kvinnor, ungdomar, personer som tillhör ursprungsbefolkningar eller har afrikanskt ursprung samt funktionshindrade, såväl när det gäller informellt arbete som ojämlika löner och ojämlik behandling. Den sociala och solidariska ekonomin är vid sidan av andra aktörers insatser ett effektivt verktyg för att bekämpa informellt arbete, eftersom företag och arbetstagare kan verka under lagliga förhållanden och omfattas av socialt skydd. Den bidrar dessutom till att förebygga praxis som innebär att offentliga tjänster läggs ut på entreprenad i egenintresse, utan garanterat resultat, med dålig kvalitet och med ett minskat socialt skydd. Fackföreningarna och andra samhällsaktörer, däribland den sociala och solidariska ekonomin, kan med gemensamma insatser spela en grundläggande roll när det gäller att utveckla institutionella mekanismer för att bekämpa oegentligheter och bedrägerier med koppling till den informella ekonomin och förekomsten av "falsa" egenföretagare. De kan även bidra till att trygga anständiga arbetsvillkor och allmänna offentliga tjänster av god kvalitet, samt till att främja kapacitetssupplegning.

2.5.2.2 ILO har bekräftat den sociala och solidariska ekonomins viktiga roll eftersom de värden och principer som dess företag arbetar efter utgår ifrån de grundläggande principerna och rättigheterna i arbetslivet ⁽¹⁰⁾. I detta sammanhang bidrar den sociala och solidariska ekonomin till att det sociala skyddet utökas till personer och konsumenter som inte omfattas av skattebaserade socialförsäkringssystem. Detta bidrar i sin tur till att korrigera obalanser på arbetsmarknaden och garantera likabehandling.

2.5.2.3 Det finns många informella grupper av egenföretagare i den sociala och solidariska ekonomin som saknar tillgång till yrkesutbildning och finansiering och som inte är officiellt erkända. De ömsesidighets- och förtroendeband som finns mellan små producenter eller hantverkare kan skapa en grogrund för formaliseringsprocesser genom företagsverksamhet inom ramen för den sociala och solidariska ekonomin, t.ex. eftersom icke anslutna producenter praktiskt taget inte har några möjligheter att ta sig in på den "formella" marknaden. Den sociala och solidariska ekonomin måste i högre grad delta i utvecklingen av det sociala skyddet genom användarstyrda hälso- och sjukvårdssystem. Det är därför ytterst viktigt att undanröja det informella arbete som kan förekomma inom den sociala och solidariska ekonomin.

⁽⁷⁾ I linje med vad som anges för små och medelstora företag i yttrandet CESE REX/180 (15.2.2006) (EUT C 88, 11.4.2006, s. 85–93) "Relationerna mellan Europeiska unionen och Mexiko".

⁽⁸⁾ Enligt uppgifter från Ekonomiska kommissionen för Latinamerika (Eclac) lever mer än hälften av befolkningen (350 miljoner människor) under fattigdomsgränsen, och 22 miljoner barn måste arbeta för att överleva. De åtgärder som de brasilianska regeringarna har vidtagit under det senaste årtiondet kan ses som en förebild. De har lett till att miljoner människor har tagit sig ur extrem fattigdom. Den sociala och solidariska ekonomin i landet har bidragit till dessa framsteg via SENAES (det nationella sekretariatet för solidarisk ekonomi inom arbetsmarknads- och sysselsättningsministeriet) och den strategi som utarbetats av ansvarige för sekretariatet, Paul Singer. Enligt ett uttalande som han gjorde nyligen "behöver den sociala och solidariska ekonomin mer pengar, mer marknad och mer kunskap".

⁽⁹⁾ Enligt "kartan över den solidariska ekonomin" i Brasilien finns det 22 000 företag i landet, varav en tredjedel uppskattas vara informella (www.fbes.org.br). Se även yttrande CESE REX/232 (EUT C 256, 27.10.2007, s. 138–143) om "Förbindelserna mellan EU och Centralamerika", yttrande CESE SOC/250 (EUT C 93, 27.4.2007, s. 38–41) om "Anständigt arbete för alla" och arbetsdokumentet "Strategier för att behålla och skapa arbetstillfällen i allmänhet, och för de unga och kvinnor i synnerhet" av den 12 oktober 2009 från Parlamentariska församlingen EU–Latinamerika.

⁽¹⁰⁾ Arbetsdokument från 2011 "Economía Social y Solidaria: Nuestro Camino Común hacia el Trabajo Decente". Finns på <http://socialeconomy.iticilo.org/en/2011-readers>. Används även som hänvisning i punkt 3.2 i detta yttrande.

2.5.3 Lokal utveckling och social sammanhållning

2.5.3.1 Fastställande av minimikriterier för social sammanhållning är ett centralt mål för alla utvecklingsinsatser⁽¹¹⁾. De lokala myndigheterna blir alltmer medvetna om vikten av att stödja företagen i den sociala och solidariska ekonomin för att ge nytt liv åt landsbygdssamhällen och städer. Dessa företag skapar lokala arbetstillfällen, och deras vinster sprids och återinvesteras på lokal nivå. På det sättet främjas den sociala sammanhållningen i samhällena, med lokal kontroll över investeringar, produkter och tjänster, där vinsterna går in i den lokala och regionala ekonomin, vilket i sin tur skapar ekonomisk stabilitet.

2.5.3.2 Den sociala och solidariska ekonomin skapar och sprider en företagsanda och främjar näringslivet samt bidrar till att den ekonomiska verksamheten anpassas till de lokala produktionsbehoven. Den aktiverar utvecklingsprocesser på landsbygden och bidrar till att blåsa nytt liv i både industriområden på nedgång och nedslitna stadsområden. Därigenom kan man utjämna de stora territoriella skillnaderna utan att behöva tillämpa en och samma modell för lokal utveckling, eftersom det är möjligt att tillämpa olika metoder parallellt i enlighet med områdenas olika sociala och ekonomiska behov.

2.5.3.3 Den sociala och solidariska ekonomin underlättar det territoriella oberoendet, eftersom den ger det civila samhället en särskilt viktig roll när det gäller att avgöra vilken utvecklingsmodell som passar varje område bäst och kontrollera utvecklingen när det gäller tillväxt och strukturella förändringar. Jordbrukskooperativen fyller en central funktion i dessa processer. Den sociala sammanhållningspolitiken bör därför inriktas på lokal nivå (såväl landsbygds- som tätortsområden) för att garantera grundläggande sociala tjänster, infrastruktur och utbildning. Här spelar den sociala och solidariska ekonomin en oumbärlig roll.

2.5.4 Mångfald och ekonomisk demokrati

2.5.4.1 Den sociala och solidariska ekonomin är inte en marginell sektor, utan en institutionell faktor i det ekonomiska systemet som existerar parallellt med den offentliga och privata kapitalsektorn. Den skapar en ekonomisk mångfald som fungerar som motvikt till den offentliga och privata kapitalsektorn, och bidrar till hållbar utveckling, främjar nätverk och skapar lika möjligheter genom sina system för kompetensutveckling. Denna ekonomi är därför en absolut förutsättning för social stabilitet, hållbar ekonomisk utveckling, omfördelning av inkomster och upprättande av ekonomiska alternativ.

⁽¹¹⁾ Bland många andra dokument, se följande: CESE: sjätte mötet för det organiserade civila samhället i EU och Latinamerika 2010, arbetsdokument från Eclac inför det latinamerikanska toppmötet för stats- och regeringschefer i Santiago de Chile 2007, yttrandena CESE REX/257 (EUT C 100, 30.4.2009, s. 93–99) om "Förbindelserna mellan EU och Brasilien", CESE REX/232 (EUT C 256, 27.10.2007, s. 138–143) om "Förbindelserna mellan EU och Centralamerika", CESE: Associeringsavtal mellan EU och Centralamerika, toppmötet mellan EU och Latinamerika i Guadalajara, CESE: fjärde mötet för det organiserade civila samhället i EU, Latinamerika och Västindien 2006, CESE REX/210 (EUT C 309, 16.12.2006, s. 81–90) om "Förbindelserna mellan EU och Andinska gemenskapen", CESE REX/180 (OJ C 88, 11.4.2006, s. 85–93) om "Relationerna mellan EU och Mexiko", CESE REX/135 (EUT C 110, 30.04.2004 s. 40–54) om "Återverkan av det amerikanska frihandelsavtalet på förbindelserna mellan Europeiska unionen och Latinamerika/Västindien" och CESE REX/13 (EGT C 169, 16.6.1999). Yttrandet CESE REX/152 (EUT C 110, 30.4.2004, s. 55–71) om "Social sammanhållning i Latinamerika och Västindien" är av särskild vikt i detta sammanhang.

2.5.4.2 Den sociala och solidariska ekonomin bygger på principen om demokrati och medborgarnas deltagande i beslutsfattandet om ekonomiska processer, och ökar på så sätt människors förståelse av vad demokrati och medborgarskap innebär i praktiken. Den skapar sociala nätverk och bidrar till att lösa konflikter för att skapa fred och social rättvisa. Den sociala och solidariska ekonomin är således ett oersättligt inslag i det ekonomiska och sociala systemet i Latinamerika och måste främjas.

3. Internationellt samarbete om den sociala och solidariska ekonomin

3.1 Behov av samarbete

3.1.1 Den sociala och solidariska ekonomin grundas på principer och praxis som tillämpas såväl i EU som i Latinamerika. Dessa gemensamma faktorer kan främja samarbetet mellan de båda regionerna, ifråga om såväl en hållbar utveckling som företags- och handelsrelationerna.

3.1.2 Såsom EESK har framhållit vid tidigare tillfällen är det viktigt att de handelsavtal som ingås med länder i Latinamerika främjar utvecklingen av små och medelstora företag samt mikroföretag, särskilt inom den sociala och solidariska ekonomin⁽¹²⁾.

3.2 Nätverk

3.2.1 De nätverk som bildas av representativa enheter i den sociala och solidariska ekonomin, sociala företag och centrum för information, spridning och innovation samt universitetsutbildning kan fungera som plattformar för att komma till rätta med de allvarliga brister som konstaterats. EU kan på ett särskilt värdefullt sätt bidra till att uppnå dessa mål, men åtgärderna får inte bara riktas mot länder eller områden med lägst inkomster, utan även mot medelinkomstländer som behöver befästa den sociala sammanhållningen och en rättvis tillväxt. Den sociala och solidariska ekonomin kan med stöd av stabila nätverk bidra till att kartlägga de mest trängande behoven och de mest effektiva projekten för att tillgodose dessa behov, och därmed göra EU:s internationella samarbete mer selektivt. EU-åtgärder för inrättande av nätverk mellan Latinamerika och andra utvecklingsregioner (Afrika och Asien m.fl.) som har sin grund i den sociala och solidariska ekonomin kan vara en mycket effektiv lösning i detta avseende⁽¹³⁾.

3.3 Samarbete för utveckling och gemensam utveckling inom den sociala och solidariska ekonomin

3.3.1 EU kan basera samarbetet på genomförandet av **planer för företag i den sociala och solidariska ekonomin för en hållbar utveckling**⁽¹⁴⁾, med deltagande från de regeringar i Latinamerika som satsar på en social och solidarisk ekonomi

⁽¹²⁾ CESE REX/277 (EUT C 347, 18.12.2010, s. 48–54) om "Främjande av socioekonomiska aspekter i förbindelserna mellan EU och Latinamerika". Se även de ståndpunkter som antagits av EESK om de olika handelsavtal som ingåtts med länder i området.

⁽¹³⁾ Man bör överväga den roll som Kina i allt större utsträckning spelar på global nivå och Kinas betydelse i många sammanhang som aktör i strategiska allianser. Det finns viktiga nätverk i Latinamerika som RED DEL SUR (Mercosur); Unisol (Brasilien) och Fondo FIDES (Mexiko).

⁽¹⁴⁾ Kopplingen mellan den sociala och solidariska ekonomin och en hållbar miljö är en av dess mest framträdande aspekter. Se kapitel 9 om så kallade gröna arbetstillfällen i det dokument som citeras i fotnot 10 i detta yttrande. Se även yttrandena EUT C 48, 15.2.2011, s. 14–20 och EUT C 48, 15.2.2011, s. 65–71.

och genom samarbete med organisationer inom denna ekonomi på båda kontinenter. Program för stöd och tekniskt bistånd till företag bör inrättas inom ramen för en aktiv sysselsättningspolitik. På så sätt kommer EU:s närvaro i Latinamerika att betraktas som något mer än ett rent kommersiellt intresse.

4. År 2012 en vändpunkt – Internationella året för kooperativt företagande (FN), sjunde mötet för det organiserade civila samhället i EU och Latinamerika

4.1 Genom resolution 64/136 från FN:s generalförsamling har **2012 utsetts till Internationella året för kooperativt företagande**. Resolutionen innehåller viktiga uttalanden och

lyfter särskilt fram kooperativens bidrag till den ekonomiska och sociala utvecklingen i hela världen, samt pläderar för att man framför allt ska främja det kooperativa företagandet aktivt under 2012. Genom detta yttrande stöder EESK alla aspekter av resolutionen och instämmer i samtliga förslag som läggs fram.

4.2 År 2012 hålls även det **sjunde mötet för det organiserade civila samhället i EU och Latinamerika**. I samband med mötet och förberedelserna inför detta kommer särskilda arbetsmöten att hållas för att diskutera detta yttrande med företrädare för den sociala och solidariska ekonomin i Latinamerika och EU, i syfte att enas om rekommendationerna i det slutliga dokumentet.

Bryssel den 22 februari 2012

*Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs
ordförande*

Staffan NILSSON

Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om "Jordbruk och hantverk – en vinnande kombination för landsbygdsområden" (yttrande på eget initiativ)

(2012/C 143/07)

Föredragande: **Adalbert KIENLE**

Vid sin plenarsession den 22 september 2011 beslutade Europeiska ekonomiska och sociala kommittén att i enlighet med artikel 29.2 i arbetsordningen utarbeta ett initiativytrande om

"Jordbruk och hantverk – en vinnande kombination för landsbygdsområdena" (yttrande på eget initiativ).

Facksektionen för jordbruk, landsbygdsutveckling och miljö, som svarat för kommitténs beredning av ärendet, antog sitt yttrande den 20 januari 2012.

Vid sin 478:e plenarsession den 22–23 februari 2012 (sammanträdet den 23 februari) antog Europeiska ekonomiska och sociala kommittén följande yttrande med 184 röster för och 8 nedlagda röster.

1. Sammanfattning och rekommendationer

1.1 Genom detta initiativytrande vill Europeiska ekonomiska och sociala kommittén ge Europeiska kommissionen, Europaparlamentet och rådet sitt bidrag till utformningen av politiken, i synnerhet med tanke på den fortsatta utvecklingen av den andra pelaren i den gemensamma jordbrukspolitiken och strukturfonderna under perioden 2014–2020. Avsikten med initiativytrandet är att bidra till genomförandet av Europa 2020-strategin, genom att lägga fram konkreta förslag om framtida finansiering via EJFLU och strukturfonderna samt om annan EU-lagstiftning. För det civila samhällets jordbruks- och hantverksorganisationer innebär detta tydliga erkännande av de regionala aspekterna och värdekedjorna ett viktigt stöd för deras verksamhet. Samtidigt hoppas EESK att yttrandet också kan bidra med viktiga impulser till de nationella debatterna.

1.2 Kommittén vill framföra följande rekommendationer beträffande de lagstiftningsförslag om finansiering via EJFLU och strukturfonderna under stödperioden 2014–2020 som kommissionen lade fram den 5 respektive 12 oktober 2011:

1.2.1 De föreslagna utökade möjligheterna för små och medelstora företag att få investeringsstöd via EJFLU bör utökas ytterligare och anpassas i motsvarande grad, med avseende på regionalt samarbete mellan företag på landsbygden, framför allt inom hantverks- och jordbrukssektorn. I detta syfte bör man även ta initiativ till och stödja regionala kommunikations- och mentornätverk för lokala företagare.

1.2.2 EU-projekt för lokala initiativ inom ramen för EJFLU och strukturfonderna utgör en viktig möjlighet att stödja regionala aktiviteter inom områdena hantverk, jordbruk, turism och handel. Dessa stödåtgärder bör emellertid prioritera de ekonomiska och sociala aktörernas intressen.

1.2.3 Överföring av kunskap, information och innovation bör främjas på ett hållbart sätt i små och medelstora företag i syfte att främja och trygga sysselsättningen i landsbygdsområdena och stödja verksamhetsmetoder som är såväl resurs- som klimateffektiva. Traditionella kunskaper och erfarenheter får inte glömmas bort, utan bör bevaras och utnyttjas som en viktig resurs.

1.2.4 Regionala värdekedjor innebär en stor framtida möjlighet för hantverket, jordbruket, turismen, handeln och hela landsbygden. De bör uppmärksammas särskilt med tanke på regional paraplymärkning samt gemensam beredning och saluföring.

1.2.5 Hantverks- och jordbruksföretag är beroende av att det finns tillräckligt god infrastruktur för näringslivet. Förutsättningarna för detta bör skapas med hjälp av framför allt strukturfonderna, t.ex. genom att flexibla regionala budgetar ställs till förfogande.

2. Inledning

2.1 I egenskap av sektorer som domineras av medelstora företag präglar jordbruket och hantverket landsbygdens ekonomi på många olika sätt. De spelar en viktig roll när det gäller att bevara försörjningsstrukturer och samhällslivet i byar och små städer inom EU.

2.2 I anslutning till den förestående vidareutvecklingen av EU:s stöd till landsbygden under perioden 2014–2020 bidrar initiativytrandet till att jordbrukets och hantverkets potentiella mervärde kan utnyttjas i större utsträckning på landsbygden. Ett aktuellt skäl till detta är kommissionens lagstiftningsförslag om den gemensamma jordbrukspolitiken och sammanhållningspolitiken efter 2013. Bland annat utvidgas därigenom EJFLU-stödet till att även omfatta "små" företag, närmare bestämt alla företag

på landsbygden, vilket är en viktig förändring. När det gäller överföringen av kunskap och kompetens vill EESK genom initiativyttrandet främja den europeiska diskussionen om smart och hållbar tillväxt för alla. En annan fråga är hur man ska kunna förbättra förutsättningarna för att branschövergripande åtgärder som omfattar alla på ett varaktigt sätt ska kunna påverka livskvaliteten och den ekonomiska potentialen på landsbygden och säkerställa försörjningsstrukturerna mot bakgrund av den minskande befolkningen. Samtidigt vill kommittén genom initiativyttrandet ge impulser till den offentliga diskussionen om hur man ska hantera konsekvenserna av de demografiska förändringarna och till de nationella debatterna om hur konkurrenskraften och livskraften på landsbygden ska kunna tryggas.

3. Det aktuella läget

3.1 Små och medelstora hantverks- och jordbruksföretag som är etablerade och rotade i landsbygdsområdena utgör tack vare sin ekonomiska verksamhet och sitt samhällsengagemang en stor potential när det gäller att förstärka befintliga ekonomiska och sociala strukturer och hantera framtida utmaningar. De inverkar direkt på livskvaliteten och bidrar genom sina produkter och tjänster till att skapa regionala identiteter. De bevarar viktiga traditioner, men är samtidigt nyskapande. Hantverk och jordbruk står för modernitet och varaktighet, produkter av hög kvalitet, tryggad energiförsörjning, hållbart miljö- och naturskydd och bevarande av kulturarvet. De människor som arbetar inom hantverks- och jordbrukssektorn är högkvalificerade, ansvarstagande samt mycket anpassningsbara och har lätt för att ta till sig nya kunskaper. Dessa egenskaper utgör grunden för många ekonomiska och sociala framgångssagor i byar och mindre städer på landsbygden.

3.2 I så gott som alla landsbygdsområden inom EU finns det fortfarande stora möjligheter när det gäller att utnyttja hantverkets och jordbrukets gemensamma mervärde. Dessa möjligheter består av samarbete på områdena produktion, beredning och saluföring på regional och interregional nivå. De skapas emellertid också genom rättvis konkurrens mellan aktörerna och ett jämlikt deltagande av både kvinnor och män.

3.3 EU:s landsbygdsområden är strukturerade på mycket olika sätt. Medan vissa landsbygdsområden är mycket förmögna med låg arbetslöshet och en solid tillväxt har andra områden drabbats av både ekonomiska problem, utflyttning och en åldrande befolkning. Det finns inte heller alltid möjlighet till utbildning och vidareutbildning på acceptabelt avstånd. Det finns risk för ett allt större gap mellan den sociala och ekonomiska utvecklingen och infrastrukturstandarderna.

3.4 Framför allt äldre människor är beroende av korta avstånd och lättillgängliga närliggande tjänster. Unga behöver en välfungerande grundläggande infrastruktur, såsom internet, daghem och skolor. De demografiska förändringarna innebär att det krävs en omfattande anpassning av landsbygdens infrastruktur och dess olika typer av servicesystem. Då man försöker möta dessa utmaningar utnyttjas de lokala företagens kompetens ofta i alltför liten omfattning, och detta gäller särskilt små och medelstora företag. De socialt ansvarstagande och

lokalt engagerade hantverks- och jordbruksföretagen bidrar i hög grad till den sociala integrationen av personer med funktionshinder.

3.5 För att hantverks- och jordbruksföretag och även andra regionala ekonomiska aktörer ensamma eller tillsammans ska kunna nå ekonomisk framgång är de beroende av snabba lokala internetförbindelser. Ofta saknas emellertid en tillräckligt effektiv bredbandstäckning, framför allt i avlägsna landsbygdsområden.

3.6 Samhällsdebatten präglas i allt högre grad av den regionala aspekten. Den är uttryck för ett ansvarstagande och värdebaserat samhälle samt en förutsättning för en hållbar ekonomi och samexistens. Ofta saknas emellertid den nödvändiga drivkraften i en region, eller också är incitamenten för att öka regionens potentiella mervärde alltför svaga. Samspelet mellan olika företagare i en region saknas ofta eller är inte tillräckligt välutvecklat.

3.7 Hantverks- och jordbrukssektorn står tillsammans inför de allt större utmaningar som ett förbättrat resurs- och klimatskydd innebär. Både inom hantverket och jordbruket utgör resurs- och klimateffektivitet de gemensamma nyckelorden i framtidsorienterade företagsstrategier. Genom ett samarbete mellan dessa båda sektorer kan landsbygden på ett viktigt sätt bidra till hanteringen av de utmaningar som samhället står inför.

4. Mål

4.1 EESK anser att det är väsentligt att man inom EU-institutionerna och de nationella regeringarna och förvaltningarna ger större erkännande åt hantverkets och jordbrukets potential och vidtar politiska åtgärder för att trygga landsbygdsområdenas framtidsutsikter.

4.2 EESK ger sitt starka stöd åt att man utnyttjar hantverkets och jordbrukets gemensamma mervärde.

— Man bör skapa och stärka de regionala värdekedjorna inom jordbruket och hantverket samt inom andra sektorer såsom handeln, turismen, hälsovården och skogsindustrin. I detta sammanhang bör bestämmelser om rättvisa konkurrensvillkor gälla, och man bör också skapa strukturer för att bättre kunna utnyttja den regionala ekonomiska potentialen med hjälp av lokala små och medelstora företag.

— Man bör stödja bevarandet, diversifieringen, nyetableringen och vidareutvecklingen av små och medelstora företag på landsbygden samt ett sektorsövergripande ekonomiskt samarbete.

— För att bättre kunna stödja små företag på landsbygden bör man utforma lättillgängliga program för ekonomi, innovation och kompetensutveckling. I alla europeiska regioner bör

man skapa tillräckliga möjligheter till utbildning och vidareutbildning samt till tillämpningsrelaterad överföring av kunskap om avancerad teknik som är av betydelse för framtiden.

- Skolelever bör få lära sig traditionella och moderna framställningsmetoder av lokala hantverkare och jordbrukare och få en inblick i värdet av självständigt arbete som utförs på eget ansvar.
- Produktion, beredning och saluföring av regionala livsmedel och övriga råvaror bör konsekvent anpassas till specifika regionala krav och kvalitetsegenskaper. I linje med detta bör även kvalitetssäkringssystem, varumärkesprofilering och saluföring främjas.
- Man bör stödja resurs- och klimateffektiva verksamhetsmetoder.
- Allmännyttiga företag, infrastrukturer och samhällslivet måste tryggas och förstärkas i landsbygdsområdena.
- En viktig förutsättning för att små och medelstora företag ska kunna utnyttja mervärdespotentialen på landsbygden är att uppkopplingen till moderna bredbandsnät främjas.
- Man bör se decentraliserade energiförsörjningssystem och energieffektivitetsåtgärder som goda möjligheter att öka mervärdet.
- Med beaktande av de omfattande demografiska förändringarna är det viktigt att hålla kvar kvalificerad arbetskraft i landsbygdsområdena och att locka den till framtidsanpassade uppgifter inom hantverks- och jordbruksföretagen.
- Institutioner, organisationer och företag, framför allt jordbruks- och hantverksföretag, på landsbygden måste ovillkorligen uppmuntras till ett aktivare deltagande i samhällsdebatten och till ett effektivare ekonomiskt samarbete samt till att dra lärdom av goda exempel.

4.3 För att i framtiden bättre kunna utnyttja den regionala ekonomiska potentialen med hjälp av partnerskap, betonar EESK framför allt följande tre mål:

4.3.1 Regionala aspekter och mervärde

En viktig styrka hos jordbruket och hantverket är den lokala och regionala förankringen. I en globaliserad värld ökar den

lokala och regionala dimensionens betydelse. Lokala aktiviteter kan ofta erbjuda en lösning på aktuella problem. Utvidgningen av de regionala värdekedjorna spelar här en allt större roll. Framför allt inom livsmedelssektorn finns det i många regioner av tradition nära förbindelser och samarbete mellan jordbruket och hantverket, och detta skapar ett viktigt mervärde för konsumenterna på dessa områden. Det finns många positiva exempel på detta, som man bör sträva efter att vidareutveckla och sprida till andra regioner. Detta bör också fungera som förebild för andra produkt- och tjänsteområden, t.ex. träförädling och landsbygdsturism. Samtidigt kan detta samarbete bidra till att närliggande tjänster tryggas och till att trafiken därigenom minskar, vilket förbättrar klimatskyddet.

Satsningen på värdekedjor genom ett intensivt samarbete mellan de centrala aktörerna i landsbygdsområdena gör det också möjligt att anpassa produktionen och saluföringen av livsmedel till specifika regionala krav och kvalitetsegenskaper samt att skapa en unik lokal identitet. Utvecklingen av regionala paraplymärken för gemensam saluföring utgör ett svar på konsumenternas allt större krav vad gäller produkternas kvalitet och ursprung. Precis som för livsmedel bör också för hantverksprodukter införas kvalitets- och ursprungsmärkning.

4.3.2 Energi och råvaror

Inrättandet av decentraliserade energiförsörjningssystem och vidtagandet av energibesparande åtgärder på landsbygden kommer att få en allt större betydelse i Europa, och det utgör också ett utmärkt område för samarbete mellan hantverk och jordbruk. De miljömässiga fördelarna med förnybara energikällor och råvaror kan endast utnyttjas fullt ut om beredningen sker i de regioner där energikällorna och råvarorna finns. Det behövs därför lokala experter.

Regionalt samarbete på områdena produktion, beredning och saluföring av förnybara råvaror och råmaterial erbjuder också många framtida möjligheter.

4.3.3 Tryggande av kvalificerad arbetskraft

De demografiska förändringarna och den utflyttning till stors-tadsregioner som sker i mer avlägsna landsbygdsområden ⁽¹⁾ gör att jordbruks- och hantverksföretag får allt svårare att hitta kvalificerad arbetskraft. Såsom EESK redan har konstaterat i ett tidigare yttrande bör man fästa särskild uppmärksamhet vid sysselsättningen bland kvinnor ⁽²⁾. De "mjuka" lokaliseringsfaktorerna för livskvalitet såsom utbudet av bostäder, utbildning, fritidsverksamhet och kulturevenemang, och framför allt det utbud som är riktat till unga familjer, måste förbättras för att säkerställa regionens livskraft på lång sikt. De ekonomiska parternas insatser för att i ett tidigt skede informera skolelever och ungdomar om yrken som har en framtid inom hantverk och jordbruk bör via politiska initiativ stödjas av arbetsförmedlingarna och det offentliga skolväsendet. Personer med utbildning

⁽¹⁾ CESE 1704/2007, EUT C 120, 16.5.2008, s. 47.

⁽²⁾ CESE 1175/2011, EUT C 318, 29.10.2011, s. 43.

på detta område har goda utsikter till anställning, och de har särskilt goda förutsättningar att anpassa sig till nya utmaningar på arbetsmarknaden ⁽³⁾.

5. Åtgärder

5.1 För att ovannämnda mål ska kunna uppnås anser EESK att det är nödvändigt att man konsekvent tillämpar Europa 2020-strategin om smart och hållbar tillväxt för alla samt att man på lämpligt sätt beaktar stöd till landsbygden via EJFLU och fondens sex centrala prioriteringar samt via strukturfonderna. Vidare bör man genom gemensamma politiska åtgärder på ett varaktigt sätt påverka landsbygdens livskvalitet och ekonomiska styrka. En sektors- och fondövergripande strategi skulle gynna utvecklingen av gemensamma värdekedjor, minska utflyttningen och stabilisera försörjningsstrukturerna i landsbygdsområdena, och därigenom vara till nytta för alla lokala branscher och befolkningsgrupper.

5.2 EESK anser att följande konkreta åtgärds punkter bör beaktas i EU:s framtida strukturpolitik för landsbygdsområdena:

- Investeringar för att stödja diversifiering, etablering, överlåtande av verksamhet och vidareutveckling av små och medelstora företag på landsbygden.
- Främjande och inrättande av sektorsövergripande samarbete och plattformar (t.ex. införande av regelbundna "rundabordsamtal").
- Främjande av regionala (traditionella) ekonomiska kretslopp med korta transportsträckor.
- Främjande av regionala paraplymärken för gemensam beredning och saluföring av regionala produkter och tjänster.
- Främjande av kvalitet och kvalitetssäkringssystem som nyckeln till framgångsrik försäljning av produkter.
- Främjande av resurs- och klimateffektiva verksamhetsmetoder.
- Stöd till målinriktad överföring av kunskap och kompetens till hantverks- och jordbruksföretag samt andra ekonomiska partner i landsbygdsområden.
- Främjande av partnerskap för innovation mellan forskningsorgan och näringslivet, med särskilt beaktande av användnings- och processorienterade innovationer för små och medelstora företag.
- Tryggande och utveckling av infrastruktur för näringslivet i landsbygdsområdena (framför allt bredband).
- Stöd till åtgärder som de ekonomiska och sociala aktörerna vidtar för att trygga det framtida behovet av arbetskraft.
- Informationsverksamhet i form av möjlighet till studiebesök för skolor och allmänheten.
- Utvidgning av befintliga Leader-projekt i syfte att involvera företag på ett betydligt kraftfullare sätt och höja den ekonomiska potentialen i landsbygdsområdena.
- Främjande av mentornätverk som består av små och medelstora företag, framför allt för att stödja samarbete.
- Inrättande och vidareutveckling av plattformar för insamling och spridning av bästa lösningar beträffande den regionala utvecklingen och samarbetet mellan ekonomiska och sociala aktörer på landsbygden.
- Stöd till landsbygdsområdena genom flexibla regionala budgetar.

Bryssel den 23 februari 2012

Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs
ordförande
Staffan NILSSON

⁽³⁾ Se ovanstående fotnot.

Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om "EESK:s ståndpunkt vad gäller förberedelserna inför Förenta nationernas konferens om hållbar utveckling (Rio+20)" (tilläggsyttrande)

(2012/C 143/08)

Huvudföredragande: **Hans-Joachim WILMS**

Den 17 januari 2012 beslutade Europeiska ekonomiska och sociala kommittén att i enlighet med artikel 29 a i tillämpningsföreskrifterna till arbetsordningen utarbeta ett tilläggsyttrande om

"EESK:s ståndpunkt vad gäller förberedelserna inför Förenta nationernas konferens om hållbar utveckling (Rio+20)" (tilläggsyttrande).

Med hänsyn till ärendets brådskande karaktär utsåg kommittén vid sin 478:e plenarsession den 22–23 februari 2012 (sammanträdet den 22 februari) **Hans-Joachim Wilms** till huvudföredragande och antog följande yttrande med 211 röster för och 3 nedlagda röster.

1. Inledning

1.1 Förenta nationerna har sammankallat till en konferens om hållbar utveckling den 20–22 juni 2012 i Rio de Janeiro, Brasilien. Vid det andra mötet i förberedelsekommittén för denna konferens uppmanades alla medlemsstater, berörda organisationer inom FN-systemet samt berörda aktörer att inkomma med sina synpunkter och bidrag till sekretariatet senast den 1 november 2011. Sammanställningen av bidragen skulle utgöra underlag för utarbetandet av ett första utkast till slutdokumentet, vilket skulle presenteras i januari 2012.

1.2 EESK:s bidrag till EU:s och medlemsstaternas gemensamma ståndpunkt utgjordes av yttrandet ⁽¹⁾ *"Rio+20: mot en grön ekonomi och bättre styrning – Bidrag från det europeiska organiserade civila samhället"*, som antogs i september 2011.

1.3 I enlighet med handlingsplanen i det yttrandet har EESK vidareutvecklat dialogen med det civila samhället i och utanför Europa. På internationell nivå förs en dialog dels inom ramen för rundabordskonferenserna mellan det civila samhällets organisationer i EU och Brasilien respektive EU och Kina, dels vid EESK:s sammanträden med Rysslands medborgarkammare och AICESIS. Ytterligare aktiviteter planeras inom ramen för AVS-samarbetet.

1.4 På europeisk nivå har EESK organiserat en bred dialog om Rio+20-konferensens olika teman, inklusive de första reaktionerna på det första utkastet till slutdokumentet, som publicerades den 10 januari. Denna dialog var ett led i förberedelserna inför den stora civilsamhälleskonferensen "Bli hållbar, känn ansvar! – det europeiska civila samhället på väg mot Rio+20", som anordnades av EESK den 7–8 februari 2012, och den syftade till att nå en överenskommelse om ett gemensamt budskap från denna konferens.

1.5 I det föreliggande yttrandet vill vi än en gång framhålla rekommendationerna och slutsatserna i EESK:s yttrande om *"Rio+20: mot en grön ekonomi och bättre styrning – Bidrag från det europeiska organiserade civila samhället"* ⁽²⁾, och vi ställer oss helt och hållet bakom budskapet från EESK:s konferens *"Bli hållbar, känn ansvar! – det europeiska civila samhället på väg mot Rio+20"*.

2. Slutsatser och rekommendationer

2.1 Europeiska ekonomiska och sociala kommittén är övertygad om att det finns ett nära samband mellan de nuvarande ekonomiska, sociala och miljörelaterade kriserna, och att vi inte längre kan fortsätta i samma hjulspår.

2.2 EESK vill därför upprepa följande budskap från konferensen *"Bli hållbar, känn ansvar! – det europeiska civila samhället på väg mot Rio+20"*, som kommittén anordnade den 7–8 februari 2012 i Bryssel.

2.3 Vid Rio+20-konferensen måste världens ledare åta sig att följa en konkret handlingsplan för att med tanke på vår planets begränsningar främja hållbar utveckling och utrotning av fattigdom. Främjandet av en grön ekonomi måste ingå i en övergripande strategi för hållbar utveckling, och man måste finna rätt balans mellan sociala, ekologiska och ekonomiska aspekter samtidigt som man uppnår en rättvis resursfördelning, även mellan generationerna.

2.4 Att utrota fattigdomen och trygga tillräcklig tillgång till livsmedel, rent vatten och hållbar energi för alla måste ges högsta prioritet på Rio+20-konferensens dagordning. Främjandet av ett miljövänligt lokalt jordbruk i utvecklingsländerna

⁽¹⁾ EUT C 376, 22.12.2011, s. 102.

⁽²⁾ EUT C 376, 22.1.2011, s. 102.

spelar en avgörande roll när det gäller att bekämpa fattigdomen och förbättra livsmedelstryggheten, och det är en drivkraft för utvecklingen av ekonomiskt välmående landsbygdsområden. Man måste dessutom se till att kvinnor har samma politiska, ekonomiska och sociala rättigheter som män.

2.5 De politiska ledarna måste infria sina löften i fråga om att uppnå millennieutvecklingsmålen, och de måste vidta ytterligare åtgärder för att trygga tillgången till nödvändig effektiv finansiering. Framför allt måste de utvecklade länderna fullgöra sitt åtagande att avsätta åtminstone 0,7 % av bruttonationalinkomsten till utvecklingsbistånd.

2.6 EU:s förhandlare måste fästa mycket större vikt vid den hållbara utvecklingens sociala dimension än vad som framgår av det första utkastet till slutdokumentet. De ökande sociala och ekonomiska skillnaderna inom och mellan länder kräver bråds-kande insatser, eftersom de utgör ett hinder i arbetet för att nå målen om hållbar utveckling och rättvis fördelning. Dessutom måste en rättvis övergång trygga anständiga arbetsvillkor och arbetstillfällen av hög kvalitet för arbetstagarna. Man måste ratificera och tillämpa ILO:s grundläggande arbetsnormer och ge ILO:s initiativ för socialt grundskydd fullt stöd.

2.7 När de politiska ledarna samlas i Rio måste de anta en färdplan för en grön ekonomi med tydliga mål och övervakningsmekanismer som säkerställer en ekonomiskt effektiv, socialt rättvis och miljömässigt sund övergång till ett hållbart samhälle. Övergångsprocessen måste bygga på fortlöpande samarbete med det civila samhället, vilket inbegriper en dialog mellan arbetsmarknadens parter.

2.8 Länderna inom EU och andra utvecklade länder måste i Rio åta sig att avsevärt minska sin förbrukning av jordens begränsade naturresurser. Europas ledare måste genomföra de överenskomna EU-målen och förbereda sig på mer ambitiösa åtgärder. Tillväxtekonomierna måste använda naturresurserna på ett mer effektivt sätt.

2.9 Ohållbara konsumtions- och produktionsmönster måste fasas ut med hjälp av en bred uppsättning policyinstrument, bl.a. regleringsåtgärder, finanspolitiska verktyg, grön och social offentlig upphandling, utfasning av stödordningar som har en negativ inverkan på miljön, forskning på området miljöinnovation, internalisering av miljökostnader och andra marknadsbaserade incitament, samtidigt som man måste främja hållbara livsstilar och ett aktivt deltagande från konsumenternas sida vad gäller övergången. Ett tioårigt arbetsprogram om hållbar konsumtion och produktion bör antas i Rio.

2.10 I det första utkastet framhåller man att användningen av BNP som ett mått för människors välbefinnande har sina begränsningar, och att det civila samhället nu måste involveras i den angelägna utvecklingen av kompletterande indikatorer.

2.11 Vi välkomnar initiativet att senast år 2015 fastställa ett antal globala mål för hållbar utveckling, vilket innebär att man på ett balanserat sätt beaktar den hållbara utvecklingens samtliga tre dimensioner. En inkluderande process måste inledas i Rio, som innebär att man kopplar samman millennieutvecklingsmålen med ett antal övergripande mål för hållbar utveckling och utarbetar en strategi och indikatorer för hållbar utveckling med tydliga mekanismer för ansvarsutkrävande.

2.12 Vid konferensen i Rio måste man nå en ny global överenskommelse för att säkerställa nödvändiga investeringar i en mer miljövänlig ekonomi.

2.13 Vi betonar att den privata sektorn spelar en avgörande roll och har ett stort ansvar när det gäller fullföljandet av övergången till en hållbar utveckling. En mer miljövänlig ekonomi innebär nya möjligheter för företagen. Företagen och industrin bör ta vara på dessa möjligheter. De politiska ledarna måste utarbeta tydliga, robusta och förutsebara ramar för en miljövänlig politik för att ge företagen den tillförsikt, det regelverk och de incitament som de behöver för att genomföra investeringar.

2.14 Ett nytt råd för hållbar utveckling bör inrättas som en ersättning för Kommissionen för hållbar utveckling, liksom ett nytt FN-organ för miljöfrågor med UNEP som utgångspunkt. Syftet med båda dessa organ bör vara att säkra ett effektivt deltagande av det civila samhället, som företräds av de främsta samhällsgrupperna (*Major Groups*).

2.15 Vi välkomnar förslaget om inrättandet av en ombudsman för kommande generationer.

2.16 Vid Rio+20-konferensen måste de politiska ledarna komma överens om ytterligare åtgärder för att förbättra civilsamhällets effektiva deltagande och förstärka det globala, nationella och lokala inflytandet över övergången till ett hållbart samhälle. Rättsliga och institutionella ramar som säkrar allmänhetens tillgång till information, dialog, demokratiskt deltagande och granskning måste inrättas. Flerpartsforum, t.ex. ekonomiska och sociala råd och nationella hållbarhetsråd, ska framhållas som modeller för att stimulera debatten i det civila samhället. Det krävs fler informationskampanjer och utbildningsprogram med inriktning på hållbar utveckling.

2.17 Det civila samhället i alla delar av världen bör fortsätta att kräva att konferensen ska leda fram till ett resultat som gör det möjligt att ta itu med de utmaningar som vi står inför. Det civila samhället måste ta ett globalt ansvar!

2.18 Det första utkastet till slutdokumentet, som publicerades av Rio+20-konferensens sekretariat, är en bra utgångspunkt för de kommande förhandlingarna. Utkastet är dock långt ifrån på samma nivå som de utmaningar vi står inför.

2.19 Europas regeringschefer måste ta sitt ansvar och visa engagemang i fråga om Rio+20-konferensen. EU:s förhandlare måste arbeta för att ta fram ett dokument som är mer ambitiöst i fråga om mål, tidsperspektiv, finansiering, rättsliga åtaganden och uppföljning. EU:s övergripande strategi för hållbar utveckling måste ses över och ges ny kraft efter Rio+20-konferensen.

Bryssel den 22 februari 2012

Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs
ordförande
Staffan NILSSON

III

(Förberedande akter)

EUROPEISKA EKONOMISKA OCH SOCIALA KOMMITTÉN

478:E PLENARSESSIONEN AV DEN 122 OCH 23 FEBRUARI 2012

Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om "Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om Europeiska fonden för justering för globaliseringseffekter (2014–2020)"

KOM(2011) 608 slutlig – 2011/0269 (COD)

(2012/C 143/09)

Föredragande: **Martin SIECKER**
Medföredragande: **Jean-Pierre HABER**

Den 24 oktober 2011 beslutade rådet, och den 25 oktober 2011 Europaparlamentet, att i enlighet med artiklarna 175.3 och 304 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt rådfråga Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om

"Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om Europeiska fonden för justering för globaliseringseffekter (2014–2020)"

COM(2011) 608 final – 2011/0269 (COD).

Rådgivande utskottet för industriell omvandling (CCMI), som svarat för kommitténs beredning av ärendet, antog sitt yttrande den 9 februari 2012.

Vid sin 478:e plenarsession den 22–23 februari 2012 (sammanträdet den 23 februari) antog Europeiska ekonomiska och sociala kommittén följande yttrande med 158 röster för, 10 röster emot och 8 nedlagda röster.

1. Slutsatser och rekommendationer

1.1 EESK ställer sig positiv till att kommissionen har lagt fram ett förslag om fortsatt tillämpning av Europaparlamentets och rådets förordning om Europeiska fonden för justering för globaliseringseffekter. Kommittén är dock inte övertygad om att kommissionens alla förslag kommer att lösa problemen med fonden. Antalet ansökningar om stöd från fonden har varit, och är fortfarande, mycket lågt, och EESK anser inte att man genom att utöka fonden till att även omfatta jordbruket angriper problemet på rätt sätt. Kommittén föreslår i stället ett antal kompletterande åtgärder för att förbättra användningen av fonden, exempelvis genom att sänka tröskelvärdena och påskynda förfarandet, eftersom själva instrumentet har fungerat relativt väl i de fall det har tillämpats.

1.2 En av orsakerna till underutnyttjandet är fondens långsamma och byråkratiska förfarande, som grundar sig på dess specifika karaktär. Kommissionen har inte möjlighet att själv fatta beslut, utan både Europaparlamentet och rådet måste delta i processen. När budgetmyndigheten väl har involverats måste ett antal mycket tidskrävande förfaranden tillämpas, som i alla händelser har lett till att alla ansökningar har godkänts. Detta

administrativa förfarande för godkännande är mycket kostsamt och de medel som går till detta skulle kunna användas på ett bättre sätt.

1.3 EESK föreslår att man sänker tröskelvärdet för ansökningar till 200 uppsägningar i stället för de 500 som föreslås. Kommittén föreslår vidare att samfinansieringssatsen från EU höjs till 75 % för att öka utnyttjandet av fonden. Vidare välkomnar EESK att begreppet "arbetstagare" har utvidgats till att omfatta personer med visstidsanställning och arbetstagare som hyrs ut av bemanningsföretag. EESK instämmer i att även egenföretagare bör få möjlighet till stöd inom ramen för Europeiska fonden för justering för globaliseringseffekter. De är viktiga och betydande aktörer på arbetsmarknaden, och bland de första att drabbas av effekterna av både globalisering och ekonomiska kriser. Europeiska fonden för justering för globaliseringseffekter var aldrig tänkt som stödgivare till företagare, och därför anser inte kommittén att fondens tillämpningsområde bör utökas till att omfatta personer som äger eller driver små och medelstora företag. GD Näringsliv har en särskild avdelning för små och medelstora företag med omfattande stödprogram. Europeiska fonden för justering för globaliseringseffekter bör hålla sig utanför dessa program.

1.4 Kommittén skulle vilja föreslå ytterligare två alternativ till hur man kan få Europeiska fonden för justering för globaliseringseffekter att fungera bättre. Det första är att med hjälp av en omfattande informationskampanj informera små och medelstora företag om de möjligheter som fonden erbjuder, det andra att redan från början involvera arbetsmarknadsparterna i förfarandet för ansökningar om stöd ur fonden. Kommittén vill också framhålla att man är mycket förvånad över rådets beslut i december 2011 om att ta bort möjligheten att använda Europeiska fonden för justering för globaliseringseffekter till att åtgärda oväntade sociala konsekvenser av den ekonomiska krisen under de sista två åren av fondens innevarande programperiod (dvs. 2012–2013). Detta är särskilt förvånande eftersom en översikt över ansökningarna visar att fonden fungerade väl i detta hänseende. EESK uppmanar därför rådet att ompröva detta beslut, och vill göra det fullständigt klart att man önskar inkludera denna dimension i fonden under perioden 2014–2020.

1.5 EESK motsätter sig förslaget att utvidga fonden till jordbruket, men är medveten om att åtgärder bör vidtas för att underlätta för sektorn när framtida handelsavtal som Mercosur-avtalet träder i kraft. Detta avtal kommer att gynna EU som helhet, men inom unionen blir det industrin och tjänstesektorn som drar fördel av avtalen, medan jordbruket får stå för räkningen. Kommissionen förväntar sig att framtida handelsavtal kommer att få samma inverkan. Det är inte mer än rätt att jordbrukssektorn får kompensation för denna form av negativa konsekvenser, men för det krävs en skraddarsydd lösning, t.ex. genom de strukturfonder som hör samman med den gemensamma jordbrukspolitik. EESK anser att Europeiska fonden för justering för globaliseringseffekter, som inrättats för att hjälpa uppsagda arbetstagare att komma tillbaka in på arbetsmarknaden, även i fortsättningen uteslutande ska användas för detta ändamål.

1.6 EESK insisterar på att fonden också bör användas under krisperioder och att den framför allt ska kunna användas vid ut- eller omlokalisering av industriell verksamhet inom Europeiska unionen.

2. Sammanfattning av kommissionens förslag

2.1 I mars 2006 lade kommissionen fram ett förslag om en europeisk fond för justering för globaliseringseffekter. Syftet var att tillhandahålla särskilt engångsstöd för att hjälpa arbetslösa arbetstagare att komma tillbaka in på arbetsmarknaden i områden eller sektorer som drabbats av en allvarlig ekonomisk störning såsom arbetstillfällen som försvunnit till tredjeländer, omfattande importökning eller att marknadsandelarna för EU inom en viss sektor successivt minskar. Det främsta kriteriet för stöd inom ramen för fonden var mer än 1 000 uppsägningar inom ett företag eller en grupp företag i samma sektor inom en region eller i två angränsande regioner.

2.2 Europeiska fonden för justering för globaliseringseffekter inrättades ursprungligen för programperioden 2007–2013 och omfattade åtgärder som omskolning, utlokaliseringssöd, stöd till nya företag och kompletterande lönetillägg. Fondens medeltas i anspråk på en medlemsstats begäran. Beloppet får uppgå till högst 50 % av de totala beräknade kostnaderna för de sammanlagda åtgärder som medlemsstaten i fråga avser att vidta. 2009 anpassades stödkriterierna på grund av trycket från den

ekonomiska krisen. Antalet uppsägningar som krävdes för stödbeviljande sänktes från 1 000 till 500 och EU:s deltagande i fondens projekt ökade från 50 % till 65 %.

2.3 I oktober 2011 lade kommissionen fram ett förslag till förordning från Europaparlamentet och rådet med syftet att förlänga fonden ytterligare en programperiod (2014–2020) för att bidra till målsättningarna i Europa 2020-strategin och även låta jordbruk omfattas av stödet. För att garantera att stödet från fonden är tillgängligt för arbetstagare oavsett vilken typ av anställningsavtal eller anställningsförhållande de har, kommer begreppet arbetstagare att vidgas så att det inte bara omfattar tillsvidareanställda utan även visstidsanställda, arbetstagare som hyrs ut av bemanningsföretag och personer som äger och driver mikroföretag och små eller medelstora företag samt egenföretagare (även jordbrukare). EU:s deltagande i fondens projekt kommer att variera mellan 50 och 65 %.

2.4 Kommissionen föreslog att fonden även i fortsättningen ska ligga utanför den fleråriga budgetramen, eftersom dess anslog ofta behövs i akuta situationer som sällan kan förutses. Utgifter på unionsnivå bör vara resultatinkriktade. När det gäller fondens utgifter är målet i den fleråriga budgetramen att minst 50 % av de arbetstagare som får stöd från fonden ska ha hittat ett nytt, varaktigt arbete efter tolv månader. För att kommissionen ska kunna övervaka om medlemsstaterna gör framsteg i arbetet för att nå detta mål ska medlemsstaterna efter 15 månader att lägga fram en lägesrapport om hur stödet använts.

3. Allmänna kommentarer

3.1 Europeiska fonden för justering för globaliseringseffekter var tänkt som en sorts "första hjälpen-insats" för att ge EU möjligheter att på ett snabbt och flexibelt sätt kunna stödja arbetstagare som förlorat sina arbeten på grund av globaliseringens effekter. Budgeten för fonden uppgick till 3,5 miljarder euro för hela den sjuåriga programperioden 2007–2013. Under de första fem åren, från 2007 till 2011, utnyttjades lite mer än 364 miljoner euro av de 2,5 miljarder euro som stod till förfogande för den perioden. De viktigaste orsakerna till det blygsamma utnyttjandet av fonden var det långsamma och byråkratiska administrativa förfarandet, den höga tröskeln på 1 000 uppsägningar och den låga medfinansieringsnivån på 50 %. Utnyttjandet förbättrades 2009, efter det att tröskelvärdet hade sänkts från 1 000 till 500 arbetstagare, tröskelvärdet för medfinansiering från EU hade höjts från 50 % till 65 % – under vissa omständigheter – och ansökningar kunde lämnas in inte enbart för att komma till rätta med följderna av globaliseringen, utan även för att avhjälpa konsekvenserna av den ekonomiska krisen.

3.2 Efter dessa justeringar ökade antalet ansökningar till fonden från åtta 2007 och fem 2008 till 29 år 2009 och 2010. År 2011 godkändes åtta ansökningar, och ytterligare 18 håller fortfarande på att utvärderas. Fonden har i högre grad utnyttjats för att komma till rätta med konsekvenserna av krisen än konsekvenserna av globaliseringen: Under tre års tid har 53 ansökningar lämnats in som är kopplade till finanskrisen (från utvidgningen 2009 av fondens tillämpningsområde till att även täcka konsekvenserna av krisen fram till november 2011) jämfört med 26 ansökningar under fem år kopplade till globaliseringen. De 53 ansökningarna som var kopplade till finanskrisen avsåg 48 607 arbetstagare och de 26 ansökningarna som var kopplade till globaliseringen avsåg 28 135 arbetstagare. Sammanlagt erhöll därmed 76 742 arbetstagare stöd för att upprätthålla sin anställningsbarhet.

3.3 I utvärderingen efter halva tiden analyserades hur många av arbetstagarna som hade hittat ny anställning inom ett år med utgångspunkt i 15 slutrapporter som fanns tillgängliga vid den tidpunkten från perioden 2007–2009. Den genomsnittliga återanställningsgraden var 41,8 %. Återanställningsgraden översteg referensvärdet på 50 % i sex av de 15 första fall som fick medfinansiering av fonden, men lyckades inte uppnå målet i nio av de 15 fallen. Resultatet varierade kraftigt från 78,2 % i ett fall i Tyskland till betydligt lägre siffror mellan 4 % och 6 % i en del fall i Portugal, Spanien och Italien. För att uppnå jämförbara resultat i fråga om effektivitet bör man överväga att koppla en del av stödet till resultaten. På medellång sikt (12 månader eller mer efter avslutat fondstöd) ökade återanställningsgraden i flertalet fall (enligt tillgänglig information), trots effekterna av den globala ekonomiska kris som då höll på att utvecklas i de lokala ekonomierna. Sysselsättningsgraden hos fondens stödmottagare ökade efter hand i åtta fall och minskade i tre fall. I genomsnitt ökade återanställningsgraden med sju procentenheter i dessa fall. Generellt kan man således konstatera att utöver det blygsamma utnyttjandet har resultaten varit goda.

3.4 En fråga som inte har diskuterats än är den tredje orsaken till det blygsamma utnyttjandet av fonden, nämligen det faktum att fonden inte förfogar över en egen budget. Budgetmyndigheten, i detta fall Europaparlamentet och rådet, måste därför besluta i varje enskilt fall huruvida stöd bör beviljas. Trots att modellen, som alltså är ett instrument utanför de befintliga EU-strukturerna, skapade möjligheter till snabba och flexibla åtgärder är det administrativa förfarande som måste följas av formella skäl ytterst omfattande och byråkratiskt. Man måste beakta de höga kostnaderna för godkännandeprocessen, t.ex. kostnaderna för översättning till 22 språk, möteslokaler, underlag för mötena, deltagarnas tid samt tolkning, i processens olika etapper. Alla ansökningar har godkänts, och frågan är om de pengar som spenderas på godkännandeprocessen inte borde användas till förmån för de berörda arbetstagarna. Fördelen med det nuvarande förfarandet är att det är mycket överskådligt, vilket bidrar till att synliggöra EU:s engagemang när det gäller att bekämpa social utestängning. Samtidigt som överskådlighet och synlighet är av största vikt måste åtgärder vidtas för att påskynda förfarandet och minska kostnaderna.

3.5 Andra alternativ som omnämns i förslaget och tillhörande dokument ⁽¹⁾ omfattar möjligheten att integrera fonden i Europeiska socialfonden eller låta fonden fortsätta som ett oberoende organ, men med en egen budget. Båda alternativen har fördelar och nackdelar. Den huvudsakliga fördelen med att integrera fonden i Europeiska socialfonden vore det uppenbara behovet av tydliga anslag från EU:s budget, även om det är omöjligt att förutse och planera massuppsägningar. Uppenbara fördelar skulle bestå i enhetlighet och synergieffekter med Europeiska socialfonden, en eventuellt förkortad beslutsprocess och förenklade och rationaliserade ansökningar för fondanslag. Alternativ 3, dvs. att fortsätta Europeiska fonden för justering för globaliseringseffekter som ett självständigt EU-organ med egen budget, har vid sidan av ett antal nackdelar bara en fördel, nämligen att EU:s solidaritetsåtgärder blir synligare.

4. Särskilda kommentarer

4.1 Först och främst vill EESK uttrycka sin stora förvåning över rådets beslut från december 2011 att dra tillbaka möjligheten att utnyttja fonden för att bekämpa oförutsedda sociala konsekvenser av den ekonomiska krisen där nödåtgärder krävs under de sista två åren av fondens innevarande programperiod (dvs. 2012–2013). En överblick över de ansökningar som lämnades in till fonden fram till den 17 november 2011 visar tydligt att fonden var relativt framgångsrik när det gäller ansökningar kopplade till den ekonomiska krisen, men mindre framgångsrik när det gäller det ursprungliga syftet att komma till rätta med följder av globaliseringen. Under både 2009 och 2010 godkändes 23 ansökningar kopplade till krisen jämfört med sex ansökningar för att komma till rätta med effekterna av globaliseringen. EESK uppmanar därför rådet att överväga att låta fonden utnyttjas för stöd till åtgärder för att avhjälpa konsekvenserna av krisen, så länge denna pågår. EESK vill med all tydlighet betona att man gärna skulle se att fonden utvidgades till att omfatta stöd till åtgärder för att komma till rätta med effekterna av den ekonomiska krisen även i framtiden, samtidigt som tröskeln för ansökningar bör sänkas.

4.2 Antalet ansökningar ökade visserligen efter 2008 men är fortfarande ytterst blygsamt. Det förefaller därför logiskt att sänka tröskelvärdena för ansökningar mer än vad som föreslås. Av de första resultaten i halvtidsöversynen framgår med avseende på förslaget att sänka tröskeln för antalet uppsägningar från 1 000 till 500 att det minskade antalet i vissa fall ändå skulle anses vara för högt, eftersom även 200–300 förlorade arbetstillfällen kan få förödande konsekvenser på kommun- och regionnivå. Den nuvarande tröskelsatsen (på 500 uppsägningar) kan fortfarande vara för hög om man ser till de pågående omlokaliserings- och outsourcingprocesserna. Därför föreslår EESK en sänkning av tröskelvärdet till 200 uppsägningar.

4.3 Kommittén skulle vilja föreslå ytterligare två alternativ till hur man kan få Europeiska fonden för justering för globaliseringseffekter att fungera bättre. Små och medelstora företag är i allmänhet för små och har för begränsade resurser för att ha full kännedom om de möjligheter som EU erbjuder under vissa omständigheter. Många av de små och medelstora företag som kämpar med problem som fonden kan erbjuda en lösning på känner sannolikt inte ens till fonden och kan därför inte dra nytta av den. Kommittén tror att det finns mycket att vinna på att med hjälp av en omfattande informationskampanj informera personer som äger eller driver små och medelstora företag om de möjligheter som fonden erbjuder. Ett annat förslag som skulle kunna bidra till att fonden fungerar bättre kunde vara att redan från början involvera arbetsmarknadsparterna i förfarandet för ansökningar om stöd ur fonden.

4.4 Bedömningen hittills har i viss mån visat att medlemsstaternas starka tvivel under fondens första fas delvis berodde på de höga bidrag som de själva skulle betala. Därför anpassades bidragsandelarna 2009, vilket verkar ha haft en positiv inverkan. Eftersom den rådande krisen fortfarande förutsätter stabila, aktiva arbetsmarknadsinstrument rekommenderar EESK att samfinansieringssatsen från EU höjs till 75 % för att öka utnyttjandet av fonden ytterligare.

⁽¹⁾ SEC(2011) 1130, 1131 och 1133 final.

4.5 Kommissionen föreslår att man bevarar den nuvarande modellen för fonden som ett krisinstrument utanför det finansiella ramverket. Nackdelen med denna modell är de långsamma och byråkratiska förfarandena. Byråkratin orsakar delvis av flaskhalsar i Bryssel, delvis av flaskhalsar i medlemsstaterna. EESK uppmanar kommissionen att försöka hitta en lösning på dessa flaskhalsar så att förfarandet blir flexiblere och snabbare och inte längre upplevs som ett hinder av potentiella sökande. Till exempel är det regionerna som ansöker, men de måste gå via de nationella myndigheterna. Detta försenar processen avsevärt. Genom att se över sådana här förfaranden kan man göra stora effektivitetsvinster.

4.6 EESK ställer sig positiv till att begreppet "arbetstagare" i den nya förordningen inte begränsas till personer som har anställningsavtal på obestämd tid, utan att det utvidgas till att även omfatta visstidsanställda och arbetstagare som hyrs ut av bemanningsföretag. EESK har vissa reservationer när det gäller en utvidgning av fonden till att även omfatta egenföretagare. Europeiska fonden för justering för globaliseringseffekter har inrättats som ett flexibelt instrument för att stödja arbetstagare som har förlorat sitt jobb på grund av globaliseringens effekter. Egenföretagares ställning varierar i stor utsträckning mellan medlemsstaterna, från högkvalificerade experter med en stark ställning på arbetsmarknaden till ekonomiskt beroende egenföretagare som i själva verket befinner sig i samma position som anställda, samt miniföretag bestående av en person. Egenföretagarna utgör en stor del av arbetsmarknaden. Egenföretagarna är bland de första som drabbas av konsekvenserna av både globaliseringen och den ekonomiska krisen. EESK föreslår därför att även dessa aktörer på arbetsmarknaden ska omfattas av Europeiska fonden för justering för globaliseringseffekter för att förhindra arbetslöshet och främja ett bättre utnyttjande av fonden.

4.7 När det gäller personer som äger eller driver små och medelstora företag är EESK tveksam. Då de äger eller driver ett litet eller medelstort företag med anställda är de arbetsgivare och inte berättigade till stöd eftersom fonden har inrättats för arbetstagare som förlorat sitt jobb. Stöd till sådana verksamheter kan mycket lätt skapa konkurrenssnedvridningar i förhållande till andra små och medelstora företag. Om den här gruppen skulle komma i fråga för stöd från fonden skulle det inkräkta på GD Näringslivs politik för små och medelstora företag som omfattar ett brett spektrum av program på områdena utbildning, fortbildning och innovation. Därför anser EESK att personer som äger eller driver små och medelstora företag i princip inte bör komma i fråga för stöd från fonden. Anställda i dessa

företag omfattas däremot då de förlorar sitt jobb till följd av oväntade konsekvenser av globaliseringen och samtidigt uppfyller övriga villkor för att få stöd ur fonden.

4.8 EESK anser inte att fonden bör utvidgas till att omfatta stöd till jordbrukare. Kommissionen motiverar sitt förslag om att mer än 80 % av fondens medel ska gå till jordbruksföretag med en hänvisning till förhandlingarna om framtida handelsavtal. EU är medveten om att avtal som Mercosur-avtalet mellan EU och ett antal länder i Sydamerika kommer att gynna EU som helhet, men att det inom EU i första hand är näringslivet och tjänstesektorn som kommer att dra fördel av avtalet medan nackdelarna kommer att drabba jordbruket. Många av de framtida avtalen kommer sannolikt att ha samma effekt.

4.9 I förslaget fastställs att fonden ska "stödja arbetstagare som förlorat sitt arbete till följd av de omfattande omstruktureringar som blivit följden då såväl tillverkningsindustrin som handelsmönstren blivit allt mer globala". Kommissionen påpekar i följande punkt att unionen genom "fonden bör kunna bevilja stöd vid massuppsägningar som beror på en oförutsedd kris i den lokala, regionala eller nationella ekonomin. Dessutom kommer det att bli möjligt för jordbrukare att få ett övergångsstöd via fonden för att de ska kunna anpassa sig till den nya marknadssituation som uppstår när unionen sluter handelsavtal som påverkar jordbruksprodukter."

4.10 Det finns ett antal viktiga skäl till att Europeiska fonden för justering för globaliseringseffekter inte bör utvidgas till att även omfatta jordbruket. De problem som de här avtalen ger upphov till inom jordbruket är strukturella, eftersom framtida avtal sannolikt kommer att få samma resultat och fonden är bara ett tillfälligt instrument. Dessutom är handelsavtal som Mercosur-avtalet vanligtvis föremål för förhandlingar som sträcker sig över flera år, och kan därför inte betraktas som "allvarliga störningar av den lokala, regionala eller nationella ekonomin som orsakats av en oförutsedd kris". De kommer att vara allvarliga störningar av den lokala, regionala eller nationella ekonomin som orsakas av avsiktliga och noggrant förberedda EU-insatser. Det är självklart att jordbruket bör kompenseras för den bördan, men det bör ske i form av ett skräddarsytt instrument för jordbrukssektorn. EESK anser att Europeiska fonden för justering för globaliseringseffekter, som inrättats för att hjälpa uppsagda arbetstagare att komma tillbaka in på arbetsmarknaden, även i fortsättningen uteslutande ska användas för detta ändamål.

Bryssel den 23 februari 2012

Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs
ordförande

Staffan NILSSON

Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om "Förslag till rådets direktiv om ett gemensamt system för beskattning av räntor och royaltyer som betalas mellan närstående bolag i olika medlemsstater" (omarbetning)

KOM(2011) 714 slutlig – 2011/0314 (CNS)

(2012/C 143/10)

Föredragande: **Peter MORGAN**

Den 20 december 2011 beslutade rådet att i enlighet med artikel 115 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt rådfråga Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om

"Förslag till rådets direktiv om ett gemensamt system för beskattning av räntor och royaltyer som betalas mellan närstående bolag i olika medlemsstater" (omarbetning)

COM(2011) 714 final – 2011/0314 (CNS).

Facksektionen för Ekonomiska och monetära unionen, ekonomisk och social sammanhållning, som svarat för kommitténs beredning av ärendet, antog sitt yttrande den 2 februari 2012.

Vid sin 478:e plenarsession den 22–23 februari 2012 (sammanträdet den 22 februari) antog Europeiska ekonomiska och sociala kommittén följande yttrande med 230 röster för, 4 emot och 10 nedlagda röster.

1. Slutsatser och rekommendationer

1.1 Kommittén ställer sig positiv till tillämpningsområdet för förslaget till ändrat direktiv. Kommittén gläder sig åt att det ändrade direktivet och direktivet om moderbolag och dotterbolag nu kopplas samman. Vi ställer oss särskilt positiva till tröskeln för kapitalinnehav på 10 % som används för att avgöra om bolag är närstående. Detta krav togs upp av kommittén så långt tillbaka som i juli 1998.⁽¹⁾

1.2 Kommittén noterar att skatteintäkterna för många medlemsstater kommer att minska i och med detta förslag. Under denna finanskris i medlemsstaterna måste man utgå ifrån att det kommer att ta tid innan alla 27 medlemsstater har godkänt det. Det förra direktivet antogs inte definitivt av rådet förrän fem år efter det att förslaget offentliggjordes.

1.3 EESK stöder detta förslag och uppmanar medlemsstaterna att godkänna det så snart som möjligt, så att källskatten kan rationaliseras och ännu ett hinder undanröjas för att den inre marknaden ska fungera smidigt.

2. Inledning

2.1 I EU har det funnits två parallella typer av lagstiftning för att undanröja dubbelbeskattning mellan moderbolag och dotterbolag som befinner sig i olika länder. I direktivet om moderbolag och dotterbolag behandlades dubbelbeskattning av vinster.

Den andra typen av lagstiftning syftar till att undanröja dubbelbeskattning av räntor och royaltyer. De båda typerna har inte samordnats.

2.2 Det första direktivet om moderbolag och dotterbolag (90/435/EEG) antogs 1990. Huvudpunkten i detta var att moderbolaget måste inneha minst 25 % av aktierna i dotterbolaget för att undantaget skulle gälla. Rådet antog ett ändrat direktiv (2003/123/EG) i slutet av 2003. Detta minskade stegvis det minsta aktieinnehav som krävdes för att undantaget skulle gälla tills det nådde 10 % i januari 2009. I det ändrade direktivet uppdaterades också förteckningen över de bolagsformer som omfattas av direktivet.

2.3 Det fanns ett förslag om att agera i fråga om räntor och royaltyer under samma tidsperiod som direktivet om moderbolag och dotterbolag. Detta var till och med en prioriterad fråga i Ruding-rapporten från 1992⁽²⁾. Man lyckades dock inte nå något samförstånd innan kommissionen offentliggjorde sina förslag 1998 (COM(1998) 67). Frågan var dock fortfarande omtvistad – det fanns både vinnare och förlorare bland medlemsstaterna – så det var inte förrän i juni 2003 som rådet antog direktivet (2003/49/EG). På grund av frågans omtvistade karaktär infördes övergångsperioder för både räntor och royaltyer för Grekland, Spanien och Portugal. I ett annat direktiv från 2004 utsträcktes övergångsbestämmelserna till att omfatta vissa av de nya medlemsstaterna (Tjeckien, Lettland, Litauen och Polen; med ett protokoll från 2005 togs även Bulgarien och Rumänien med).

⁽¹⁾ Yttrande från EESK om "Förslag till rådets direktiv om ett gemensamt system för beskattning av räntor och royalties som betalas mellan närstående bolag i olika medlemsstater", EGT C 284, 14.9.1998, s. 50.

⁽²⁾ Rapporten från kommittén av oberoende experter om företagsbeskattning, mars 1992.

2.4 Kommittén godkände 1998 års förslag om räntor och royaltyer i det yttrande som antogs vid plenarsessionen i juli 1998 ⁽³⁾. Yttrandet innehöll fyra specifika kommentarer: i ett fall handlade det om ett förslag om att sänka tröskeln på 25 % till 10 %, i de övriga tre fallen handlade det om förtydliganden.

2.5 Kommissionen offentliggjorde i juni 2006 en undersökning om genomförandet av direktivet. Sedan denna undersökning, den 11 november 2011, har kommissionen antagit ett nytt förslag i syfte att omarbета direktivet och utvidga dess tillämpningsområde. Detta innebär att bestämmelserna om räntor och royaltyer anpassas till dem som finns i direktivet om moderbolag och dotterbolag.

2.6 Innan kommissionen beslutade att föreslå det alternativ som innebär att direktivet om räntor och royaltyer anpassades till bestämmelserna i direktivet om moderbolag och dotterbolag i fråga om räntebetalningar genomförde man en konsekvensanalys av ett antal alternativ.

2.7 Konsekvensanalysen gav följande resultat:

- När det gäller räntebetalningarna torde förlusten inte överstiga 200 till 300 miljoner euro och skulle påverka de 13 EU-medlemsstater som fortfarande tillämpar källskatt på utgående räntebetalningar – Belgien, Bulgarien, Grekland, Irland, Italien, Lettland, Polen, Portugal, Rumänien, Slovenien, Storbritannien, Tjeckien och Ungern.
- När det gäller betalningar av royalty torde förlusten inte överstiga 100 till 200 miljoner euro och den skulle påverka de sju länder som har de största negativa royaltybalanserna som andel av BNP – Bulgarien, Grekland, Polen, Portugal, Rumänien, Slovakien och Tjeckien. Detta är det alternativ som föredras av de intressenter som har svarat på det offentliga samrådet.

2.8 Enligt konsekvensanalysen skulle de olika initiativ i omarbetsförslaget som går ut på att avskaffa källskatt i ett utökat antal fall innebära besparingar i efterlevnadskostnader på mellan 38,4 och 58,8 miljoner euro för företagen.

3. Förslagets innehåll

3.1 Kommissionen antar förslaget av den 11 november 2011 i syfte att

- ändra direktivets tillämpningsområde genom att utöka förteckningen över bolagsformer som omfattas av det,

- minska det kapitalinnehav som krävs för att företag ska räknas som närstående bolag, från ett direkt kapitalinnehav på 25 % till ett kapitalinnehav på 10 %,

- utvidga definitionen av "närstående bolag" så att även indirekta kapitalinnehav omfattas,

- klargöra att medlemsstaterna endast är skyldiga att bevilja företag i en medlemsstat de förmåner som föreskrivs i direktivet när den aktuella betalningen av ränta eller royalty inte är befriad från bolagsskatt. Härigenom åtgärdas i synnerhet den situation där ett företag både är skyldigt att betala bolagsskatt och omfattas av särskilda nationella skatteregler, enligt vilka ränta eller royalty från utlandet är skattefria. I sådana fall kommer den medlemsstat där räntan eller royaltyn betalas ut inte att vara tvingad att undanta räntan eller royaltyn från källskatt i enlighet med direktivet.

- Övergångsperioderna ändras inte.

3.2 Liksom med fusionsdirektivet och direktivet om moderbolag och dotterbolag beviljas de förmåner som föreskrivs i direktivet om räntor och royaltyer endast de företag som är skyldiga att betala bolagsskatt i EU, som har sin skattemässiga hemvist i en EU-medlemsstat och som har en sådan bolagsform som står upptagen i bilagan till direktivet. Eftersom bilagan till direktivet endast omfattar sådana bolagsformer som fanns i de 15 medlemsstater som ingick i EU redan före den 1 maj 2004, har bolagsformerna från de nya medlemsstaterna nu lagts till genom rådets direktiv 2004/66/EG av den 26 april 2004.

3.3 Det nya förslaget till ändrat direktiv som har antagits av kommissionen innebär en omarbetning av alla direktiv och att förteckningen över bolagsformer i bilagan till direktivet uppdateras. Den nya förteckning som föreslås skulle också omfatta

- Europabolag (rådets förordning (EG) 2157/2001 och rådets direktiv 2001/86/EG), som har kunnat skapas sedan 2004, och

- europeiska kooperativa föreningar (rådets förordning (EG) 1435/2003 och rådets direktiv 2003/72/EG), som har kunnat skapas sedan 2006.

3.4 Det omarbetade direktivet ska vara tillämpligt från och med den 1 januari 2013.

Bryssel den 22 februari 2012

Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs
ordförande
Staffan NILSSON

⁽³⁾ EGT C 284, 14.9.1998, s. 50.

Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om "Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om inrättande av ett åtgärdsprogram för tull- och skattefrågor i Europeiska unionen för perioden 2014–2020 (Fiscus) och om upphävande av beslut nr 1482/2007/EG och nr 624/2007/EG"

KOM(2011) 706 slutlig – 2011/0341 (COD)

(2012/C 143/11)

Föredragande: **Bryan CASSIDY**

Den 20 respektive 14 december 2011 beslutade rådet och Europaparlamentet, att i enlighet med artiklarna 33 och 114 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt rådfråga Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om

"Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om inrättande av ett åtgärdsprogram för tull- och skattefrågor i Europeiska unionen för perioden 2014–2020 (Fiscus) och om upphävande av beslut nr 1482/2007/EG och nr 624/2007/EG"

COM(2011) 706 final – 2011/0341 (COD).

Facksektionen för Ekonomiska och monetära unionen, ekonomisk och social sammanhållning, som svarat för kommitténs beredning av ärendet, antog sitt yttrande den 2 februari 2012.

Vid sin 478:e plenarsession den 22–23 februari 2012 (sammanträdet den 22 februari) antog Europeiska ekonomiska och sociala kommittén följande yttrande med 231 röster för, 3 röster emot och 11 nedlagda röster.

1. Slutsatser och rekommendationer

1.1 EESK stöder generellt förslaget om Fiscus. Kommittén vill dock påpeka följande:

- Man måste se till att nationella tull- och skatteförvaltningar är tillräckligt utrustade för att möta utmaningarna under nästa årtionde.
- Ett uppdaterat och effektivt IT-system för tull- och skatteområdena måste finnas. Till exempel skulle ett sådant system innehålla delar som den moderniserade tullkodexen.
- Kommittén skulle vilja se mer detaljerade bedömningar av konsekvenserna för EU:s budget och för de nationella budgetarna.
- Sammanfattningen av Fiscus budget jämfört med den nuvarande verksamheten visar en ökning av den totala budgeten med 9 % på både tull- och skatteområdena. Den planerade budgeten för tullområdet är 479 622 792 euro (23 692 892 euro på skatteområdet). Detta innebär en ökning med 13 % på tullområdet och en minskning med 1 % på skatteområdet.

1.2 Kommittén är medveten om att det finns olika sätt att se på detta bland medlemsstaterna i rådets arbetsgrupper. Det är viktigt att kommissionen kan visa att medlemsstaterna kommer att göra betydande besparingar genom Fiscusbudgeten jämfört med de befintliga budgetarrangemangen. Det kan bli svårt för kommissionen att få parlamentets godkännande för utgiftsökningar i EU-budgeten utan information om uppvägande besparingar i medlemsstaternas budgetar.

1.3 Kommittén vill påminna om sin kommentar i sitt yttrande om "Åtgärdsprogram för tullfrågor" ⁽¹⁾ där den förespråkar en större harmonisering av tullförfarandena i linje med målsättningarna i Lissabonstrategin, och understryker att större harmonisering bör uppnås utan att för den skull integrera själva förfarandena.

1.4 En väsentlig del av det nya programmet består i att förbättra utbildningen av medlemsstaternas tulltjänstemän och höja utbildningens effektivitet ⁽²⁾.

2. Inledning och bakgrund

2.1 EU:s tull- och skattepolitik bidrar avsevärt till att öka intäkterna i EU:s och medlemsstaternas budgetar varje år. Dessutom ger denna politik betydande fördelar för EU:s medborgare och företag, till exempel genom blockering av osäkra eller illegala import, underlättande av handeln och av en stark inre marknad eller sänkning av kostnaderna för att efterleva lagstiftning och minskning av administrativa förfaranden.

2.2 Förslaget till förordning (COM(2011) 706 final) är ett viktigt steg framåt på den väg som inleddes för flera år sedan, mot förenkling och samordning av medlemsstaternas åtgärder för att skydda sina och unionens ekonomiska intressen: år 2010 utgjorde tullar och andra därmed förbundna avgifter 12,3 % av EU-budgeten. I nästa fleråriga budgetram 2014–2020 som antogs av kommissionen i juni 2011 läggs det bland annat fram

⁽¹⁾ EUT C 324, 30.12.2006, s. 78, punkt 1.3.

⁽²⁾ Detta påpekades i punkt 1.2 i EESK:s yttrande "Förbättra skattesystemens funktionssätt på den inre marknaden (Fiscalis 2013)" (EUT C 93, 27.4.2007, s. 1).

ett förslag om en **ny generation Tullprogram och Fiscalis-program**. Dessa två program har under åren utvecklats i två olika men ändå parallella riktningar, och de senaste är **Tull 2013 och Fiscalis 2013**. De är nu ihopkopplade i **ett enda program (Fiscus)** – en verklig innovation i kommissionens strategi.

2.3 Fiscus är inte bara resultatet av en "förenklingspolitik" för att använda kommissionens egna ord, utan innebär också att man verkligen ser **samarbetet mellan tull- och skattemyndigheter samt andra berörda parter** som något avgörande. Den viktigaste positiva aspekten av detta program är att **det mänskliga perspektivet lyfts fram** – tull- och skattesamarbetet är baserat på **personligt nätverksbyggande och kompetensuppbyggnad** ⁽³⁾. Uppbyggnad av IT-kapacitet är förstås nödvändigt, men det mänskliga perspektivet är viktigast, och något som EESK uppskattar.

2.4 Kommissionens Fiscusprojekt kommer att innehålla ett program som ska löpa i sju år från den 1 januari 2014. **Finansieringsramen** för programmets kostnader under hela perioden (2014–2020) är 777 600 000 euro i löpande priser. Det är ett stort belopp och det är svårt att uppskatta om det står i proportion till målen. Genom programmet ges ekonomiskt stöd till **nio olika typer av övergripande gemensamma verksamheter**, antingen i form av bidrag, avtal om offentlig upphandling eller återbetalning av kostnader som externa experter ådrar sig.

2.5 De flesta av kostnaderna rör utbildning av tulltjänstemän och gemensamma IT-initiativ, men programmet får också täcka **"utgifter för förberedelse-, övervaknings-, kontroll-, revisions- och utvärderingsverksamhet"** ⁽⁴⁾. EESK förstår att detta innebär att särskild uppmärksamhet måste ägnas åt övervakning av genomförandet av de **övergripande gemensamma verksamheterna**, men hoppas att lika stor uppmärksamhet kommer att ägnas åt genomförandet av **nationella verksamheter** så att alla verksamheter behandlas lika.

2.6 Åtgärdsprogrammets **särskilda mål** är samma som i de föregående och nuvarande programmen. EESK har redan lämnat synpunkter på dessa, och det skulle inte vara någon mening med att upprepa dem om det inte var för att det är ett ämne som gång på gång har tagits upp, till synes utan gensvar hittills, nämligen ett **verkligt informationsutbyte mellan tull- och skattemyndigheter** som ett medel att **upptäcka** bedrägerier och/eller skatteundandragande ⁽⁵⁾.

2.7 Den första delen, personligt nätverkande, möjliggör **utbyte av bästa praxis och operativa kunskaper**. Detta är inte något nytt, eftersom samma fråga har tagits upp – med samma

ordval till och med – i de allra flesta av de tidigare programmen. Tidigare åtgärder har inte alltid lyckats helt och hållet. Det finns många orsaker, främst språksvårigheter och deltagarnas olika erfarenheter eller bakgrunder. Det nya fokus på samarbete mellan olika förvaltningar som Fiscus innebär torde uppmuntra utbytet av erfarenheter och framväxten av en tulltjänstemannakår med hög kompetens, vilket EU bör stödja.

2.8 Kommissionen anser att programmet genom *den senare delen kan [...] finansiera avancerad IT-infrastruktur och avancerade IT-system som möjliggör att unionens tull- och skatteförvaltningar utvecklas till fullfjädrade e-förvaltningar* ⁽⁶⁾. Även denna fråga har tagits upp i de föregående programmen med mer eller mindre samma formuleringar. På denna punkt har resultaten inte alls varit tillfredsställande på grund av att medlemsstaterna har befunnit sig på olika nivåer när det gäller IT-teknik, men också – och tyvärr ganska ofta – på grund av att några (eller många) medlemsstater inte har velat ändra sina metoder eller byta ut sin utrustning.

2.9 Medlemsstaternas ovilja att samarbeta, inte enbart vad gäller IT-teknik, är det största hindret på vägen mot att skapa ett **stabilt europeiskt skattenätverk**, och det blir mycket tydligt på detta område. EESK har kritiserat denna attityd i flera av sina yttranden om EU:s skatteinitiativ ⁽⁷⁾ och hoppas att det på grund av den rådande krisen kommer att stå klart att inget land kan isolera sig från händelser med global påverkan och att samarbete är den enda lösningen.

2.10 Under 2011 analyserade en konsult, efter samråd med näringslivets representanter, resultaten av halvtidsutvärderingen av de två separata programmen Fiscalis 2013 och Tull 2013. En annan konsult studerade en möjlig struktur för det framtida Fiscus-programmet. Resultaten från halvtidsutvärderingen visade inte på några nämnvärda hinder och gav inte några indikationer om vad som skulle kunna göras för att råda bot på oönskade situationer.

2.11 Genom Fiscus slås de nuvarande två separata programmen för skatte- och tullfrågor ihop till ett enda, och därmed uppnås kommissionens mål i fråga om förenkling och kostnadsbesparingar utan att verksamheten på dessa båda områden blir lidande.

2.12 Den nya förordningen ersätter beslut nr 1482/2007/EG om ett gemenskapsprogram för att förbättra skattesystemens funktionssätt på den inre marknaden (Fiscalis 2013) och beslut nr 624/2007/EG om ett åtgärdsprogram för tullfrågor i gemenskapen (Tull 2013). Båda dessa beslut kommer därför att upphävas.

⁽⁶⁾ Punkt 1, tredje stycket, s. 2 i COM(2011) 706 final.

⁽⁷⁾ EESK:s yttranden "Kampen mot skatteundandragande" (EUT C 347, 18.12.2010, s. 73), "God förvaltning i skattefrågor" (EUT C 255, 22.9.2010, s. 61), "Skatteundandragande vid import" (EUT C 277, 17.11.2009, s. 112), "Indrivning av skatter" (EUT C 317, 23.12.2009, s. 120) och "Administrativt samarbete i fråga om beskattning" (EUT C 317, 23.12.2009, s. 120).

⁽³⁾ Punkt 1, tredje stycket, s. 2 i COM(2011) 706 final.

⁽⁴⁾ Artikel 10.2, s. 21 i COM(2011) 706 final.

⁽⁵⁾ EESK:s yttranden "Kampen mot skatteundandragande" (EUT C 347, 18.12.2010, s. 73) och "God förvaltning i skattefrågor" (EUT C 255, 22.9.2010, s. 61).

2.13 Kommissionen har utfört omfattande undersökningar på **områdena för Tull och Fiscalis**. Undersökningarna på båda områdena gav upphov till en rad problem som presenteras i ett arbetsdokument från kommissionens avdelningar – Konsekvensbedömning, Del I (Tull) och Del II (Fiscalis) ⁽⁸⁾.

2.14 Kommissionen har inför det nya programmet utfört en konsekvensbedömning där det står klart att det fortfarande råder stor osäkerhet kring de europeiska informationssystemen och informationsutbytet som rör den framtida politiska utvecklingen. EESK hänvisar till några av dessa oklarheter i sitt yttrande "Åtgärdsprogram för tullfrågor" ⁽⁹⁾. De åtgärder som krävs för att förbättra Fiscalisprogrammets funktionssätt beskrivs utförligt i EESK:s yttrande "Förbättra skattesystemens funktionssätt på den inre marknaden (Fiscalis 2013)" ⁽¹⁰⁾.

2.15 EESK stödjer i princip de åtgärder som kommissionen föreslår, men vill dock påpeka att frågan om samarbete mellan olika myndigheter och organ, både på nationell nivå och på EU-nivå, är ett slags ledmotiv i många EU-frågor. Framstegen på området sker oftast långsamt och med svårighet. Anledningarna till detta är många, men den största är bristande entusiasm vid de nationella myndigheterna.

2.16 EESK stöder kommissionens förslag om ett utökat samarbete mellan tull- och skattemyndigheterna. Detta borde dock bara vara början på en åtgärd som EESK har föreslagit många gånger förut ⁽¹¹⁾ – ett organiserat samarbete mellan alla myndigheter och organ på nationell nivå eller EU-nivå som deltar i kampen mot ekonomiska bedrägerier eller brott, till exempel pengatvätt, organiserad brottslighet, terrorism och smuggling.

Bryssel den 22 februari 2012

Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs
ordförande

Staffan NILSSON

⁽⁸⁾ Arbetsdokument från kommissionen, sammanfattning av konsekvensbedömningen, SEK(2011) 1318 final.

⁽⁹⁾ EUT C 324, 30.12.2006, s. 78.

⁽¹⁰⁾ EUT C 93, 27.4.2007, s. 1.

⁽¹¹⁾ EESK:s yttranden "Kampen mot skatteundandragande" (EUT C 347, 18.12.2010, s. 73), "God förvaltning i skattefrågor" (EUT C 255, 22.9.2010, s. 61), "Skatteundandragande vid import" (EUT C 277, 17.11.2009, s. 112), "Indrivning av skatter" (EUT C 317, 23.12.2009, s. 120) och "Administrativt samarbete i fråga om beskattning" (EUT C 317, 23.12.2009, s. 120).

Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om "Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt Regionkommittén – Årlig tillväxtöversikt 2012"

KOM(2011) 815 slutlig

(2012/C 143/12)

Huvudföredragande: **David CROUGHAN**

Den 23 november 2011 beslutade kommissionen att i enlighet med artikel 304 i EUF-fördraget rådfråga Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om

"Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt Regionkommittén – Årlig tillväxtöversikt 2012"

COM (2011) 815 final.

Den 6 december 2011 gav kommitténs presidium styrgruppen för Europa 2020-strategin i uppdrag att svara för kommitténs beredning av ärendet.

Med hänsyn till ärendets brådskande karaktär utsåg Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs plenarförsamling David CROUGHAN till huvudföredragande vid sin 478:e plenarsession den 22–23 februari 2012 (sammanträdet den 22 februari), och antog sedan följande yttrande med 171 röster för 19 emot och 21 nedlagda röster.

INLEDNING

- i I detta utkast till yttrande, som utarbetats inför Europeiska rådets vårmöte, kommenteras kommissionens "årliga tillväxtöversikt 2012".
- ii Genom den årliga tillväxtöversikten inleds 2012 års europeiska planeringstermin för ekonomisk styrning, vilken är den första inom den rättsliga ramen för förstärkt ekonomisk styrning (paket med sex lagstiftningsförslag om ekonomisk styrning).
- iii Den årliga tillväxtöversikten anger vad kommissionen anser måste vara EU:s prioriteringar för de kommande tolv månaderna vad gäller ekonomisk politik och budgetpolitik samt reformer för att öka tillväxten och sysselsättningen inom ramen för Europa 2020-strategin. När dessa prioriteringar godkänts vid Europeiska rådets möte i mars måste de beaktas av medlemsstaterna vid utformningen av deras nationella politik och budget.
- iv I **del I** av föreliggande utkast till yttrande är avsikten att kommentera **allmänna frågor i anslutning till den årliga tillväxtöversikten**, såsom dess fokus på tillväxt, budgetkonsolidering och genomförandet av reformer som beslutats inom ramen för den europeiska planeringsterminen samt det organiserade civilsamhällets och arbetsmarknadsparternas delaktighet i förarbetet avseende den årliga tillväxtöversikten.
- v I **del II** sammanförs **särskilda kommentarer och rekommendationer om EU-politiken på olika områden**. Där behandlas i detalj de fem prioriteringar som kommissionen lagt fram i den årliga tillväxtöversikten: fortsätta att konsolidera de offentliga finanserna på ett differentierat och tillväxtfrämjande sätt, återupprätta normal utlåning till näringslivet, främja tillväxt och konkurrenskraft, komma till rätta med arbetslösheten och de sociala konsekvenserna av krisen

samt modernisera den offentliga förvaltningen. Dessa bidrag från olika EESK-yttranden som antagits nyligen utgör en uppdatering av EESK:s ståndpunkt gällande den årliga tillväxtöversikten 2011 ⁽¹⁾ som antogs i mars 2011.

- vi Föreliggande utkast till yttrande är också en uppföljning av yttrandet om den europeiska planeringsterminen 2011, som antogs av kommittén i december 2011 ⁽²⁾.

DEL I

EESK:S BUDSKAP INFÖR EUROPEISKA RÅDETS VÅRMÖTE

Till skillnad från den senaste tidens alla toppmöten måste unionen nu ge prov på politisk förmåga att hantera skuldskrisen genom ambitiösa och tillräckliga åtgärder för att återupprätta förtroendet. Betydligt större tonvikt på tillväxt utgör en av dessa åtgärder.

A. INLEDNING

1. Kommissionen offentliggör den årliga tillväxtöversikten 2012 under **dystra omständigheter**: Unionen genomgår den värsta finansiella, ekonomiska, sociala och förtroendemässiga krisen i sin historia. Denna kris har omfattande konsekvenser: svårigheter för hushåll och företag, eskalerande ungdomsarbetslöshet och långtidsarbetslöshet, allt fler personer som riskerar fattigdom och utanförskap, oro i våra samhällen, risk för ökad nationalism och populism.

2. Kommittén är **mycket oroad över det bristfälliga genomförandet på nationell nivå** av de åtaganden som gjorts

⁽¹⁾ Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs yttrande om "Årlig tillväxtöversikt: vidareutveckling av EU:s samlade insatser mot krisen", COM(2011) 11 final, EUT C 132, 3.5.2011, s. 26–38.

⁽²⁾ EESK:s yttrande om "Avslutande av den första europeiska planeringsterminen för ekonomisk samordning – Vägledning för den nationella politiken 2011–2012", EUT C 43, 15.2.2012, s. 8–12.

inom ramen för den europeiska terminen. Mer än någonsin behöver EU visa sin förmåga att agera effektivt för att återupprätta förtroendet hos konsumenter och investerare och ge ambitiösa svar på aktuella utmaningar. Utan **beslutsamt agerande och effektivt genomförande av reformer inom EU-institutionerna och i medlemsstaterna** står Europa inför en långsiktig tillväxtkris och även ökande inbördes skillnader, vilket sätter ännu större press på euroområdet.

3. Planeringsterminen 2012 inleds med avsevärt **nedgraderade tillväxtprognoser** och en betydande risk för recession. I detta sammanhang beklagar kommittén att **Europeiska rådets möte i december 2011** inte lyckades återupprätta tilliten till och förtroendet för EU:s styrning, som under de senaste 18 månaderna fortlöpande har urholkats från toppmöte till toppmöte. Toppmötets ovilja att ta itu med de djupgående problem som påvisas i den årliga tillväxtöversikten har lett till fortsatta politiska lösningar som saknar förtroende hos regeringar och investerare runtom i världen och särskilt hos EU-medborgarna.

4. EESK anser att de **utvägar** som hittills föreslagits för statskuldnerna och den finanskris som är kopplad till dem är **ofullständiga** och därför eventuellt kommer att hålla några kraftigt skuldsatta länder borta från marknaderna under längre tid än planerat, samtidigt som risken finns för att problemet sprids och att vissa större medlemsstater också drabbas. En oordnad betalningsinställelse i Grekland går fortfarande inte att utesluta. Ett sådant scenario kan få allvarliga negativa konsekvenser för andra länder som har statsskuldproblem, och det skulle kunna sätta igång ett händelseförlopp som kan få allvarliga konsekvenser inte bara för den europeiska ekonomin utan även för den globala ekonomin. Europeiska unionen har, trots sin obestridliga ekonomiska styrka, inte hittat något sätt att skydda medlemsstater som har problem från finansiella attacker. Som en konsekvens av detta har globala marknader allvarligt försvagat det europeiska bygget genom att angripa dess strukturella fragmentering. Problemet är alltså lika mycket politiskt som ekonomiskt.

5. Kommittén är allvarligt oroad över att den höga grad av osäkerhet som på så sätt har uppkommit **inverkar skadligt på realekonomin** i unionen i form av mindre investeringar samt lägre produktion och sysselsättning, då investerare söker säkrare områden för sina investeringar eller till och med planerar för en eventuell splittring av euroområdet med de fasansfulla globala konsekvenser detta skulle medföra.

6. Erfarenheten från tidigare kriser i fråga om den europeiska integrationen har visat att Europa har resurserna för att hitta lösningar. EU-institutionerna och medlemsstaterna uppmanas att ge prov på **politiskt mod och visioner** och att stödja ökad integration, förstärkt ekonomi och ökade investeringar, vilket nu är den enda möjliga lösningen på krisen.

7. EU måste frångå den nuvarande provisoriska krisstrategin där man angriper problemet bit för bit och i stället hitta **varaktiga lösningar** på de strukturella utmaningar som krisen har påvisat, och därmed säkerställa européernas välfärd på lång sikt. Detta innebär att man måste skapa de brandväggar inom EU som krävs för att hindra ytterligare attacker, ge de länder som

nu är under press tid för återhämtning, och vidta särskilda ytterligare åtgärder för att främja den ekonomiska tillväxten i Europa.

8. Parallellt med nödvändiga åtgärder för att få skuldkrisen under trovärdig europeisk förvaltning krävs en **starkare finanspolitisk union**. Kommittén välkomnar det faktum att man i förarbetet för den europeiska planeringsterminen har infört betydligt noggrannare övervakning av medlemsstaternas budgetpolitik samt de åtaganden som krävs av medlemsstaterna inom den finanspolitiska paktens, även om det ska framhållas att det behövs en analys av de sociala konsekvenserna av sådana åtgärder. Den europeiska ekonomiska styrningens nya struktur måste garantera arbetsmarknadsparternas autonomi och deras rätt till kollektiva avtalsförhandlingar.

9. Kommittén upprepar att man till fullo stöder den övergripande **Europa 2020-strategin** som erbjuder en positiv vision för framtiden och en sammanhängande ram för att genomföra framåtblickande reformer för smart och hållbar tillväxt för alla. Kommittén påminner också om behovet av bra balans mellan strategins ekonomiska, sysselsättningsrelaterade och sociala aspekter.

10. Kommittén är djupt bekymrad över att det har skett en **oroväckande försvagning av gemenskapsmetoden** till förmån för en mellanstatlig strategi som huvudsakligen genomförts av några få medlemsstater, vilket har bidragit till de politiska åtgärderna varit så begränsade. Delvis eftersom gemenskapsinstitutionerna har spelat en underordnad roll i förhållande till den mellanstatliga strategi som tillämpats under de senaste två åren har EU:s akuta problem inte hanterats utifrån ett unionsperspektiv, utan utifrån enskilda medlemsstaters perspektiv och politiskt trängande behov.

11. Senast inom fem år efter det att fördraget om stabilitet, samordning och styrning inom Ekonomiska och monetära unionen har trätt i kraft måste nödvändiga åtgärder ha vidtagits för att **införliva innehållet i fördraget** i Europeiska unionens rättsliga ram, på grundval av en utvärdering av erfarenheterna av genomförandet. Fördraget undertecknades av 25 medlemsstater den 30 januari 2012. Kommittén uppmanar därför de länder som har valt att inte delta ⁽³⁾ i den mellanstatliga process som lett fram till fördraget att ompröva sin ståndpunkt i det avseendet.

12. Kommittén skulle gärna se att **Europeiska kommissionen spelar en aktiv roll** och lägger fram djärva förslag och stöder samtidigt ett **fullständigt deltagande från Europaparlamentets sida** i den europeiska planeringsterminen, för att på så sätt öka insynen och legitimiteten.

13. EESK riktar sitt tack till kommissionen för att den lade fram den årliga tillväxtöversikten 2012 redan i slutet av november 2011, vilket var tidigare än väntat. Även om tiden fortfarande är knapp fick EESK därmed möjlighet att diskutera den årliga tillväxtöversikten, föra samråd med sitt nätverk av nationella ekonomiska och sociala råd och liknande institutioner och utarbeta föreliggande yttrande innan de årliga prioriteringarna antas vid Europeiska rådets vårmöte.

⁽³⁾ Storbritannien och Tjeckien.

B. LÄMPLIGT FOKUS PÅ TILLVÄXT

14. Den årliga tillväxtöversikten 2012 utgör på flera sätt en förbättring jämfört med den föregående tillväxtöversikten.

15. Kommittén välkomnar den allmänna inriktningen på tillväxt, och noterar med tillfredsställelse att den årliga tillväxtöversikten 2012 innehåller många idéer från EESK:s tidigare yttrande om den årliga tillväxtöversikten 2011 ⁽⁴⁾.

16. EESK betonar att **statsskuldskrisen inte kan lösas utan en tillräcklig tillväxt**, särskilt i hårt pressade länder. Om tillväxten prioriteras lågt skulle det medföra hög risk för att många ekonomier inom unionen drivs in i recession, eller i vissa fall till och med depression.

17. I den årliga tillväxtöversikten konstateras det att **finansmarknaderna** bedömer hållbarheten i medlemsstaternas offentliga skulder på grundval av ländernas långsiktiga tillväxtutsikter, deras förmåga att fatta långtgående beslut om strukturreformer och deras vilja att förbättra konkurrenskraften.

18. Kommittén instämmer i påståendet i den årliga tillväxtöversikten att tillväxtutsikterna för alla EU-medlemsstater är beroende av att man **finner en övertygande lösning på statsskuldskrisen och säkerställer en sund ekonomisk politik**. Kommittén håller också med om att alltför mycket tid och energi inom politiken läggs på krisåtgärder snarare än politiska förändringar som är nödvändiga för att tillväxten på nytt ska öka i våra ekonomier.

19. Kommittén instämmer helt i att man samtidigt måste inrikta sig på reformåtgärder med effekter för tillväxten på kort sikt och på den rätta tillväxtmodellen på medellång sikt.

20. Kommittén upprepar att tillväxtens tre aspekter – en tillväxt som är smart, hållbar och som inkluderar alla – är sammankopplade och ömsesidigt stärker varandra. De ekonomiska, sociala och miljömässiga aspekterna måste få **lika stor uppmärksamhet**.

21. Tillväxten måste vara förenlig med andra målsättningar i Lissabonfördraget, inklusive människors välbefinnande. Reformbehovet bör ses som en **möjlighet** att göra vår livsstil mer hållbar.

22. Tonvikt på tillväxtfrämjande reformer krävs i **alla** medlemsstater.

⁽⁴⁾ Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs yttrande om "Årlig tillväxtöversikt: vidareutveckling av EU:s samlade insatser mot krisen", COM(2011) 11 final, EUT C 132, 3.5.2011, s. 26–38.

23. Specifik situation för fem medlemsstater inom ramen för programmen för finansiellt stöd från EU/IMF ⁽⁵⁾

23.1 Kommittén anser att kommissionen och rådet genom detaljerade landsspecifika rekommendationer bör fortsätta att uppmuntra medlemsstaterna att planera och genomföra en långsiktig tillväxtpolitik. Kommittén beklagar att den enda rekommendation som under 2011 framfördes till **de fem medlemsstater som mottog finansiellt stöd från EU/IMF** var att fortsätta att genomföra de åtgärder som angavs i de beslut där de beviljades finansiellt stöd.

23.2 Kommittén är **allvarligt bekymrad** över kommissionens beslut att inte ålägga dessa fem länder att utarbeta **en andra omgång nationella reformprogram** under 2012. EESK konstaterar att de nationella reformprogrammen omfattar liknande frågor och att dessa länder lägger fram sina nationella mål inom ramen för Europa 2020-strategin. Ändå undantas dessa länder från den nya styrprocess som står i centrum för Europa 2020-strategin, som utformades för att uppnå den nödvändiga ekonomiska konvergensen genom reformer och antagande av bästa praxis. Särskilt kommer detta att hämma medborgarnas och arbetsmarknadsparternas deltagande på nationell nivå i genomförandet och översynen av de nationella reformprogrammen. Detta strider mot slutsatserna från Europeiska rådets möte i mars 2011 om att säkerställa att nationella parlament, arbetsmarknadsparter och andra intressenter till fullo deltar inom den nya ram som den europeiska planeringsterminen utgör.

24. Investera i tillväxt – en särskild utmaning under de rådande omständigheterna

24.1 Kommittén är medveten om att identifieringen av lämpliga tillväxtåtgärder kan vara en särskild **utmaning**. EU:s aktuella svåra situation i termer av tillväxt beror inte enbart på krisen utan även på andra problem som påverkar dess ekonomiska resultat, såsom konkurrenskraftförlust, globalisering, resursbrist (energi, kompetens, etc.), klimatförändringar och en åldrande befolkning.

24.2 Att uppnå målen i Europa 2020-strategin kommer att kräva **betydande investeringar**: t.ex. i IKT, traditionell och ny infrastruktur, FoU och innovation, utbildning och kompetens samt energieffektivitet. Investeringar i den gröna ekonomin kommer att stimulera innovation och efterfrågan på nya produkter som kommer att öka tillväxten samtidigt som de bidrar till hållbarheten i den globala ekonomin.

24.3 Detta är en särskild utmaning i tider av åtstramningar. Fördelarna med sådana offentliga investeringar på nationell och europeisk nivå i riktning mot smart och hållbar tillväxt för alla är dock betydande och kan medföra en viktig **hävstångseffekt** och uppmuntra ytterligare privata investeringar.

24.4 Unionen behöver **mer investeringar i projekt** som främjar strukturell förändring och som kan bidra till att styra in medlemsstaternas ekonomier mot en hållbar tillväxt. Passande projekt bör ligga i linje med Europa 2020-strategins målsättningar, till exempel långsiktiga infrastrukturprojekt som är av stort allmänintresse och har inkomspotential.

⁽⁵⁾ Grekland, Irland, Lettland, Portugal och Rumänien.

24.5 I detta sammanhang stöder kommittén helt och fullt **Europa 2020-initiativet för projektobligationer** ⁽⁶⁾ för att finansiera storskaliga infrastrukturprojekt inom energi, transport och IKT. Detta kommer att vara positivt för marknaderna för projektobligationer och det kommer att hjälpa initiativtagare till enskilda projekt att locka till sig långsiktig skuldfinansiering från den privata sektorn.

24.6 Mer måste göras på EU-nivå för att generera investeringar. De tillgängliga strukturfonderna måste kanaliseras för att stärka konkurrenskraften och återskapa tillväxt. Vid EU-finansiering bör krav ställas på resultat och förenlighet med målen i Europa 2020-strategin.

24.7 Kommittén välkomnar Europaparlamentets och rådets snabba antagande av ett avtal om **högre medfinansieringsnivåer** för strukturfonderna i länder som mottar finansiellt stöd från EU, ECB och IMF – för att möjliggöra snabb mobilisering av EU-medel till stöd för tillväxt och bättre utnyttjande ⁽⁷⁾.

24.8 Mot bakgrund av de hårt ansträngda nationella och europeiska budgetarna, måste medlemsstaterna och EU:s lagstiftare fatta svåra beslut och fastställa prioriteringar för att **investera i tillväxtfrämjande områden** såsom utbildning och kompetens, FoU – innovation, miljö, nätverk, t.ex. höghastighetsinternet, energi och transportförbindelser.

24.9 Den viktiga roll som **entreprenörskap**, socialt entreprenörskap och nyföretagande – särskilt **små och medelstora företag** – spelar i återhämtningsprocessen måste understrykas. De är avgörande drivkrafter för ekonomisk tillväxt, företagsrelaterad innovation och kompetens och en viktig källa till nya arbetstillfällen.

24.10 Arbetslösheten har nått oacceptabla nivåer i många EU-länder, vilket medför enorma sociala och ekonomiska kostnader. Av denna anledning är det mycket viktigt att vidta åtgärder på kort och medellång sikt i syfte att underlätta ungdomars och kvinnors inträde på arbetsmarknaden, se till att arbetstagare som förlorat sitt arbete på grund av krisen kommer ut på arbetsmarknaden igen, samt underlätta yrkesutbildning och omskolning. 17,6 miljoner arbetstillfällen måste skapas inom EU före 2020.

⁽⁶⁾ Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén och Regionkommittén – "En pilotfas för Europa 2020-initiativet om projektobligationer" – COM(2011) 660 final.

⁽⁷⁾ Europaparlamentets ståndpunkt antagen vid första behandlingen den 13 december 2011 med sikte på antagandet av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr .../2011 om ändring av rådets förordning (EG) nr 1698/2005 när det gäller vissa bestämmelser om den ekonomiska förvaltningen för vissa medlemsstater som drabbats av eller hotas av allvarliga svårigheter med avseende på deras finansiella stabilitet – P7_TC1-COD(2011)0209.

C. ALLTFÖR STARKT FOKUS PÅ BUDGETKONSOLIDERING

25. Kommittén instämmer helt i att budgetkonsolidering krävs för att rätta till allvarliga finanspolitiska obalanser och återställa förtroendet. Kommittén är dock oroad över den starka tonvikt som läggs på **åtstrammingsåtgärder** inom den finanspolitiska pakten. Effektiva sociala konsekvensanalyser av dessa åtgärder måste genomföras, och allt måste göras för att risken för fattigdom och social utestängning inte ska öka. Rätt balans måste säkerställas mellan budgetkonsolidering och tillväxt. Budgetdisciplin i sig och åtstramningar räcker inte för att ge EU en hållbar inriktning. I den mån åtstramningar är nödvändiga måste åtgärderna vara socialt balanserade och beakta hur de olika åtgärderna påverkar olika samhällsgrupper. Kommittén ställer sig bakom den varning som Christine Lagarde, verkställande direktör för IMF, utfärdade: "Övergripande budgetnedskärningar i hela Europa kommer bara att ytterligare öka risken för recession".

26. Kommittén hyser oro för att **fördraget om stabilitet, samordning och styrning inom Ekonomiska och monetära unionen**, som undertecknades av 25 medlemsstater den 30 januari 2012, inte kommer att lösa den aktuella krisen. Resultatet måste vara att stabilitets- och tillväxtpakten respekteras bättre i framtiden, men fördraget är bristfälligt genom att det koncentrerar sig på balansen i de offentliga finanserna utan att hänvisa till det system för tidig varning och den resultattavla som utformats för att förhindra att obalanser uppstår på andra områden i ekonomin, t.ex. inom den privata sektorn eller i form av konkurrenskraftförlust eller fastighetsbubblor, som alla var betydande faktorer i krisen. Ekonomisk tillväxt är en del av lösningen och kräver särskilda strikta åtgärder för att stimulera tillväxt, i synnerhet i de medlemsstater som riskerar att hamna i djup recession. Konsolideringsåtgärder och reformer måste löpa parallellt med åtgärder för att stimulera tillväxt.

27. Kommittén är oroad över att den årliga tillväxtöversikten kräver ökade åtstramningar för att uppnå målen med budgetkonsolidering **även i händelse av försämrade makroekonomiska förhållanden**. Den förespråkar att medlemsstater som är mottagare av finansiella stödprogram "bör lägga sig vinn om att även fortsättningsvis uppnå de finanspolitiska mål som man enats om, även om de makroekonomiska förhållandena ändras". Den förespråkar också att medlemsstater som uppvisar betydande brister i anpassningen inom ramen för förfarandet vid alltför stora underskott bör "öka sina konsolideringsansträngningar" och att eventuella "negativa revideringar av det centrala makroekonomiska scenariot ... inte [bör] leda till förseningar i korrigeringen av det alltför stora underskottet".

28. Stabilisering genom euroobligationer

28.1 Finansinstitut investerar i statsobligationer som de förväntar sig är riskfria vad de egna balansräkningarna beträffar. Därför föredrar instituten för närvarande att placera pengar hos ECB snarare än att köpa vissa medlemsstaters mer riskfyllda obligationer, varigenom det finansiella systemet berövas likviditet.

28.2 För att få bukt med detta krävs att en större och mer trovärdig europeisk fördämning byggs mot

marknadspåtryckningar, genom att Europeiska centralbanken spelar en starkare roll, antingen direkt eller indirekt under beskydd av EFSF eller EMS.

28.3 Kommittén medger att de allvarliga följderna av "moralisk risk" är verkliga och kräver en lösning. Detta problem bleknar dock i jämförelse med en eventuell splittring av euroområdet. Med tanke på medlemsstaternas ovilja att åta sig att betala andra medlemsstaters skulder och svårigheterna för ECB att fullgöra sin roll anser kommittén att man snarast bör granska **möjligheterna att införa stabilitetsobligationer**. Kommissionen har offentliggjort en grönbok om stabilitetsobligationer som kommittén behandlar i ett separat yttrande.

D. RÄTT FOKUS PÅ GENOMFÖRANDET

29. Europa 2020-strategin syftar till att se till att EU kan klara den allt starkare globala konkurrensen. Kommittén ställer sig därför positiv till att kommissionen genomgående i den årliga tillväxtöversikten lägger **stark tonvikt** vid det bristfälliga genomförandet av reformer på nationell nivå.

30. Kommittén noterar med stor oro att medlemsstaternas framsteg i **genomförandet** av riktlinjerna i den årliga tillväxtöversikten 2011 är **under förväntan** trots den brådskande situationen. Det tar alltför lång tid innan beslut som fattats på EU-nivå får genomslag i nationella politiska beslut.

31. **Medlemsstaterna uppmanas att helt genomföra de reformer** som de har åtagit sig i sina nationella reformprogram. De måste ta ansvar för de förändringar som krävs när det gäller den framtida ekonomiska styrningen. Detta tydliggör behovet av att stärka den europeiska planeringsterminen genom ökad medverkan från nationella parlament, arbetsmarknadsparterna och det organiserade civilsamhället i medlemsstaterna i diskussioner och övervakning av de framsteg som gjorts i genomförandet av de nationella reformprogrammen.

32. Kommittén beklagar att de åtaganden som görs i de nationella reformprogrammen 2011 är otillräckliga för att uppnå de flesta av **målen** på EU-nivå. Kommittén kräver mot bakgrund av den ökande oron för att målen för Europa 2020-strategin inte kommer att uppnås att kommissionen och medlemsstaterna ökar ansträngningarna och rättar till de brister som påvisats så tidigt i programmet, och ser till att regeringar, aktörer och medborgare i alla länder känner ansvar för och genomför reformprogrammen.

33. Kommissionen uppmanas att se till att alla medlemsstater, inklusive dem som mottar stöd från EU/IMF, bidrar till de överordnade målen i enlighet med sin potential.

E. VIKTEN AV DEN ÅRLIGA TILLVÄXTÖVERSIKTEN OCH KONSEKVENSER FÖR DET ORGANISERADE CIVILSAMHÄLLET OCH ARBETSMARKNADSPARTERNA

34. Den årliga tillväxtöversikten ligger till grund för att man ska kunna nå **samförstånd om prioriterade åtgärder på na-**

tionell nivå och EU-nivå för 2012, som därefter ska beaktas i nationella ekonomiska och budgetmässiga beslut och i medlemsstaternas nationella reformprogram och stabilitets- och konvergensprogram.

35. Den årliga tillväxtöversikten fyller därför en viktig **politisk funktion** och den bör inte inskränkas till en teknokratisk process utan måste ta hänsyn till synpunkterna från Europaparlamentet och viktiga berörda parter såsom det organiserade civilsamhället och arbetsmarknadsparterna.

36. I den aktuella situationen med total brist på förtroende för hur krisen hittills har hanterats och bristande förtroende för själva unionen måste EU få medborgarna med sig. **Den sociala och civila dialogen** måste stärkas på alla nivåer så att ett brett samförstånd om reformbehovet byggs upp.

37. Åtgärder som syftar till att förbättra den europeiska ekonomiska styrningen bör åtföljas av insatser för att förbättra dess legitimitet, redovisningsskyldighet och **ansvarstagande**.

38. Kommittén skulle gärna se att **det organiserade civila samhällets medverkan i den europeiska planeringsterminen förbättrades och blev effektivare**, både på EU-nivå i samband med utarbetandet av den årliga tillväxtöversikten och landsspecifika rekommendationer, och på nationell nivå genom hela processen med utarbetande, genomförande och övervakning av framtida nationella reformprogram. Utförlig information bör ges i de nationella reformprogrammen om intressenternas deltagande och hur deras bidrag har beaktats.

39. En förutsättning för att Europa 2020-strategin för tillväxt ska kunna förverkligas är att hela samhället känner ett engagemang och att alla aktörer tar sitt fulla ansvar. I en tid när viktiga beslut fattas som påverkar alla aktörer är **medansvaret** för reformer viktigare än någonsin.

40. Kommittén har för avsikt att även fortsättningsvis aktivt delta genomförandefasen av Europa 2020-strategin och i uppföljningen av den årliga tillväxtöversikten 2012. Kommittén kommer att fortsätta det gemensamma arbetet i samarbete med sitt nätverk av nationella ekonomiska och sociala råd och liknande organisationer för att förbättra **samrådsprocessen med det organiserade civilsamhället samt dess deltagande och mobilisering**, på både europeisk och nationell nivå.

DEL II

KOMMITTÉNS FÖRSLAG OM DE PRIORITERINGAR SOM EUROPEISKA KOMMISSIONEN HAR LAGT FRAM

i Kommittén ställer sig bakom de fem prioriteringar som enligt kommissionen bör ligga till grund för den politiska inriktningen 2012: konsolidera de offentliga finanserna på ett differentierat och tillväxtfrämjande sätt, återupprätta normal

utlåning till näringslivet, främja tillväxt och konkurrenskraft, komma till rätta med arbetslösheten och de sociala konsekvenserna av krisen samt modernisera den offentliga förvaltningen.

- ii Denna del II innehåller en rad specifika bidrag med avseende på ovan nämnda prioriteringar. Dessa bidrag är hämtade från olika EESK-yttranden som antogs av kommittén 2011 och de utgör en uppföljning av EESK:s yttrande om den årliga tillväxtöversikten 2011 ⁽⁸⁾ som antogs i mars 2011.

1. Konsolidera de offentliga finanserna på ett differentierat och tillväxtfrämjande sätt

1.1 Budgetkonsolidering

1.1.1 EESK upprepar sin ståndpunkt från kommitténs yttrande om den årliga tillväxtöversikten 2011, punkt 1 om Noggrann budgetkonsolidering och punkt 2 om Korrigera makroekonomiska obalanser.

1.1.2 När det gäller budgetkonsolidering anser EESK i enlighet med kommitténs konstaterande i punkterna 1.1 och 1.2 i sitt yttrande om den årliga tillväxtöversikten 2011 ⁽⁹⁾ att målet är att **återskapa balans i statens finanser och samtidigt undvika att efterfrågan minskar**. Detta kan nämligen leda till en recession, som i sin tur ger upphov till ytterligare underskott, vilket kan leda till att EU:s ekonomi hamnar i en nedåtgående spiral. Man bör inrätta program för minskning av statsskulden. Detta bör göras på ett sätt som är förenligt med den ekonomiska återhämtningen och de sociala och sysselsättningsrelaterade målsättningarna i Europa 2020-strategin.

1.1.3 EU behöver stärka sin ekonomiska styrning om man ska kunna säkra **budgetdisciplinen** i de olika medlemsstaterna, särskilt i euroområdet. Det reformpaket man kommit överens om, six-pack, bör genomföras snabbt och effektivt, tillsammans med de nya lagstiftningsförslagen och den åtföljande europeiska terminen för bättre samordning av den ekonomiska politiken och den nationella budgetpolitiken och för ökad EU-övervakning.

1.1.4 Den finanspolitiska disciplinen i medlemsstaterna räcker inte som förutsättning för tillväxt och sysselsättning och ekonomisk och social sammanhållning. Kommittén hyser farhågor för att de nuvarande villkoren för utfärdande av statsobligationer har lett till en marknadssituation som riskerar att underminera återhämtningen i fråga om stabilitet och tillväxt

1.1.5 Därför välkomnar kommittén grönboken om **möjligheterna att införa stabilitetsobligationer**. Kommittén anser att hanteringen av statsskulderna med gemensamma garantier i euroområdet kommer att utgöra ett viktigt bidrag när det gäller att komma till rätta med såväl de akuta problemen som motsättningen mellan åtstramningar och tillväxt. Detta kan åstadkommas under förutsättning att det finns strikta regler och

motsvarande styresformer på EU-nivå som syftar till att utesluta "moraliska risker" och uppmuntra ansvarsfullt och förutsägbart beteende från regeringarnas sida i medlemsstaterna.

1.1.6 Framsteg på området kan också ge **Europeiska centralbanken** möjlighet att fasa ut sitt program för inköp av statsobligationer, som behövs för närvarande för att ge de enskilda medlemsstaterna möjlighet att återfinansiera den offentliga skulden. ECB skulle i stället kunna besluta att stödja de nya stabilitetsobligationerna, vilket skulle lugna marknadsaktörerna ytterligare, åtminstone under en övergångsperiod.

1.2 Prioritera tillväxtvänliga utgifter

1.2.1 Kommittén ger sitt fulla stöd till prioriteringen av **tillväxtvänliga utgifter**. Garantier måste ges för att medlemsstaterna inte låter offentliga investeringar i utbildning äventyras på grund av åtgärder som syftar till att bekämpa den ekonomiska krisen och statsskuldskrisen. Medlemsstaterna måste rikta särskild uppmärksamhet mot offentliga investeringar i utbildning, forskning och fortbildning vid utvärderingen av budgetmål på medellång sikt.

1.2.2 Offentliga stödåtgärder för **forskning och innovation** genom särskilda program har visat sig vara mycket viktiga för de energieffektiva sektorerna. EESK uppmanar Europeiska kommissionen, rådet och parlamentet att förstärka dessa program som är fokuserade på energieffektivitet och diversifiering och göra dem till en permanent del av utvecklingsinitiativen.

1.2.3 Med tanke på dagens svåra ekonomiska klimat rekommenderar EESK dessutom att man investerar ännu mer i **forskning, utveckling, resursutnyttjande och utbildning, och i den vetenskapliga verksamhet** som avser industrin. Dessa investeringar bör få tillräcklig uppbackning inom nästa ramprogram och det bör åtminstone vara möjligt att utbyta erfarenheter och resultat på EU-nivå. Europeiska och nationella program bör fokusera mer på forskning om energieffektivitet och innovationer.

1.3 Aktiva arbetsmarknadspolitiska riktlinjer och sysselsättningstjänster

1.3.1 Som kommittén påpekat i sitt yttrande om den årliga tillväxtöversikten 2011 ⁽¹⁰⁾ ska aktivering framför allt ske genom att arbetsförmedlingarna ställer effektiva tjänster till de arbetssökandes förfogande och i mindre utsträckning genom så kallade incitament i arbetslöshetsunderstöden. Det stora problemet på **arbetsmarknaderna** i dag, med rekordarbetslöshet, är inte bristen på arbetskraft generellt sett utan bristen på kvalificerad arbetskraft i vissa medlemsstater samt den massiva bristen på tillgängliga arbetstillfällen. Större hänsyn måste tas till utvecklingen av en intelligent efterfrågepolitik, som främjar framtida tillväxt och innovation och bidrar till nya arbetstillfällen.

1.3.2 Kommittén har framhållit att de **offentliga arbetsförmedlingarna** måste spela en aktivare roll när det gäller utbildningspolitiken för prioriterade målgrupper, till exempel människor med begränsade kunskaper och kvalifikationer eller osäkra anställningsförhållanden samt de mest sårbara grupperna, exempelvis människor med funktionshinder, äldre arbetslösa och

⁽⁸⁾ Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om "Årlig tillväxtöversikt: vidareutveckling av EU:s samlade insatser mot krisen" COM(2011) 11 final, EUT C 132, 3.5.2011, sid. 26–38.

⁽⁹⁾ Ibid.

⁽¹⁰⁾ Ibid.

invandrare. De offentliga arbetsförmedlingarna bör spela en aktivare roll när det gäller att finna arbeten för långtidsarbetslösa och utarbeta en aktiv sysselsättnings- och yrkesutbildningspolitik. Många länder måste avsevärt utöka det riktade stöd som myndighetskontoren tilldelar, så att missgynnade arbetssökande ges särskild behandling.

1.4 Reform och modernisering av pensionssystemen

1.4.1 Samtidigt som kommittén är medveten om behovet av att reformera och modernisera pensionssystemen anser man att påfrestningarna på pensionssystemen snarare beror på bristen på arbetstillfällen och investeringar än på den demografiska utvecklingen. Vad som krävs är initiativ som skapar gynnsamma förutsättningar för en förlängning av det aktiva yrkeslivet och en effektiv tillväxt- och sysselsättningspolitik. Endast en politik som syftar till "**aktivt åldrande**" och ökat deltagande i utbildning och livslångt lärande kan på ett hållbart sätt främja sysselsättningsgraden bland äldre människor som lämnar arbetslivet tidigt pga. hälsoproblem, intensivt arbete, tidig uppsägning och brist på möjligheter till utbildning eller till återinträde på arbetsmarknaden. Kommittén är också mycket skeptisk mot värdet av att senarelägga den lagstadgade pensionsåldern för att bemöta de demografiska utmaningarna. Som man kan se i en del medlemsstater kan en höjd lagstadgad pensionsålder öka trycket på andra pelare i det sociala trygghetssystemet, t.ex. invaliditetspension och minimiinkomst, vilket kan innebära att framstegen mot sundare offentliga finanser försenas. Kommittén menar att det vore lämpligare att föra den faktiska pensionsåldern närmare den nuvarande lagstadgade åldern.

1.4.2 En konsekvent omvandling i riktning mot ett äldreanpassat arbetsliv måste enligt EESK:s uppfattning ske med hjälp av ett åtgärds paket med bl.a. följande viktiga beståndsdelar: Incitament för företag att skapa **äldreanpassade** arbetstillfällen och att stabilisera sysselsättningen bland redan anställda äldre arbetstagare, en offensiv arbetsmarknadspolitik för återintegrering av äldre arbetslösa i förvärvslivet genom heltäckande rådgivning och stöd till arbetssökande samt skräddarsydda rekryteringsstöd, åtgärder som syftar till att ge människor fysiska och psykiska möjligheter att förvärsaarbete längre, åtgärder för att öka inkluderingen på arbetsplatser för äldre med funktionshinder, Åtgärder för att öka den enskilda individens beredvillighet att arbeta längre, (till detta hör också beredvillighet till livslångt lärande och förebyggande hälsovård), utveckling av och överenskommer mellan arbetsmarknadsparterna om hälsofrämjande arbetstidsmodeller under hela yrkeslivet, åtgärder inom företagen och på det avtalsmässiga och rättsliga området för att garantera ökat deltagande för äldre i fortbildningsinsatser, åtgärder för att höja medvetenheten om fördelarna med äldre arbetstagare inklusive åtgärder på bred front för att höja medvetenheten i samhället i syfte att få bukt med stereotyper och fördomar när det gäller äldre arbetstagare och ge begreppet äldre en positiv klang, rådgivning och stöd till företag särskilt små och medelstora företag, om förutseende personalplanering och utveckling av en arbetsorganisation som är avpassad för äldre och åldrande, skapa lämpliga incitament för att äldre ska gå in på och stanna kvar på arbetsmarknaden utan att konkurrensen därigenom snedvrids, skapa socialt godtagbara incitament för förlängt förvärsaarbete för alla de som kan hitta arbete och kan arbeta samt utforma innovativa och attraktiva

modeller för en gradvis övergång från arbetsliv till pension inom de statliga pensionssystemen, där så är möjligt eller önskas.

1.4.3 När det gäller direktiv 2003/41/EG ⁽¹¹⁾ om verksamhet i och tillsyn över **tjänstepensionsinstitut** upprepar EESK punkt 5.7 i sitt yttrande om den årliga tillväxtöversikten 2011.

1.5 Tillväxtvänlig skattepolitik

1.5.1 EESK upprepar punkt 1.4 i sitt yttrande om den årliga tillväxtöversikten 2011 ⁽¹²⁾, och framhåller samtidigt att skattebördan bör flyttas till nya inkomstkällor.

1.5.2 EESK anser att **finanssektorn** bör bidra till budgetkonsolideringsåtgärder på ett rättvist och påtagligt sätt.

Införandet av skatt på finansiella transaktioner bör hellre införas på global nivå än på EU-nivå. Om det emellertid framkommer att antagandet av en gemensam skatt på finansiella transaktioner på global nivå inte är möjlig kan EESK tänka sig att ställa sig att stödja en skatt på finansiella transaktioner inom EU.

1.5.3 När det gäller mervärdesskatten stöder kommittén förbehållslöst kommissionens initiativ att överväga möjligheten att göra en översyn av systemet för mervärdesskatt. Användarnas administrativa kostnader och administrativa börda bör minskas samtidigt som man avväjjer bedrägeriförsök. Ett särskilt känsligt problem är behandlingen av gränsöverskridande transaktioner.

1.5.4 EESK stöder och godkänner förslaget till ny förordning om administrativt samarbete i fråga om **punktskatter** ⁽¹³⁾ som en nödvändig och ändamålsenlig uppdatering av nuvarande bestämmelser i syfte att säkerställa en effektiv skatteuppbörd och bekämpande av skattesmitning.

1.5.5 I syfte att avskaffa dubbelbeskattning och förenkla administrationen vid gränsöverskridande fall rekommenderar kommittén att **centrala kontaktpunkter** (s.k. one-stop shops) inrättas, där medborgarna kan få information, betala skatter och få nödvändiga intyg och handlingar som kan användas i hela EU. Vidare anser kommittén att administrationen vid gränsöverskridande fall bör förenklas.

1.5.6 En **observationsgrupp för gränsöverskridande beskattning** bör inrättas under kommissionens överinseende, i syftet att fortlöpande få mer ingående och praktisk förståelse för befintliga skattehinder och deras utveckling.

⁽¹¹⁾ Ibid.

⁽¹²⁾ Ibid.

⁽¹³⁾ Se COM(2011) 730.

1.5.7 EESK stöder planerna på en gemensam konsoliderad bolagsskattebas eftersom en sådan skulle skapa bättre villkor för företag med gränsöverskridande verksamhet.

1.5.8 EESK väntar sig att direktivförslaget kommer att leda till en avsevärd minskning av efterlevnadskostnaderna och innebära att snedvridning orsakad av skattekonkurrens avvecklas inom unionen. Den gemensamma skattebasen främjar därigenom rättvis och långsiktigt hållbar konkurrens och påverkar tillväxt och sysselsättning positivt.

1.5.9 Kommittén ställer sig bakom översynen av energiskattedirektivet som gör det möjligt för de medlemsstater som så önskar att flytta över en del av beskattningen av arbete eller kapital till en sorts beskattning som uppmuntrar beteenden som respekterar miljön och främjar energieffektiviteten, helt i linje med Europa 2020-strategin.

1.5.10 Koldioxidskatten kompletterar EU:s system för handel med utsläppsrätter.

1.5.11 EESK beklagar dock att energiskattedirektivet inte är mer ambitiöst och enhetligt. Europeiska kommissionen har i texten integrerat undantag eller avvikelser som syftar till att antingen undvika att göra vissa medlemsstater missnöjda eller att uppfylla andra medlemsstaters önskemål.

1.5.12 Prissignalen med koppling till beskattningen når inte fram när det gäller bränsle, och omarbetningen av energiskattedirektivet lär inte ändra på detta.

1.5.13 En del sektorer (t.ex. jordbruk, byggsektorn och ofentliga arbeten) faller helt eller delvis utanför. Det är svårt att se någon logik i alla dessa undantag, särskilt som de riskerar att störa budskapet för dem som inte omfattas av det.

2. Återupprätta normal utlåning till näringslivet

2.1 Ett sunt finanssystem

2.1.1 Det är viktigt att ta itu med de allvarliga bristerna i **regleringen och övervakningen av den internationella finansn**. Den obalans som uppstått i finanssektorn, där vinsterna blir privata medan förlusterna blir samhällets, måste åtgärdas snarast. En regelram måste upprättas så att finansförmedlare axlar sin främsta uppgift, att tjäna realekonomin genom att tillhandahålla lån till verkliga projekt och investera i tillgångar, i stället för att spela på skulder. Allt offentligt stöd till finansinstitutionerna måste åtföljas av nödvändiga förbättringar i företagens styresskick, ett första steg mot att i grunden reformera branschen till stöd för tillväxt- och sysselsättningsagendan.

2.1.2 EESK delar kommissionens oro för att det i framtiden inte längre kommer att vara acceptabelt att ge **finansinstitut med problem** stöd på bekostnad av de offentliga finanserna och konkurrensvillkoren på den inre marknaden. EESK hoppas att kommissionen kommer att genomföra en grundlig konsekvensanalys av de belopp, mänskliga resurser och lagstiftningsreformer som behövs. Ett realistiskt förslag bör åtföljas av en tidsram för att anställa personer, med tanke på att dessa kanske inte är omedelbart tillgängliga på marknaden.

2.1.3 EESK noterar att Europeiska kommissionen har reagerat på att det finansiella systemet blir alltmer komplext och svåröverblickbart. Kommittén uppmanar därför finanssektorn att **tillämpa de nya reglerna på ett korrekt sätt** och att använda sig av självreglering för att lägga grunden till ett lämpligt och hederligt förfaringsätt. Därmed kan man göra det lättare att tillgå överblickbara finansiella produkter.

2.1.4 EESK anser att **finansiell utbildning** bör vara ett obligatoriskt ämne i utbildningssystemens kursplaner och ett kontinuerligt inslag i planerna för arbetstagarnas vidareutbildning och fortbildning. Syftet med detta ämne bör bl.a. vara att uppmuntra till medvetet sparande och att främja finansiella produkter som kännetecknas av ett socialt ansvarstagande. Finansiell utbildning som är fullt tillgänglig för alla kommer att gynna samhället som helhet.

2.1.5 EESK upprepar punkt 3,6 i sitt yttrande om den årliga tillväxtöversikten 2011⁽¹⁴⁾, och välkomnar initiativen om blankning och kreditswappar. Dessa kommer att undanröja motstridiga bestämmelser och skapa klarhet kring detta område på finansmarknaden och ge behöriga myndigheter befogenhet att kräva ytterligare öppenhet och insyn vad gäller de instrument som omfattas av förordningen.

2.1.6 EESK välkomnar bestämmelserna om öppenhet på marknaden, som kommittén tror kommer att få mycket positiva effekter. Kommittén välkomnar den europeiska värdepappers- och marknadsmyndighetens reglerande roll, men vill betona att överdrivet ingripande kan destabilisera marknaderna.

2.1.7 Om man ska inrätta ett fungerande system för **bankavvecklingsfonder** anser EESK att medlemsstaterna först måste komma överens om att införa gemensamma metoder och enhetliga regler för att undvika snedvridning av konkurrensen.

2.1.8 Det makroekonomiska scenariot ger upphov till stor oro. Kommittén är oroad över att bankavvecklingsfonder kan påverka banksektorns utlåningspotential genom att **resurser leds bort**.

2.1.9 Innan några åtgärder vidtas för att införa **bankavgifter** bör kommissionen göra en noggrann bedömning av de kumulativa effekterna av avgifter och bankavvecklingsfonder. För att man ska kunna fatta beslut om att införa bankavvecklingsfonder krävs en uppskattning av hur mycket hela systemet skulle kosta, i vilken omfattning det skulle påverka banksektorns utlåningspotential och hur lång tid det kommer att ta innan bankavvecklingsfonden är tillräckligt stark för att nå sin målstorlek. EESK rekommenderar att dessa uppskattningar anpassas till ett scenario med värsta tänkbara utfall.

2.1.10 Kommittén ställer sig uttryckligen positiv till att multilaterala förmedlingsavgifter på autogireringar enligt förordningsförslaget i princip kommer att vara förbjudna i framtiden.

⁽¹⁴⁾ Ibid.

Detta skapar klarhet och öppenhet i de komplexa avtalsförhållanden som ligger till grund för betalningstransaktionerna. Detta kommer särskilt att gynna de små och medelstora företagen.

2.1.11 Kommissionens konsekvensanalys visar att de nya kapitalkraven inte kommer att få några speciella negativa effekter på små och medelstora företag, men kommittén förblir misstänksam och kräver att kommissionen på nära håll övervakar utvecklingen när det gäller **banklån och bankavgifter som avser små och medelstora företag**. Vidare skulle kommittén gärna se att riskbedömningen av SMF-lån leds av Europeiska kommissionen.

2.1.12 Den nya förordningen måste balanseras genom att man inför **system för återvinning och avveckling** på grundval av instrument som t.ex. återhämtningsplaner ("living wills"). Staten kan fortsätta att tillhandahålla garantier för små insättningar, men den moraliska risk som obegränsat statligt stöd för banker i kris innebär måste undanröjas. Om situationen är tillräckligt tydlig kommer investerare, kreditgivare och direktörer att behöva ta direkt ansvar för kreditinstitutets hälsa i framtiden.

3. Främja tillväxt och konkurrenskraft nu och i framtiden

3.1 EESK upprepar sin ståndpunkt från kommitténs yttrande om den årliga tillväxtöversikten 2011, punkt 8 Utnyttja den inre marknadens potential, punkt 9 Finansiera tillväxten med privata investeringar och punkt 10 Skapa en kostnadseffektiv tillgång till energi.

3.2 Forskning och innovation

3.2.1 Europeiska ekonomiska och sociala kommittén rekommenderar att kommissionen bör utveckla en integrerad strategi för **forskning och innovation** genom ytterligare strukturella åtgärder inom kommissionen och dess rådgivande organ samt slutligen utöka den framtida budgeten för forskning och innovation.

3.2.2 EESK instämmer i att den viktigaste politiska uppgiften är att skapa **pålitliga, innovationsvänliga gränsvillkor och ramar som omfattar hela EU** och som erbjuder tillräcklig flexibilitet. På så sätt kan man undvika att belasta potentiella innovatörer och innovationsprocesser med dagens splittrade och överbelastade regelverk och byråkrati, som varierar mellan de 27 medlemsstaterna plus kommissionen.

3.2.3 Av denna anledning rekommenderar EESK att mycket större insatser görs för att **undanröja samtliga hinder** för ett snabbt genomförande av innovationer och upprättandet av en **innovationsunion**. För att bättre främja hela innovationsprocessen anser kommittén att reglerna om statligt stöd, budgetar, upphandling och konkurrens, som kan utgöra hinder⁽¹⁵⁾ för detta mål, måste ses över grundligt i samarbete med relevanta intressenter. Skälet till detta är balansen och/eller den eventuella konflikten mellan konkurrenslagstiftningen och främjandet av innovation. Därför bör lagstiftning om konkurrens, statligt stöd och offentlig upphandling inte utarbetas och genomföras

på ett sådant sätt att det blir ett hinder för innovation. Det kan även finnas behov av reformer. Innovationer behöver ibland också skydd, för att hindra att de köps upp av konkurrenter som vill blockera innovationsprocessen.

3.2.4 Kommittén ställer sig särskilt positiv till att innovationer förstås och definieras utifrån ett **bredare perspektiv**.

3.2.5 EESK rekommenderar att stödåtgärder, ekonomiskt stöd och bedömningskriterier antas både för den innovation som sker **gradvis** som en reaktion på rådande marknadskrafter och samhällsbehov och för de mer revolutionerande innovationer som formar marknadskrafterna och skapar nya samhällsbehov, men som ofta först måste ta sig igenom perioder av svårigheter.

3.2.6 Kommittén vill betona den viktiga roll som **små och medelstora företag och mikroföretag** spelar i innovationsprocessen och rekommenderar också att stöd och åtgärder skräddarsys för just deras behov. Man bör även överväga om och hur nystartade företag skulle kunna få en viss karenstid under vilken de befrias från många annars vanligt förekommande administrativa bördor och bestämmelser, samt om ytterligare särskilda incitament skulle kunna införas. Detta gäller även för företag inom den sociala ekonomin.

3.3 Inre marknaden

3.3.1 EESK välkomnar kommissionens ambition att stimulera tillväxten och stärka förtroendet för inre marknaden. Kommittén erinrar om att inre marknaden är en av **Europeiska unionens grundpelare** med en potential att skapa direkta fördelar för europeiska aktörer och hållbar tillväxt för Europas ekonomier. I det aktuella läget innebär detta att en fungerande, framtidsinriktad inre marknad inte bara är önskvärd utan nödvändig för Europeiska unionens politiska och ekonomiska framtid. För att dessa fördelar ska förverkligas är det av central betydelse att kommissionens förslag är ambitiösa och går längre än bara hantering av detaljer på låg nivå.

3.3.2 EESK efterlyser åter ett helhetsgrepp. Att främja tillväxt och företagens potential är viktigt, men kommittén anser att förslaget borde inriktas mer på **konsumenterna** och medborgarna som oberoende aktörer i skapandet av inre marknaden.

3.3.3 EESK efterlyser **nolltolerans för underlåtenhet att genomföra EU-lagstiftningen från medlemsstaternas sida**, och påminner rådet och kommissionen om att försenat, inkonsekvent och ofullständigt genomförande fortfarande utgör ett stort hinder för inre marknadens funktion. Kommittén skulle gärna se att medlemsstaterna offentliggjorde jämförelsetabeller, vilket skulle bidra till främjande och bättre förståelse av inre marknaden.

3.4 EU:s digitala inre marknad

3.4.1 När det gäller EU:s digitala inre marknad upprepar kommittén sina ståndpunkter i punkt 8.12 i yttrandet om

⁽¹⁵⁾ EUT C 218, 11.9.2009, sid. 8, punkt 4.8.

tillväxtöversikten 2011⁽¹⁶⁾. Vidare har kommittén i flera yttranden under 2011 bekräftat sitt stöd för genomförandet av den digitala agendan i Europa med syftet att med utgångspunkt i en digital inre marknad skapa varaktiga ekonomiska och sociala fördelar genom snabb internetanslutning av hög kvalitet, tillgänglig för medborgarna i hela EU till rimliga priser.

3.4.2 I det avseendet ställer sig kommittén positiv till kommissionens kreativa hållning till saminvesteringar för att främja snabbt och ultrasnabbt bredband, men efterlyste ambitiösare mål för Internetanslutningarna för att Europa ska kunna bevara konkurrenskraften globalt sett. Kommittén betonar vikten av **nätneutralitet** som ett grundläggande politiskt mål på EU-nivå och efterlyser en brådskande, proaktiv strategi för att förankra denna princip i EU-lagstiftningen och därmed säkerställa internettillgången i hela Europa.

3.4.3 När det gäller EU:s handlingsplan för **e-förvaltning** och ramen för interoperabilitet ger kommittén sitt stöd till kommissionens handlingsplan för hållbar och innovativ e-förvaltning och erinrar om att åtagandena från ministerkonferensen i Malmö 2009 bör fullföljas. Kommittén förespråkar också en **plattform för utbyte av information**, erfarenheter och koder på basis av kostnadsfria programvaror såsom framgår av den europeiska interoperabilitetsramen och betonade att de flesta hinder för närvarande uppstått till följd av frånvaron av en gränsöverskridande rättslig grund, skillnader i nationell lagstiftning och lösningar som antagits på nationell nivå och som inte är kompatibla.

3.4.4 När det gäller "Främjande av digital kompetens, digitala färdigheter och digital integration" konstaterar EESK att ojämlikheterna i tillgången till informations- och kommunikationsteknik främst är en förlängning av de ekonomiska och sociala ojämlikheterna och betonade att alla medborgare på ett kritiskt sätt ska kunna tillägna sig innehållet i alla mediala verktyg. EU och medlemsstaterna bör garantera tillgång till digitaliseringen genom livslång e-lärande för att kunna utöva ett arbete och/eller av personliga skäl och för att kunna utöva sitt EU-medborgarskap samtidigt som tillgång till infrastruktur och verktyg måste ses som en grundläggande rättighet.

3.5 Informationssamhället

3.5.1 I sitt yttrade TEN/461 om den **nya roamingförordningen** anser kommittén att de nya föreslagna sänkningarna av utgiftstakerna är proportionerliga och lämpliga för att säkra tillgången och tillgängligheten till en tjänst av allmänt ekonomiskt intresse till överkomliga priser. Samtidigt ses de som ett steg i rätt riktning, dvs. mot ett avskaffande på medellång sikt av alla former av specialpriser för roaming. Kommittén beklagar emellertid att kommissionens förslag inte åtföljdes av en bedömning av de nya åtgärdernas inverkan på anställnings- och arbetsvillkoren i den mobila telekomsektorn.

3.6 Energifrågor

3.6.1 EESK anser att **effektiviteten hos de gränsöverskridande marknaderna** ökar försörjningstryggheten, optimerar krishanteringen och begränsar riskerna för kostnadsökningar

som alltid vältras över på slutanvändaren. Den gradvisa förbättringen på den interna energimarknaden gör det möjligt att uppnå väsentliga besparingar till gagn för både företag och privata hushåll.

3.6.2 EESK noterar att det fortfarande råder olika villkor och **diskriminering** på grossistmarknaderna för energi inom EU. Marknadsintegrationen är helt otillräcklig även till följd av strukturella brister i nätet och i synnerhet i de gränsöverskridande sammanlänkningarna. Det finns fortfarande betydande hinder för möjligheten till icke-diskriminerande tillträde till nätet och till försäljning av el.

3.6.3 EESK anser att det är nödvändigt att fortsätta att **bygga ett energins Europa**, där EU:s och konsumenternas allmänna intressen tillvaratas, energiförsörjningen säkerställs, den sociala, miljömässiga och ekonomiska hållbarheten bevaras med hjälp av lämpliga politiska åtgärder som garanterar att fördelarna sprids och att omkostnaderna är skäliga och där marknadens integritet försvaras som en nödvändig grundval för utvecklingen av den sociala marknadsekonomi.

3.6.4 EESK ser gärna att man antar en helhetsstrategi för den interna och den externa politiken och andra närliggande politikområden, bland annat grannskaps-, närhets- och miljöskyddspolitik. Den ensidighet som råder på energiområdet måste övervinnas genom en stark gemensam politik för energisolidaritet som bygger på en diversifiering med en energimix som är anpassad till de enskilda medlemsstaternas villkor och särdrag. Denna politik bör dock först och främst vara miljömässigt hållbar.

3.6.5 När det gäller energins bidrag till tillväxten påpekar vill kommittén

- påpeka att man för att uppnå energieffektivitet och energibesparingar främst måste få allmänheten, företag och anställda att ändra sina beteenden,
- betona att energibesparingar bör främja den ekonomiska utvecklingen, socialt välbefinnande och livskvalitet,
- understryka att det är viktigt att välja rätt verktyg och anser att frivilliga överenskommelser är användbara, men att obligatoriska åtgärder krävs när de positiva incitamenten inte fungerar,
- betona betydelsen av kraftvärme som en ytterst effektiv energiproduktionsform,
- påpeka att EU inte bör fastställa ett bindande övergripande mål för energieffektivitet, utan förespråkar att insatserna inriktas på att uppnå verkliga resultat,
- betona vikten av att säkerställa finansiellt stöd och investeringar för att avsätta medel för att utnyttja den stora potentialen i de nya medlemsstaterna.

⁽¹⁶⁾ Se yttrandena EUT C 107, 6.4.2011, s. 53, EUT C 376, 22.12.2011, s. 92, EUT C 318, 29.10.2011, s. 9, EUT C 24, 28.1.2012, s. 131, EUT C 24, 28.1.2012, s. 139.

3.6.6 Beträffande handlingsplanen om energi rekommenderar kommittén kommissionen att vidta åtgärder för att

- genomföra och offentliggöra en grundlig studie om vita certifikat,
- använda riktade åtgärder för enskilda fall av stor outnyttjad energieffektivitetspotential och se till att statligt stöd kan beviljas i vissa specifika fall,
- kräva garanterad tillgång till nätet för el från kraftvärme för att i väsentlig omfattning öka andelen kraftvärme i värme- och elproduktionen.

3.6.7 Beträffande insatser för att få till stånd ett förändrat beteende rekommenderar kommittén att kommissionen fokuserar på följande:

- Sätta energianvändaren i centrum.
- I högre grad främja den offentliga sektorns roll för förbättrad energieffektivitet som en förebild för företag och hushåll.
- Studera allmänhetens beteenden och anpassa information och åtgärder till olika användargrupper för att öka medvetenheten.
- Se till att användarna gynnas av åtgärderna.
- Erbjuder noggrant utformade och effektiva incitament, då detta är nödvändigt. Även begränsade sådana kan ge resultat.
- Både byggföretag och statliga myndigheter bör se till att ytterligare investeringar i byggnader återspeglas i värdet.
- Utöka och anpassa utbildningen och fortbildningen inom byggsektorn.
- Främja utbildning för offentliga förvaltningar i energieffektivitet, inbegripet grön upphandling.
- Kommissionen bör granska problem och vid behov se över bestämmelserna för certifikat om byggnaders energiprestanda och det nya systemet för miljömärkning av apparater.
- Kommissionen bör utvärdera effekterna av införandet av intelligent mätning för energiförbrukarna och föreslå ytterligare åtgärder för att uppnå verkliga resultat.
- Fortsätta att utveckla välfungerande nationella system som baseras på långsiktiga frivilliga överenskommelser och tillämpa dem även inom den offentliga sektorn.
- Se till att alla berörda parter – allmänheten, företag och arbetstagare – verkligen involveras.

3.6.8 Kommittén pläderar för ökade insatser för att bekämpa **energifattigdomen** som riskerar att utestänga allt större samhällsgrupper (gröna alternativ kan vara dyra eftersom de innebär höjda avgifter och/eller skatter, i synnerhet för de mest utsatta befolkningsgrupperna), och det är nödvändigt att kartlägga de europeiska erfarenheterna när det gäller skapandet av nya "gröna" (effektiva, hållbara och konkurrenskraftiga) arbetsplatser och minska ojämlikheten⁽¹⁷⁾ genom att garantera "medborgarna i deras roll som konsumenter tillgång till energitjänster och arbetstillfällen som skapas tack vare en ekonomi med låga koldioxidutsläpp"⁽¹⁸⁾.

3.7 Transport

3.7.1 När det gäller transportsektorns bidrag till tillväxten håller EESK med om att målet i vitboken om transporter att **minska koldioxidutsläppen med 60 % före 2050** ligger i linje med EU:s allmänna ståndpunkt när det gäller miljöskydd och skapar balans mellan behovet av snabba minskningar av växthusgasutsläppen i samhället och möjligheten att snarast börja använda alternativa energislag för den viktiga verksamhet som transportsektorn står för i EU:s ekonomi. Kommittén föreslår att denna långsiktiga färdplans mål kompletteras med ett antal mer specifika och mätbara mål på medellång sikt som skulle syfta till att minska oljeberoendet, bullret och luftföroreningarna.

3.7.2 I färdplanen diskuteras behovet av att stärka konkurrenskraften för **transportsätt som utgör alternativ till vägtransporter**. Kommittén stöder denna strävan, så länge som detta görs genom att främja större kapacitet och högre kvalitet när det gäller järnväg, inre vattenvägar och närsjöfart, samt effektiva intermodala tjänster, och inte genom att hindra utvecklingen av effektiva och hållbara vägtransporttjänster inom EU.

3.7.3 När det gäller transporter på inre marknaden konstaterar kommittén att transporter har en mycket viktig roll som **faktor bakom konkurrenskraft och välbefinnande** och att man måste skapa ett integrerat europeiskt transportsystem. Man måste också förbättra hållbarheten och främja transportsätt med låga koldioxidutsläpp, energi och energieffektivitet, säkerhet och oberoende energiförsörjning samt minskade trafikstockningar. EESK stöder att man lägger tonvikten på optimerade multimodala logistikkedjor och mer effektivt utnyttjande av transportinfrastrukturen. Kommittén stöder också färdplanens strategi att eftersträva en större andel marknadsdrivna åtgärder jämfört med tidigare versioner av vitboken.

3.8 Industri

3.8.1 Kommittén ställer sig mycket positiv till **helhetsperspektivet** på industrin och en bättre samstämmighet mellan EU:s politik på olika områden samt en förbättrad samordning av EU:s och medlemsstaternas industripolitik. Målet är en hållbar, konkurrenskraftig europeisk industrisektor i den globala ekonomin.

3.8.2 Enligt kommitténs uppfattning bör de stärkta sambanden mellan olika politikområden leda till integrerade förhållningssätt på en **fullbordad inre marknad** inom en social

⁽¹⁷⁾ EUT C 48, 15.2.2011, sid. 65.

⁽¹⁸⁾ EUT C 48, 15.2.2011, sid. 81.

marknadsekonomi genom smart lagstiftning, forskning, utveckling och innovation, tillgång till finansiering, energieffektiv och koldioxidsnål ekonomi, miljöpolitik, transportpolitik, konkurrenspolitik, sysselsättningspolitik, bättre färdigheter och kompetens, handelspolitik och därtill kopplade frågor samt tillgång till råvaror.

3.8.3 Trots tydliga framsteg utgör fragmentering av inre marknaden och bristande fokus fortfarande konkreta problem, delvis på grund av oförenliga förhållningssätt till företagande. Alltför ofta ignorerar man sambandet mellan **fullbordandet av inre marknaden och industripolitiken**. EESK har vid flera tillfällen framhållit hur viktigt det är att skapa de rätta villkoren med hänsyn tagen till skräddarsydda bestämmelser för olika sektorer och tematiska frågor där de vitt skilda globala värdenästen tas i beaktande.

3.8.4 Industripolitiken berör alla möjliga olika sammankopplade aspekter av **tillverkning och tjänster**. Gränserna mellan olika sektorer blir allt vagare. Små och medelstora företag blir allt viktigare både vad gäller mervärde och som en källa till nya arbetstillfällen. Dessa faktorer förutsätter smart, övergripande och sektorspecifik lagstiftning och därtill kopplade åtgärder. Hänsyn måste tas till komplexiteten i internationella nätverk och integrerade tillverkningsprocesser.

3.9 Tjänster

3.9.1 Kommittén anser att kommissionen är något förhastad i sina slutsatser om **tjänstedirektivets effekter** och tjänstesektorns effektivitet. Direktivet har bara varit ikraft i några år. Alla medlemsstater ställer sig inte positiva till direktivet och de måste införliva direktivet i den nationella lagstiftningen efter egen förmåga.

3.9.2 **Tjänstedirektivet** tillkom under det tidigare fördraget, där den inre marknaden fortfarande var den viktigaste prioriteringen. I Lissabonfördraget betraktas inte längre andra intressen som underordnade, utan som likvärdiga med, rent ekonomiska intressen. Det är intressant att undersöka hur lagstiftning och rättspraxis som utvecklats under det tidigare fördraget förhåller sig till det nya fördraget.

3.10 Den externa dimensionen av tillväxt

3.10.1 När det gäller den externa dimensionen av tillväxt och en **tryggad råvaruförsörjning** efterlyser EESK en aktivare utrikespolitik för att säkerställa tillgången till råmaterial för industrin i EU. Det bör i detta syfte fastställas riktlinjer för diplomatin på råvaruområdet som medlemsstaterna kommer överens om. Bilateral handelsavtal och diplomati är av största vikt för att säkerställa tillgången till råvaror av avgörande betydelse för den industri som är baserad i EU. Det är en akut och tuff utmaning för den nyligen inrättade europeiska utrikestjänsten. Det är viktigt att fokusera inte bara på att säkerställa tillgången till råvaror av avgörande betydelse utan även på att skapa en

positiv miljö för EU-intressen i mälländerna. Det faktum att EU hör till världens attraktivaste och största marknader bör utnyttjas.

3.10.2 Vad gäller tillgång till **tredjeländers offentliga marknader** anser EESK att EU på grundval av sin primärrätt och sekundärrätt måste öka sin förhandlingsstyrka för att förbättra tillgången till dessa marknader, eftersom EU har öppnat mer än 80 % av sin offentliga marknad medan övriga större utvecklade ekonomier endast har öppnat 20 % av sina.

3.10.3 EESK uppmanar Europaparlamentet, rådet och kommissionen att se till att **EU:s intressen** när det gäller tillträde till offentliga upphandlingar **försvaras** på ett effektivt och strategiskt sätt såväl internt som internationellt, så att såväl EU:s trovärdighet i världen som den europeiska sociala modellens livslängd och utveckling kan stärkas.

3.10.4 **EU:s handelspolitik** är den externa delen av Europa 2020-strategin, och syftar till att säkerställa att handeln bidrar till hållbar tillväxt, något som nu saknas i arbetet med att komma ur krisen, samtidigt som den sociala marknadsekonomins hållbarhet säkerställs och övergången till en ekonomi med låga koldioxidutsläpp prioriteras. I vissa frågor anser kommittén att man bör klargöra nuvarande rättsregler med avseende på handel, särskilt när det gäller statliga subventioner och statligt stöd, och även hävda unionens värderingar och normer. Om så krävs bör mekanismerna för WTO:s tvistlösningsorgan utnyttjas, så att rättspraxis stämmer bättre överens med målsättningen om en rättvis konkurrens, framför allt i förhållande till tillväxtländerna.

3.10.5 Vad gäller **handel och investeringar** är det viktigt att värna om investeringsskyddet i EU, för både EU-företagens och utvecklingsländernas skull. EESK välkomnar kommissionens nya befogenheter i fråga om utländska direktinvesteringar, vilket innebär att EU:s förhandlingsstyrka ökar och bör leda till att EU blir en viktigare aktör, till att tillträdet till viktiga tredjelandsmarknader förbättras och till ett skydd av investerarna. Detta innebär att vår internationella konkurrenskraft stärks. Kommittén vill dock framhålla att EU:s handels- och investeringspolitik måste vara förenlig med EU:s ekonomiska och övriga politik, däribland miljöskydd, anständiga arbetsförhållanden, hälsa och säkerhet på arbetsplatsen och utveckling. EU:s investeringsavtal borde leda till ett öppet investeringsklimat i kombination med ett effektivt skydd av EU:s investerare och till operativ flexibilitet i de länder där de investerar. EU borde därför ta detta tillfälle i akt för att förbättra och uppdatera de investeringsavtal man förhandlar om och bygga vidare på sina starka sidor snarare än att bara imitera andra. EU borde kritiskt granska den senaste tidens utveckling inom den internationella investeringsrätten, både i fråga om politik och praxis för investeringar (bl.a. skiljeförfaranden mellan investerare och stat), för att se till att man har ett toppmodernt och hållbart tänkande och tillvägagångssätt i fråga om framtida investeringsavtal och investeringskapitel i frihandelsavtal.

3.10.6 EESK anser att **internationaliseringsprocessen** bör påskyndas **för småföretagen**, så att de kan få tillgång till nya marknader och därmed öka sin förmåga att skapa sysselsättning.

3.10.7 **De bilaterala handelsavtal**, exempelvis det frihandelsavtal som nyligen ingåtts med Colombia, Peru och Sydkorea, innebär många fördelar om man utnyttjar de möjligheter som de innebär, och företagen bör informeras om dessa på lämpligt sätt. Kommittén anser att bilaterala avtal måste anses vara förenliga med och faktiskt på längre sikt stärka ett multilateralt agerande. Vårt välstånd är beroende av handel, vilket kommissionen också konstaterar. Kommittén betonar dock att det måste ske kvalitativa framsteg under dessa nya förhandlingar. Bilaterala förhandlingar kan innebära att större hänsyn tas till regionala och nationella särdrag jämfört med multilaterala avtal som per definition utformas utifrån ett bredare perspektiv. EESK understryker betydelsen av dessa avtal när det gäller såväl att främja och uppmuntra ökad acceptans och spridning av bästa praxis i fråga om miljöförbättringar som att främja en hållbar utveckling vid sidan om bättre sociala normer och anställningsnormer. I de bilaterala förhandlingarna måste EU tydliggöra att unionen står fast vid sina kollektiva preferenser i arbetsmarknadsfrågor och när det gäller livsmedelssäkerhet och miljö. Världshandeln är både problemet och lösningen på frågor kring livsmedelssäkerhet på internationell nivå. Världshandelsreglerna bör främja livsmedelstryggheten, särskilt i de minst utvecklade länderna, och säkerställa att dessa får tullfri tillgång till marknaderna i de utvecklade länderna och dessutom i tillväxtländerna, i enlighet med principen om särskild och differentierad behandling.

3.10.8 EESK välkomnar kommissionens vice ordförande Antonio Tajanis förslag om att införa ett **"konkurrenskraftstest"** innan EU undertecknar ett handelspartnerskapsavtal med tredje land. Kommittén instämmer också i att man måste bedöma vilka effekter andra politiska initiativ (t.ex. energi-, handels-, miljö-, social- och miljöskyddspolitik) får för industrins konkurrenskraft innan de genomförs.

3.10.9 För att utveckla en grön ekonomi i den globala konkurrenssituationen och behålla sitt ledarskap på området bör EU i eget intresse och för klimatets skull stå fast vid sina ambitiösa mål när det gäller en minskning av växthusgasutsläppen. Kommittén föreslår att konsekvensanalyser görs (med avseende på konkurrenskraft, sysselsättning och miljö) och att offentliga debatter anordnas som förberedelse inför de omvandlingar som måste göras under perioden 2020–2050 och som en åtgärd för att stabilisera prognoserna hos de ekonomiska aktörerna och medborgarna.

3.11 Mobilisering av EU:s budget för tillväxt och konkurrenskraft

3.11.1 Kommittén anser att på grund av den ekonomiska och finansiella krisen och uppsjön av ökande underskott i de flesta medlemsstater har EU för närvarande inte tillräckliga **budgetmedel** för att fullfölja vare sig sin politiska strategi eller sina åtaganden inom ramen för det nya Lissabonfördraget.

3.11.2 EU:s **budget måste stärkas och ha en hävstångseffekt**. De nationella budgetarna och EU-budgeten bör komplettera varandra så att man uppnår stordriftsfördelar i arbetet med att uppnå EU:s viktiga politiska mål.

3.11.3 Kommittén hävdar att EU-budgeten måste vara **exemplarisk** i fråga om förvaltning, ändamålsenlighet, öppenhet och kontroll över de administrativa utgifterna.

3.11.4 **Principen om rättvist återflöde** ("juste retour") måste överges, eftersom den strider mot de värden som ligger i den europeiska integrationen, nämligen solidaritet och ömsesidiga fördelar. Det är däremot viktigt att tillämpa subsidiaritetsprincipen genom att se till att sådant som är ineffektivt och förlorat sin mening på nationell nivå förflyttas till EU-nivå. EESK välkomnar Europeiska kommissionens förslag om att återgå till principen om egna medel som kan skapas från grunden eller ersätta nationella skatter.

3.11.5 EESK framhåller vikten av adekvata privata och offentliga finansieringsresurser för att kompensera för nedskärningar i budgeten för **konkurrenskraft och innovation**. EESK välkomnar varmt insatserna för förbättrade gränsöverskridande villkor för riskkapital och förslagen till offentliga och privata projektobligationer från EU för investeringar i energi, transporter och IKT. Projektobligationer för andra områden, exempelvis forsknings- och demonstrationsprojekt, bör undersökas. Struktur- och sammanhållningsfonderna måste också vara inriktade på industripolitiska mål, och nya innovationsidéer bör utvecklas för att locka privatkapital till industrin.

3.11.6 Av avgörande betydelse är att EU:s finansiella resurser inom **FoU** bevaras och till och med utökas. **Storskaliga europeiska projekt** – på energiområdet till exempel – och anläggning av alleuropeisk infrastruktur, som medfinansieras av ett eller flera medlemsländer, bör ge hävstångseffekter.

3.11.7 I oktober 2010 antog kommissionen meddelandet "Hur regionalpolitiken kan bidra till smart tillväxt i Europa 2020" ⁽¹⁹⁾, där man tydligt framhäver vikten av att utveckla innovation, forskning och utveckling i EU som helhet och lyfter fram den roll som regionalpolitiken kan ha i detta sammanhang. I det meddelandet betonas också att utnyttjandegraden ökar relativt långsamt när det gäller den **finansiering som finns tillgänglig för innovation**. Man går därför miste om en möjlighet när det förslag som kommissionen lade fram 2011 om ändring av rådets förordning (EG) nr 1083/2006 om vissa bestämmelser om den ekonomiska förvaltningen för vissa medlemsstater som genomgår eller hotas av allvarliga svårigheter med avseende på deras ekonomiska stabilitet (COM(2011) 482 final) inte skapar förutsättningar för en 100-procentig EU-finansiering av innovationsprojekt, som främst skulle gynna små och medelstora företag.

3.11.8 EESK har alltid stått bakom **programmet för de transeuropeiska transportnäten** och vill återigen uttrycka sitt stöd för detta program. I ett utvidgat Europa har dock behoven av transportinfrastruktur ökat, och man bör diskutera hur den nuvarande politiken och befintliga instrument kan anpassas till kommande utmaningar.

⁽¹⁹⁾ Se dokumentet COM(2010) 553 final.

3.11.9 Det krävs betydande investeringar i infrastruktur för att uppnå en större marknadsandel för **alternativa transportsätt**, vilket även gäller vägtransporter. Att generellt förlita sig på privata investeringar och avgifter för infrastruktur är inte någon patentrösning. Kommittén är, som framgått av en rad tidigare yttranden, positiv till internalisering inom transportsektorn. Kommittén instämmer i att de ekonomiska instrumenten enligt principen "**förorenaren betalar**" ska återspegla de verkliga transportkostnaderna för våra samhällen så att marknadsbeteendet påverkas i hållbar riktning. Intäkterna från dessa extra avgifter borde i detta sammanhang öronmärkas för att utveckla hållbara transporter och optimera hela transportsystemet så att en verkligt hållbar rörlighetspolitik uppnås. Man borde också göra skillnad på dessa avgifter och sådana avgifter som fastställs i ett finansieringssyfte, dvs. enligt principen "användaren betalar".

3.11.10 EESK anser att EU måste skaffa sig en **policymix** som omfattar

- åtgärder för energieffektivitet,
- säkra system för avskiljning och lagring av koldioxid (CCS),
- konkurrenskraftig utveckling av förnybara energikällor,
- omställning av kraftverk för lägre koldioxidutsläpp,
- åtgärder för att bygga ut högeffektiv kraftvärme (Combined heat and power production (CHP)).

3.11.11 Vad beträffar den integrerade europeiska energimarknadens "verktyslåda" anser EESK att det är nödvändigt att snarast möjligt och i samförstånd **planera investeringarna** på följande områden:

- Intelligent nät och förbättringar av näten för energitransporter.
- Forskning och utveckling av gemensamma program på områdena hållbar energi, nanovetenskap och nanoteknik, IT-tillämpningar för makrosystem som nät och mikrosystem som IT-stöd i boende.
- Förmågan att styra komplexa system och säkerställa en stabil referensram för industrin och de offentliga och privata operatörerna.
- § Förstärkning av en strukturerad och interaktiv dialog med arbetsmarknadsparterna, konsumenterna och allmänheten.

3.11.12 EESK stöder prioriteringen av alla de **projekt för energidiversifiering** som genomförs i grannländerna, som t.ex. energikorridoren mellan Kaspiska havet, Svarta havet och EU och i synnerhet Nabuccoledningen, infrastruktur för flytande naturgas, sammankoppling av elnät, fullbordandet av EU-Me-

delhavsområdets infrastrukturringar för el och gas samt förverkligandet av nya projekt för oljeinfrastruktur av europeiskt intresse såsom Odessa-Gdańsk-projektet och Constanta-Trieste-projektet samt Nord Stream.

4. Tackla arbetslösheten och de sociala konsekvenserna av krisen

4.1.1 Enligt EESK är hållbar, stabil ekonomisk tillväxt den viktigaste **förutsättningen för att skapa nya arbetstillfällen**. EESK gläder sig åt att ett antal institutioner och organisationer framfört förslag på hur vi ska ta oss ur den ekonomiska krisen, förslag där hänsyn också tas till återhämtningens sociala aspekter.

4.1.2 Vi anser att det är viktigt att utarbeta initiativ som underlättar utvecklingen av **sektorerna med störst sysselsättningspotential**, bland annat inom den koldioxidsnåla och resurseffektiva ekonomin ("gröna jobb"), hälso- och sjukvårdssektorn och den sociala sektorn ("silverjobb") samt inom den digitala ekonomin.

4.1.3 EESK vill framhålla följande prioriterade åtgärder: utvecklingen av potentialen i **nyföretagandet**, särskilt bland kvinnor, samt **ungdomssysselsättningen** och stödet till huvudinitiativet "Unga på väg".

4.1.4 Kommittén anser att det är av grundläggande betydelse att främja en **företagarkultur** och en anda av initiativtagande i en företagsvänlig miljö som förstår marknadsriskerna och värdesätter humankapitalet, samtidigt som kollektivavtal och nationell praxis respekteras.

4.1.5 EESK efterlyser särskilt en färdplan för att snarast möjligt säkerställa de nödvändiga villkoren för **utveckling av nya, innovativa företag och stöd till befintliga små och medelstora företag**, så att man bidrar till att skapa de nya sysselsättningsstillfällen som krävs för att vi ska komma ur krisen och få fart på en hållbar tillväxt. De åtgärder som planeras bör föras in i programmen på europeisk, nationell och regional nivå och omfatta såväl kommersiella och icke-kommersiella företag som företag i den sociala ekonomin. Parallellt med denna färdplan bör man se till att arbetslösa och unga människor får utbildning så att de kan få tillgång till dessa nya arbetstillfällen.

4.1.6 Främjandet av **gröna jobb** bör ske genom en kombination av stimulansåtgärder och sanktioner, och de nödvändiga resurserna bör tillhandahållas utan att det i alltför stor utsträckning drabbar de redan nedtyngda offentliga finanserna. Finansieringsfrågan kommer att vara avgörande och förutsätter att alla parter följer spelreglerna, eftersom Europa 2020-strategin och stödprogrammen inte kommer att fungera om medlemsstaterna inte längre har något budgetmässigt handlingsutrymme. De företag som åtar sig att förbättra kvaliteten i arbetet och producera på ett hållbarare sätt bör få hjälp och stöd. Företagen efterlyser en tydlig rättslig ram som är stabil, helst med bestämmelser som samordnats på global nivå. En gemensam och snabb lösning på problemet med Europapatentet skulle utan tvivel vara ett steg i rätt riktning.

4.1.7 Som kommittén påpekade i sitt yttrande om den årliga tillväxtöversikten 2011 är det av central vikt för krishanteringens

att man för en **lämplig lönepolitik**. Att anpassa lönetillväxten till den allmänna ekonomiska produktivitetstillväxten i ett land kommer att säkra en ur ett makroekonomiskt perspektiv lämplig balans mellan tillräcklig efterfrågeutveckling och konkurrenskraftiga priser. Arbetsmarknadsparterna måste därför försöka undvika en återhållsamhet i löneökningarna som innebär en rofferipolitik (beggar-thy-neighbour policy) och stämna av lönepolitiken mot produktivitetstillväxten. Av denna anledning förkastar kommittén kategoriskt det förslag som också ingår i kommissionens meddelande om den årliga tillväxtöversikten 2012 och som innebär att det är nödvändigt att ingripa i nationella system för fastställande av löner genom att bland annat kräva "reformåtgärder" i syfte att decentralisera kollektivförhandlingarna. Arbetsmarknadsparternas autonomi och deras frihet att sluta kollektivavtal får inte under några omständigheter fortsätta att ifrågasättas, vilket också mycket tydligt har framförts i sexpacksförordningen nr 1176/2011 (paket med sex åtgärder).

4.1.8 EESK konstaterar att företag tillämpar olika sysselsättningsformer. Detta leder till **nya typer av jobb**. Sysselsättningen blir då otrygg, eftersom företagen ger arbetstagare tillfälligt anställning med lägre lön, med sämre socialt skydd och utan rättsligt skydd. Inte alla arbetstillfällen som bygger på tillfälliga kontrakt är dock osäkra. Högutbildade egenföretagare kan klara sig utmärkt på arbetsmarknaden med den här typen av kontrakt. Tillfälliga kontrakt innebär däremot per definition osäkra arbetstillfällen när det handlar om låg- eller okvalificerat arbete inom tillverknings- och tjänstesektorn. Flexicurity kan vara en lösning på företagets behov av flexibel arbetskraft, men endast under förutsättning att tryggheten ligger på en nivå jämförbar med tryggheten i en fast anställning.

4.2 Strukturell obalans mellan tillgång och efterfrågan på arbetskraft

4.2.1 En viktig faktor när det gäller att lösa problemen är ett gott och effektivt **samarbete mellan utbildningsanordnare, företagen, arbetsmarknadens parter och offentliga myndigheter**, särskilt i fråga om att förutse framtida kompetensbehov och vidta relevanta åtgärder beträffande allmänutbildning och yrkesutbildning. Kommittén har efterlyst en förbättring av yrkesutbildningens kvalitet och effektivitet så att den blir attraktivare och mer relevant. Det är missvisande att låta det antal ungdomar som börjar studera på högskolenivå utgöra den enda indikatorn vid utformningen av utbildningspolitiken, och det saknar relevans i förhållande till arbetsmarknadens kompetensbehov. Det måste råda balans mellan utbildnings- och yrkesutbildningssystemen.

4.2.2 Som en följd av den demografiska utvecklingen (en allt äldre yrkesverksam befolkning och ett minskande antal unga människor på arbetsmarknaden) i kombination med de snabba tekniska framstegen inom produktionsprocesserna utgör bristen på **utbildad arbetskraft** ett stort hot för Europa. Därför är det av största vikt att alla får möjlighet att delta och stanna kvar på arbetsmarknaden och att ingen stängs ute. EESK framhåller att arbetstagare måste få möjlighet att uppdatera sina färdigheter och yrkeskvalifikationer och förvärva ny kompetens under sitt yrkesverksamma liv. Det gör att arbetstagare kan anpassa sig efter förändringar i sin arbetsmiljö samtidigt som man möter efterfrågan på utbildad arbetskraft på arbetsmarknaden. Att organisera denna process på ett välfungerande och effektivt sätt är en av de viktigaste uppgifterna som EU har framför sig för att fortsättningsvis kunna vara konkurrenskraftig i förhållande till andra regioner i världen.

4.2.3 EESK anser att arbetstagare måste få tillgång till **yrkesutbildningsprogram** i första hand. Eftersom studier har visat att de arbetstagare som är i störst behov av fortbildning i praktiken är de som minst utnyttjar fortbildningsmöjligheterna, krävs olika former av åtgärder för olika kategorier arbetstagare.

4.2.4 En stor del av budgeten bör användas till åtgärder för de **lägst utbildade arbetstagarna**, eftersom det är dessa som är i störst behov av utbildning och fortbildning. Det kan ske genom att bevilja en fortbildningsbudget till enskilda arbetstagare som står i omvänd proportion till utbildningsnivån, så att de arbetstagare som har lägst utbildning beviljas mest stöd.

4.2.5 För **äldre arbetstagare** krävs en mer åldersmedveten personalpolitik. Även om pensionsåldern höjs i många EU-länder, förlorar många äldre arbetstagare sin plats på arbetsmarknaden redan innan de når den nuvarande pensionsåldern, bland annat på grund av att de inte har möjlighet att följa med i den snabba utvecklingen. Genom skräddarsydd, specifik fortbildning kan man bidra till att lösa detta problem.

4.2.6 Det är mycket viktigt att fortbildningen och utbildningen är **effektiv**. I flera medlemsstater experimenterar man med nya, effektivare fortbildningsmetoder, och man återupptäcker bl.a. hur viktigt det är med lärande på arbetsplatsen. EESK betonar hur viktigt det är att denna typ av projekt utvecklas ytterligare och uppmanar kommissionen att stödja sådan verksamhet genom att säkerställa utbyte av god praxis på området.

4.3 Anställningsstöd, främst när det gäller ungdomar och långtidsarbetslösa

4.3.1 EESK upprepar sin begäran om **mätbara europeiska mål för ungdomssysselsättningen**: framför allt 1) ett mål för att kraftigt minska ungdomsarbetslösheten samt 2) en maximal tidsfrist på fyra månader för att aktivera ungdomar som söker arbete eller utbildningsplats. Överlåtandet av specifika mål för ungdomssysselsättningen till medlemsstaterna har inte gett några större resultat. Endast ett mindre antal länder har formulerat sådana mål i sina nationella reformprogram.

4.3.2 EESK gläder sig över att kommitténs krav på att medlemsstaterna ska se till att alla unga människor som har avslutat skolan inom fyra månader ska ha en anställning, fortsätta sin utbildning eller involveras i aktiveringsåtgärder har funnit sin väg in i huvudinitiativet "Unga på väg" i form av förslaget om en **"ungdomsgaranti"**.

4.3.3 Medlemsstater som har en särskilt svår arbetsmarknadssituation för ungdomar och som just nu dessutom måste uppfylla restriktiva budgetkrav bör lättare få tillgång till **EU-medel** för åtgärder inom ramen för ungdomsgarantin. Det behövs pragmatiska och flexibla tillvägagångssätt och förenklad administration vid användning av medel, och kraven på medfinansiering från ländernas sida vid stöd från Europeiska socialfonden och andra europeiska fonder bör avskaffas under en tid.

4.3.4 EESK har vid flera tillfällen betonat hur viktigt det är att trots den översyn av budgetprioriteringarna som den ekonomiska krisen har tvingat fram i alla EU-länder bibehålla nationella och **uropeiska medel för utbildning och sysselsättning för ungdomar** på samma nivå – eller vid behov öka anslagen. EESK anser därför att man i den nya budgetplaneringen för tiden efter 2014 måste avsätta tillräckliga medel för ungdomsspecifika initiativ.

4.3.5 Vissa länder har på vissa villkor förbättrat tillgången till **arbetslöshetsersättning** för missgynnade grupper, däribland ungdomar, under krisen. Dessa åtgärder var dock begränsade i tiden, eller också finns det risk för att de dras tillbaka inom ramen för planerade sparpaket. EESK betonar att kraven i fråga om ungdomars rätt till arbetslöshetsersättning generellt bör granskas, och att möjligheterna för arbetssökande som ännu inte har rätt till ersättning ska förbättras. Man bör också ta med mål på det området i de nationella reformprogrammen. Detta vore ett betydande bidrag till kampen mot många ungdomars osäkra situation i samband med deras inträde på arbetsmarknaden.

4.3.6 I åldersgruppen 15 till 24 år är inte bara arbetslösheten dubbelt så hög som bland vuxna, utan också förekomsten av **osäkra arbetsvillkor** (i vissa länder mer än 60 %), ökningen av olika typer av icke-reglerade praktiktjänstgöringar (framför allt i sydliga länder) samt arbete under den egna kvalifikationsnivån. EESK avråder från tillfälliga och kortsiktiga lösningar när det gäller integration av ungdomar på arbetsmarknaden: I stället för att satsa på osäkra arbetstillfällen och otrygga anställningsavtal bör man genomföra åtgärder som leder till att visstidsanställningar och arbetsplatser med sämre betalning och dålig social trygghet inte blir normen för ungdomar. När det gäller kommissionens **initiativ om praktikplatser** stöder EESK tanken på en europeisk kvalitetsram för detta. Även företagen borde uppmärksammas på det, så att de erbjuder inlärningsbefrämjande arbetssituationer med fasta kontrakt, framför allt för ungdomar som har missgynnats i utbildningshänseende. Det duala lärlingssystemet där man kombinerar praktik med allmän och yrkesinriktad utbildning har gett positiva resultat i flera länder, och man borde undersöka om delar av detta system kan överföras till andra länder.

4.3.7 Den ihållande stagnationen av efterfrågan på arbetskraft till följd av krisen leder till en ökning av långtidsarbetslösheten, och detta leder till stora svårigheter vad gäller integrationen på arbetsmarknaden, och följaktligen till ett ökat antal fattiga förvärvsarbetande mätt i andelen av befolkningen i arbetsför ålder eller under som lever i hushåll utan kontakt med arbetsmarknaden. **EESK rekommenderar medlemsstaterna att ägna särskild uppmärksamhet åt att skapa inkluderande "mellanarbetsmarknader", där man med offentliga medel skapar en lämplig mängd arbetstillfällen** för att se till att de långtidsarbetslösa behåller sina kontakter med arbetsmarknaden och ökar sina färdigheter och kunskaper. På så sätt hindrar man att fattigdomen bland förvärvsarbetande, i form av förlorad kontakt med arbetsmarknaden, ökar och man möjliggör också en smidig övergång för dem till den öppna arbetsmarknaden efter krisen.

4.4 Socialt entreprenörskap

4.4.1 Socialt företagande utgör ett centralt inslag i den **uropeiska sociala modellen**. De sociala företagen bidrar till

målen i Europa 2020-strategin genom att skapa sysselsättning, utveckla innovativa lösningar för att möta allmänhetens behov, och främja social sammanhållning, integration och aktivt medborgarskap.

4.4.2 Kommittén anser att genom att främja socialt entreprenörskap och socialt företagande – särskilt i det rådande hårda ekonomiska klimatet – kan både dess **tillväxtpotential och sociala mervärde** tas till vara. För att frigöra denna potential måste man utveckla och genomföra en omfattande och integrerad politisk ram som täcker en lång rad berörda aktörer från samtliga sektorer i samhället (det civila samhället, privata och offentliga aktörer) på alla nivåer (lokal, regional, nationell och europeisk).

4.4.3 Medlemsstaterna och EU-institutionerna måste säkerställa att sociala företag systematiskt inkluderas och beaktas i **offentliga politiska initiativ och program riktade till företag** på likvärdiga villkor med andra företagsformer.

4.4.4 Förbättrad **tillgång till kapital** och skräddarsydda finansiella instrument är av högsta prioritet för socialt företagande. Kommissionen bör samla in och sprida kännedom om god praxis och innovationsinitiativ som redan existerar i medlemsstaterna, t.ex. hybridkapital och former för samverkan mellan offentliga och privata investeringar, samt se till att gällande lagstiftningsramar på EU-nivå inte utgör ett hinder för utvecklingen av nya instrument.

4.4.5 Det är av avgörande betydelse att program för etablering och utveckling av sociala företag uttryckligen ingår i **strukturfonderna under kommande programperiod**.

4.4.6 Kommissionen bör initiera en jämförelse på EU-nivå av **offentliga finansieringslösningar** som är särskilt lämpade för socialt företagande. Kommissionen bör främja och bedöma omfattningen av anbud med sociala hänsyn och det problem som s.k. *gold plating* utgör (överdriven tillämpning av upphandlingsregelverket) i upphandlingsförfaranden. Kommissionen bör i sin pågående översyn av statsstödsreglerna överväga att undanta samtliga sociala tjänster av allmänt intresse, eller erbjuda undantag från anmälningsplikt för alla småskaliga offentliga tjänster i syfte att uppmuntra nystartande av sociala företag.

4.4.7 På grund av de sociala företagens varierande juridiska former och specifika sociala uppdrag existerar **skattelättnader** i vissa medlemsstater. Dessa bör ses över och kännedomen om dem bör spridas för att främja utvecklingen av välfungerande bestämmelser.

4.5 Skydd av särskilt utsatta personer

4.5.1 Som kommittén redan påpekat i sitt yttrande om den årliga tillväxtöversikten 2011 bör **sociala förmåner** betraktas som en produktiv investering som alla drar nytta av, något som även kommissionen underförstått erkänner. Arbetslöshetsersättning kombinerad med en aktiv arbetsmarknadspolitik stabiliserar ekonomin och främjar en aktiv anpassning till förändringar genom kompetensutveckling, effektiv arbetsförmedling och omskolning. Man bör vara försiktig med åtgärder som syftar till att fastställa strängare kriterier för arbetslöshetsförsäkringen. Risken är att man ytterligare försvårar situationen för marginaliserade människor, vilket utgör ett allvarligt hinder för (åter)integreringen på arbetsmarknaden. En sådan utslagningspolitik kan

medföra att en förskjutning sker till andra delar av de sociala trygghetssystemen, till exempel vad gäller socialt bistånd eller ersättning vid arbetsförmåga, vilket inte är önskvärt.

4.5.2 EESK understryker att arbetstagare måste garanteras **inkomstsäkerhet och socialt skydd** för att de på ett optimalt sätt och utan att känna oro inför framtiden ska kunna fungera i ett snabbt föränderligt samhälle.

4.5.3 EESK uppmanar EU-institutionerna att med större målmedvetenhet verka för att den **europiska sociala normen** respekteras. Den bristfälliga handlingskraften på området har bland annat lett till ett ökat antal fattiga arbetstagare, ökad ojämlikhet, större oro inför framtiden och minskat förtroende mellan medborgarna och för samhällsinstitutioner och myndigheter. Det gäller inte enbart bristande förtroende för de nationella myndigheterna, utan även för EU-institutionerna, vilket den tilltagande EU-skepsisen i ett antal medlemsstater vittnar om.

4.5.4 Ur EESK:s perspektiv får **sparåtgärderna** inte öka fattigdomsriskerna och skärpa orättvisorna, som redan har ökat under de senaste åren. Vid alla åtgärder för att ta sig ur krisen måste man se till att de inte strider mot målet att öka efterfrågan och sysselsättningen och att lindra de sociala orättvisorna. Medlemsstaterna måste i samband med detta också se till att åtgärderna för att övervinna den ekonomiska krisen och stats-skuldkrisen inte äventyrar de offentliga investeringarna i arbetsmarknadspolitiken och den allmänna utbildningen och yrkesutbildningen. EESK efterlyser verkningsfulla sociala konsekvensanalyser för att undersöka hur man kan uppnå EU-målet att senast 2020 ha öppnat vägen ut ur fattigdom och social uteslängning för minst 20 miljoner människor.

4.5.5 Sparåtgärder drabbar i första hand dem hårdast som är beroende av statliga transfereringar, bland annat de som arbetar under osäkra arbetsvillkor och andra missgynnade grupper på arbetsmarknaden. De som drabbas hårdast av arbetslöshet är som regel desamma som har det svårare att få tillgång till adekvata stödåtgärder. Därför behövs det tillräckliga, effektiva och hållbara sociala trygghetsnät, och i samband med detta måste man ta särskild hänsyn till de hårdast drabbade och missgynnade grupperna på arbetsmarknaden.

5. Modernisera den offentliga förvaltningen

5.1.1 När det gäller moderniseringen av den offentliga förvaltningen anser EESK att ett gott styre förutsätter ett **flernivåstyre och partnerskap med representativa organisationer inom det civila samhället på regional nivå**.

5.1.2 "**Flernivåstyre**" utgör en flexibel struktur för förbindelserna mellan kommissionen, regeringarna och de lokala och regionala myndigheterna, där kontakterna anpassas till de olika situationerna och till vilka ärenden det rör sig om snarare än till de hierarkiska ramarna för de olika myndigheternas befogenheter. Goda styrelseformer kännetecknas av öppenhjärtiga relationer och en mindre strikt tillämpning av subsidiaritetsprincipen.

5.1.3 **Partnerskap** är ett viktigt instrument för kollektiva åtaganden och bidrar till att de offentliga utgifterna och den offentliga politiken effektiviseras. Nya former av effektiva partnerskap skulle kunna bidra till att uppnå målet. Dessa plattformar skulle kunna åtfölja innovationsstrategin, med deltagande och stöd från alla berörda parter, offentliga och privata, inbegripet bankerna, med enkla, klara och effektiva regler för förfarandena i samband med projekt, med fastställande av tidsgränser, ansvarsområden och eventuella påföljder

5.1.4 EESK uppmanar EU-institutionerna samt medlemsstaterna och regionerna att sätta den grundläggande principen "**Tänk småskaligt först**" i centrum för det europeiska, nationella och regionala beslutsfattandet. Kommittén uppmanar också medlemsstaterna och regionerna att låta denna princip ligga till grund för deras politik för små och medelstora företag och för deras ekonomiska politik och industripolitik. EESK anser slutligen att småföretagsakten borde ges en mer bindande karaktär, framför allt för EU-institutionerna. EESK är dock helt emot kommissionens nuvarande förslag som innebär att man undantar små och medelstora företag från att följa EU-lagstiftningen.

5.1.5 Om man utser **representanter för små och medelstora företag** (SME Envoys) borde detta enligt EESK:s mening hjälpa medlemsstaterna att tillämpa småföretagsakten. EESK rekommenderar också att man utser representanter för små och medelstora företag på regional nivå.

5.1.6 Sedan återstår bara att övergå till **fasen "Agera småskaligt först"** ("Act small first"). Småföretagsakten kommer inte att få den framgång man förväntar sig om man inte inrättar ett verkligt partnerskapsbaserat styre med flera aktörer och på flera nivåer. De ekonomiska och sociala parterna och alla offentliga och privata representativa aktörer måste involveras i de politiska diskussionerna och i lagstiftningsprocessen så snart dessa inleds. EESK anser därför att de representativa organisationerna för olika kategorier av små och medelstora företag faktiskt måste få delta i lagstiftningsprocessen och beslutsfattandet på alla nivåer.

5.1.7 EESK håller med rådet och kommissionen om att det behövs ett väl fungerande flernivåstyre och bättre styrelseformer när det gäller att **förvalta EU-fonderna och genomföra EU:s politik**. Frågan är inte "om" utan "hur". Det gäller att finjustera nedifrån-och-upp-initiativ liksom ramvillkoren uppifrån-och-ned.

5.1.8 Kommittén är särskilt nöjd med förslaget att **öka medborgarnas och andra berörda parter deltagande** i utformning, införlivande och tillämpning av unionsrätten, bland annat genom att förlänga perioden för allmänna samråd och göra överträdelseförfaranden smidiga och mer effektiva.

5.1.9 EESK välkomnar en modernisering av EU:s politik för offentlig upphandling för att uppnå en effektivare och mer väl fungerande inre marknad, som är mer innovativ, grönare

och mer social. EESK understryker den påverkan och betydelse som Europa 2020-strategins innovativa, miljömässiga och sociala aspekter har, även när det gäller offentlig upphandling.

5.1.10 EESK betonar att principerna om öppenhet och insyn samt effektivitet, rättssäkerhet, valuta för pengarna, konkurrens, tillgång till marknaden för små och medelstora företag och fria yrken, proportionalitet, ett ökande antal gränsöverskridande kontrakt, undvikande av diskriminering och korruption samt behovet av professionalism är lika relevanta som tidigare.

5.1.11 Den onödiga byråkratin måste minskas för att uppnå bästa resultat för alla. Komplicerad lagstiftning och utbredd "övertillämpning" i medlemsstaterna måste undvikas.

5.1.12 EESK rekommenderar en analys av bästa praxis och exempel i medlemsstaterna följt av åtgärder för att öppna upp marknaderna.

5.1.13 EESK välkomnar det intresse kommissionen visat för en fördjupning av de politiska, lagstiftande och administrativa **förfarandena** för att se till att EU-rätten utformas och tillämpas på ett mer rationellt och adekvat sätt under alla skeden.

5.1.14 EESK anser att de aspekter som rör hur **konsekvensbedömningarna på förhand** ska utföras av alla de EU-institutioner som är ansvariga för genomförandet, hur det organ som ska svara för kontrollen av konsekvensbedömningarna ska fun-

gera och vara sammansatt, vilka parametrar som används samt frågan om hur och med vilka medel en ökad insyn kan garanteras måste definieras bättre.

5.1.15 Kommittén välkomnar initiativet att modernisera de offentliga förvaltningarna genom att inrätta **"en enda kontaktpunkt"** och välkomnar utvecklingen av det administrativa samarbetet i gränsöverskridande frågor. Detta samarbete skulle också behöva utvidgas till politikområden där det finns risk för att förpliktelser inte fullgörs.

5.1.16 EESK välkomnar kommissionens avsikt att förbättra styrningen av den inre marknaden genom ett utökat administrativt samarbete samt genom att utveckla **informationssystemet för den inre marknaden ("IMI")**.

5.1.17 Informationssystemet för den inre marknaden är det främsta tekniska verktyget för samarbetet mellan de nationella förvaltningarna och skulle dessutom kunna fungera som ett gränssnitt för användarna av den inre marknaden.

5.1.18 EESK anser att IMI kan spela en avgörande roll när det gäller att förändra det administrativa samarbetet på den inre marknaden och anpassa det till medborgarnas och företagens behov och förväntningar, och till organisationerna i det civila samhället och den roll som de i framtiden kan komma att spela för systemets utveckling och funktionssätt.

Bryssel den 22 februari 2012

Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs
ordförande
Staffan NILSSON

Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om "Grönbok om distribution av audiovisuella verk i Europeiska unionen: möjligheter och utmaningar med en digital inre marknad"

KOM(2011) 427 slutlig

(2012/C 143/13)

Föredragande: **Jacques LEMERCIER**

Den 13 juli 2011 beslutade kommissionen att i enlighet med artikel 304 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt rådfråga Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om

"Grönbok om distribution av audiovisuella verk i Europeiska unionen: möjligheter och utmaningar med en digital inre marknad"

COM(2011) 427 final.

Facksektionen för inre marknaden, produktion och konsumtion, som svarat för kommitténs beredning av ärendet, antog sitt yttrande den 1 februari 2012.

Vid sin 478:e plenarsession den 22–23 februari 2012 (sammanträdet den 22 februari 2012) antog Europeiska ekonomiska och sociala kommittén följande yttrande med 226 röster för och 10 nedlagda röster:

1. Slutsatser och rekommendationer

1.1 EESK vill rikta uppmärksamhet på EU-domstolens rättspraxis, som anger att det är viktigt att säkerställa en lämplig balans mellan flera olika grundläggande rättigheter avseende upphovsrätt vid spridning av filer på internet ⁽¹⁾. Upphovsrätten är inte absolut, och man kan inte garantera dess efterlevnad genom krav på generella filter för internetoperatörernas (ISP) del (jfr målet SABAM mot Scarlet). Beskattningen av digitala media i ett flertal medlemsstater kan inte gälla media som används för andra ändamål än kopiering av digitalt AV-material, t.ex. digitala hårddiskar som används inom företagsstyrning (Padawan-målet). Viss nationell lagstiftning går för långt och bör ses över för att inte hindra utvecklingen avseende spridning online av audiovisuella verk i digital form. Översynen bör ta hänsyn till den rättspraxis som håller på att bildas vid EU-domstolen.

1.2 En annan tillväxtfaktor på marknaden för sådana verk är införandet av attraktiva modeller för saluföring till rimligt pris, varvid verken kan tillhandahållas till lägre pris än cd- och dvd-skivor med audiovisuellt material i digital form. Denna avsevärda inbesparing i distributionskostnaderna bör komma konsumenterna till del och samtidigt garantera upphovsmännen en inkomst som gör det möjligt för dem att fortsätta sitt konstnärliga och litterära skapande arbete. Upphovsrätten bör även utformas för att svara mot allmänintresset och krav i allmänhetens intresse, t.ex. kravet att garantera tillgång för personer med funktionsnedsättning utan att dessa ska behöva betala ett högre pris för tillgången. Dessutom bör man överväga möjligheten att ge mer utrymme för undantag och begränsningar i syfte att främja svårt missgynnade grupper tillgång till bibliotek och offentliga kulturcentrum, något som kommittén föreslog i ett yttrande 2010 ⁽²⁾.

1.3 Internet har blivit ett alltomfattande verktyg för online-utbud. Vissa tekniska och rättsliga krav bör införas genom tvingande rättsliga normer som säkerställer att de operatörer som tillhandahåller verk respekterar privatlivet. Kraven bör även garantera nätneutraliteten, som inte får beläggas med generell filtrering ⁽³⁾ utan ett uttryckligt tillstånd från en domare till en namngiven part ifall det föreligger tillräckliga bevis för olaglig kopiering till följd av en klagan från den som innehar upphovsrätten eller närstående rättigheter.

1.4 I samma anda anser EESK att institutioner som ansvarar för hanteringen av audiovisuella verk och bibliotek inte får hämmas av överdrivna åtstramningar i reglerna för skydd av upphovsrätt. Deras roll är att lagra och sprida verk i syfte att sprida kultur och skydda konstnärer och upphovsmän i ett längre perspektiv samt att ge den breda allmänheten – och i synnerhet skolelever, gymnasister och studerande – tillgång till intellektuella verk med allmänintresset för ögonen, t.ex. framgång för Europa 2020-strategin, den digitala agendan och kulturstrategin ⁽⁴⁾. Kommittén ställer sig bakom förslaget till direktiv om anonyma verk ⁽⁵⁾ och menar att även det bör ha en del i framgången för europeiska och nationella kulturfrämjande strategier.

1.5 Den gränsöverskridande marknaden för saluföring av verk online skapar inga större tillgänglighetsproblem för de tre huvudsakliga gränsöverskridande distributörerna, som kontrollerar tre fjärdedelar av marknaden och förfogar över tillräckliga ekonomiska medel och tekniska verktyg för att kunna erbjuda sina produkter till allmänheten i EU och övriga världen.

⁽¹⁾ Bland nyligen aktuella mål: Padawan och SABAM.

⁽²⁾ EUT C 228, 22.9.2009, s. 52.

⁽³⁾ Målet SABAM mot Scarlet.

⁽⁴⁾ COM(2007) 242 final.

⁽⁵⁾ EUT C 376, 22.12.2011, s. 66.

1.5.1 EESK anmodar mer specifikt kommissionen att lägga fram särskilda konkreta förslag som fokuserar på det stora antalet små och medelstora företag och mikroföretag som utgör essensen av den kulturella och konstnärliga rikedom i Europa med alla olika språk och skapande inom litteratur och film, i syfte att ge dessa företag möjlighet att aktivt delta på inre marknaden för försäljning av audiovisuella verk online.

1.6 EESK vill fästa uppmärksamhet på vissa förslag i studien från KEA-Cema från oktober 2010, t.ex. att man ska införa gemensamma kataloger och inrätta en enda kontaktpunkt för spridning av verk till den europeiska allmänheten⁽⁶⁾. Dessutom är analysen av utvecklingen på marknaden djupgående och relevant. Strategier för spridning och nya modeller för saluföring utformas för att gynna laglig spridning av verk och samtidigt öka inkomsterna för varje distributionskanal samt för att utnyttja verken på bästa sätt. Vid sidan av klassisk reklam kännetecknas marknadsföringen av utbudet av användningen av sociala medier (*buzz-marketing*).

1.7 Införandet av en omfattande, enhetlig europeisk upphovsrättslag, i enlighet med kommissionens förslag, kan bidra till en förstärkt harmonisering av medlemsstaternas lagstiftning i form av ett direktiv. Detta skulle ersätta de många EU-direktiv som redan finns på upphovsrättsområdet, och skulle innebära att medlemsstaterna regelbundet rapporterar om hur genomförandet framskrider i praktiken. Europa 2020-strategin⁽⁷⁾ bör även integreras i denna europeiska upphovsrättslag.

1.7.1 Frågan om ursprungsland skulle kunna relativiseras av upphovsrättslagen när det gäller vilken lagstiftning som ska tillämpas för att reell enhetlighet ska råda. Vad gäller filmproduktion som finansieras med offentliga medel av en medlemsstat, bör denna i allmänhet betraktas som ursprungsland när man ska fastställa tillämplig lagstiftning. Även möjligheten att ange EU som ursprungsområde bör övervägas av kommissionen⁽⁸⁾ i samband med avgörandet om vilken lagstiftning som ska tillämpas.

1.7.2 Man bör överväga möjligheten att undvika oskäligen villkor i avtal om överföring av rättigheter från verkets egentliga upphovsman (eller upphovsmän) till producenter/ distributörer. Det förekommer alltför ofta att överföringen av rättigheterna från upphovsmannen till producenterna gäller samtliga befintliga och framtida tekniker utan en klausul som ger honom eller henne del av framtida intäkter från användningen av nya kanaler och medier för spridning (Blue-Ray, bredbands-tv⁽⁹⁾ osv.).

⁽⁶⁾ "Multi-Territory Licensing of Audiovisual Works in the European Union", oberoende studie utförd på uppdrag av Europeiska kommissionens GD Informationssamhälle och medier, oktober 2010. Jfr även meddelandet om "Kreativt innehåll på internet inom den inre marknaden", COM(2007) 386 final.

⁽⁷⁾ EUT C 68, 6.3.2012, s. 28.

⁽⁸⁾ Den så kallade 28:e ordningen, som föreslogs av EESK i frågan om europeisk avtalsrätt. EUT C 21, 21.1.2011, s. 26.

⁽⁹⁾ Bredbands-tv = Internet television (IPTV).

1.7.3 Innehåll bör inte betraktas som en handelsvara. Man bör ha detta i åtanke när man diskuterar online-distribution i form av en kulturell tjänst som sprider meningsfullt innehåll ("meaning").

1.7.4 EESK vill än en gång påpeka att man bör tillåta åtkomst till bredbandsanslutningar för att internetanvändarna ska få tillgång till mottagning av hög kvalitet och med rimlig hastighet via kabel (tv, bredbands-tv och VoD⁽¹⁰⁾).

1.8 Möjligheterna att skapa system för hantering av uppgifter om upphovsrätt till audiovisuella verk⁽¹¹⁾ bör undersökas. I detta arbete bör de ansvariga enheterna vid kommissionen fokusera på särdragen och behoven inom småföretagen. Dessamma gäller problemen med att utveckla licenser för flera olika områden i form av en enda handling på EU-marknaden. De små europeiska producenterna bör uppmuntras och bistås⁽¹²⁾ inför europeiseringen av utbudet i ett system för identifiering av verk som innehåller en möjlighet att (frivilligt) ange upphovsrättsinnehavare och närstående rättigheter i tillstånd som gäller inom flera olika områden.

1.9 Systemet för förvärv av rättigheter bör omfatta en tydlig och rättvis fördelning av intäkterna med avseende på upphovsrättsinnehavarna⁽¹³⁾. Insamlingsorganisationens verksamhet bör ovillkorligen vara föremål för oberoende årliga kontroller, som görs tillgängliga för upphovsmännen och allmänheten för att säkerställa en demokratisk kontroll av verksamheten och bidra till den kulturella utvecklingen.⁽¹⁴⁾

1.10 EESK anser utgående från de svar som berörda parter lämnat in i anslutning till grönboken att kommissionen bör överväga att fr.o.m. andra halvåret 2012 ta fram en vitbok med konkreta förslag på förväntade effekter av en europeisk inre marknad för audiovisuella verk utan språkliga hinder. Vitboken bör utarbetas efter överläggningar med berörda parter under första halvåret 2012, inklusive offentliga organ⁽¹⁵⁾, EESK själv och intressegrupper och sammanslutningar på EU-nivå som företrädar konsumenter, upphovsmän och distributörer. Kommittén är medveten om de rättsliga och tekniska svårigheter som man måste ta itu med innan framsteg kan göras i detta omfattande ärende, men tror inte att de är oöverstigliga.

⁽¹⁰⁾ Video-on-demand.

⁽¹¹⁾ Producenterna arbetar med ett internationellt system för identifiering av verk (ISAN, International Standard Audiovisual Number). Men ISAN innehåller ingen information om vem som innehar upphovsrätten, och det är frivilligt att ansluta sig till systemet. Vissa större amerikanska studior arbetar enligt ett liknande system, nämligen EIDR (Entertainment Identifier Registry, <http://eidr.org/how-eidr-works>). Detta identifieringssystem innehåller ett kodat nummer och erbjuder utvecklarna API-uppgifter, men saknar omnämnande av verkens upphovsrätt.

⁽¹²⁾ T.ex. via programmet Media, som pågår fram till 2013 och som därefter skulle kunna ersättas av ett nytt stödprogram.

⁽¹³⁾ EUT C 68, 6.3.2012, s. 28.

⁽¹⁴⁾ Ibid.

⁽¹⁵⁾ Nationella institutioner som finansierar film, bibliotek och kulturcentrum.

2. Sammanfattning av kommissionens meddelande

2.1 Denna grönbok anknyter direkt till Europa 2020-strategin och utgör en fortsättning på kommissionens meddelande "En inre marknad för immateriella rättigheter", den s.k. IPR-strategin ⁽¹⁶⁾.

2.2 Kultursektorn är en viktig sektor med 6 miljoner anställda inom EU och en årlig omsättning på 500 miljarder euro, dvs. 3 % av EU:s BNP. Den tekniska utvecklingen har fullkomligt revolutionerat distributionen av audiovisuella verk. Den digitala tekniken, bredbands- och höghastighetsnäten, datormoltekniken, möjligheten att ladda ned audiovisuella verk på persondatorer och mobiltelefonin har på ett genomgripande sätt förändrat de traditionella distributionsnäten.

2.3 I grönboken presenteras en mängd olika förslag, samtidigt som en gemensam modell förespråkas för upphovsrätliga frågor baserad på gränsöverskridande och alleuropeiska licenser.

2.4 Kommissionen anser att rättighetsklareringen för distribution av audiovisuella verk (t.ex. filmer) på internet utanför ursprungsterritoriet måste förenklas. Detta gäller även sändningen av program på beställningsbasis, där det krävs ytterligare rättigheter förutom de som krävdes för de första sändningarna.

2.5 I grönboken anges att en samtidig sändning av program kräver ett särskilt godkännande från rättighetsinnehavarna.

2.6 I samband med samtidig omsändning från andra medlemsstater innehåller direktivet om satelliter och kablar ⁽¹⁷⁾ föreskrifter om att rättigheterna ska förvaltas av en upphovsrättsorganisation. Till detta kommer de rättigheter som krävs för program som sänds direkt av tv- och radiobolag.

2.7 När det gäller vidaresändning via kabel påpekar kommissionen att de organisationer som företräder rättighetsinnehavarna inte alltid har rättslig behörighet att utfärda licenser för sådana rättigheter.

2.8 Vidaresändningstjänster erbjuds sedan några år tillbaka dessutom även av DSL- (Digital Subscriber Line), IPTV- (bredbands-tv) och DTT-operatörer (Digital Terrestrial Television) samt nya digitala plattformar, vilket gör det ännu svårare att efterleva gällande lagstiftning.

2.9 När det gäller sektorns ekonomiska betydelse producerades det närmare 1 200 filmer i EU under 2009. Dessa filmer stod för knappt 25 % av biljettintäkterna inom EU, jämfört med amerikanska filmer som stod för 68 %. Omvänt utgör europeiska filmer dock endast 7 % av den amerikanska marknaden. För att marknadsföra en film lanserar producenter och distributörer i EU sina filmer i en viss tidsmässig följd. Oftast lanseras en film först på biograferna, för att sedan säljas som video och beställningstjänst. Därefter sänds filmen via betaltevekanaler och till sist via gratiskanaler. Förslaget om att utveckla beställnings-

videotjänsterna så att de kan köpas även utanför produktionslandet innebär att antalet parter kommer att öka och därmed även antalet kontrakt.

För att förenkla dessa rutiner föreslår kommissionen att kollektiv förvaltning av verk och en enda instans för kollektiv licensiering av rättigheter införs.

2.10 I den andra delen av grönboken behandlas upphovsmännens ersättning

I de flesta EU-länder ersätter producenten upphovsmannen för dennes bidrag till ett audiovisuellt verk genom att med ett engångsbelopp "lösa ut" upphovsmannen. I dessa länder får upphovsmannen därför inte systematiskt någon ytterligare ersättning i samband med att verket sänds online. I vissa länder tar de insamlingsorganisationer som företräder upphovsmännen ut en avgift varje gång verket utnyttjas. I andra länder är det i stället slutdistributören som ansvarar för att en sådan ersättning betalas ut.

2.11 Den utövande konstnärens ersättning

Ersättningen till den utövande konstnären är för närvarande i allmänhet kontraktsbaserad och sker i form av ett engångsbelopp, precis som för upphovsmannen. Kommissionen föreslår att ett system för skäligare ersättning införs där rättigheterna handhas av kollektiva förvaltningsorganisationer. I grönboken påpekas emellertid att sådana nya rättigheter skulle skapa ekonomisk och därmed även rättslig osäkerhet för producenterna och bromsa online-distributionen för verken ifråga.

3. Allmänna kommentarer

3.1 Med denna grönbok vill kommissionen driva på den inre marknadens fullbordan genom att skapa enhetliga nationella bestämmelser.

Det handlar här om kultursektorn och de digitala distributionskanalerna för kultur. Det är ett mycket speciellt och känsligt område, eftersom det används för att förmedla ett lands historia, språk, traditioner och strävanden. Detta område kan inte behandlas som vilken näringslivssektor som helst och inte heller som en konventionell allmännyttig sektor. Det synsätt som kommissionen tillämpar i grönboken kan förefalla alltför konsumentinriktat. Analysen av de olika mekanismerna är dock mycket ingående, för att inte säga uttömmande.

3.2 Texten är mycket kompakt och omfattar ett stort antal frågor av mycket skilda slag, men kommissionens huvudsyfte är att skapa en inre marknad för denna sektor.

3.3 Flera olika konstateranden ligger till grund för kommissionens inställning till audiovisuell distribution och till rättighetsfrågor på detta område

⁽¹⁶⁾ COM(2011) 287 final.

⁽¹⁷⁾ Direktiv 93/83/EEG (EGT L 248, 6.10.1993, s. 15).

Det första konstaterandet är att det nuvarande systemet inte fungerar samt att det är komplicerat och dyrt för slutkonsumenten. Det andra bygger på antagandet att produktionssammanslagningar på nationell nivå kan bidra till att den kommersiella bärkraften stärks för sektorn som helhet. VoD som är oberoende av de större operatörerna och iTunes har svårt att få exklusiva rättigheter till verk i vissa områden eller i Europa eftersom rättigheterna ofta koncentreras till producenter som vill få ut högsta möjliga vinst via andra försäljningskanaler (i synnerhet dvd-försäljning).

3.4 Mot en centraliserad förvaltning av licenser (sammanslagning av medel och informationskällor för att utveckla sektorn)

I grönboken föreslås upphovsrättslicensiering online för multiterritoriella tjänster. Kommissionen förordar dessutom att en enda gemensam modell för multiterritoriell licensiering införs.

EESK anser att detta skulle kunna vara en lösning för ett bestämt språkområde.

3.5 Mångfalden av distributionskanaler och interaktiva mottagare samt kundernas rörlighet innebär stora påfrestningar för de ekonomiska modellerna för distributionsnäten.

3.6 I dagsläget sker tillståndsgivning och licensiering i allmänhet på nationell nivå efter avtalsförhandlingar mellan verkets producent och nätdistributören. Europeiska ekonomiska och sociala kommittén är införstådd med att det system som kommissionen föreslår har obestridliga fördelar, bl.a. genom att det innebär en snabb och enkel tillgång till de uppgifter som tillhandahålls av producenten. Systemet kan stimulera till att nationella verk som annars skulle ha förblivit lokala får en vidare spridning.

3.7 Det bör dock påpekas att det direktiv om satellitsändningar som genomfördes för 15 år sedan inte har lett till några alleuropeiska satellitsändningstjänster.

3.8 Ett europeiskt register över verk skulle kunna innebära svårförutsedda risker

EESK anser att en sådan databas endast bör användas i informationssyfte.

Framför allt får det inte vara så att man måste finnas med i registret för att kunna omfattas av ett upphovsrättsskydd.

3.9 Fördelen med ett sådant europeiskt system är att man samlar de europeiska krafterna på produktions- och distributionssidan för att kunna möta konkurrensen från de stora "Hollywoodjättarna" som etablerar sig i Europa.

Det är i sammanhanget intressant att notera att vissa stora amerikanska filmbolag (som Warner Brothers och Disney) håller på att utarbeta ett internationellt system med identifikationsnummer för audiovisuella verk (Entertainment Identifier Registry).

3.10 De franska filmproducenterna började 2004 att använda ett eget liknande system, det s.k. ISAN-systemet (International Standard Audiovisual Number). Den produktionsstatistik för europeisk respektive amerikansk film som presenteras ovan är oroväckande. Det bör framhållas att det nuvarande systemet innebär att den amerikanska filmproduktionen står för 75 % av biografvisningarna i Europa. Det sätt på vilket systemet administreras är därför av yttersta vikt.

3.11 Kommittén erinrar om att det är producenten som i sina affärsmässiga förhandlingar med distributören fastställer det kontraktsevenliga engångsbelopp som ska betalas till upphovsmannen och rättighetsinnehavaren. Det är också producenten som garanterar att detta belopp betalas ut. Problemet när det gäller rättighetsinnehavarens ersättning skulle åtminstone delvis kunna lösas med hjälp av en centraliserad förvaltning. En lösning som innebär att man inför ett ersättningssystem baserat på publikens storlek under flera år kan förefalla attraktiv men är problematisk.

3.12 Det finns en uppenbar intressekonflikt mellan filmproducenten, distributören och upphovsmannen/de utövande konstnärerna. För att kunna marknadsföra filmen på bästa sätt vill producenten ha en biograflansering, medan distributören så snabbt som möjligt vill kunna tillhandahålla filmen via video, betalkanaler och beställningstjänster.

3.13 EESK anser att det behövs förhandlingar för att anpassa dessa tidsramar, med tanke på den allt starkare ställning som bredbands-tv, ADSL och digitala plattformar har fått. En mycket intressant idé är att man för äldre verk, där de exklusiva rättigheterna löpt ut, skulle ha ett system för identifiering och registrering via en databas med rättighetsuppgifter.

3.14 Kommissionen förutsätter således att en kollektiv förvaltning av verk (databas) ska kunna stimulera denna sektor. **Kommer EU att kunna stå emot trycket från de multinationella amerikanska bolagen? Det finns uppenbara risker med att abrupt gå ifrån de nuvarande nationella systemen.**

3.15 EESK anser att en seriös utvärdering måste göras innan något av de nuvarande nationella systemen försvagas eller överges helt. Som påpekats ovan bevakas de amerikanska bolagens intressen av starka lobbygrupper som arbetar för en avreglering av denna mycket lukrativa sektor.

3.16 Kommissionens syfte med förslaget är att öka och reglera rörligheten för europeiska audiovisuella verk. De tekniska och regleringsmässiga signalerna från kommissionen är således viktiga, eftersom de kan påskynda den avregleringsprocess som redan påbörjats av andra.

3.17 EESK stöder oreserverat varje åtgärd från kommissionens sida som syftar till att underlätta medborgarnas tillgång till audiovisuella verk via nätet. Verken bör i första hand finnas tillgängliga inom EU:s territorium och till överkomliga priser. På så sätt skulle det bli lättare för medlemsstaterna att sprida sin kultur, och det skulle även främja en ökad bildning hos de unga inom EU. Kommittén anser dessutom att vissa former av "versioning" kan skada kulturella mål för online-spridning, t.ex. införande av kommersiell reklam i verk som ursprungligen utformats utan reklamavbrott, även om dessa versioner av lägre kvalitet kan göra det möjligt att sprida de stympade verken gratis eller till mycket låg kostnad. Denna aspekt kunde ingå i en frivillig kvalitetskodex för distributörer av online-material på internet, via kabel eller med ljudvågor, ifall dessa önskar respektera ursprungsverket i så stor utsträckning som möjligt.

3.18 I sitt yttrande om kommissionens meddelande "En inre marknad för immateriella rättigheter" ⁽¹⁸⁾ pekar kommittén på mångfalden när det gäller olika nationella modeller och på de motstridiga metoderna för förvaltning av upphovsrättigheter på kulturområdet. **Diskussionerna på detta område har visserligen inte avslutats helt, men EESK vill framhålla att det första som bör göras är att identifiera de principer som en europeisk upphovsrättslag ska baseras på.** I ett första skede bör en sådan lagstiftning bygga på respekten för varje lands kulturella särdrag och vara begränsad till att ange några enkla men orubbliga principer som varje land måste respektera i samband med att licenser beviljas.

3.19 EESK anser att det inte är lämpligt att utvidga rättigheterna när det gäller ursprungsland, eftersom ett sådant – i och

för sig motiverat – förslag kan komma att urholkas genom tjänsteleverantörens val av etableringsland. Kommissionen har även vidtagit åtgärder och inlett samråd för att förmå leverantörer av dataöverföringstjänster att investera i nya nät som kan garantera ett dataflöde av hög kvalitet till överkomliga priser.

3.20 I grönboken framhåller kommissionen att en kollektiv rättighetsförvaltning skulle stimulera tillväxten av de digitala näten. Man måste dock se till att nätoperatörerna har tillräckligt med ekonomiska resurser för att kunna modernisera och öka sin distributionskapacitet. I sitt yttrande om "Ett öppet internet och nätneutralitet i Europa" ⁽¹⁹⁾ ger EESK därför sitt tydliga stöd för vissa av de ståndpunkter som nu förs fram i denna grönbok.

3.21 När det gäller samtidig vidaresändning från andra medlemsstater föreskriver direktivet om satelliter och kablar att rättigheterna ska förvaltas av en upphovsrättsorganisation. Till detta kommer de rättigheter som krävs för program som sänds direkt av tv- och radiobolag. En sådan dubbel process kan förefalla tungrodd, men är en förutsättning för att man ska kunna undvika sändningsavbrott (p.g.a. av att mediet redan används för andra sändningar).

3.22 Kommissionen menar att nationell finansiering är en förutsättning för den audiovisuella sektorns utveckling och stöder programmet Media, som skapats för att stimulera en multi-territoriell distribution av verk. EESK är ense med kommissionen här, men kan även konstatera att det skett en tillbakagång när det gäller nationellt bidrag och ett massivt samgående bland de aktörer som tillhandahåller filmfinansiering.

Bryssel den 22 februari 2012

Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs
ordförande
Staffan NILSSON

⁽¹⁸⁾ EUT C 68, 6.3.2012, s. 28.

⁽¹⁹⁾ EUT C 24, 28.1.2012, s. 139.

Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om "Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om marknader för finansiella instrument och om ändring av förordning (EMIR) om OTC-derivat, centrala motparter och transaktionsregister"

KOM(2011) 652 slutlig – 2011/0296 (COD)

(2012/C 143/14)

Huvudföredragande: **Edgardo Maria IOZIA**

Den 25 november och den 15 november 2011 beslutade rådet respektive Europaparlamentet att i enlighet med artikel 114 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt rådfråga Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om

"Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om marknader för finansiella instrument och om ändring av förordning [EMIR] om OTC-derivat, centrala motparter och transaktionsregister"

COM(2011) 652 final – 2011/0296 (COD).

Den 25 oktober 2011 gav Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs presidium facksektionen för inre marknaden, produktion och konsumtion i uppdrag att utarbeta ett yttrande i ärendet.

Med hänsyn till ärendets brådskande karaktär utsåg Europeiska ekonomiska och sociala kommittén vid sin 478:e plenarsession den 22 och 23 februari 2012 (sammanträdet den 22 februari 2012) **Edgardo Maria Iozia** till huvudföredragande och antog följande yttrande med 99 röster för och 5 nedlagda röster:

1. Sammanfattning och rekommendationer

1.1 Europeiska ekonomiska och sociala kommittén välkomnar kommissionens förslag till förordning och hoppas att det ska godkännas så snabbt som möjligt så att skyddet av spararna blir effektivare och så att samma principer används för alla finansieringsinstrument ⁽¹⁾.

1.2 EESK noterar att följande mål åsyftas med förslaget till förordning:

- Ökad insyn i transaktionerna och transaktionsuppgifterna för de behöriga myndigheterna.
- Obligatorisk handel med derivat på organiserade handelsplatser.
- Undanröjande av hinder för ett icke-diskriminerande tillträde till clearingsystem.
- Mer omfattande tillsynsåtgärder för finansiella instrument och derivatpositioner.
- Kontroll av tredjelandsföretags tillhandahållande av finansiella tjänster utan användning av filial i EU.
- Kontroll och minskning av konsekvenserna av automatiserad handel och algoritmhandel.

1.3 Föreliggande förordning innebär ökad insyn på marknaden och innehåller vissa åtgärder för att minska fragmenteringen. Enhetlig tillämpning av bestämmelserna innebär att man undviker risken för regelarbitrage, som är mycket hög på finansmarknaderna, och därmed ger slutanvändarna fördelar i form av förväntat minskade transaktionskostnader (åtminstone i teorin).

1.4 I det lagförslag som kommissionen lägger fram borde den framhålla fördelarna för de olika parter som berörs av lagstiftningen: enskilda användare av finansiella tjänster, små och medelstora företag, börsmäklare samt offentlig förvaltning.

1.5 En allmän aspekt som kommissionen borde stödja fullt ut är ett program för finansiell utbildning. EESK argumenterade nyligen för detta i ett initiativytttrande ⁽²⁾.

1.6 Även om de kostnader som den nya förordningen ger upphov till inte tycks vara särskilt stora ställer sig kommittén tveksam till de eventuella makroekonomiska kostnader som kommer att drabba det finansiella systemet och som inte beaktats i tillräcklig utsträckning i konsekvensanalysen. På denna punkt har EESK flera gånger i olika sammanhang rekommenderat att man genomför "en grundlig undersökning av de kumulativa regleringsförslagen med sikte på nödvändiga åtgärder för finanssystemet och kapitalmarknaden. Ett stabilt och effektivt system bör bidra till finansiell stabilitet och likviditet inom den reala ekonomin. ⁽³⁾" Kommittén gläder sig åt att kommissionen har beslutat att inleda en sådan studie, vilket är nödvändigt om man vill försöka förstå den totala effekten av alla lagstiftningsåtgärder, och vi hoppas att studien snart offentliggörs.

⁽¹⁾ EUT C 54, 19.2.2011, s. 44.

⁽²⁾ EUT C 318, 29.10.2011, s. 24.

⁽³⁾ EUT C 107, 6.4.2011, s. 21.

1.7 EESK vill peka på ett problem med förordningens artikel 40, som rör delegerade akter och eventuellt inte är förenlig med artikel 290 i fördraget om Europeiska unionens funktions-sätt. De delegerade akternas antal, innehåll och tidsfrister överensstämmer inte med fördragets bestämmelser, vilket innebär att alltför många grundläggande områden i förordningens struktur ställs utanför den normala lagstiftningsprocessen. EESK rekommenderar en ingående diskussion i syfte att skapa fullständig överensstämmelse mellan EUF-fördraget och artikel 40.

2. Förslaget till förordning

2.1 Under de senaste åren har finansmarknaderna förändrats i grunden. Nya produkter och handelsplatser har dykt upp, och tekniska innovationer som högfrekvenshandel har revolutionerat handeln.

2.2 Förslagen syftar till att öka marknadernas effektivitet, motståndskraft och öppenhet, samt att stärka skyddet av investerarna. Den nya lagstiftningsramen ger tillsynsmyndigheterna större tillsynsbefogenheter, och fastställer tydliga regler för hur all handelsverksamhet ska fungera.

2.3 Förslagets huvudbeståndsdelar

2.3.1 Starkare och effektivare marknadsstrukturer: MiFID-direktivet tillämpades redan på de multilaterala handelsplattformarna (MTF-plattformar) och de reglerade marknaderna, men genom den nu aktuella översynen kommer dessutom en ny typ av handelsplats att ingå i tillämpningsområdet, nämligen organiserade handelsplattformar (OTF-plattformar), som är icke-reglerade plattformar som spelar en allt viktigare roll. På dessa plattformar handlas det i allt högre utsträckning med standardiserade derivatkontrakt. Avsikten med det nya förslaget är att fylla denna lucka. Det nya MiFID-regelverket kommer även fortsättningsvis att tillåta olika handelsmodeller, men det kommer att säkerställa att alla handelsplatser håller sig till samma regler om öppenhet och att intressekonflikter motverkas

2.3.2 Beaktande av ny teknik: Genom det nya MiFID-direktivet införs bl.a. nya skyddsåtgärder i fråga om algoritmhandel och högfrekvenshandel, företeelser som har ökat hastigheten i aktieaffärerna dramatiskt och som kan medföra systemriskar.

2.3.3 Skyddet omfattar bl.a. ett krav på att dessa handlare ska vara ändamålsenligt reglerade och tillhandahålla ändamålsenlig likviditet, samt regler som hindrar dem från att öka volatiliteten genom att träda in på och lämna marknader. Förslagen kommer slutligen att förbättra reglerna för tillgång till vissa väsentliga efterhandelstjänster som clearing, där konkurrensen mellan handelsplatser i annat fall skulle kunna snedvridas.

2.4 Ökad insyn: Införandet av kategorin organiserade handelsplattformar (OTF-plattformar) kommer att förbättra insynen i handelsverksamheten på kapitalmarknaderna, inklusive "mörka pooler" (*dark pools*, handelsvolymen eller likviditet som inte är tillgängliga på offentliga plattformar). Undantag beviljas endast under särskilda, väl avgränsade omständigheter. Dessutom införs

nya regler om överblickbarhet för den icke-aktierelaterade marknaden (obligationer, strukturerade finansiella produkter och derivat). De nya kraven på insamling av alla marknadsdata på en plats ger dessutom investerarna möjlighet att få en fullständig överblick över all handelsverksamhet i EU och att fatta välgrundade beslut.

2.5 En förstärkning av tillsynsbefogenheterna och en striktare ram för råvaruderivatmarknaderna: Förslagen stärker tillsynsmyndigheternas roll och befogenheter. I samverkan med Europeiska värdepappers- och marknadsmyndigheten (Esma) och under bestämda omständigheter kommer tillsynsmyndigheterna att kunna förbjuda vissa produkter och tjänster och vissa former av praxis om dessa utgör ett hot mot investerarskyddet, den finansiella stabiliteten eller marknadernas korrekta funktion.

2.6 Starkare investerarskydd: Genom att utveckla det nu gällande regelverket innebär det nya MiFID-direktivet strängare krav när det gäller portföljförvaltning, rådgivning om investeringar och tillhandahållande av komplexa finansiella produkter, t.ex. strukturerade produkter. För att förhindra potentiella intressekonflikter kommer oberoende rådgivare och portföljförvaltare att förbjudas att göra betalningar till eller ta emot betalningar eller andra finansiella fördelar från tredje part. Slutligen kommer man att för alla värdepappersföretag införa regler om företagsstyrning och ledningsansvar.

3. Iakttagelser och kommentarer

3.1 Det nominella värdet för alla derivat på marknaden ökade enligt Banken för internationell betalningsutjämnning (BIS) från 601 046 miljarder dollar i december 2010 till 707 569 miljarder dollar i juni 2011 (BIS Quarterly Review, december 2011).

3.2 Det nya förslaget syftar till att öka effektiviteten, integriteten och öppenheten på marknaderna (särskilt de minst reglerade marknaderna), och till att stärka skyddet av investerarna.

3.3 Under de senaste 20 åren har vi sett en explosionsartad ökning av den globala transaktionsvolymen, som har injicerat stora mängder likviditet i finansmarknaderna. Denna hittills aldrig skådade tillväxt, som framför allt byggde på kortsiktiga spekulationer, fick ingen uppföljning eller stöd i motsvarande tillväxt i fråga om realekonomin, arbetsmarknaden eller löneutvecklingen. EESK anser att förslaget till förordning är nödvändigt och ändamålsenligt för att motverka sådana effekter på marknaderna.

3.4 Finansmarknadernas ursprungliga funktion är att stödja den ekonomiska utvecklingen genom att minska informationsassymetrin och därmed främja effektiv resursallokering. Som redan konstaterats har krisen visat att marknaden har fungerat felaktigt – aktörerna har agerat på marknaderna i enlighet med en logik som skiljer sig från informationsekonomin, och har använt finansmarknaderna enbart i spekulativt syfte på mycket kort eller kort sikt.

3.5 Våra marknader har därför översvämmats av ultrakort likviditet, medan det har saknats (och fortfarande saknas) incitament för att främja den reala ekonomin, i stället för finansindustrin. Detta beteende har ytterligare löst upp de naturliga banden mellan industri och finansmarknader, genom att de sistnämnda konstruerar alltmer ogenomskinliga, abstrakta och komplexa instrument.

3.6 Spekulation är en följd av marknadens logik och en naturlig del av marknaden som säkerställer likviditet och signalerar brister, men spekulationen på ultrakort sikt är däremot ekonomiskt och socialt omotiverad och bidrar på ett avgörande sätt till utvecklingen av finansbubblor. Det är viktigt att snabbt vända den nuvarande trenden och leda investerarnas uppmärksamhet tillbaka till den reala tillväxten.

3.7 I detta hänseende innehåller förslaget till förordning otvivelaktigt viktiga åtgärder och instrument för att åtgärda de tydliga svagheterna och obalanserna i vårt system.

3.8 Det nya regelverket för organiserade handelssystem inför mer detaljerade förfaranderegler för all handel. Portföljförvaltningstjänster, rådgivning om investeringar i värdepapper och tillhandahållande av finansiella produkter underställs stränga normer. De nya bestämmelserna inför nya krav som gäller ledningens ansvar och revisionen av företagsstyrningen, och innebär alltså att mäklarna måste omorganisera bolagsstrukturen på ett genomgripande sätt. EESK anser att de skyldigheter som den nya förordningen inför är betungande, men rimliga och överensstämmande med förordningens mål.

3.9 Förslaget till förordning inför en ny form av organiserade handelsplattformar (OTF, *Organized Trading Facilities*). EESK ställer sig positiv till denna bestämmelse förutsatt att det blir möjligt att integrera de olika handelssystem som används av olika motparter. Detta system kommer att vara till nytta för marknaden som helhet, eftersom det framhäver möjligheterna med att använda olika sinsemellan konkurrerande instrument, som dock bör följa principen om bästa möjliga utförande (*best execution*).

3.10 Förordningen fastställer dessutom regler för myndigheternas befogenheter, genom att de får särskilda befogenheter vad gäller kontroll av försäljning till kunder av produkter och tjänster som på ett allvarligt sätt kan skada investerarnas intressen och marknadens stabilitet.

3.11 Principen om öppenhet tillämpas dessutom inte bara på marknaden, utan också på myndigheterna. De behöriga myndigheterna kan i själva verket utbyta handelsinformation och därmed undvika eventuella risker för marknadsmissbruk. EESK är mycket positiv till dessa delar av förslaget till förordning, eftersom de innebär att det görs en stark insats för att stärka investerarskyddet.

3.12 Enligt framstående marknadsaktörer har den nya förordningen en grundläggande betydelse och kommer att ändra

den europeiska finansmarknadens struktur. Det finns t.ex. en inbyggd systemisk risk som visade sig under den senaste ekonomiska krisen och som måste uppmärksammas. Om en bank går i konkurs kan det innebära att skyldigheter förknippade med OTC-transaktioner inte kan uppfyllas, vilket kan få negativa följder för bankens motparter och andra enheter. Den nya förordningen minskar motpartsrisken på OTC-marknaden. Förslaget till förordning leder till en märkbar minskning av transaktioner utanför marknaden.

3.13 Ett annat mål i den nya förordningen som kommittén ställer sig mycket positiv till är att uppgifter om alla OTC-transaktioner – inte bara dem som clearats genom en central motpart – ska samlas på en plats. Tillsynsmyndigheterna kommer att få tillgång till dessa uppgifter och kan därmed effektivt övervaka marknaden. Denna övervakning kan inte genomföras i dag på grund av avsaknad av uppgifter. När det gäller dessa aspekter fastställer förordningen dock en öppen struktur som inte definieras på förhand. Det kommer till exempel att vara upp till operatörerna eller Esma att avgöra vilka derivattyper som måste clearas av en central motpart. Det är därför inte för tillfället möjligt att fastställa vilka av de aktuella transaktionerna som faktiskt kommer att påverkas.

3.14 En annan viktig aspekt är det faktum att den framtida EU-förordningen inte innehåller några anvisningar om de framtida centrala motparternas marknadsstruktur. Detta kan betyda att de befintliga strukturerna i de enskilda medlemsstaterna, som t.ex. den centrala motparten på italienska börsen (*Cassa di compensazione e garanzia*), stärks, eller att det uppstår några få stora organ som omfattar hela Europa. Detta är bara antaganden och nämns inte i förordningen. Oavsett hur strukturen kommer att se ut bör man dock betona hur viktigt det är att riskhanteringen sköts ordentligt och att övervakningsmekanismerna fungerar effektivt för att undvika ytterligare katastrofala konkurser.

3.15 Dessutom borde processen med att standardisera handeln minska kostnaderna genom att den underställs centrala motparter. Koncentrationen skulle otvivelaktigt kunna få denna effekt, men vi kan inte vara säkra på det. Om den genomförs ordentligt kommer den nya förordningen säkert att leda till en bättre riskbedömning, vilket under senare tid ofta har underskattats av kreditförmedlarna som eftersträvat större handelsvolym och kortsiktiga vinster.

4. Några problematiska punkter

4.1 Ett problem är kostnaderna för att genomföra förordningen, vilka tycks ha underskattats och kommer vid en tid då finansinstituten redan är under tryck vad gäller lagstiftning, lönsamhet och kostnader. Finansinstituten bör vara effektiva och stödja ekonomin, men också bibehålla en lämplig lönsamhetsprofil. Det finns en risk för att kostnaderna bara överförs till investerare och kunder. EESK anser att användarna och företagen, i synnerhet små och medelstora företag, bör skyddas mot detta.

4.2 Enligt kommissionen kommer kostnaderna av engångskaraktär för att efterleva bestämmelserna att ligga mellan 512 och 732 miljoner euro, medan de löpande kostnaderna kommer att uppgå till mellan 312 och 586 miljoner euro. Detta tycks vara en underskattning. Till exempel kan man diskutera de operativa kostnaderna för att skapa den tekniska infrastruktur som behövs bara för att efterleva rapporteringskravet, och blott dessa kostnader i sig riskerar att överstiga det totala beloppet. Kommissionen har äntligen inlett en undersökning för att utvärdera den totala effekten av de kumulativa kostnader som orsakas av de nya regleringsinitiativen. EESK har länge önskat och efterfrågat en sådan undersökning. Vi hoppas att undersökningen slutförs och publiceras så snart som möjligt, så att en uttömmande bild av förordningens effekt vad gäller tid och kostnader kan erbjudas.

4.3 Om lagstiftningsändringarna i sin helhet fortsätter att öka kostnaderna och komplexiteten för finansinstituten, kommer dessa säkert att överväga att upphöra med vissa delar av sin verksamhet eller att överföra dem till en annan jurisdiktion.

4.4 Principen om att minska riskerna genom ökad öppenhet kommer att välkomnas av många, men vi behöver bättre förståelse för lagstiftningens totala effekt på EU:s förmåga att konkurrera på den globala marknaden för finansiella tjänster.

4.5 Vi måste också ställa frågan vem som direkt eller konkret kommer att ha nytta av denna ökade öppenhet. Investeringsbankerna och hedgefonderarna kommer säkert att dra nytta av mer information, men kan man säga detsamma om de kommersiella marknaderna?

4.6 EESK undrar om regleringen, som är mycket normativ när det gäller "mörka pooler" (*dark pools*), också kan äventyra kapitalförvaltningsbolagens kapacitet att utöva handel på ett optimalt sätt för de egna kundernas räkning (i sista hand privatkunder).

4.7 Ett av målen med förslaget till förordning är att förenhetliga, harmonisera och integrera finansmarknaderna. Privata investerare har ofta begränsade kunskaper om de finansiella instrument som finns tillgängliga på deras referensmarknad. EESK stöder principen om att konsolidera de olika handelsplattformarna men uppmanar samtidigt kommissionen att skyndsamt främja program för finansiell utbildning. Kommittén menar att den eftersträlvade harmoniseringsprocessen riskerar att inte uppnå önskade resultat om investerarna inte är ordentligt förberedda och kunniga.

4.8 En av de viktigaste följderna av den nya förordningen är dessutom utökningen av de typer av tillgångar som den riktar sig till. Syftet är att förordningen förutom aktier också samtidigt ska tillämpas på alla andra finansiella instrument. Förordningens mål – en övergång till en konkurrenskraftig handel som bygger på clearing av börsnoterade derivat – kan om det uppnås få mycket betydande följder på marknadens struktur. Vissa marknader för räntebärande värdepapper som redan fungerar på flera elektroniska plattformar kommer sannolikt att göra snabba framsteg i denna riktning.

4.9 I artikel 40 i förslaget till förordning finns en lång och utförlig förteckning över delegerade akter som kommissionen har befogenhet att anta. Innehållet i dessa akter är ganska omfattande (för att bara nämna några: specifikation av köp- och säljbud, ordertyp och ordervolym, information som de reglerade marknaderna och värdepappersföretagen måste offentliggöra för varje kategori av finansiella instrument osv.). EESK vill peka på ett problem som gäller förenligheten mellan artikel 40 i förordningen och artikel 290 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, i dess ändrade lydelse enligt Lissabonfördraget. Enligt EUF-fördragets bestämmelser kan det "genom en lagstiftningsakt [...] till kommissionen delegeras befogenhet att anta akter med allmän räckvidd som inte är lagstiftningsakter och som kompletterar eller ändrar vissa icke väsentliga delar av lagstiftningsakten." Efter en genomgång av de inslag i förslaget till förordning som kan delegeras, anser EESK att de kan uppfattas som väsentliga och inte marginella. Kommittén anser därför att förteckningen över delegerade akter i artikel 40 i förordningen är överflödig, överdrivet lång och inte förenlig med EUF-fördraget.

Bryssel den 22 februari 2012

Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs
ordförande

Staffan NILSSON

Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om "Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om ändring av direktiv 2004/109/EG om harmonisering av insynskraven angående upplysningar om emittenter vars värdepapper är upptagna till handel på en reglerad marknad och om ändring av kommissionens direktiv 2007/14/EG"

KOM(2011) 683 slutlig – 2011/0307 (COD)

(2012/C 143/15)

Föredragande: **Paulo BARROS VALE**

Rådet och Europaparlamentet beslutade den 30 november 2011 respektive den 15 november 2011 att i enlighet med artikel 50 och 114 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt rådfråga Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om

"Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om ändring av direktiv 2004/109/EG om harmonisering av insynskraven angående upplysningar om emittenter vars värdepapper är upptagna till handel på en reglerad marknad och om ändring av kommissionens direktiv 2007/14/EG"

COM(2011) 683 final – 2011/0307 (COD).

Facksektionen för inre marknaden, produktion och konsumtion, som svarat för kommitténs beredning av ärendet, antog sitt yttrande den 1 februari 2012.

Vid sin 478:e plenarsession den 22–23 februari 2012 (sammanträdet den 22 februari) antog Europeiska ekonomiska och sociala kommittén följande yttrande med 232 röster för, 3 röster emot och 11 nedlagda röster:

1. Sammanfattning och slutsatser

1.1 Förslaget till ändring av insynsdirektivet är en del av ett mer omfattande åtgärds paket på initiativ från kommissionen som syftar till att underlätta små och medelstora företags tillgång till finansiering. Samtidigt betonar man i förslaget vikten av att återupprätta investerarnas förtroende och säkerställa att marknaden erhåller information av hög kvalitet. Föreliggande förslag, som är baserat på de rekommendationer som återfinns i en oberoende rapport utarbetad av konsultföretaget Mazars, bygger dels på en hearing med intressenterna och de åsikter som då framfördes, dels på en rapport från kommissionen från maj 2010 och en konsekvensanalys av de olika alternativ som lades fram. Kommittén stöder förslagens mål och innehåll, men vi skulle ändå vilja framföra en rad synpunkter.

1.2 De föreslagna ändringarna, som är avsedda att göra marknaden mer attraktiv för små och medelstora emittenter, kommer att omfatta alla. De största effekterna av förenklingarna kommer eventuellt inte att märkas så mycket av dem som förändringarna egentligen riktar sig till, utan snarare av de stora företag som är verksamma på marknaden. Endast ett fåtal betraktar kraven i insynsdirektivet som ett hinder för små och medelstora emittenters tillgång till marknaden, vilket innebär att förenklingen inte nödvändigtvis kommer att spela en viktig roll när det gäller dessa beslut, eller att den kommer att få någon väsentlig betydelse i fråga om att göra marknaden mer attraktiv för små och medelstora företag. Eftersom förenklingarna enligt de berörda aktörerna inte underminerar trovärdigheten hos marknaden eller investerarskyddet kommer de att få ekonomiska konsekvenser som i slutändan även kommer att påverka de små och medelstora företagen, även om de större företagen eventuellt kommer att beröras i högre grad. De är således viktiga för de företag som är mest representativa för EU:s näringsliv.

1.3 Offentliggörandet av kvartalsrapporter har ända sedan 2004 varit en hett omdebatterad fråga som många har varit

motståndare till. EESK uppmanar till försiktighet i denna fråga. Nackdelarna med ett obligatoriskt offentliggörande, som då påpekades, har bekräftats (en ökad mängd information men ingen ökad kvalitet, högre finansiella kostnader och alternativkostnader, införande av en kortsiktig strategi på grund av nödvändigheten att kunna uppvisa resultat på marknaden, på bekostnad av en mer strategisk, långsiktig vision). Pressen att nå kortsiktiga resultat kan till och med betraktas som en av orsakerna till den kris som har uppstått, eftersom finanssektorn varje kvartal känner sig pressad att visa upp allt bättre resultat. Då det inte föreligger något hot mot den insyn som är både nödvändig och önskvärd, och eftersom förmedlingen av viktiga upplysningar är säkerställd genom efterlevnaden av prospekt- och marknadsmissbruksdirektiven, stöder EESK att bestämmelsen om obligatoriskt offentliggörande upphävs. På så sätt blir det marknaden som avgör hur mycket information som är nödvändig.

1.4 Vissa har framhållit att de beskrivande förklaringarnas komplexa karaktär är en betydande källa till alternativkostnader och andra omkostnader i samband med underleverantörsavtal på detta område. Det finns inga garantier för att omkostnaderna i betydande grad kan reduceras om Europeiska värdepappers- och marknadsmyndigheten (Esma) utarbetar dessa mallar, men initiativet kan möjligen innebära vissa besparingar för små och medelstora företag, som inte längre behöver anlita externa organ för att utarbeta de beskrivande förklaringarna i rapporterna. Slutligen är det värt att påpeka att det är svårt att utarbeta mallar som tar hänsyn till alla tänkbara situationer, vilket kan innebära att viss information blir förenklad eller att vissa viktiga upplysningar inte förmedlas på grund av att de inte omfattas av mallen.

1.5 En utvidgning av definitionen av de anmälningspliktiga finansiella instrumenten visar på den vikt som läggs vid att uppdatera bestämmelserna om marknadsinnovation och

däriigenom hålla jämna steg med utvecklingen. Genom denna ändring anpassas insynsdirektivet till de åtgärder som redan vidtagits i Storbritannien och Portugal och de åtgärder som håller på att utarbetas i andra EU-länder och i övriga världen. I Frankrike har man tagit ett lagstiftningsinitiativ på detta område, men det har visat sig vara otillräckligt. Det finns visserligen anledning till oro över att marknaden kan "översvämmas" av onödigt information, men erfarenheterna från de länder där det redan krävs en sådan anmälan visar att det inte finns någon grund till oro. Många intressenter föreslår att man ska lära av Storbritanniens erfarenheter på detta område.

1.6 När det gäller inrättandet av en europeisk informationsmekanism skulle kommittén vilja framhålla svårigheterna med att integrera de befintliga nationella databaserna, vilket beror på att den teknik som används i de olika länderna inte är kompatibel. En rad aktörer rekommenderar visserligen att man ska inrätta en sådan mekanism, huvudsakligen för information till investerare och analytiker, men det är nödvändigt att genomföra en kostnads- och nyttoanalys med avseende på inrättande och underhåll. Icke desto mindre är det en viktig åtgärd som kan bidra till att främja utvecklingen av den inre marknaden.

1.7 Vad gäller den nya formuleringen om obligatorisk rapportering om betalningar till regeringar i artikel 6 i direktivet anser EESK att användningsområdet för denna bestämmelse ska utvidgas. Det kan inte förnekas att det är viktigt att rapportera betalningar från emittenter som är verksamma inom utvinningsindustrin eller skogsbruksindustrin, men artikelns tillämpningsområde kunde utvidgas till att även omfatta fall då privata aktörer erhåller koncessioner av offentligt intresse, som till exempel drift av transport-, telekommunikations-, energi- eller spelnätverk, antingen genom beviljande av direkta koncessioner eller genom upprättande av offentlig-privata partnerskap. Alla transaktioner av detta slag med de offentliga myndigheterna bör offentliggöras på lands- och projektbasis. Eftersom syftet med denna åtgärd är att hålla regeringarna ansvariga för användningen av sina intäkter, bör de belopp som utbetalas i samband med ett lands resursutnyttjande och infrastrukturåtgärder utöver de som omfattas av detta direktiv inte förbigås.

1.8 Vad beträffar sanktioner anser EESK att man utöver att fastställa övre gränser för de planerade sanktionerna även bör fastställa minimigränser för att förhindra att vissa lagbrytare inte bestraffas, samt se till att sanktionerna är avskräckande och att olagliga handlingar verkligen bestraffas, samtidigt som medlemsstaternas praxis harmoniseras.

1.9 Mot bakgrund av de nuvarande ramarna är det mindre troligt att efterfrågan plötsligt kommer att öka, men det är värt att påpeka att förslaget att förenkla bestämmelserna i insynsdirektivet tillsammans med andra planerade förslag i syfte att göra marknaden mer attraktiv kan resultera i ett ökat antal transaktioner, vars effekter för marknaden ännu inte beaktats. Samtidigt kan de små och medelstora företagens högre profil och den mer attraktiva marknaden för investerare innebära att bristerna i den nuvarande konsumentutbildningen förstärks, vilket hindrar dem från att förstå den tillgängliga informationen och fatta väl underbyggda beslut.

2. Bakgrunden till förslaget

2.1 I enlighet med artikel 33 i insynsdirektivet (direktiv 2004/109/EG⁽¹⁾) har kommissionen offentliggjort en informationsrapport om tillämpningen av direktivet under de år det var i kraft. Rapporten visar att de flesta intressenterna anser att direktivets krav är adekvata för att den inre marknaden ska fungera på ett korrekt och effektivt sätt.

2.2 I föreliggande förslag till ändring av direktivet tas hänsyn till kommissionens politiska prioritering när det gäller att förbättra regelverket för små och medelstora emittenter samt deras tillgång till kapital. Ett annat syfte med förslaget är att de skyldigheter som åläggs börsnoterade små och medelstora företag ska bli mer rimliga samtidigt som investerarskyddet bevaras. Ytterligare ett syfte med förslaget till ändring av insynsdirektivet är att garantera insyn vid ekonomiska förvärv i företag, skapa investerarförtroende och främja en starkare inriktning på långsiktiga resultat och därigenom stärka den finansiella stabiliteten. Avsikten med att genom lagstiftning förbättra tillgången till obligatoriska uppgifter på unionsnivå är slutligen att öka den funktionella integrationen på de europeiska värdepappersmarknaderna och att göra små och medelstora börsnoterade företag mer synliga över gränserna.

2.3 Det bör framhållas att förslaget till ändring är baserat på en oberoende rapport utarbetad av konsultföretaget Mazars i syfte att tillhandahålla kvantitativa och kvalitativa uppgifter till stöd för den rapport som kommissionen lagt fram för Europaparlamentet och rådet i enlighet med artikel 33 i genomförandedirektivet. Man har även tagit hänsyn till rapporter som offentliggjorts av Europeiska värdepappers- och marknadsmyndigheten (Esma) och av expertgruppen för de europeiska värdepappersmarknaderna (Esme).

2.4 Man framhåller särskilt två områden som kräver förbättringar. Eftersom direktivets strategi bygger på principen om en minsta harmoniseringsnivå har medlemsstaterna möjlighet att anta mer restriktiva åtgärder som försvårar genomförandet och medför ökade kostnader, och det planeras inte några mindre omfattande åtgärder för små och medelstora företag. Vi anser att detta kan avskräcka dessa företag från att ta sig in på marknaden. Vissa av definitionerna i direktivet behöver preciseras och det behövs mer enhetlighet, samtidigt som användningen av vissa termer med liknande betydelser behöver klargöras. Slutligen framhåller man i rapporten att reglerna för underrättelse måste förbättras.

2.5 Effekterna av de olika alternativ som lagts fram har analyserats, vilket lett till följande beslut:

2.5.1 I syfte att öka flexibiliteten när det gäller frekvensen och tidpunkterna för offentliggörande av finansiell information, särskilt för små och medelstora företag, är alternativet att avskaffa skyldigheten att offentliggöra kvartalsrapporter för alla börsnoterade företag. Eftersom syftet är att underlätta för de små och medelstora företagen görs det ingen skillnad i den lösning som lagts fram mellan de företag som omfattas av åtgärden. Syfte är att inte skapa dubbla standarder, vilket i sin

⁽¹⁾ EUT L 390, 31.12.2004, s. 38–57, EESK:s yttrande: EUT C 80, 30.3.2004, s. 128.

tur skulle vara förvirrande för investerarna. Förhoppningsvis kommer denna åtgärd att leda till lägre kostnader och ett ökat fokus på långsiktiga resultat i och med att pressen att uppvisa kvartalsresultat försvinner. Investerarskyddet kommer inte att bli lidande, eftersom bestämmelserna i prospekt- och marknadsmissbruksdirektiven fortfarande är gällande, vilket säkerställer att information om viktiga händelser och/eller omständigheter som kan påverka priset på värdepapper blir kända på marknaden.

2.5.2 I syfte att förenkla de förklarande beskrivningarna i rapporterna för små och medelstora företag kommer den lösning som antas att omfatta alla företag, och Esma kommer att uppmanas att utarbeta icke-obligatoriska mallar för dessa dokument. Förutom sänkta kostnader hoppas man att informationen till investerarna ska bli mer jämförbar och att de små och medelstora företagen kommer att bli mer synliga över gränserna.

2.5.3 I syfte att undanröja luckorna i kraven på underrättelse om större innehav av rösträtter föreslås att systemet för offentliggörande utvidgas till att omfatta alla instrument med liknande ekonomisk effekt på aktieinnehav och rätt att förvärva aktier.

2.5.4 I syfte att undanröja skillnader i kraven på underrättelse om större innehav föreslås att aktieinnehav läggs samman med innehav av finansiella instrument som ger tillgång till aktier, inklusive kontantbetalda derivat.

2.6 De mest omfattande förändringarna, som syftar till att antingen underlätta de små och medelstora företagens tillträde till marknaden eller klargöra ordalydelsen i direktivet, är följande:

2.6.1 För emittenter från tredjeländer som inte har valt hemmedlemsstat under en period av tre månader inrättas en huvudsaklig hemmedlemsstat.

2.6.2 Kravet på att offentliggöra delårsinformation och/eller kvartalsrapporter avskaffas.

2.6.3 Definitionen av de finansiella instrument som är ålagda anmälningskrav vidgas.

2.6.4 Aktieinnehav läggs samman med innehav av finansiella instrument i syfte att underrätta om större innehav. Medlemsstaterna kommer emellertid att kunna fastställa lägre nationella tröskelvärden för underrättelse om större innehav än de tröskelvärden som fastställs i insynsdirektivet, med hänsyn till varje enskild marknads särdrag och när detta är nödvändigt för att säkerställa insynen på detta område.

2.6.5 Kommissionen delegeras befogenheter att anta tekniska standarder för tillsyn utarbetade av Esma med avseende på tekniska krav för tillgång till obligatorisk information på unionsnivå, i syfte att underlätta tillgången till finansiella upplysningar utan att behöva rådfråga 27 olika nationella databaser. Målet är att skapa en EU-mekanism för reglerad information.

2.6.6 Det införs ett krav på offentliggörande av betalningar till regeringar på enhets- eller koncernnivå i ett företag i samband med utvinning av naturresurser.

2.6.7 De behöriga myndigheternas befogenheter att besluta om sanktioner utökas. Sanktioner eller åtgärder ska vidtas om anmälningskraven inte uppfylls.

3. Frågor som lyfts fram i förslaget

3.1 Syftet med översynen av insynsdirektivet är att bidra till att göra de reglerade marknaderna attraktivare för små och medelstora emittenter. Att marknaden blir mer attraktiv för de små och medelstora företagen har en avgörande betydelse för att den ska utvecklas och växa. De föreslagna ändringarna till insynsdirektivet är följaktligen ett positivt initiativ eftersom de gör det möjligt att förenkla vissa förfaranden utan att äventyra kvaliteten på den information som är av avgörande betydelse för investerarnas beslutsfattande och marknadsanalytikernas bedömningar. Förenklingarna kommer utan tvekan att få positiva konsekvenser för alla börsnoterade företag, men de skulle kunna få ännu större betydelse för de små och medelstora företagen.

3.2 Trots förenklingarna är och förblir detta en sektor vars regler och jargong är svårbegripliga för konsumenterna. Även om det inte är helt enkelt att erbjuda allmänheten en omfattande utbildning på detta område är konsumentskyddet oerhört viktigt, eftersom det bidrar till att förhindra att konsumenterna vilseleds av den tekniska jargongen, genom den utbildning och den information som erbjuds via tillsynsorganen och regeringen. Detta är följaktligen ett viktigt område som bör beaktas vid framtida åtgärder.

3.3 För att underlätta tolkning och jämförelse av informationen kan de mallar för de beskrivande förklaringarna som föreskrivs i förslaget visa sig användbara. Att utarbeta mallar är visserligen komplicerat, och det finns en fara för att innehållet blir alltför förenklat och att mallarna inte tar hänsyn till alla tänkbara situationer, men att använda dem kan leda till lägre kostnader, särskilt för små och medelstora företag. Mallarna kan även underlätta för konsumenterna att tolka uppgifter.

3.4 Behovet av att avskaffa kravet på att offentliggöra kvartalsrapporter måste framhållas. Att bekämpa den kortsiktiga strategi som är förhärskande på marknaden, och som denna åtgärd i hög grad bidragit till, är av avgörande betydelse för en hållbar utveckling av marknaden. Endast ett långsiktigt perspektiv kan främja innovation, vilket är en grundläggande faktor när det gäller en hållbar utveckling för alla, vilket är två av prioriteringarna i Europa 2020-strategin.

3.5 Att vidga definitionen av de instrument som åläggs anmälningskrav är en av de viktigaste punkterna när det gäller ändringarna av insynsdirektivet. Finansiella innovationer har lett till skapandet av nya typer av instrument som behöver en rättslig ram med avseende på insyn. Man förväntar sig att dessa ändringar kommer att medföra att de befintliga bristerna när det gäller kraven på underrättelse i samband med större innehav av rösträtter och större aktieinnehav försvinner, och därigenom säkerställa att man inte förvärfvar dolda aktieinnehav eller undermåttat marknaden om ett stort aktieinnehav utan föregående varning, vilket redan har hänt.

3.6 Syftet med att inrätta en gemensam europeisk lagringsmekanism för obligatoriska uppgifter på EU-nivå är ambitiöst och bör främjas. Det är utan tvivel ett värdefullt instrument för

att utveckla den inre marknaden, men man måste ta hänsyn till en kostnads/nyttoanalys med avseende på inrättande och underhåll av instrumentet.

3.7 Insynsdirektivet kommer nu att omfatta betalningar från emittenter som bedriver verksamhet inom utvinningsindustrin till regeringarna i de länder där de är verksamma. Kommissionens förslag är innovativt och avsikten är att påvisa vilka ekonomiska konsekvenser ett företags verksamhet har för värdlandet och därigenom öka insynen. Kommittén är fast övertygad om att direktivet skulle kunna vara ännu ambitiösare genom att kravet på offentliggörande utvidgas till att även omfatta belopp som utbetalats i samband med verksamhet av offentligt intresse, där privata aktörer beviljats koncessioner. Det kan röra sig om avsevärda belopp, särskilt i fråga om koncessioner inom transport-, telekommunikations- och energisektorerna samt även spelsektorn.

3.8 Även sanktionssystemet ses över i förslaget. De behöriga myndigheterna får ökade befogenheter när det gäller en rad instrument, exempelvis upphävande av rösträtt och offentliggö-

rande av sanktioner. Det bör framhållas att trots att det fastställts ett övre tak för ekonomiska påföljder finns det inte någon sådan gräns beträffande miniminivåer. Att fastställa sådana gränser skulle kunna utgöra ytterligare en viktig avskräckande faktor.

3.9 Förslaget, vars syfte är att förenkla bestämmelserna och därigenom göra marknaden mer attraktiv, kan leda till att antalet transaktioner ökar. Man vet inte vilka effekter detta kan få för den ordinarie verksamheten, varken när det gäller börserna eller tillsynsorganen, som man hoppas kommer att kunna klara av en plötslig ökning av antalet transaktioner.

3.10 EESK skulle vilja ta tillfället i akt att belysa ett av de största hindren för en expansion av marknaden, även om denna fråga inte har ett direkt samband med insynsdirektivet, nämligen de höga börsavgifterna. Såväl företagens kostnader för att bli börsnoterade som de årliga kostnaderna för att hålla sig kvar på marknaden är mycket höga och betraktas av företagen som ett hinder för att bli börsnoterade. Åtgärder på detta område kan vara till stor nytta för företag som fattar ett sådant beslut.

Bryssel den 22 februari 2012

*Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs
ordförande*

Staffan NILSSON

Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om "Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om Europeiska socialfonden och om upphävande av förordning (EG) nr 1081/2006"

KOM(2011) 607 slutlig – 2011/0268 (COD)

(2012/C 143/16)

Föredragande: **Xavier VERBOVEN**

Medföredragande: **Miguel Ángel CABRA DE LUNA**

Den 27 oktober 2011 beslutade Europeiska unionens råd, och den 25 oktober 2011 Europaparlamentet, att i enlighet med artikel 304 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt rådfråga Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om

"Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om Europeiska socialfonden och om upphävande av förordning (EG) nr 1081/2006"

COM(2011) 607 final – 2011/0268 (COD).

Facksektionen för sysselsättning, sociala frågor och medborgarna, som svarat för kommitténs beredning av ärendet, antog sitt yttrande den 25 januari 2012.

Vid sin 478:e plenarsession den 22–23 februari 2012 (sammanträdet den 22 februari 2012) antog Europeiska ekonomiska och sociala kommittén följande yttrande med 217 röster för, 5 emot och 7 nedlagda röster:

1. Slutsatser och rekommendationer

1.1 Principerna om ekonomisk, social och territoriell sammanhållning och om solidaritet är inskrivna i fördragen och utgör två av de viktigaste grundpelarna för integrationen av folken, medborgarna och territorierna i EU. Som det främsta europeiska finansieringsinstrumentet för att stödja mänskliga resurser kommer Europeiska socialfonden (ESF) att fortsätta att bidra till den ekonomiska, sociala och territoriella sammanhållningen, i enlighet med artikel 162 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt.

1.2 Den ekonomiska, sociala och territoriella utvecklingen bör även i fortsättningen stå i fokus för Europa 2020-strategin. Alla aktörer inom det civila samhället, även frivilligarbetare, bör erkännas som en viktig faktor för att uppnå målsättningarna i Europa 2020-strategin, vilket stöds av rådets slutsatser av den 3 oktober 2011 ⁽¹⁾.

1.3 EESK framhåller att de prioriterade insatser som finansieras av ESF enligt artikel 10 i fördraget ska genomföras på ett sätt som bidrar till att bekämpa diskriminering på grund av kön, ras eller etnisk bakgrund, religion eller övertygelse, ålder eller sexuell läggning, och som stöder fullgörandet av skyldigheterna enligt FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning när det gäller bland annat utbildning, arbetsliv och tillgänglighet.

1.4 ESF bör vara ett förstahandsinstrument i strävan att uppnå målen i Europa 2020-strategin, i synnerhet avseende sysselsättning, utbildning, social inkludering och fattigdomsbekämpning. Fonden bör stödja medlemsstaternas politik inom ramen för de integrerade riktlinjerna och de nationella reformprogrammen. De nationella reformprogrammen bör bland annat omfatta mål för de mest utsatta gruppernas delaktighet i samhället, t.ex. unga, kvinnor, migranter, långtidsarbetslösa, äldre, funktionshindrade (i syfte att inrikta programmen mot ett uppfyllande av skyldigheterna i FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning) och etniska minoriteter, i kombination med mål för hur man ska uppnå det huvudmål som fastställts i Europa 2020-strategin om att minska antalet människor som lever i fattigdom med 20 miljoner senast 2020.

1.5 Främjande av sysselsättning och social inkludering (bland annat genom sysselsättning) i synnerhet när det gäller sårbara grupper som unga, kvinnor, migranter, långtidsarbetslösa, äldre, personer med funktionsnedsättning och etniska minoriteter är och bör förbli en prioriterad fråga för ESF i alla regioner i EU. Minst 40 % av de totala ESF-medlen i varje medlemsstat bör anslås till det tematiska målet att främja sysselsättning och stödja arbetskraftsrörlighet.

1.6 EESK ser positivt på att tonvikten lagts på social innovation och möjligheter att stödja projekt som rör social ekonomi, socialt entreprenörskap och sociala företag.

⁽¹⁾ 3114:e mötet i rådet (sysselsättning, socialpolitik, hälso- och sjukvård samt konsumentfrågor), Luxemburg den 3 oktober 2011, punkt 12.

1.7 Ökade investeringar i infrastruktur, regional konkurrenskraft och företagsutveckling bör åtföljas av åtgärder som syftar till att skapa hållbara arbetstillfällen som ett led i politiken för arbetsmarknaden, utbildnings- och fortbildningssektorn, den sociala inkluderingen, arbetstagarnas, företagens och företagsledarnas anpassningsförmåga och i syfte att stärka den administrativa kapaciteten.

1.8 Den europeiska sysselsättningsstrategin samt unionens politik för social inkludering bör återigen stå i centrum för EU:s prioriteringar, och mer medel bör frigöras för att skapa och upprätthålla fler och bättre arbeten.

1.9 EESK anser att den gemensamma strategiska ramen återspeglar investeringsprioriteringarna i målen för Europa 2020-strategin, och att den framhåller specifika möjligheter med en arbetsmarknad som är mer öppen och tillgänglig, i synnerhet för dem som har svårast att komma in på arbetsmarknaden (bl.a. unga, kvinnor, invandrare, långtidsarbetslösa, äldre, personer med funktionsnedsättning och etniska minoriteter och andra).

1.10 EESK ställer sig bakom ESF:s bidrag till andra prioriteringar inom Europa 2020-strategin såsom forskning och innovation, tillgång till och användning av IKT, ökad konkurrenskraft för små och medelstora företag, miljöskydd, övergång till en ekonomi med låga koldioxidutsläpp samt hållbar resursanvändning.

1.11 EESK stöder även den tematiska inriktningen och komplementariteten i förhållande till andra befintliga finansieringsinstrument som bidrar till att uppnå ett tillfredsställande och synligt resultat.

1.12 EESK ställer sig bakom förslaget att minst 20 % av de totala ESF-medlen i varje medlemsstat ska anslås till det tematiska målet att främja "social inkludering och bekämpa fattigdom" i syfte att involvera de medborgare som står längst bort från arbetsmarknaden.

1.13 Partnerskapsprincipen, som inbegriper arbetsmarknadens parter och andra organisationer i det civila samhället (bl.a. miljöorganisationer, icke-statliga organisationer och organ som vill gynna lika möjligheter och icke-diskriminering), utgör den viktigaste garantin för att åtgärderna inom ramen för strukturfonderna och särskilt Europeiska socialfonden ska fungera väl.

1.14 Den europeiska uppförandekoden för verkställandet av partnerskapsprincipen bör tydliggöra och definiera den roll som parterna på de olika nivåerna spelar. Vidare bör det preciseras att alla parter som avses i artikel 5 i förslaget till förordning om

gemensamma bestämmelser för fonderna ⁽²⁾ ska garanteras deltagande i fondernas genomförandeetapper, inklusive genomförandet av de operativa programmen, och att de ska åtnjuta lämplig finansiering för att kunna delta, även om den sociala dialogen är arbetsmarknadsparternas exklusiva behörighet.

1.15 EESK förkastar helt och hållet kommissionens förslag om tillämpning av finansiella sanktioner och incitament i anslutning till strukturfonder som sammanhänger med stabilitets- och tillväxtpakten.

1.16 Strukturfonderna kan inte ensamma övervinna krisen. Europa behöver en annan ekonomisk styrning som utgår från en ansvarsfull förvaltning och syftar till att främja tillväxt, konkurrenskraft, investeringar (även i humankapital) och principerna om rättvisa, sammanhållning, solidaritet och social inkludering. EU:s budget bör omdanas enligt dessa principer.

1.17 Den budget som anslås för Europeiska socialfonden bör åtminstone hållas på samma nivå som under föregående programperiod. Den bör också stödja allmänhetens deltagande, stärkandet av det civila samhället och medvetandet om Europas gemensamma värderingar.

2. Sammanhang: Förslaget till flerårig EU-budget samt sammanhållningspolitiken 2014–2020

2.1 Den nya politiska ramen för det kommande decenniet – Europa 2020-strategin – bekräftades av Europeiska rådet den 17 juni 2010.

2.2 Kommissionen presenterade den 29 juni 2011 förslaget "En budget för Europa 2020" som fastställer EU:s budgetplan under perioden 2014–2020.

2.3 Den 6 oktober 2011 presenterade kommissionen sina lagstiftningsförslag avseende strukturfonderna, inklusive Europeiska socialfonden.

2.4 Dessa förslag har varit föremål för omfattande samråd i det civila samhället och bland deltagande parter. Samrådet avslutades vid årsskiftet. I januari 2012 publicerade kommissionen ett sista förslagspaket om den gemensamma strategiska ramen, som ska läggas fram för Europaparlamentet, rådet, Regionkommittén och Europeiska ekonomiska och sociala kommittén.

2.5 När det specifikt gäller ESF:s framtid antog EESK den 15 mars 2011 ett yttrande om "Europeiska socialfonden efter 2013" ⁽³⁾. Det gäller att undersöka om de viktigaste aspekterna har beaktats i det förslag till framtida ESF-förordning som är föremål för föreliggande yttrande.

⁽²⁾ COM(2011) 615 final.

⁽³⁾ EUT C 132, 3.5.2011, s. 8–14.

2.6 Den ekonomiska bakgrunden: För att på lämpligt sätt kunna analysera de finansiella framtidsutsikterna kan man inte förbise det övergripande globaliseringssammanhanget, den demografiska utvecklingen och invandringen samt, framför allt, den djupa ekonomiska kris som på ett avgörande sätt har ändrat de principer som ligger till grund för Europa 2020-strategin. Därför är det ytterst viktigt att ökade investeringar i infrastruktur, regional konkurrenskraft samt företagsutveckling (i synnerhet avseende små och medelstora företag och företag inom den sociala ekonomin) bör åtföljas av åtgärder som syftar till att skapa hållbara arbetstillfällen inom politikområdena för arbetsmarknad, utbildning och fortbildning, social inkludering samt möjligheter till anpassning hos arbetstagare, företag och företagsledare.

2.7 Målen och verktygen i Europa 2020-strategin är utpräglat positiva men måste få en tydligare inriktning och anpassas till det nya läget. Detta bör ske inom ramen för en kontrollerad arbetsmarknad som är öppen för alla och som erbjuder samtliga EU-medborgare möjligheter till stabila arbetstillfällen av hög kvalitet som svarar mot den kompetens de inhämtat. Detta gäller i synnerhet personer som står längst bort från arbetsmarknaden (unga, kvinnor, invandrare, långtidsarbetslösa, äldre, personer med funktionsnedsättning, etniska minoriteter och andra).

2.8 En mängd förbättringar bör göras av genomförandet och de praktiska rutinerna för att få tillgång till finansiering via ESF. Förbättringarna syftar framför allt till minskad byråkrati före och under genomförandet av det operativa programmet genom att förenkla förfarandena för att få tillgång till finansiering, påskynda betalningssystemet för att minimera de finansiella kostnaderna för dem som genomför programmet och förenkla förfarandena för fakturering och avstämning av räkenskaperna samt tillämpa principen om schablonbelopp i större utsträckning, men ändå inom rimliga gränser, m.m.

2.9 EESK anser att den gemensamma strategiska ramen återspeglar investeringsprioriteringarna i målen för Europa 2020-strategin, och att den framhåller specifika möjligheter med en arbetsmarknad som är mer öppen och tillgänglig, i synnerhet för dem som står längst bort från arbetsmarknaden (bl.a. unga, kvinnor, invandrare, långtidsarbetslösa, äldre, personer med funktionsnedsättning, etniska minoriteter och andra). Globalt stöd bör i högre grad användas för att underlätta små icke-statliga organisationers tillgång till fonderna.

2.10 ESF bör vara ett förstahandsinstrument i strävan att uppnå målen i Europa 2020-strategin, i synnerhet avseende sysselsättning, utbildning, social inkludering och fattigdomsbekämpning. Fonden bör stödja medlemsstaternas politik inom ramen för de integrerade riktlinjerna och de nationella reformprogrammen. EESK anser att de nationella reformprogrammen bland annat bör omfatta mål för social inkludering bland de mest utsatta grupperna, t.ex. unga, kvinnor, migranter, långtidsarbetslösa, äldre, funktionshindrade (i syfte är att inrikta programmen mot ett uppfyllande av skyldigheterna i FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning) och etniska minoriteter, i kombination med mål för hur man ska uppnå det huvudmål som fastställts i Europa 2020-strategin om att minska antalet människor som lever i fattigdom med 20 miljoner senast 2020.

2.11 Europeiska socialfonden bör också stödja allmänhetens deltagande, det civila samhället och kunskapen om Europas gemensamma värderingar.

3. Allmänna synpunkter på förslaget till framtida ESF-förordning

3.1 EU:s budget bör förstärkas, i synnerhet när det gäller budgetposter som stöder ekonomisk tillväxt, social sammanhållning, innovation (inklusive social innovation) samt hållbar utveckling på nationellt och regionalt plan.

3.2 Mot bakgrund av kommissionens förslag anser EESK att EU-budgetens totala belopp under alla omständigheter kommer att minska trots det möjliga införandet av en skatt på finansiella transaktioner och Europeiska socialfondens ökade anslag.

3.3 I likhet med situationen under pågående programperiod kan regionerna få del av anpassat stöd utgående från deras ekonomiska utvecklingsnivå. Denna nivå får dock inte mätas endast utifrån BNP per invånare. Även andra kriterier måste beaktas, t.ex. graden av arbetslöshet, anställning, sysselsättning, kompetens, fattigdom, välbstånd, social inkludering samt tidiga avhopp från skolan.

3.4 När det gäller införandet av en ny kategori av "övergångsregioner" med en BNP per invånare mellan 75 % och 90 %, kan EESK godkänna åtgärden under förutsättning att den inte undergräver de resurser som tilldelas kategorin "de allra svagaste regionerna". Med tanke på dessa regioners utsatthet bör insatser för ökad sysselsättning för grupper som har svårast att komma in på arbetsmarknaden (långtidsarbetslösa, unga, kvinnor, invandrare, äldre, personer med funktionsnedsättning och etniska minoriteter) kunna finansieras oberoende av i vilken kategori regionen faller under.

3.5 Strukturfonderna är nyckelinstrument i strävan att minska skillnader i regionernas utvecklingsnivå, ta igen de mest eftersatta regionernas eftersläpningar och minska klyftan mellan olika socialgrupper. Detta kan ske inom ramen för en strategi som har till syfte att uppnå de prioriteringar som i medlemsstaterna, regionerna och kommunerna faller under "smart och hållbar tillväxt för alla".

3.6 Under den rådande ekonomiska krisen bör den europeiska sysselsättningsstrategin följaktligen återigen stå i centrum för EU:s prioriteringar, och mer medel bör frigöras för att skapa fler och bättre arbeten.

3.7 EESK anser att Europeiska socialfonden är rätt verktyg för att stödja genomförandet av EU:s socialpolitik, i synnerhet på delområden som sysselsättning, utbildning, social inkludering och fattigdomsbekämpning och att fondens prioriterade roll bör bevaras inom ramen för Europa 2020-strategin.

3.8 ESF får inte begränsas till genomförandet av riktlinjer för sysselsättningspolitiken, vilket är fallet i dag. Även ESF:s roll i genomförandet av den sociala agendan (*) bör förstärkas.

3.9 ESF bör stödja den politik som medlemsstaterna för inom ramen för de nationella ramprogrammen och samtidigt bidra till att viktiga prioriteringar i Europa 2020-strategin uppnås, t.ex. större investeringar i forskning och innovation, bättre konkurrenskraft bland små och medelstora företag, övergången till en ekonomi med låga koldioxidutsläpp samt hållbar resursanvändning.

3.10 I det nuvarande exceptionella läget bör ESF undantagsvis inriktas även på kampen mot den ekonomiska krisen, på att skydda de mest utsatta arbetstagarna och medborgarna mot krisens följdverkningar samt på förebyggande åtgärder efter det att krisen har övervunnits, bl.a. för att stärka människors säkerhet och försvarskapacitet. Fonden bör konkret ge sitt stöd – som förhoppningsvis är tillfälligt – till långtidsarbetslösa, personer som står längst bort från arbetsmarknaden, unga, kvinnor, invandrare, äldre, personer med funktionsnedsättning, etniska minoriteter och andra.

3.11 För att uppnå detta resultat bedömer EESK att Europeiska fonden för justering för globaliseringseffekter bör komplettera Europeiska socialfonden och eventuellt senare integreras i ESF för att rikta större uppmärksamhet mot arbetslöshetsproblematiken och underlätta användningen av fonden. Det är även ytterst viktigt att se till att de två fondernas principer stämmer bättre överens med varandra, i synnerhet när det gäller partnerskap och särskilt arbetsmarknadens parter deltagande.

3.12 EESK föreslår att fonden för justering för globaliseringseffekter skulle kunna utnyttja sakkunskapen i Europeiska socialfonden i sociala frågor, i syfte att uppnå komplementaritet och samstämmighet. Med tanke på att ESF innehar den sakkunskap som krävs för att behandla framställningar relativt snabbt skulle budgetmyndighetens godkännande kunna vara en formalitet under förutsättning att ESF:s omdöme har varit positivt.

3.13 EESK vill inte att jordbruket ska falla inom kompetensområdet för Europeiska fonden för justering för globaliseringseffekter och därmed vika större delen av medlen – eller rentav fondens förvaltning – till jordbrukssektorn. GJP och "den nya reserven i kristider" inom jordbruket bör ha som mål att stödja jordbruksnäringen mer effektivt. EESK skulle också vilja få en försäkran om att ESF:s medel till tekniskt stöd även fortsättningsvis kommer att stå till förfogande och vara tillgängligt för det civila samhället (vi noterar att tekniskt stöd inte uttryckligen nämns i ESF-förordningen).

3.14 EESK anser att partnerskapsprincipen bör spela en nyckelroll genom att se till att åtgärder i anslutning till EU:s strukturfonder vidtas på ett korrekt sätt. I bestämmelserna om strukturfonderna bör man tydligt ange partnerskapsprincipen i stället

för att bara hänvisa till "gällande nationella bestämmelser och praxis". Samtidigt bör man klart definiera varje partnerskapsfunktion på regional och lokal nivå. EESK rekommenderar ett särskilt erkännande av det civila samhället (som framhålls i Europa 2020-strategin) när det gäller att driva projekt för social integrering och mot fattigdom.

4. Särskilda synpunkter och förslag avseende olika kapitel

4.1 Allmänna bestämmelser

4.1.1 EESK stöder det tematiska angreppssättet, som inriktas på fyra tematiska mål i form av insatskategorier eller investeringsprioriteringar.

— Främja sysselsättning och stödja arbetstagarnas rörlighet.

— Investera i utbildning, kompetens och livslångt lärande.

— Främja social inkludering och bekämpa fattigdom.

— Stärka institutionernas kapacitet och effektivisera den offentliga förvaltningen.

4.1.2 Minst 40 % av de totala ESF-medlen i varje medlemsstat ska anslås för det tematiska målet att främja sysselsättning och stödja arbetskraftsrörlighet. EESK stöder förslaget att minst 20 % av ESF:s totala resurser ska öronmärkas för det tematiska målet om att främja social inkludering och bekämpa fattigdom i syfte att uppnå social inkludering genom sysselsättning och utbildning, i synnerhet för de mest utsatta grupperna såsom unga, kvinnor, invandrare, äldre, personer med funktionsnedsättning, etniska minoriteter och andra. Målet är framför allt att minska antalet fattiga med inte mindre än 20 miljoner personer fram till år 2020.

4.1.3 Inom ramen för Europa 2020-strategin bör ökad sysselsättning, social inkludering och utbildning vara och förbli prioriterade frågor för ESF.

4.1.4 ESF bör stödja de territoriella pakterna för sysselsättning samt lokala sysselsättningsinitiativ, social inkludering och utbildning och stimulering av marknaden genom etableringen av nya företag, i synnerhet små och medelstora företag och företag inom den sociala ekonomin. Dessutom bör digital inkludering, kultur och kreativitet gynnas i egenskap av faktorer som kan öka medborgarnas möjligheter till anställning. Man bör också stärka det civila samhällets deltagande i beslutsfattandet, stödet till det civila samhället och kunskapsspridningen om Europas gemensamma värderingar

4.1.5 EESK ser positivt på att tonvikten lagts vid social innovation och vid möjligheter att stödja projekt på områden som social ekonomi, socialt entreprenörskap och socialt entreprenörskap.

(*) "En förnyad social agenda: Möjligheter, tillgång och solidaritet i framtidens Europa", COM(2008) 412 final.

4.1.6 EESK ser positivt på EFS:s stöd till medlemsstaternas samarbete över gränserna i syfte att främja ömsesidigt lärande och därigenom öka de ESF-stödda insatsernas verkan.

4.2 Särskilda bestämmelser om programplanering och genomförande – partnerskapsprincipen

4.2.1 EESK anser att partnerskapsprincipen bör spela en nyckelroll genom att säkerställa att åtgärder i anslutning till EU:s strukturfonder vidtas på ett korrekt sätt.

4.2.2 I bestämmelserna om strukturfonderna bör man tydligt ange partnerskapsprincipen i stället för att bara hänvisa till "gällande nationella bestämmelser och praxis". Samtidigt bör man klart definiera varje partnerskaps funktion på regional och lokal nivå och för detta bör den finansiering som krävs avsättas.

4.2.3 Den europeiska uppförandekoden för verkställandet av partnerskapsprincipen bör innebära att man tydliggör och definierar varje partners roll på respektive nivå, att man preciserar att den sociala dialogen visserligen uteslutande hör till arbetsmarknadsparternas befogenhetsområde men att alla parter som avses i artikel 5 i förslaget till förordning om gemensamma bestämmelser för fonderna ⁽⁵⁾ ska garanteras deltagande i fondernas olika genomförandetapper, inklusive utformningen och genomförandet av de operativa programmen, och att de ska tilldelas tillräcklig finansiering för att kunna delta.

4.2.4 Parterna bör få tillgång till fonder för tekniskt stöd från början så att de kan involveras strategiskt i utformningen, genomförandet och övervakningen av strukturfondsprogrammen. Tekniskt stöd behövs även för att garantera representation i uppföljningskommittéerna, som formulerar och genomför operativa program på alla nivåer och för att garantera att tekniskt stöd finns tillgängligt för potentiella projektansvariga.

4.2.5 De gällande formerna för rådfrågning av arbetsmarknadens parter och medlemsstaterna inom ESF-kommittén kunde utgöra en god referensbas och tillämpas inom samtliga fonder. EESK rekommenderar en enda plattform för deltagandemekanismer för samtliga parter som avses i artikel 5 i förordningen om allmänna bestämmelser för fonderna.

4.2.6 Stödet till arbetsmarknadens parter och andra som deltar (i synnerhet icke-statliga organisationer) i ESF-stödd verksamhet får inte begränsas till de fattigaste regionerna och/eller sammankopplas med sammanhållningsfonden, utan tvärtom utvidgas till att omfatta samtliga medlemsstater och regioner i EU.

4.2.7 EESK anser att 2 % av ESF:s totala resurser bör öronmärkas för att stödja arbetsmarknadsparternas deltagande i ESF-åtgärder och ytterligare 2 % för andra deltagande parter som avses i artikel 5 i de allmänna bestämmelserna om ESF.

4.3 Särskilda bestämmelser om förfaranden, prestationer och villkor

4.3.1 EESK instämmer i bedömningen att användningen av medlen bör samordnas bättre och att utvärderingar, prestationer och resultat avseende medlens användning måste förbättras.

4.3.2 EESK stöder även alla åtgärder som syftar till att begränsa och omdirigera strukturfondernas prioriteringar, att minska administrativa hinder och tung byråkrati och att påskynda användningen av medel och utbetalningar.

4.3.3 Prestationsindikatorer måste alltså utformas, men det är även viktigt att ha tillgång till kvantitativa och kvalitativa kriterier. Detta inkluderar en utvärdering av resultaten i form av effekterna av vidtagna åtgärder och av kvalitetsnivån på nya arbetstillfällen samt en kartläggning av positiva insatser för att säkerställa social integration.

4.3.4 EESK ställer sig dock mycket tveksam till metoden att alltid sammankoppla stödet ur fonderna till resultat. Vid en granskning av sysselsättningspolitiken och, mer allmänt, socialpolitiken är resultaten svårare att mäta och mindre synliga än när det gäller t.ex. transportpolitiken. Detta är särskilt fallet om de endast reduceras till renodlade ekonomiska resultat, som arbetstillfällen. Man bör i stället uppmuntra lämpliga resultat för dem som det är svårast att hjälpa, t.ex. tillryggalagt avstånd, och mjuka resultat, inklusive frivilligarbete. Om utbetalningar ur fonderna är kopplade till resultat finns det dessutom en risk att de som står längst bort från arbetsmarknaden – och som alltså förmodas ge minst positiva resultat på kort sikt – bara får begränsad eller ingen tillgång till medlen ur fonderna. Det är ytterst viktigt – även för att kunna utvärdera resultaten av program som samfinansierats av ESF – att ESF-förordningen innehåller lämpliga gemensamma indikatorer för deltagarnas insatser och resultat som återspeglar prestationernas svårigheter och komplexitet.

4.3.5 ESF-förordningen bör i de gemensamma genomförandeindikatorerna för enheterna inkludera antalet projekt som utformats i partnerskap, och i de gemensamma resultatindikatorerna på längre sikt i fråga om deltagarna inkludera deltagare som minskat det sociala beroendet.

4.3.6 De villkor som styr rätten att använda medel ur EU:s fonder bör förvisso inriktas på utvalda och effektiva målsättningar, men inte bestraffa svagare medlemsstater. De bör även utformas så att de stöder ekonomisk tillväxt och fler arbetstillfällen samt social sammanhållning.

4.3.7 EESK förkastar helt och hållet kommissionens förslag om tillämpning av finansiella sanktioner och incitament i anslutning till strukturfonder som sammanhänger med stabilitets- och tillväxtpakten. Sådana sanktioner drabbar medlemsstater, regioner och kommuner som redan nu är svaga.

⁽⁵⁾ COM(2011) 615 final.

4.3.8 Dessutom skulle den europeiska solidariteten, som ännu inte är tillräckligt utvecklad, äventyras på grund av att makroekonomiska åtaganden inte fullföljs. Detta skulle leda till ökad fattigdom bland de mest utsatta individerna och sociala grupperna i EU, vilket står i strid med de grundläggande principerna för den ekonomiska och sociala politiken samt för den regionala sammanhållningspolitiken, såsom de bekräftades i Lissabonfördraget.

Bryssel den 22 februari 2012

*Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs
ordförande*

Staffan NILSSON

Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om "Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om Europeiska unionens program för social förändring och social innovation"

KOM(2011) 609 slutlig – 2011/0270 (COD)

(2012/C 143/17)

Huvudföredragande: **Laure BATUT**

Europaparlamentet och rådet beslutade den 25 oktober 2011 respektive den 16 november 2011 att i enlighet med artikel 304 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt rådfråga Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om

"Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om Europeiska unionens program för social förändring och social innovation"

COM(2011) 609 final – 2011/0270 (COD).

Kommitténs presidium gav den 25 oktober 2011 facksektionen för sysselsättning, sociala frågor och medborgarna i uppdrag att utarbeta ett yttrande i ärendet (huvudföredragande: Laure Batut).

Med hänsyn till ärendets brådskande karaktär utsåg Europeiska ekonomiska och sociala kommittén Laure Batut till huvudföredragande vid sin 478:e plenarsession den 22–23 februari 2012 (sammanträdet den 23 februari), och antog följande yttrande med 168 röster för, 2 röster emot och 7 nedlagda röster:

1. Slutsatser och rekommendationer

1.1 Kommittén har redan diskuterat konceptet social innovation på grund av dess oklara form och den därmed förknippade osäkerheten ⁽¹⁾. Vi har emellertid redan erkänt värdet av innovation på arbetsplatsen ⁽²⁾. Många aktörer skapar för övrigt "social innovation" dagligen utan att veta om det, enbart genom att utföra ett bra arbete.

1.2 EESK vill uppmana kommissionen att definiera målen för social innovation och social förändring i sitt program för social förändring och social innovation ⁽³⁾. Dessa begrepp är på försöksstadiet. De bör inte ersätta vare sig de nationella sociala systemen eller arbetslagstiftningen. Att få människor i arbete kan visserligen främja konkurrenskraften, men kommittén anser att man inte bör använda sig av krisen för att genomföra systemförändringar som gör undantag till regel.

1.3 Det aktuella programmet borde innehålla klausuler som garanterar att åtgärderna för social innovation är komplement som inte konkurrerar vare sig med medlemsstaternas sociala rättigheter och sociala system eller med den rättssäkerhet som de erbjuder sina medlemmar.

1.4 Kommissionen bör i sitt förslag beakta målet om harmonisering vad gäller de nationella sociala rättigheterna samtidigt som förbättringarna bibehålls ⁽⁴⁾ för att komma till rätta med skillnaderna och på så sätt underlätta rörligheten.

1.5 Kommissionen bör förklara vilka resultat man förväntar sig av de synergieffekter som nämns i samband med de tre programmen Progress, Eures och mikrokrediter, vilken kopplingen är till de europeiska fonderna (framför allt ESF och europeiska fonden för socialt företagande ⁽⁵⁾) och på vilket sätt programmets förvaltningsregler är förenliga med varandra, eftersom det råder en viss oklarhet om detta.

1.6 Den roll som arbetsmarknadens parter har bör speglas i de tre komponenterna i programmet för social förändring och social innovation.

1.7 EESK anser att en flexibilitetsklausul bör införas i programmet för att det ska kunna justeras efter en halvtidsutvärdering. År 2017 skulle man kunna göra en preliminär utvärdering av vilka sociala framsteg som har uppnåtts och överlämna den till parlamentet samtidigt som den vidarebefordras för yttrande till de rådgivande kommittéerna och till de organisationer som företräder dem.

1.8 Om de tre komponenterna ska behållas inom samma program skulle det vara motiverat att ändra programmets titel till "stödprogram för sociala framsteg, rörlighet och inkludering".

1.9 När det gäller Progress anser EESK att följande bör göras:

- Kartlägga vilka typer av arbetstillfällen som har skapats genom Progress.
- Kartlägga vad som uppnåtts samt synliggöra och tillgängliggöra de positiva resultaten genom att lägga ut en sammanställning av dem på internet.

⁽¹⁾ EESK:s yttrande EUT C 100, s. 77, 30.4.2009.

⁽²⁾ EESK:s yttrande EUT C 132, s. 22, 3.5.2011.

⁽³⁾ Europeiska unionens program för social förändring och social innovation, COM(2011) 609 final.

⁽⁴⁾ Artikel 151 i EUF-fördraget.

⁽⁵⁾ Europeiska socialfonden och europeiska fonden för socialt företagande.

- Kartlägga vad de "nyskapande projekten" gäller, deras omfattning, aktörer, verksamhet och potentiella stödmottagare.
- Se till att projekt som har ett inslag av jämställdhet och/eller icke-diskriminering fortsätter att vara stödberättigande.
- Flytta fokus bort från administrativa, analytiska och statistiska uppgifter så att programmet ger mer konkreta effekter.
- Förenkla kontrolldokumenten och kontrollförfarandena.
- Fastställa vilken roll de sociala företagen ska ha med avseende på sociala tjänster i allmänhetens intresse.
- Förklara vilka synergieffekter som finns mellan programmet för social förändring och social innovation och de europeiska fonderna för socialt företagande och mellan detta program och ESF, samt fastställa vilka regler som ska användas beroende på vilka sociala syften de sociala företagen har.
- Överväga möjligheten att använda en fördelningsnyckel mellan medlemsstaterna.
- Införa en gradering av stödet och en noggrannare definition av stödmottagarna (storleken på de stödberättigande sociala företagen).
- Synliggöra projektet för att se till att stödberättigade medborgare skyddas från oreglerad, skrupelfri mikrokreditverksamhet, samt se till att mikrokrediter nämns på ingångssidan på de relevanta webbplatserna på alla EU-språken.
- Vara tydligare när det gäller EIF (Europeiska investeringsfonden) och EIB (Europeiska investeringsbanken) och deras hävstångseffekt.
- Fastställa regler för långgivarna så att de tar sitt fulla ansvar.

1.10 När det gäller Eures anser EESK att följande bör göras:

- Bibehålla den anda som ursprungligen fanns inom Eures, dess behörighet på regional nivå och deltagandet av arbetsmarknadens parter.
- Bekräfta principen att skapande av anständiga arbetstillfällen prioriteras framför mikrokrediter och mikrojobb.
- Bekräfta målet om att främja rörligheten och samtidigt bekämpa social dumpning.
- Meddela den förändring i den rättsliga grunden som det innebär att öppna upp marknaden för privata arbetsförmedlingar⁽⁶⁾ och klargöra vilka konsekvenser det får för ESF och för fördelningen av medel.
- Förklara hur Eures kommer att finansieras från två olika källor (programmet och ESF) och vilka konsekvenser som överlappningen kommer att få med avseende på budget och revision.
- Klargöra vilken typ av rörlighet som avses, kartlägga vilka typer av kontrakt som har undertecknats tack vare Eures och ta upp kommissionens nya centraliserande roll för diskussion.
- Bekräfta behovet av att kunna överföra alla sociala rättigheter samt av system för ekvivalensbedömning av yrkeskvalifikationer.
- Lägga till åtgärder som främjar e-integration.

1.11 När det gäller mikrokrediter och socialt företagande rekommenderar EESK följande:

- Ta hänsyn till subsidiaritetsprincipen.

2. Bakgrund

2.1 Strategin för den sociala agendan för ett Europa på 2000-talet ingår i Europa 2020-strategin. Det föreslagna programmet för social förändring och social innovation (nedan även kallat "programmet") bör ses mot denna bakgrund. Kommittén för socialt skydd har påpekat att en av fem personer i Europa hotas av fattigdom och social utestängning, och denna oroande trend förstärks nu av den ekonomiska krisens sociala effekter. EU och medlemsstaterna vidtar åtgärder för att hjälpa minst 20 miljoner människor att ta sig ur fattigdomen fram till 2020. De främsta redskapen för att nå sysselsättning och social integrering är bland annat ESF, Progress, EJFLU⁽⁷⁾, Eruf och mikrokrediter.

2.2 Programmets allmänna mål

2.2.1 Kommissionen föreslår att slå samman tre av de befintliga programmen (Progress, det europeiska instrumentet för mikrokrediter och Eures) för att rationalisera valen och kunna kontrollera utnyttjandet av medlen bättre under denna period av nationella budgetkriser.

2.3 Det nya programmets huvudlinjer

2.3.1 I **Progress**, programmet från 2006 för sysselsättning och social solidaritet, rekommenderas att man upprättar resultatavlor med avseende på den sociala situationen i Europa så att de olika länderna kan jämföras på detta område.

2.3.1.1 **För perioden 2014–2020** ska man med hjälp av Progress främja sysselsättning, sammanställa jämförbara uppgifter och använda sig av erfarenheter för att främja en resultatorienterad metod och på så sätt bidra till att uppnå målen för EU:s socialpolitik. Programmet har en budget på 575 miljoner euro, vilket innebär 82,1 miljoner euro per år, varav 17 % ska gå till nyskapande sociala projekt.

⁽⁶⁾ Kommissionens arbetsprogram för 2012 (COM(2011) 777 final).

⁽⁷⁾ Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling.

2.3.2 **Eures** är ett europeiskt nätverk mellan kommissionen och de offentliga arbetsförmedlingarna. Nätverket bygger på tidigare praxis inom fackföreningarna, och därefter bland arbetsmarknadens parter, och ska underlätta rörligheten för arbetstagare i gränsregioner. Sedan 2002 har det funnits tre mål för nätverket: att utveckla en europeisk portal för rörlighet, upprätta gränsöverskridande partnerskap mellan de offentliga arbetsförmedlingarna och arbetsmarknadens parter samt utarbeta handlingsplaner i medlemsstaterna för att matcha utbudet och efterfrågan på arbetsmarknaden (20 miljoner euro). Eures finns i hela unionen och 70 % av dess budget går till medlemsstaternas handlingsplaner.

2.3.2.1 **För perioden 2014–2020** har man inom ramen för programmet för social förändring och social innovation avsatt 143 miljoner euro (20,5 miljoner euro per år) för att täcka rörlighet i alla unionens regioner, särskilt för ungdomar, för att på EU-nivå täcka kostnaderna för att hantera statistik och information, utarbeta en årlig rapport om utbyte, förbättra portalen genom användning av fler språk, involvera aktörer från den privata arbetsmarknaden under den närmaste framtiden och trygga den nationella verksamhet som finansieras genom ESF-budgeten.

2.3.3 **Instrumentet för mikrokrediter för sysselsättning och social delaktighet** (2010) ska vara ett instrument för att utveckla tillgången till mikrokrediter för dem som befinner sig i en svår situation när det gäller arbete och/eller krediter. Egenföretagare och sociala mikroföretag kan få stöd genom detta instrument. Europeiska investeringsfonden förvaltar programmet och gör det möjligt för finansinstitut som beviljar krediter att använda EIF och EIB som garantier vid eventuella förluster och att trygga likviditeten. Programmet ger de 27 medlemsstaterna tillgång till 200 miljoner euro under 3 år (2010–2013).

2.3.3.1 Målet **för perioden 2014–2020** kommer fortfarande att vara att underlätta tillgången till mikrokrediter och socialt företagande genom garantier för lån på upp till 25 000 euro från en budget på 191,6 miljoner euro över 7 år (27 miljoner euro per år).

2.4 Förslagets delar

2.4.1 För det nya programmet för social förändring och social innovation föreslås en budget på 958 miljoner euro, bara 10 % mer än 2007 års budget. Programmet är i linje med Europa 2020-strategin och bygger på samma principer: partnerskap, samordning, på förhand fastställda villkor, en sund budgetkontext, starkt territoriellt samarbete och territoriell sammanhållning samt strävan efter förenkling.

2.4.2 Kommissionen övergripande mål är att på sikt få till stånd en strukturell förändring på det sociala området i EU genom att främja en "modernisering" av medlemsstaternas socialpolitik⁽⁸⁾. Kommissionen föreslår därför att

- utveckla synergieffekter mellan de tre programmen sinsemellan och med Europeiska socialfonden,
- införa harmoniserade förfaranden för information, kommunikation, spridning, förvaltning och utvärdering,

⁽⁸⁾ COM(2011) 609 final, punkt 1 i "Motivering" och artikel 4.1 c.

- rikta in sig mer på stora projekt som ger ett högt europeiskt mervärde och samtidigt söka efter de lägsta kostnaderna.

2.4.3 Programmet har följande fem mål:

- Stärka uppslutningen bakom unionens mål för att främja sysselsättning och sociala villkor och bekämpa utestängning.
- Främja goda styrelseformer, ömsesidigt lärande och social innovation.
- Modernisera EU-lagstiftningen och se till att den tillämpas.
- Främja geografisk rörlighet.
- Förbättra tillgången till mikrokrediter.

3. Allmänna kommentarer från EESK

3.1 Kommittén tycker att förslaget att rationalisera EU:s stödåtgärder till fördel för arbetssökande är intressant och beaktar det faktum att det inte är lätt att utarbeta ett program som ska pågå i sju år när det gamla programmet ska pågå i ytterligare två år.

3.2 Det är beklagligt att målet om "harmonisering samtidigt som förbättringarna bibehålls", vars syfte är att komma till rätta med skillnaderna i nationella sociala rättigheter mellan medlemsstaterna och på så vis underlätta rörligheten, inte tas upp som ett allmänt mål⁽⁹⁾.

3.3 EESK påminner om att EU:s befogenhet på området socialpolitik och social sammanhållning är en delad befogenhet⁽¹⁰⁾. Vilka åtgärder EU än vidtar måste detta beaktas och åtgärderna överensstämma med de allmänna bestämmelserna i artikel 9 i EUF-fördraget⁽¹¹⁾, samt artiklarna 8 och 10.

3.4 I detta avseende önskar kommittén att dessa båda stora frågor – jämlikhet och kampen mot diskriminering – som hittills alltid har associerats med socialpolitiken och sedan hamnat inom GD Rättsliga frågor ansvarområde även i fortsättningen ska omfattas av Progress, eftersom diskriminering ofta yttrar sig i olika lön och sociala skillnader. I förslaget till förordning om ESF återfinns de i skäl 10 och i artiklarna 7–8⁽¹²⁾, och lika möjligheter ingår även fortsättningsvis i det sociala kapitlet i fördraget.

3.5 Det är beklagligt att de förväntade synergieffekterna mellan de tre komponenterna Progress, Eures och programmet för mikrokrediter inte framhålls mer i programmet för social förändring och social innovation. Regionernas roll borde ha beaktats. De verkliga möjligheterna till synergieffekter med de andra europeiska programmen, till exempel inom utbildning, stöd till sysselsättning för unga och flaggskeppsinitiativet för unga "Ditt första Eures-jobb", diskuteras inte.

⁽⁹⁾ Artikel 151.1 i EUF-fördraget.

⁽¹⁰⁾ Artikel 4.2 b och c i EUF-fördraget.

⁽¹¹⁾ Se EESK:s yttrande EUT C 24, s. 29, 28.1.2012.

⁽¹²⁾ COM(2011) 607 final.

3.6 För att förklara det nya programmet bör man bedöma hur stora medel som verkligen har tilldelats, utnyttjandegraden och vilka praktiska hinder som projekten har mött (till exempel på området för mikrokrediter och sysselsättning). Kommissionen förklarar inte heller hur man ska bedöma det höga europeiska mervärde som ska ligga till grund för vilka nya åtgärder som ska ha rätt till stöd. Kommissionens mål vilar på osäker grund – desto mer osäker som det ännu inte har gjorts någon utvärdering av det föregående programmet, samtidigt som bedömningen av det nya programmets mervärde minst sagt är subjektiv.

3.7 Kommittén anser att den plats och den roll som arbetsmarknadens parter har borde speglas i de tre komponenterna i programmet för social förändring och social innovation, liksom i förslaget till förordning om ESF. I ESF-texten omtalas "deras väsentliga roll i fråga om sysselsättning, utbildning och social inkludering" ⁽¹³⁾.

3.8 Kommittén anser också att de icke-statliga organisationernas roll bör framhållas i programmet för social förändring och social innovation (särskilt den del som finansieras via Europeiska socialfonden). I förslaget till förordning om ESF anges i skäl 9 ⁽¹⁴⁾ att "ett effektivt genomförande av ESF-stödda insatser bygger på god förvaltning och ett partnerskap mellan alla relevanta regionala och socioekonomiska aktörer, särskilt arbetsmarknadens parter och icke-statliga organisationer".

3.9 Det civila samhällets organisationer uppmanas att delta i programmet ⁽¹⁵⁾ och EESK anser att man bör definiera vilken plats de ska fylla. De skulle kunna bidra till genomförandet av politiken.

3.10 Kommissionen bör beakta e-integration ⁽¹⁶⁾ vid utformningen av de föreslagna åtgärderna, eftersom ny informations- och kommunikationsteknik är en tvärgående hävstång för att uppnå integration och sysselsättning på många olika områden.

4. Metoden

4.1 EESK konstaterar att förslaget heter "Programmet för social förändring och social innovation" och innebär att man fortsätter med tre gamla EU-åtgärder, utan någon innovation. Kommissionen föreslår att orientera de tre komponenterna mot social förändring och social innovation genom sociala projekt, men utan att förtydliga, vare sig i skälen, i huvudtexten eller i förhandsbedömningen, vad målet med "social innovation" är.

4.2 Den akademiska forskning om "social innovation" som har bedrivits i olika länder har utgått från tanken att luften har gått ur produktions- och konsumtionsmodellen och kommit fram till att det är dags att förändra de sociala strukturerna genom att omfördela rollerna mellan de olika grupperna av

aktörer och intressenter. Eftersom vi inte har någon fast definition av begreppet innovation uppstår det osäkerhet när det gäller valet av styrelsesätt för företagen, oavsett om det är sociala företag eller inte, och även när det gäller arbetstagarrepresentation och formen för social dialog ⁽¹⁷⁾. Forskarna anser att social förändring också kommer att påverka de sociala trygghetssystemen. Det handlar om att se över Europas "sociala modell" utan förutfattade meningar och på ett nyskapande sätt. Progress ⁽¹⁸⁾ kommer för övrigt att främja "evidensbaserat beslutsfattande och innovation, i partnerskap med arbetsmarknadens parter, det civila samhällets organisationer och andra berörda parter".

4.3 Europeiska kommissionen lyfter i sitt förslag fram dessa "nyskapande sociala projekt" utan att definiera vilken typ av innovation eller förändring som önskas. Det är en sociologisk metod som skulle kunna förvirra vanliga medborgare som inte kan se vad slutmålet är. Man måste först undersöka varför och på vilket sätt marknaden, myndigheterna och EU-stödordningarna inte har kunnat tillgodose samhällsbehoven, varför det inte har skett en omfördelning av välståndet så att personer i svåra situationer kan garanteras oberoende, enligt principerna i stadgan om de grundläggande rättigheterna.

4.4 Kommittén anser att man måste veta vilken samhällelig förändring som man hoppas kunna åstadkomma med hjälp av innovationen. Detta är dock något som varken "*bottom up*"-metoden eller detta förslag till förordning ger möjlighet till.

4.5 De sociala trygghetssystem som medborgarna känner till på grund av deras varaktighet har en stark legitimitet. EESK anser att avsikten att "testa innovativa lösningar för att tillgodose sociala behov och använda dem i större skala" ⁽¹⁹⁾ kan leda till att solidariteten minskar, till klientelism och till att den sociala verksamheten och dess representativa strukturer faller sönder.

4.6 EESK anser att programmet i fråga borde garantera att den sociala innovationen blir ett komplement som inte konkurrerar med de sociala rättigheterna ⁽²⁰⁾ och de sociala trygghetssystemen i medlemsstaterna. Kommittén betonar att social innovation inte bör innebära att system som är grundade på lagstiftning avskaffas eller på lång sikt undergräva den säkerhet som de ger även de mest sårbara.

⁽¹³⁾ COM(2011) 607 final, punkt 5 i "Motivering".

⁽¹⁴⁾ COM(2011) 607 final, skäl 9.

⁽¹⁵⁾ COM(2011) 609 final, skäl 9.

⁽¹⁶⁾ EESK:s yttrande EUT C 318, s. 9, 29.10.2011.

⁽¹⁷⁾ "Social Innovation Review", Stanford Graduate School of Business, hösten 2008, J.A. Phills, K. Deiglmeier, D.T. Miller; "Social Innovation", J. Howaldt & M. Schwarz, IMO-Dortmund, maj 2010; "Transformations et Innovation sociale en Europe: quelles sorties de crise ?" (om social förändring och social innovation i Europa och vägen ut ur krisen), N. Richez-Battesti & D. Vallade, P.U från Louvain-Cahiers, CIRTES 5, september 2010, s. 45, S. Bacq & F. Janssen, ibid, s. 207.

⁽¹⁸⁾ Punkt 3.1 a) i förslaget till förordning och EESK:s yttrande, EUT C 255, s. 67, 14.10.2005.

⁽¹⁹⁾ Artikel 9.1 och artikel 3 som är mycket omfattande – COM(2011) 609 final.

⁽²⁰⁾ Artikel 151.1 i EUF-fördraget.

4.7 För de utsatta grupperna handlar en verklig social förändring mer om arbete, boende och transporter än om en förändring av de sociala systemen. Vad medlemsstaternas medborgare behöver är framför allt arbeten med anständiga villkor. Programmet borde omfatta boendefrågan, eftersom den berör alla som är aktörer på området sysselsättning och integration⁽²¹⁾.

4.8 När det gäller social trygghet i strikt bemärkelse⁽²²⁾ garanterar artikel 153.4 i EUF-fördraget medlemsstaterna rätten att fastställa de grundläggande principerna för sina system för social trygghet och möjligheten att bibehålla eller införa mera långtgående skyddsåtgärder, som förstås måste vara förenliga med fördragen.

5. Särskilda kommentarer

5.1 Kommittén anser att man i förslaget till förordning bör hänvisa till subsidiaritetsprincipen och föra in en definition på det "höga mervärde" som man förväntar sig.

5.2 OM PROGRESS

5.2.1 Projektets verksamhet, aktörer och potentiella stödmottagare är inte tillräckligt väl definierade⁽²³⁾. Det framgår inte av texten om analysparametrarna beaktar arbetsmarknadsparternas⁽²⁴⁾ och de icke-statliga organisationernas ståndpunkter, särskilt när det gäller utformningen av en uppsättning indikatorer⁽²⁵⁾.

5.2.2 Det är "mycket svårt att verkligen mäta" målen i Progress, som använder sig av "subjektiva variabler" trots att projektets finansieringsöversikt grundar sig på resultatbaserad förvaltning⁽²⁶⁾. Följderna för sysselsättningsmålet mäts inte och instrumentet tycks inte vara särskilt operationellt. Man bör använda de uppgifter som redan insamlats för att dra lärdomar av resultaten och upprätta en onlinedatabas med positiva erfarenheter. EESK rekommenderar att man tar reda på vilka arbetstillfällen som har skapats tack vare stödet innan man fortsätter. Kommissionen kan därigenom undvika att formulera rekommendationer om strukturreformer på grundval av en utvärdering som är föga tillförlitlig.

5.2.3 Det finns ett glapp mellan mål och medel: Den finansiering man planerar, som innebär att de tre komponenterna för perioden 2014–2020 får en ökning av anslagen med 10 % i förhållande till 2007, öppnar inga nya möjligheter.

5.2.4 I förslaget ges förvaltningen alltför stor plats⁽²⁷⁾: Skat-tebetalarnas medel bör hellre gå direkt till medborgarna. Det är viktigt att få veta hur stor del som anslås exempelvis till kampen mot fattigdomen.

5.2.5 Utvärderingen av de projekt som fått stöd kan liksom tidigare orsaka kostnader genom att man anlitar externa kontrollorgan. EESK anser att man bör förenkla och standardisera de dokument och förfaranden som används.

5.2.6 När det gäller sociala företag⁽²⁸⁾ skulle EESK vilja

- påminna om subsidiaritetsprincipen och medlemsstaternas ansvar,
- definiera deras roll när det gäller sociala tjänster i allmänhetens intresse,
- undersöka samverkans effekter mellan programmet för social förändring och social innovation och förslaget till förordning av den 7 december 2011 om europeiska fonder för socialt företagande, som syftar till att främja utvecklingen av sociala företag (en märkning av sociala företag),
- klargöra förvaltningsreglerna i förhållande till graden av socialt syfte, reglerna för investerare, bankernas roll och, när så är nödvändigt, eventuella solvensbestämmelser,
- säkerställa egenföretagarnas möjligheter att få stöd.

5.3 OM EURES

5.3.1 Eures kommer att finansieras av programmet för social förändring och social innovation till 15 % och till största delen av ESF. Budgetöverlappningen mellan programmen gör det inte tydligare för allmänheten: strukturfonderna är regionaliserade enligt Nuts 2-indelningen, medan programmet för social förändring och social innovation inte är det.

5.3.2 Den nationella och gränsöverskridande verksamheten kommer att finansieras av Europeiska socialfonden, medan den europeiska verksamheten⁽²⁹⁾ kommer att finansieras via programmet för social förändring och social innovation. När det gäller ESF:s andel kommer bestämmelserna om arbetsmarknadsparternas och de icke-statliga organisationernas deltagande att tillämpas, men så är inte fallet för programmets andel.

5.3.3 EESK undrar om det är lämpligt att i ett och samma program för social förändring och social innovation samla så olika beståndsdelar, särskilt eftersom budgetkontrollen kommer att vara svårare än i det föregående systemet. Uppdelningen av finansieringen mellan ESF, kommissionen och medlemsstaterna borde vara tydligare. Detta gör det nödvändigt att tillämpa olika regler för kommittéförfarandet och kontrollen av kommissionens genomförandeakter⁽³⁰⁾.

⁽²¹⁾ Artiklarna 1, 7, 15, 24, 34.3 och 52.3 i stadgan om de grundläggande rättigheterna, artikel 8 i Europakonventionen och artiklarna 30 och 31 i europeiska sociala stadgan (reviderad).

⁽²²⁾ COM(2011) 609 final, artikel 4.1 a) och b).

⁽²³⁾ Se t.ex. förhandsutvärderingen, s. 42.

⁽²⁴⁾ COM(2011) 609 final, artikel 15 a) och c).

⁽²⁵⁾ COM(2011) 607 final, artikel 6.

⁽²⁶⁾ "Finansieringsöversikt för rättsakt", punkt 1.4.3 (bilaga till COM(2011) 609 final, s. 32).

⁽²⁷⁾ COM(2011) 609 final, art. 5.3.

⁽²⁸⁾ EESK:s yttrande EUT C 24, s. 1, 28.1.2012.

⁽²⁹⁾ Portal och projekt för ungdomar: "Ditt första Eures-jobb".

⁽³⁰⁾ Förordning (EU) nr 182/2011.

5.3.4 EESK undrar om kommissionen verkligen bör inrätta ett centraliserat system och bromsa den regionala dynamiken i Eures, när det faktum att denna gamla "sociala innovation", som har fungerat sedan länge, visar att aktörerna på fältet är de som är bäst lämpade. År 2007 ville parlamentet till och med öka budgeten ⁽³¹⁾. Rörlighet är inte ett självändamål utan en hjälp till att om nödvändigt söka arbete i en annan medlemsstat.

5.3.5 EESK anser att man i texten bör framhäva följande:

- Principen att skapande av anständiga arbetstillfällen prioriteras framför mikrokrediter och mikrojobb.
- Målet om att främja rörligheten och samtidigt bekämpa social dumpning.
- De olika typer av anställningsavtal som erhållits via Eures.
- Definition av vilken rörlighet som åsyftas.
- Den planerade förändringen när det gäller den rättsliga grunden för Eures ⁽³²⁾.
- EU-medborgare som flyttar måste kunna överföra alla rättigheter och det behövs nya förslag om ekvivalering av yrkeskvalifikationer ⁽³³⁾.

5.3.6 EESK anser att det är viktigt att upprätthålla en tydlig roll för arbetsmarknadsparterna i Eures.

5.4 Om mikrofinansiering och socialt företagande

5.4.1 EESK anser att allmänheten bör få bred information om detta program så att man undviker erbjudanden om mikrokrediter till ockerräntor från den informella ekonomin via internet (behov av e-integration). Vi får inte glömma att de personer som anges i artikel 22 i förslaget är sårbara människor som bör erbjudas andra former av stöd än mikrokrediter och konkurrensinriktad verksamhet. Dessa kan visa sig riskabla och skapa falska förhoppningar utan att någonsin ersättas av ett avlönat arbete.

5.4.2 EESK anser att man bör studera möjligheterna att använda en nyckel för fördelningen mellan medlemsstaterna.

5.4.3 Kommittén anser att man måste visa på den hävstångseffekt som EIF och EIB förväntas ge upphov till och tydligt fastställa vilka som drar nytta av detta. Beroende på om det är en person som just har förlorat sitt arbete (artikel 22.1 a), ett socialt företag (artikel 22.3) med anställda och en budget eller en egenföretagare och dennes mikroföretag får 25 000 euro helt skilda följder, och de organ som beviljar lån kommer att värdera säkerheter på skilda sätt. Man bör alltså förtydliga följande:

- Vad som är "socialt" i denna komponent.
- Mottagarna, i synnerhet storleken på de sociala företag som är stödberättigade.
- Vad ett "socialt mikroföretag" är.
- Hur stödet ska ges och exakt hur mycket det ska täcka (100 %?).
- Kriterier för ett eventuellt införande av någon form av progressivt stöd.
- Åtgärder för att förenkla efterhandsutvärderingen i syfte att underlätta bedömning och minska kontrollkostnaderna.

5.4.4 Kreditgivarna:

- De bör underställas tydliga regler så de kan fylla sin funktion utan att utsätta låntagarna för eventuella separata och dolda villkor.
- Utvärderingsåtgärder bör planeras så att bedömningen kan ske snabbt.

5.4.5 EESK hoppas att mervärdet av dessa åtgärder blir högre än de uppskattade 1,2 nya arbetstillfällen per tilldelad mikrokredit som föregående program uppvisade ⁽³⁴⁾.

Bryssel den 23 februari 2012

Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs
ordförande
Staffan NILSSON

⁽³¹⁾ EP, resolution av den 15 september 2007.

⁽³²⁾ Meddelande COM(2011) 777 final.

⁽³³⁾ Förslag till direktiv av den 19.12.2011 (COM(2011) 883 final).

⁽³⁴⁾ "Finansieringsöversikt för rättsakt", punkt 2.1.2, Resultatindikatorer (bilaga till COM(2011) 609 final, s. 37).

Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om "Förslag till rådets beslut om riktlinjer för medlemsstaternas sysselsättningspolitik"

KOM(2011) 813 slutlig – 2011/0390 (CNS)

(2012/C 143/18)

Föredragande: **Wolfgang GREIF**

Den 12 december 2011 beslutade Europeiska rådet att i enlighet med artiklarna 100.2 och 304 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt rådfråga Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om

"Förslag till rådets beslut om riktlinjer för medlemsstaternas sysselsättningspolitik"

COM(2011) 813 final – 2011/0390 (CNS).

Facksektionen för sysselsättning, sociala frågor och medborgarna, som svarat för kommitténs beredning av ärendet, antog sitt yttrande den 25 januari 2012.

Vid sin 478:e plenarsession den 22–23 februari 2012 (sammanträdet den 22 februari 2012) antog Europeiska ekonomiska och sociala kommittén följande yttrande med 111 röster för, 1 emot och 3 nedlagda röster.

1. Synpunkter och rekommendationer

1.1 Utsikterna på arbetsmarknaden försämras alltmer under finanskrisens fjärde år. Europeiska ekonomiska och sociala kommittén hyser en djup oro för att de sysselsättningsmål som ställs upp inom prioriteringen *tillväxt för alla* i Europa 2020-strategin förmodligen inte kommer att uppnås, mot bakgrund av de politiska premisser som nu tvingar fram en krishantering i EU baserad på åtstramning. Att alla samtidigt inför sparprogram i EU medför en risk för att dessa samverkar och förstärker en avmattning, och att tillväxtutsikterna försämras ytterligare, vilket kommer att påverka såväl den inhemska efterfrågan (konjunkturons sista stöd), som stabiliseringen och skapandet av nya arbetstillfällen negativt.

1.2 Europa navigerar under de kommande åren i ett ytterst ansträngt sysselsättningsläge. Vissa grupper drabbas mer än genomsnittet: ungdomar, lågkvalificerade, långtidsarbetslösa, personer med invandrarbakgrund, romer och ensamstående föräldrar. För att motverka detta krävs snabba och målinriktade europeiska och nationella investeringar med stor inverkan på sysselsättningen. Dessa insatser bör genomföras samordnat för att öka de sysselsättningspolitiska effekterna.

1.3 Mot bakgrund av att ungdomsarbetslösheten och den ihållande höga långtidsarbetslösheten blir allt värre vill EESK lägga fram följande politiska rekommendationer till åtgärder som ska genomföras inom ramen för sysselsättningsriktlinjerna, med inriktning på minskad arbetslöshet:

på särskilda målgrupper som långtidsarbetslösa, kvinnor, äldre och i synnerhet ungdomar (bekämpning av arbetslöshet, förbättring av sysselsättningssituationen). Att förlägga fastställandet av konkreta mål i fråga om sysselsättningspolitik på medlemsstatsnivå har hittills inte visat sig fungera särskilt bra.

- I det sammanhanget bör man särskilt överväga en indikator som syftar till att i avsevärd grad minska antalet ungdomar som varken arbetar eller studerar (*Not in Education, Employment or Training, NEET*).
- EESK välkomnar kommissionens förslag till "ungdomsgaranti", som innebär att medlemsstaterna ska säkerställa att ungdomar efter en arbetslöshetsperiod på högst fyra månader ska erbjudas anställning, fortsatt utbildning eller aktiveringsåtgärder och åtgärder för integration på arbetsmarknaden. Konkreta åtgärder i detta avseende bör fastställas inom ramen för de nationella reformplanerna.
- Länder med särskilt svår arbetsmarknadssituation för ungdomar och som dessutom har restriktiva budgetkrav bör lättare få tillgång till EU-medel för åtgärder liknande ungdomsgarantin (förenklingar vad gäller användningen av medel, temporärt avskaffande av krav på medfinansiering från ländernas sida).
- Trots ett ansträngt budgetläge i medlemsstaterna bör nationella och europeiska medel för utbildning och sysselsättning för ungdomar och långtidsarbetslösa bibehållas på samma

- Som komplement till EU:s allmänna mål om ökad sysselsättningsgrad bör också mätbara EU-mål införas med inriktning

nivå eller vid behov ökas. Därför bör man i den nya budgeten från 2014 se till att ESF och andra EU-fonder får tillräckliga medel för initiativ med särskild inriktning på ungdomar.

- I alla EU-länder bör man ganska och vid behov förbättra stödmöjligheterna för arbetslösa ungdomar och långtidsarbetslösa som söker arbete eller utbildning. Kommittén rekommenderar att man inför mål på det området i de nationella reformprogrammen.
- EESK avråder från överdriven användning av tillfälliga och kortsiktiga lösningar när det gäller integration av ungdomar på arbetsmarknaden: I stället för att satsa på osäkra arbetstillfällen och otrygga anställningsavtal bör man genomföra åtgärder som säkerställer att tidsbegränsade anställningar och arbetsplatser med sämre betalning och dålig social trygghet inte blir normen.
- EESK rekommenderar medlemsstaterna att ägna särskild uppmärksamhet åt att skapa inkluderande "mellanarbetsmarknader", där man med offentliga medel skapar en lämplig mängd arbetstillfällen för en viss tid för att se till att de långtidsarbetslösa behåller sina arbetsvanor och ökar sina färdigheter och kunskaper. På så sätt hindrar man att fattigdomen bland förvärvsarbetande ökar och man möjliggör också en smidig övergång för dem till den öppna arbetsmarknaden efter krisen.
- När det gäller kommissionens initiativ om praktikplatser stöder EESK en motsvarande europeisk kvalitetsram i syfte att främja inläring i arbetssituationer med bindande avtal. Man bör undersöka om det system där man kombinerar praktik med allmän och yrkesinriktad utbildning, ett system som sedan länge tillämpas med framgång i några medlemsstater, delvis kan överföras till andra länder.

2. Inledning

2.1 Den 21 oktober 2010 beslutade Europeiska unionens råd att de då nya sysselsättningspolitiska riktlinjerna skulle förbli oförändrade fram till 2014, så att man skulle kunna inrikta sig på genomförandet. Bara strikt begränsade uppdateringar av riktlinjerna skulle göras.

2.2 Trots detta vill EESK utnyttja den årliga remiss som föreskrivs i artikel 148.2 EUF-fördraget som en möjlighet att granska genomförandet av riktlinjerna av följande skäl:

- Undersöka om de fastställda målen kan uppnås mot bakgrund av aktuella tendenser på arbetsmarknaden och de politiska premisser för krishantering som tvingats fram i EU.
- Granska det försämrade läget när det gäller ungdomsarbetslösheten och den allt större långtidsarbetslösheten och lägga fram sådana politiska rekommendationer som detta kräver.

2.3 EESK gläder sig åt att slutversionen av riktlinjerna från 2010 innehåller flera av kommitténs förslag⁽¹⁾, men konstaterar samtidigt att andra brister i dokumentet inte åtgärdats. Kommittén återkommer därför till vissa centrala kommentarer i yttrandet som är lika relevanta nu som tidigare, bl.a. följande:

- Det framgår inte tillräckligt tydligt av riktlinjerna att bekämpningen av arbetslösheten borde vara en av de viktigaste frågorna mot bakgrund av krisen.
- Den europeiska dimensionen är tydligt försvagad i de nya riktlinjerna, genom att de vid sidan av de få överordnade EU-målen överlämnar utformningen av de sysselsättningspolitiska målen till medlemsstaterna.
- Som komplement till EU:s allmänna mål om ökad sysselsättningsgrad bör också mätbara EU-mål införas med inriktning på särskilda målgrupper som långtidsarbetslösa, kvinnor, äldre och ungdomar.
- Dessutom krävs EU-mål bland annat när det gäller jämställdheten mellan könen, kampen mot långtidsarbetslöshet, kampen mot anställningsförhållanden utan tillräckligt socialt skydd, ungdomsarbetslösheten samt fattigdomen bland barn och unga.
- I riktlinjerna saknas varje form av konkreta hänvisningar till kvaliteten i arbetet.

2.4 I följande yttrande kommer dessa punkter att granskas mot bakgrund av aktuella tendenser på den europeiska arbetsmarknaden under den ekonomiska krisen.

3. Sysselsättningsläget är alltmer ansträngt som en följd av krisen

3.1 Finanskrisen har utvecklats till en grundläggande ekonomisk kris, skuldskris och social kris⁽²⁾. Från officiellt håll konstateras att den ekonomiska återhämtningen i EU har avstannat. Även arbetsmarknadsutsikterna försämrats alltmer⁽³⁾. Effekterna av krisen förvärras, inte bara på grund av den ekonomiska nedgången i många EU-länder, utan framför allt också för att de flesta regeringar reagerat på den så kallade skuldskrisen, som bland annat orsakats av den massiva avreglering av finansmarknaderna som skett under de senaste åren, med kraftfulla besparingsåtgärder i syfte att lugna finansmarknaderna. I

⁽¹⁾ EESK:s yttrande om "Förslag till rådets beslut om riktlinjer för medlemsstaternas sysselsättningspolitik – Del II av de integrerade riktlinjerna för Europa 2020", föredragande: Greif (EUT C 21, s. 66, 21.1.2011).

⁽²⁾ EESK har i många yttranden och vid skilda tillfällen uttalat sig om krisens följder och de åtgärder som måste vidtas för att övervinna den. Detta görs på ett prominent sätt i ordförandens uttalande inför plenarförsamlingen i december 2011: http://www.eesc.europa.eu/resources/docs/di_ces20-2011_di_sv.doc.

⁽³⁾ Se till exempel den höstprognos som kommissionen nyligen offentliggjorde för 2011–2013.

nästan alla EU-länder kommer man att genomföra de nyligen antagna bestämmelserna om ekonomisk styrning i euroområdet och dessutom en minskning av det offentliga underskottet med hjälp av delvis känsliga nedskärningar i de offentliga utgifterna med inriktning på en begränsning av sociala utgifter och sociala tjänster som hörnsten i den kommande konsolideringen ⁽⁴⁾. Genom denna politik minskas möjligheterna på arbetsmarknaden, inte minst för dem som redan tillhör en missgynnad grupp.

3.2 Europa kommer mot den bakgrunden att under de kommande åren uppleva ett ytterst ansträngt sysselsättningsläge. Den finansiella och ekonomiska krisen är inne på sitt fjärde år, och utsikterna vad gäller sysselsättningen fortsätter att försämrats. Trots försök i krisens inledning att stödja en konjunkturuppgång och en ekonomisk återhämtning i enskilda EU-länder steg **arbetslösheten** i EU 2008–2011 från 6,9 % till 9,4 % ⁽⁵⁾.

3.3 Följaktligen är i dag mer än 22 miljoner människor i hela EU arbetslösa, med stora skillnader mellan EU-länderna: Arbetslöshetstalen för andra kvartalet 2011 varierar mellan mindre än 5,5 % i Österrike, Luxemburg och Nederländerna och mer än 14 % i Irland, Italien, Lettland och Grekland, och för Spanien ligger siffran på 21 %. Ungdomar drabbas i mycket större utsträckning av arbetslöshet. I flera länder – inte bara i södra Europa – uppstod under krisen en oroväckande försämring: en fördubbling av andelen arbetslösa i till exempel Spanien och Irland och dessutom, om än från en låg utgångsnivå, i Danmark, medan siffran trefaldigades i de baltiska länderna. Bara i Tyskland och Luxemburg gick arbetslösheten ned fram till 2010. Trots stigande arbetslöshet ökade i vissa länder antalet lediga tjänster. På grund av den demografiska utvecklingen och den fortlöpande strukturomvandlingen får man räkna med att denna paradoxala situation kommer att förvärras ytterligare under de kommande åren.

- **Ungdomar och lågkvalificerade** drabbades i särskilt hög grad av ökande arbetslöshet under krisen, samtidigt som båda grupperna redan låg klart över genomsnittet.
- Andelen arbetslösa bland personer med **låg utbildning** uppgick under andra kvartalet 2011 till 16,3 %, och bland personer med medellång och högre utbildning till 8,6 % respektive 5,3 %.
- Arbetslöshetsgraden har stigit bland **såväl män som kvinnor i alla åldersgrupper**. Den låg under andra kvartalet 2011 på 9,4 % respektive 9,5 %. Under krisens inledande fas steg arbetslösheten bland män snabbare eftersom krisen i högre grad berörde branscher med större andel män (till

exempel tillverkningsindustrin och byggbranschen). Under krisens andra fas steg arbetslöshetsgraden bland kvinnor snabbare, eftersom de besparingsåtgärder som vidtagits drabbade sektorer med större andel kvinnor (till exempel tjänstesektorn och den offentliga sektorn).

- Invandrad arbetskraft, som redan före krisen uppvisade högre arbetslöshet än genomsnittet, har drabbats ännu hårdare av ökande arbetslöshetstal. Under andra kvartalet 2011 var 16,3 % arbetslösa i den gruppen.
- **Långtidsarbetslösheten** (>12 månader), som av statistiska skäl snabbt sjönk tillfälligt som följd av de många nya arbetslösa, låg under andra kvartalet 2011 i genomsnitt på 43 %, det vill säga på samma nivå som före krisen. De länder som drabbades kraftigt och tidigt av krisen (Spanien, Irland, de baltiska länderna) uppvisar en kraftig ökning i förhållande till 2008. Under den närmaste framtiden kommer denna grupp att öka markant mot bakgrund av den stagnerande efterfrågan.

3.4 Eftersom **ungdomsarbetslösheten** nådde oroväckande proportioner redan före krisen, har EESK redan framhållit att denna nu har blivit ett av de mest hotfulla problemen på den europeiska arbetsmarknaden ⁽⁶⁾. Generellt sett har den ökat dramatiskt och uppgår nu till nästan 21 % inom EU. Mer än 5 miljoner unga människor (15–24 år) står i dag utan arbete eller utbildningsplats, och detta får enorma individuella, samhälleliga och ekonomiska konsekvenser. Enligt prognoser från Eurofound nyligen kostar detta mer än 100 miljarder euro per år, och den siffran växer i takt med att ungdomar utestängs från arbetsmarknaden ⁽⁷⁾. I Grekland och Spanien är mer än 40 % av ungdomarna arbetslösa, i Lettland, Litauen och Slovakien nästan var tredje.

- Oron över ungdomsarbetslösheten får näring av två indikatorer: arbetslöshetsgraden ⁽⁸⁾ och Neet-graden, som båda har stigit. **Neet**-indikatorn är särskilt intressant eftersom den ger information om situationen bland unga människor i åldern mellan 15 och 24 år, som inte har **vare sig arbete eller utbildningsplats** ("Not in Employment, Education or Training").
- Klara skillnader kan konstateras mellan de enskilda medlemsstaterna: Bäst är situationen i Danmark, Nederländerna, Slovenien och Österrike med en Neet-grad som understiger 7 %, medan situationen i Italien och Bulgarien är särskilt svår med en Neet-grad på mellan 19,1 % och 21,8 %. Genomsnittet för EU-27 låg 2010 på 12,8 %. Genom krisen verkar Neet-graden ha försämrats framför allt i Spanien, Irland, Litauen, Estland och Lettland.

⁽⁴⁾ EESK har i sitt yttrande av den 22.2.2012 om "Sociala konsekvenser av lagstiftningen om den nya ekonomiska styrningen" (föredragande: Gabriele Bischoff) uttalat sig om de sociala följderna av den nya ekonomiska styrningen (se s. 23 i detta nummer av EUT).

⁽⁵⁾ Om inte annat sägs är uppgifterna hämtade från EU:s arbetskraftsundersökning: (http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/labour_market/introduction) och avser andra kvartalet 2011. De åldersgrupper som avses är i regel 15–64-åringar.

⁽⁶⁾ Se kapitel 7 i EESK:s yttrande om "Unga på väg", föredragande: Pavel Trantina, medföredragande: Juan Mendoza Castro (EUT C 132/55, 3.5.2011).

⁽⁷⁾ Kostnaderna för att ungdomar är utestängda från arbetsmarknaden uppgår enligt de senaste beräkningarna från Eurofound till nästan 100 miljarder euro per år.

⁽⁸⁾ För att minska eventuella snedvridningar på grund av de höga icke-förvärvskvoterna bland unga människor som fortfarande befinner sig i utbildning avses här alla förvärvsaktiva ungdomar.

— **Elever som slutar skolan i förtid** är en annan kategori av personer som på grund av sin begränsade utbildning löper en hög arbetslöshetsrisk. Trots att andelen elever som slutar skolan i förtid under krisen har minskat i vissa länder (t.ex. Spanien, Portugal, Estland, Lettland och Storbritannien), ligger det europeiska genomsnittet för 2010, dvs. 14,1 %, fortfarande över Europa 2020-strategins mål på under 10 %⁽⁹⁾. Skillnaderna mellan länderna är stora: I Portugal och Spanien ligger andelen på mer än 28 %, på Malta nästan 37 %, medan den i Slovakien, Tjeckien och Slovenien understiger 5 %⁽¹⁰⁾.

3.5 Samma utveckling som i arbetslöshetssiffrorna kan också konstateras i **sysselsättningsgraden**, som under krisen har minskat märkbart: EU-genomsnittet bland 20–64-åriga har minskat från 70,5 % under andra kvartalet 2008 till 68,9 % under andra kvartalet 2011. Redan när riktlinjerna antogs 2010 stod det klart att det skulle krävas ett helt årtionde för att vinna tillbaka de drygt 10 miljoner arbetstillfällen, som har gått förlorade sedan krisen bröt ut. Situationen har sedan dess knappast förbättrats. Mellan andra kvartalet 2010 och andra kvartalet 2011 har endast minimala ökningar i sysselsättningen konstaterats. Vissa länder har under det gångna året haft en klar tillväxt (Estland, Litauen, Lettland och Malta). I andra fortsätter sysselsättningen tydligt att minska (Grekland, Bulgarien, Slovenien och Rumänien). EU-länderna ligger som helhet fortfarande långtifrån det centrala målet i Europa 2020-strategin att uppnå en allmän sysselsättningsgrad på 75 % (för 20–64-åriga)⁽¹¹⁾. Under den ekonomiska krisen har de unga drabbats mycket kraftigare av arbetslöshet än alla andra åldersgrupper, och dessutom har sysselsättningsgraden bland ungdomar minskat i mycket större omfattning.

3.6 I linje med utvecklingen under Lissabonfasen har **andelen deltidarbetande** fortsatt öka successivt under krisen. Med hänsyn till de tydliga skillnaderna mellan de enskilda länderna har deltidssysselsättningen som andel av den totala sysselsättningen i EU ökat från 17,6 % under andra kvartalet 2008 till 18,8 % under andra kvartalet 2011.

— **Kvinnorna** är klart överrepresenterade när det gäller deltidarbete, med ett genomsnitt på 31,6 under andra kvartalet 2011, att jämföra med 8,1 bland männen.

— **Deltidssysselsättningsgraden** i EU har ökat, och **unga** arbetstagare påverkas klart mer av detta fenomen än arbetstagare i medelåldern och äldre arbetstagare.

— Deltidssysselsättningen har dessutom ökat mer **bland arbetstagare med den lägsta utbildningsnivån**.

⁽⁹⁾ http://ec.europa.eu/europe2020/priorities/smart-growth/index_sv.htm.

⁽¹⁰⁾ <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/education/introduction>.

⁽¹¹⁾ Se EMCO/28/130911/EN-rev3, s. 27ss.

— Under krisen gör arbetstidsförkortning det möjligt för människor att behålla kontakten med arbetsmarknaden. Det skapar också ett bra utgångsläge för övergång till heltidsarbete efter krisen.

— Under krisen har dock också antalet arbetstagare med **ofrivillig deltidssysselsättning**⁽¹²⁾ ökat kraftigt. I de länder som har drabbats hårdast av krisen (de baltiska staterna, Spanien och Irland) ökade andelen ofrivillig deltidssysselsättning mellan 2008 och 2010 tydligare än i EU i genomsnitt. Bland kvinnor är deltidssysselsättningen i många länder fortfarande hög på grund av vård av barn eller av icke-arbetsföra vuxna.

3.7 Antalet **visstidsanställningar** steg i EU till ett toppvärde på 14,6 % under andra kvartalet 2007. Uppgifterna i EU:s arbetskraftsundersökning under denna rubrik omfattar också arbetstagare som hyrs ut av bemanningsföretag, förutsatt att det inte föreligger något avtal om tillsvidareanställning⁽¹³⁾. Eftersom visstidsanställda och arbetstagare som hyrs ut av bemanningsföretag har drabbats hårt av arbetslöshet under krisen, minskade deras andel under andra kvartalet 2009 till ett bottenvärde på 13,5 %. Ökningen nyligen på 14,2 % under andra kvartalet 2011 visar att företag tenderar att nyanställa arbetstagare på grundval av visstidsanställning och genom bemanningsföretag. Detta visar inte minst att arbetsgivarna har föga hopp om en varaktig konjunkturuppgång men att de försöker reagera effektivt på situationen.

— **Skillnaderna i omfattning mellan länderna** med visstidsanställning är stora: Medan andelen i vissa länder i Mellan- och Östeuropa, t.ex. Rumänien, Bulgarien, Litauen och Estland, ligger under 5 %, ligger den i Portugal, Spanien och Polen på cirka 23–27 %.

— Sannolikheten att ha en visstidsanställning är absolut störst (2010: 42,2 %) bland unga arbetstagare (15–24 år). Detta gäller nästan alla länder. I viss utsträckning har det på många områden blivit vanligt att **ungdomar** först får en **visstidsanställning**. Detta är emellertid ofta ofrivilligt. Detta är en av anledningarna till att arbetsmarknadssituationen bland unga människor har försämrats dramatiskt under krisen.

— Dessutom har cirka 20 % av de lågkvalificerade visstidsanställning – en andel som ligger mycket högre än bland medel- och högkvalificerade arbetstagare (cirka 12–13 %).

⁽¹²⁾ Ofrivillig deltidssysselsättning definieras här som "kunde inte hitta något heltidsarbete".

⁽¹³⁾ Eurostat bör i framtiden ange separata värden för visstidsanställda och arbetstagare som hyrs ut av bemanningsföretag.

- Andelen **ofrivilligt visstidsanställda** ökade mellan 2008 och 2010 med cirka 2 %. Detta fenomen kan särskilt konstateras i Litauen och Irland, två av de länder som har drabbats hårdast av krisen, samt i Tjeckien, Danmark och Storbritannien.

3.8 Fattigdom trots förvärvsarbete: Av Eurostats uppgifter för 2009 framgår att både visstidsanställda och deltidsanställda – men också unga människor och ensamstående föräldrar – löper större risk att hamna i fattigdom, trots förvärvsarbete, som tillsvidareanställda och heltidsanställda.

- För **yngre arbetstagare** (18–24 år) är **riskerna för fattigdom trots arbete** ⁽¹⁴⁾ mycket större än vad i genomsnitt är fallet för åldersgruppen 25–64 år i flera EU-medlemsstater.

- **Ensamstående föräldrar**, som ofta inte har något annat val än att arbeta deltid, och lågkvalificerade drabbas på samma sätt också både oproportionerligt hårt av fenomenet visstidsanställning och deltidsarbete, och de är också överrepresenterade bland de lågbetalda heltidsarbetena, och detta yttrar sig i en högre andel **fattiga förvärvsarbetande**.

4. Åtstramningspolitiken över hela EU förvärrar situationen på arbetsmarknaden och gör det svårare att uppnå sysselsättningspolitiska mål

4.1 De sparprogram som inleds samtidigt i EU-länderna kan förstärka varandra, och fallet nedåt kan påskyndas och tillväxtutsikterna grumlas ytterligare. Eftersom man i vissa länder inte ägnar tillräcklig uppmärksamhet åt nödvändiga strukturreformer och det inte uppstår några nya tillväxtpotentialer får nedskärningar i utgifterna negativa effekter på den inhemska efterfrågan, som är konjunktorens sista stöttepelare, och leder till minskade skatteintäkter och ökade sociala utgifter. Det finns en risk för en fortsatt ökning av budgetunderskotten och därmed också för att allt fler EU-länder blir alltmer handlingsförlamade i den ekonomiska politiken. Detta sätt att framför allt låta budgetkonsolideringen ske genom åtstramningar är på så sätt inte bara socialt betänkligt utan undergräver också möjligheten till ekonomisk återhämtning i framtiden. Kommittén är mycket oroad över att krisen inte kan övervinnas med dessa åtgärder och att det inte heller kommer att bli möjligt att uppnå målen i EU:s sysselsättningsstrategi.

4.2 EESK upprepar därför sin begäran om ytterligare en europeisk återhämtningsplan med omfattande arbetsmarknadspolitiska effekter i storleksordningen 2 % av BNP ⁽¹⁵⁾. Vid sidan av

fler nationella investeringar, som bör genomföras på ett samordnat sätt om man vill uppnå sysselsättningspolitiska effekter, gäller det att identifiera viktiga europeiska investeringsprojekt. De planerade utgifterna borde till 1 % avse investeringar med stora sysselsättningseffekter och dessutom uttryckligen arbetsmarknadspolitiska åtgärder, som beroende på det regionala arbetsmarknadsläget i EU-länderna kan anta olika former.

4.3 De offentliga budgetarna kommer inte att räcka till allt från att rädda banker och öka de sociala utgifterna till att betala innovativa investeringar och främja företag. Ur EESK:s perspektiv måste man vid en smart budgetkonsolidering inte bara minska utgifterna på ett socialt ansvarsfullt sätt utan även exploatera nya inkomstkällor. Framför allt måste vi bredda medlemsstaternas skattebas. Rent generellt bör man dessutom se över skattesystemen och i samband med detta ta hänsyn till sådana frågor som hur olika former av inkomster och förmögenheter bidrar. Detta måste samtidigt åtföljas av ökad effektivitet och ökad målinriktning i de offentliga utgifterna.

4.4 Ur EESK:s perspektiv får sparåtgärderna inte öka fattigdomsriskerna och skärpa orättvisorna, som redan har ökat under de senaste åren. Vid alla åtgärder för att ta sig ur krisen måste man se till att de inte strider mot målet att öka efterfrågan och sysselsättningen under och efter krisen och att lindra de sociala orättvisorna. Medlemsstaterna måste i samband med detta också se till att åtgärderna för att övervinna den ekonomiska krisen och statsskuldskrisen inte äventyrar de offentliga investeringarna i arbetsmarknadspolitiken och den allmänna utbildningen och yrkesutbildningen. EESK efterlyser verkkningsfulla sociala konsekvensanalyser för att undersöka hur man kan uppnå EU-målet att senast 2020 ha öppnat vägen ut ur fattigdom och social utestängning för minst 20 miljoner människor.

4.5 Sparåtgärder drabbar i första hand dem hårdast som är beroende av statliga transfereringar, bland annat de som arbetar under osäkra arbetsvillkor och andra missgynnade grupper på arbetsmarknaden. De som drabbas hårdast av arbetslöshet är som regel desamma som har det svårare att få tillgång till adekvata stödåtgärder. Därför behövs det tillräckliga, effektiva och hållbara sociala trygghetsnät, och i samband med detta måste man ta särskild hänsyn till de hårdast drabbade och missgynnade grupperna på arbetsmarknaden (t.ex. ungdomar, invandrare, romer, funktionshindrade, ensamstående mödrar och lågkvalificerade).

4.6 EESK tog nyligen ställning till de utmaningar som arbetsmarknaderna ställs inför genom Europas åldrande befolkning och konstaterade att den absolut mest effektiva strategin består i att i största möjliga utsträckning använda den sysselsättningspotential som finns. Detta kan endast uppnås genom målinriktad tillväxtpolitik och genom att man för en politik som ökar

⁽¹⁴⁾ Mindre än 60 % än medianen för hushållens ekvivalenta inkomster.

⁽¹⁵⁾ Se punkt 3.1 i EESK:s yttrande om "Resultaten av toppmötet om sysselsättning", föredragande: Wolfgang Greif (EUT C 306/70, 16.12.2009).

möjligheterna till deltagande. Det kan bland annat ske genom att man anpassar arbetsmiljön så att den passar alla åldrar, ökar utbildningsinsatserna, skapar arbetstillfällen som utmärks av kvalitet och produktivitet, tryggar effektiva socialförsäkrings-system samt vidtar omfattande åtgärder för att göra det möjligt att förena arbetsliv och familjeliv⁽¹⁶⁾. Dessutom måste den ekonomiska potentialen i den så kallade silvarekonomin utnyttjas fullt ut.

5. Krav och rekommendationer i fråga om sysselsättning bland ungdomar och långtidsarbetslösa

5.1 Långtgående EU-mål bör fastställas för ungdomssysselsättningen

5.1.1 I de befintliga riktlinjerna finns det en indikator avsedd att minska antalet unga människor som varken har arbete eller utbildningsplats (Neet). Medlemsstaterna har visserligen vidtagit olika åtgärder för att ta hänsyn till Neet-undergruppernas olika särdrag och i samband med detta framför allt koncentrerat sig på de missgynnade⁽¹⁷⁾. Ändå saknas det fortfarande konkreta mål för att bekämpa ungdomsarbetslösheten och förbättra sysselsättningssituationen bland ungdomar. **EESK uppmanar sin begäran om att denna centrala punkt i riktlinjerna ska komma mycket tydligare till uttryck, i synnerhet genom att man lägger till mätbara europeiska mål för ungdomssysselsättningen: framför allt 1) ett mål för att kraftigt minska ungdomsarbetslösheten samt 2) en maximal tidsfrist på fyra månader för att aktivera ungdomar som söker arbete eller utbildningsplats.** Överlåtandet av specifika mål för ungdomssysselsättningen till medlemsstaterna har i alla fall inte gett några större resultat. Endast ett mindre antal länder har formulerat sådana mål i sina nationella reformprogram⁽¹⁸⁾.

5.2 Medlemsstaterna bör konsekvent genomföra "ungdomsgarantin" på Neet-området

5.2.1 EESK gläder sig över att kommitténs krav på att medlemsstaterna ska se till att alla unga människor som har avslutat skolan inom fyra månader ska ha en anställning, fortsätta sin utbildning eller involveras i aktiveringsåtgärder och åtgärder för integration på arbetsmarknaden har funnit sin väg in i huvud-initiativet "Unga på väg"⁽¹⁹⁾ i form av förslaget om en "ungdomsgaranti". **EESK instämmer förbehållslöst i kommissionens uppmaningar till medlemsstaterna att snarast identifiera sådana hinder. Konkreta åtgärder i detta avseende bör fastställas inom ramen för de nationella reformplanerna, så att dessa hinder avlägsnas.** I detta syfte kommer det i många

länder att bli nödvändigt att massivt utveckla det specifika stödet från de offentliga arbetsförmedlingarna, och i samband med detta måste större uppmärksamhet ägnas åt de missgynnade (framför allt personer med invandrarbakgrund och romer).

5.2.2 Medlemsstaterna uppmanas i samband med detta att omsätta de prioriteringar som man rent generellt har kommit överens om i sysselsättningsriktlinjerna, också när det gäller ungdomar, i praktiken och att fastställa långtgående mål. Hit hör bland annat också välavvägda åtgärder för att höja flexibiliteten och säkerheten, främja arbetskraftens rörlighet, skapa lämpliga sociala trygghetssystem för att trygga övergången till arbetsmarknaden samt främja företagande och lämpliga ramförhållanden för att bibehålla och skapa arbetstillfällen, framför allt inom små och medelstora företag.

5.3 Mer EU-medel och lättare tillgång till EU-medel för bekämpning av ungdoms- och långtidsarbetslöshet

5.3.1 För att minska ungdoms- och långtidsarbetslösheten på kort sikt insisterar EESK på separata åtgärder inom social-, utbildnings- och arbetsmarknadspolitiken, även i ett spänt budgetläge. I linje med detta framhöll kommissionen nyligen i sitt "initiativ för ungdomars möjligheter"⁽²⁰⁾ att det krävs det snabb och obyråkratisk hjälp, framför allt i de länder som drabbats hårdast av ungdomsarbetslöshet⁽²¹⁾. **Medlemsstater som har en särskilt svår arbetsmarknadssituation för ungdomar och stor andel långtidsarbetslösa, och som just nu dessutom måste uppfylla restriktiva budgetkrav bör lättare få tillgång till EU-medel särskilt för åtgärder inom ramen för ungdomsgarantin samt för investeringar för att skapa arbetstillfällen.** Det behövs **pragmatiska och flexibla tillvägagångssätt och förenklad administration** vid användning av medel, och kraven på medfinansiering från ländernas sida vid stöd från Europeiska socialfonden och andra europeiska fonder bör avskaffas under en tid.

5.4 Lämpliga medel för bekämpning av ungdoms- och långtidsarbetslösheten i den nya EU-budgeten

5.4.1 EESK har redan betonat hur viktigt det är att trots den översyn av budgetprioriteringarna som den ekonomiska krisen har tvingat fram i alla EU-länder bibehålla nationella och europeiska medel för utbildning och sysselsättning för ungdomar och långtidsarbetslösa på samma nivå – eller vid behov utöka dem⁽²²⁾. **EESK anser därför att man i den nya budgetplaneringen för tiden efter 2014 måste avsätta tillräckliga medel**

⁽¹⁶⁾ EESK:s yttrande. "Den europeiska arbetsmarknadens framtid – på jakt efter en effektiv reaktion på den demografiska utvecklingen", föredragande: Wolfgang Greif (EUT C 318/1, 29.10.2011).

⁽¹⁷⁾ "Young People and NEETs in Europe: first findings" – Eurofound – EF1172EN <http://www.eurofound.europa.eu/pubdocs/2011/72/en/1/EF1172EN.pdf>.

⁽¹⁸⁾ Endast fyra länder (Belgien, Tjeckien, Bulgarien och Estland) formulerade under 2011 nationella mål för att bekämpa ungdomsarbetslösheten i sina nationella reformplaner.

⁽¹⁹⁾ "Unga på väg", COM(2010) 477, kapitel 5.4.

⁽²⁰⁾ Se kommissionens förslag om detta i initiativet i fråga "Ungdomars möjligheter" COM(2011) 933.

⁽²¹⁾ I riktlinje 7 i rådets beslut 2010/707/EU.

⁽²²⁾ Se EESK:s yttrande om "Unga på väg" (EUT 132/55, 3.5.2011), kapitel 8 i EESK:s yttrande om "Krisen, utbildningen och arbetsmarknaden", föredragande: Mário Soares (EUT C 318/50, 29.10.2011).

inom Europeiska socialfonden för ungdomsspecifika initiativ⁽²³⁾ och initiativ inriktade på långtidsarbetslösa. Dessutom borde man enligt EESK undersöka hur också de andra EU-fonderna kan användas för åtgärder i kampen mot ungdoms- och långtidsarbetslösheten.

5.5 Ungdomar och långtidsarbetslösa bör få bättre tillgång till stödåtgärder vid arbetslöshet

5.5.1 EU:s medlemsstater skiljer sig åt avsevärt när det gäller tillgången till social trygghet och storleken på stödet, inte bara för ungdomar. I sysselsättningsriktlinjerna uppmanades medlemsstaterna med rätta att anpassa sina system för social trygghet så att det inte uppstår några säkerhetsluckor vid flexibla arbetsmarknader. Detta gäller alla åldersgrupper i samma utsträckning. Den starkt begränsade tillgång som ungdomar har till stödåtgärder vid arbetslöshet och som kan konstateras i de flesta medlemsstaterna har enligt kommittén inte belysts i tillräcklig utsträckning⁽²⁴⁾. Vissa länder har på vissa villkor förbättrat tillgången till arbetslöshetsersättning för missgynnade grupper, däribland ungdomar, under krisen. Dessa åtgärder var dock begränsade i tiden, eller så finns det risk för att de dras tillbaka inom ramen för planerade sparpaket.

5.5.2 EESK anser att man i alla medlemsstater bör granska och vid behov förbättra stödmöjligheterna för arbetslösa ungdomar och långtidsarbetslösa som står till arbetsmarknadens förfogande och söker arbete eller utbildning. Man bör också ta med mål på det området i de nationella reformprogrammen. Detta vore ett betydande bidrag till kampen mot många ungdomars osäkra situation vid övergången till arbetsmarknaden.

5.6 Kampen mot osäkra arbetsvillkor och icke-reglerade anställningsformer inom lärlingsutbildning/praktiktjänstgöring

5.6.1 I åldersgruppen 15 till 24 år är inte bara arbetslösheten dubbelt så hög som bland vuxna, utan också förekomsten av osäkra arbetsvillkor (i vissa länder mer än 60 %), ökningen av mängden icke-reglerade utbildningar och praktiktjänstgöringar (framför allt i sydliga länder⁽²⁵⁾) samt arbete under den egna

kvalifikationsnivån. EESK avråder från överdriven användning av tillfälliga och kortsiktiga lösningar när det gäller integration av ungdomar på arbetsmarknaden: I stället för att satsa på osäkra arbetstillfällen och otrygga anställningsavtal bör man genomföra åtgärder som leder till att visstidsanställningar och arbetsplatser med sämre betalning och dålig social trygghet inte blir normen för ungdomar.

5.6.2 EESK har i många yttranden tagit ställning till nödvändiga insatsområden när det handlar om att avpassa utbildning och kvalifikationer, bland annat också för att se till att unga människor skaffar sig en utbildning som också efterfrågas på arbetsmarknaden⁽²⁶⁾. För att hantera diskrepanser mellan utbud och efterfrågan på arbetsmarknaden, som bland annat vållas av brist på kvalifikationer, begränsad geografisk rörlighet eller otillräcklig lön⁽²⁷⁾, måste utbildningsinstitutionerna också anpassa sina läroplaner till arbetsmarknadens krav. Arbetsgivarna måste också vidga sina kanaler för rekrytering av nya arbetstagare, och myndigheterna måste investera i effektiva aktiva arbetsmarknadsåtgärder. De studerande har också själva ansvar för sin framtida anställbarhet.

5.6.3 När det gäller kommissionens initiativ om praktikplatser stöder EESK tanken på en europeisk kvalitetsram för detta. Även företagen borde uppmärksammas på det, så att de erbjuder inlärningsbefrämjande arbetssituationer med ömsesidigt bindande avtal, framför allt också för ungdomar som har missgynnats i utbildningshänseende. Det duala lärlingssystemet där man kombinerar praktik med allmän och yrkesinriktad utbildning med allmän utbildning och yrkesutbildning har gett positiva resultat i flera länder, och man borde undersöka om delar av detta system kan överföras till andra länder.

5.7 Grundläggande principer för att tackla ungdomsarbetslösheten

5.7.1 EESK föreslår åtgärder för att tackla ungdomsarbetslösheten i enlighet med följande grundläggande principer: förbättra ungdomars anställningsbarhet genom reformer i utbildningsväsendet som leder till bättre matchningseffekter, inklusive partnerskap mellan skolor, näringsliv och arbetsmarknadsparter; vidta aktiva arbetsmarknadsåtgärder, inklusive bättre stöd och incitament för ungdomar att ta ett arbete; se över effekterna av arbetsrättslig skyddslagstiftning; stödja entreprenörskap för ungdomar.

⁽²³⁾ EESK anser till exempel att minst 40 % av medlen inom Europeiska socialfonden bör avsättas för att främja sysselsättning och rörlighet i arbetet. Detta skulle innebära att åtgärder för ungdomar i hög grad skulle stå i centrum för de projekt som lanseras. Se även EESK:s yttrande om "Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om Europeiska socialfonden (se s. 82 i detta nummer av EUT) och om upphävande av förordning (EG) nr 1081/2006", föredragande: Verboven, medföredragande: Cabra de Luna, punkterna 1.5 och 4.1.2.

⁽²⁴⁾ Uppgifter från arbetskraftsundersökningen (Eurostat) visar att ungdomar (15–24 år) i EU-27 i genomsnitt får tre gånger så låg ersättning som andra grupper. Inga varaktiga förbättringar har konstaterats under krisen.

⁽²⁵⁾ Detta är inte ett lika stort problem i nordeuropeiska länder som har flera års praktisk erfarenhet av reglerade förhållanden mellan lärlingar, utbildningsinstitutioner och arbetsgivare. Samma sak gäller för de länder där det finns ett beprövat system för lärlingsutbildning (Tyskland och Österrike).

⁽²⁶⁾ Se EESK:s yttrande av den 18.1.2012 om "Modernisering av Europas system för högre utbildning" (ännu ej publicerat i EUT), föredragande: Andersen, EESK:s yttrande "Sysselsättning för unga, teknisk kompetens och rörlighet" (EUT C 68.11, 6.3.2012) och EESK:s yttrande om "Eftergymnasial yrkesutbildning" (EUT C 68.1, 6.3.2012), föredragande: Drbalová.

⁽²⁷⁾ Se COM(2011) 933: "Initiativ för ungdomars möjligheter"

5.8 Kampen mot långtidsarbetslöshet och förlorad kontakt med arbetsmarknaden

5.8.1 Den ihållande stagnationen av efterfrågan på arbetskraft till följd av krisen leder till en ökning av långtidsarbetslösheten, och detta leder till stora svårigheter vad gäller integrationen på arbetsmarknaden, och följaktligen ett ökat antal fattiga förvärvsarbetande. **EESK rekommenderar medlemsstaterna att när de genomför andra åtgärder ägna särskild uppmärksamhet åt att skapa inkluderande "mellanarbetsmarknader", där man med offentliga medel skapar en lämplig mängd arbetstillfällen för en viss tid** för att se till att de långtidsarbetslösa behåller sina arbetsvanor och ökar sina färdigheter och kunskaper. På så sätt hindrar man att fattigdomen bland förvärvsarbetande ökar och man möjliggör också en smidig övergång för dem till den öppna arbetsmarknaden efter krisen.

Bryssel den 22 februari 2012

Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs
ordförande

Staffan NILSSON

Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om "Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om inrättande av ett program för hälsa och tillväxt, det tredje fleråriga programmet för EU-åtgärder på hälsoområdet för perioden 2014–2020"

KOM(2011) 709 slutlig – 2011/0339 (COD)

(2012/C 143/19)

Huvudföredragande: **Béatrice OUIIN**

Europaparlamentet och rådet beslutade den 30 november respektive den 12 december 2011 att i enlighet med artikel 304 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt rådfråga Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om

"Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om inrättande av ett program för hälsa och tillväxt, det tredje fleråriga programmet för EU-åtgärder på hälsoområdet för perioden 2014–2020"

COM(2011) 709 final – 2011/0339 (COD).

Den 6 december 2011 gav kommitténs presidium facksektionen för sysselsättning, sociala frågor och medborgarna i uppdrag att utarbeta ett yttrande i ärendet (huvudföredragande: Béatrice OUIIN).

Med hänsyn till ärendets brådskande karaktär utsågs Béatrice OUIIN till huvudföredragande vid Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs 478:e plenarsession den 22–23 februari 2012 (sammanträdet den 23 februari). Yttrandet antogs med 169 röster för, 1 röst emot och 4 nedlagda röster.

1. Slutsatser och rekommendationer

1.1 Europeiska ekonomiska och sociala kommittén välkomnar kommissionens initiativ. Ett tredje program är i den nuvarande krisen ett positivt budskap till EU-medborgarna. Kommittén är positiv till att ett särskilt program för hälsofrågor inrättas, med en ökad, om än begränsad, budget.

1.2 Kommittén uppskattar fokuseringen på ett begränsat antal prioriteringar och höjningen av stödtaket för de länder vars BNI per capita är lägre än 90 % av EU-genomsnittet ⁽¹⁾.

1.3 EESK instämmer i att man måste sträva efter ett bättre utnyttjande av mänskliga och ekonomiska resurser, men varnar för frestelsen att minska hälso- och sjukvårdsbudgetarna och skära ner på offentliga hälsovårdstjänster i kristider.

1.4 EESK anser att EU på hälsoområdet kan bidra med ett mervärde genom att uppmuntra utbyte av god praxis och spridning av principer om att hälsa ska beaktas i alla politiska åtgärder samt att ojämlikheter i hälsa, fattigdom och socialt utanförskap ska bekämpas.

1.5 EESK framhåller betydelsen av förebyggande åtgärder för att skapa god folkhälsa: hälsoundervisning och förbättrade arbets-, levnads- och bostadsförhållanden. En ålderdom med god hälsa kräver förberedelser under hela livet.

1.6 Med en generell arbetskraftsbrist inom sektorn är det viktigt att hitta gemensamma lösningar: yrkesmässig jämställdhet, omvärdering av kompetens och löner, erkännande av den avancerade tekniska expertis som krävs, beaktande av kompetens som förvärvats genom informellt arbete i hemmet, desegregeringen av arbetsmarknaden, förbättring av arbetsförhållandena och organiseringen av arbetstiden, livslångt lärande och pensionsbestämmelser som tar hänsyn till den fysiska och psykiska belastningen på sjukvårdspersonalen.

1.7 EESK anser att det är bättre att utbilda arbetslösa till dessa yrken än att locka till sig redan utbildad personal från tredjeländer eller andra länder i EU, för att undvika att ursprungslandet går miste om denna kompetens.

1.8 Familjer och lokalsamhällen (vänner, grannar osv.) måste ges möjlighet att ta hand om sjuka och vårdbehövande genom att arbetstiden fördelas bättre under hela det yrkesverksamma livet.

1.9 Kommittén uppmuntrar utbyten av erfarenheter av att använda e-hälsovårdssystem ur såväl sjukvårdspersonalens som patienternas perspektiv, och efterlyser rambestämmelser på EU-nivå

— för att skydda konfidentiella uppgifter när patientjournaler och läkemedelsrecept utbyts över gränserna,

⁽¹⁾ Estland, Lettland, Ungern m.fl.

— för att garantera att uppgifter som publiceras på offentliga webbplatser är korrekta genom att införa ett ackrediterings-system som förvaltas av behöriga hälsovårdsmyndigheter.

1.10 EESK anser att man till de prioriterade områdena (tobak, alkohol, fetma och hiv) bör lägga till nya risker som rör

— klimatförändringar, miljöförstöring, den ökade förekomsten av kemiska produkter, nanoteknik,

— säkerhet vad gäller läkemedel och proteser, överkonsumtion av läkemedel,

— förändrad livsstil och nya matvanor och konsekvenserna för människans fortplantning,

— mental hälsa, t.ex. stress, depression och Alzheimer.

1.11 EESK anser att man i högre grad bör uppmuntra ny teknik inom hälso- och sjukvården för att minska arbetsbelastningen för sjukvårdspersonalen och förbättra kvaliteten på vården och patientstödet samt för att förbättra och upprätthålla rörligheten bland äldre.

2. Bakgrund

2.1 Under de senaste två åren har EESK antagit många yttranden om hälsofrågor, och bl.a. tagit upp kampen mot ojämlikhet i hälsa, mot alkoholism, Alzheimer, cancer och rökning samt för patientsäkerhet⁽²⁾.

2.2 Hälsovårdssektorn kan visserligen lämna ett värdefullt bidrag till den ekonomiska tillväxten, men hälsa är mer än så. Om man vill förbättra den långsiktiga hållbarheten i hälsovårdssystemen, som träder in när sjukdomen redan är ett faktum, måste det första målet vara att se till att bevara en god folkhälsa genom att vidta förebyggande åtgärder och folkhälsoåtgärder och se till att hälsa beaktas i alla politiska åtgärder. Det behövs mer statistik om verksamheten inom hälsovårdssystemen.

2.3 Den ekonomiska krisen har lett till drastiska budgetnedskärningar som kan gå ut över kvaliteten på de offentliga hälsovårdstjänsterna och tillgången till vård för alla. För att bevara en god folkhälsa mot bakgrund av den demografiska förändringen och klimatförändringarna måste tillräckliga medel avsättas.

2.4 Den som vill behålla god hälsa måste få lämplig undervisning om hälsa redan från barndomen (från familjen, skolan och media), sund kost i alla åldrar, skydd mot exponering för farliga produkter, värdiga levnads- och arbetsvillkor, osv. Särskild uppmärksamhet bör ägnas ett hälsosamt åldrande, eftersom det är de äldre – bortsett från nyfödda – som utnyttjar vårdsystemet i störst utsträckning. En hälsosam ålderdom bör förberedas tidigt.

2.5 Förbättrade levnads- och arbetsvillkor och förebyggande åtgärder är de bästa sätten att bevara befolkningens hälsa och därmed minska sjukfrånvaro och vårdkostnader.

2.6 Fattigdom och socialt utanförskap är det första problemet som måste bekämpas: kyla, hunger, felaktig kost, bristande hygien, dåliga bostäder (ofta i kombination med ensamhet), brist på förebyggande vård osv. främjar utvecklingen av sjukdomar, i synnerhet kroniska sjukdomar, som står för mycket stora kostnader i socialskyddssystemen, dvs. för alla medborgare som bidrar till att finansiera dem.

2.7 Kommittén ställer sig bakom målet att bidra till innovativa och hållbara hälso- och sjukvårdssystem, vilket kräver att man utarbetar gemensamma verktyg och mekanismer för att klara bristen på personal och ekonomiska resurser. Det är nödvändigt att investera i vård i hemmet och vård annan än akutvård och kirurgisk vård genom att omfördela de pengar som läggs på sjukhusvård. Det kommer att tydliggöra den nyckelroll som familjen spelar när det gäller att upprätthålla god hälsa i befolkningen och förbättra möjligheterna till ett hållbart vårdssystem.

2.8 Det är i familjen som barnet i tidig ålder inleder sin hälsoutbildning, som omfattar hygien, balanserad kost och goda vanor, och familjen utgör också en känslomässigt stabil miljö. Familjen är alltså den första plats där man lär sig hur man håller sig frisk, men det är också den instans som tar hand om de sjuka, dels för att många sjukdomar inte kräver sjukhusvistelse utan den sjuke stannar hemma hos familjen, dels för att den som blivit inlagd på sjukhus på grund av sjukdom får psykologiskt och materiellt stöd av sin familj och sina närstående i samband med besök, som komplement till sjukhuspersonalens arbete. Familjen och bekantskapskretsen har här en viktig funktion som bör bevaras, eftersom man i första hand behöver omges och stödjas av sina närmaste när sjukdomen tar på krafterna.

2.9 De förändrade familjestrukturerna har påverkat den mentala och fysiska hälsan, och man bör agera i ett tidigt skede för att familjen ska förbli en trygg miljö.

2.10 "Den minskade tillgång[en] till informell vård inom familjen" är inte ett oundvikligt faktum. Det är inte den sjukes önskan att i första hand vårdas av sjukvårdspersonal. Familjen kan inte ersätta sjukvårdspersonal i åtgärder som kräver specialiserad teknisk kunskap, men de sjuka och deras familjer bör få

⁽²⁾ Se följande yttranden från EESK:

EUT C 18, 19.1.2011, s. 74.

EUT C 339, 14.12.2010, s. 1.

EUT C 255, 22.9.2010, s. 72 och 76.

EUT C 128, 18.5.2010, s. 89.

EUT C 228, 22.9.2009, s. 113.

EUT C 318, 23.12.2009, s. 10.

EUT C 306, 16.12.2009, s. 64.

EUT C 317, 23.12.2009, s. 105.

EUT C 218, 11.9.2009, s. 91.

EUT C 175, 28.7.2009, s. 116.

EUT C 77, 31.3.2009, s. 115.

EUT C 224, 30.8.2008, s. 88.

EUT C 77, 31.3.2009, s. 96.

välja när det gäller underordnade uppgifter som kan utföras i hemmet. Därför bör man tillåta arbetstagare att ta ledigt från jobbet när en familjemedlem behöver vård.

2.11 När nu alla pensionssystem ska ses över bör man ta tillfället i akt och omfördela arbetstiden under arbetslivet. Ökad förväntad livslängd gör det möjligt att arbeta längre, men samtidigt bör män och kvinnor kunna begära längre ledigheter under arbetslivet, på heltid eller på deltid, finansierade på samma sätt som pensionen, för att kunna ta hand om sjuka eller äldre som är beroende av vård och omsorg. Man bör skapa större valfrihet för arbetstagarna att disponera den tid som finansieras genom deras arbete i överensstämmelse med deras behov, inte bara när de går i pension. De europeiska arbetsmarknadsparterna, som redan har förhandlat fram föräldraledighet, skulle kunna fortsätta förhandlingarna med en sådan ledighet, en typ av flexitidskonto, som är nödvändig för att på ett bättre sätt kunna förena familjeliv och arbetsliv.

2.12 För att familjen ska kunna förbli den största källan till solidaritet måste den ha tillräckliga resurser. Redan nu bör vi ta med den tid som har ägnats åt att vårda en sjuk eller vårdbehövande närstående när vi beräknar ersättningsnivåerna för socialt skydd och pension.

2.13 Man bör också utveckla tjänster för att hjälpa vårdbehövande i vardagen: hjälp med personlig hygien, städning, matlagning och tillsyn nattetid. Denna sektor för hushållsnära tjänster är i full utveckling och många arbetstillfällen skapas. I alltför många länder handlar det fortfarande om informellt, odeclarerat arbete, som oftast utförs av kvinnliga arbetstagare med invandrarbakgrund, utan skydd och utan erkända kvalifikationer. Det är ett mycket viktigt område ur jämställdhetssynvinkel, där stereotyper är djupt rotade, teknisk expertis inte erkänns, anställningskontrakten är osäkra eller saknas helt och lönerna mycket låga, trots att dessa arbeten är avgörande för att ekonomin ska fungera. Den konvention om arbete på anständiga villkor för dem som arbetar inom hushållsarbetssektorn som ILO nyss antagit bör öka medvetenheten om etik och yrkeskunskaper inom denna sektor, under förutsättning att finansieringsfrågan kan lösas, eftersom tjänsterna inte enbart kan finansieras av den sjuke eller dennes familj.

3. Programmets mål

3.1 I programmet föreslås att man sprider innovativa lösningar för att klara bristen på arbetskraft. Med tanke på den massiva arbetslöshet som just nu finns i Europa måste man titta närmare på varför det är svårt att lösa personalbristen inom sjukvården. Denna mycket kvinnodominerade bransch lockar varken till sig tillräckligt många ungdomar eller män på grund av ett otillräckligt erkännande av kvalifikationer och kompetens, obekväma arbetstider och arbetsvillkor samt låga löner. För att skapa jämställdhet på arbetsmarknaden krävs högre löner och ett större erkännande av tekniskt kunnande samt tillgång till fortbildning under hela yrkeslivet.

3.2 En viktig innovation skulle kunna vara att öka andelen manliga anställda inom sektorn, vilket kräver målinriktade åtgärder. Arbetsmarknadsparterna bör främja en politik som syftar till att öka andelen anställda från underrepresenterade grupper. Det är viktigt att vara uppmärksam på risken att vårdpersonal som arbetar som egenföretagare hoppar över rasterna och arbetar ut sig. Tonvikten bör också ligga på tekniska, organisatoriska och sociala innovationer som förbättrar arbetsvillkoren och gör arbetet lättare.

3.3 Inom hälso- och sjukvården, som är mycket arbetskrävande, behöver de sjuka vård dygnet runt. Detta innebär både nattarbete och arbetstider som är svåra att förena med familjelivet. För att uppnå tillfredsställande arbetsförhållanden måste personalen vara mycket delaktig i beslutsfattandet. Arbetsmarknadens parter bör inom ramen för den sociala dialogen inom sektorn överväga att införa innovativa koncept på arbetsplatsen, såsom personlig förvaltning av arbetstiden, där man kan dra nytta av IKT (informations- och kommunikationsteknik).

3.4 Arbetsmarknadens parter måste samarbeta med offentliga myndigheter för att stödja livslångt lärande, intern rörlighet på arbetsplatsen och erhållande av kompetens inom området förvaltning och organisation. För att göra det lättare att förena arbete och utbildning bör de ta hänsyn till ett antal alternativ, bland annat utstationering, fortbildning och onlinekurser. Att utvidga karriärmöjligheterna är mycket viktigt för att hålla kvar personalen.

3.5 Att lösa bristen på arbetskraft genom att främja utbildning av arbetslösa och en lämplig lönesättning är en bättre lösning än att locka redan utbildade arbetstagare från tredjeländer: De läkare, sjukskötare, sjukgymnaster osv. som kommer från Afrika, Asien eller Latinamerika kan behövas i sina hemländer, som har bekostat deras utbildning. Arbetsmarknadens parter inom den europeiska sjukvårdssektorn har utarbetat en uppförandekod avseende etiska förfaranden för att rekrytera och behålla personal över gränserna i sjukhussektorn. Denna bör tillämpas och utvidgas. Om yrkesutbildade personer från tredjeländer ändå vill slå sig ner i Europa föreslår kommittén, i ett yttrande om hälsa och migration från 2007, att en ersättningsfond inrättas så att annan sjukvårdspersonal kan utbildas i ursprungslandet⁽³⁾.

3.6 Programmets första mål är att "främja det europeiska samarbetet om utvärdering av medicinska metoder och undersöka potentialen med e-hälsotillämpningar och IKT för hälsa". Det krävs fastställda rambestämmelser på EU-nivå för att skydda konfidentiella uppgifter när patientjournaler och läkemedelsrecept utbyts över gränserna.

⁽³⁾ EESK:s yttrande, EUT C 256, 27.10.2007, s. 123.

3.7 Programmets andra mål är att "öka tillgången till medicinsk sakkunskap och information om specifika sjukdomar även över nationsgränser och utarbeta gemensamma lösningar och riktlinjer för att förbättra vårdkvaliteten och patientsäkerheten och därmed förbättra EU-befolkningens tillgång till bättre och tryggare vård". Välbesökta offentliga webbplatser om hälsofrågor förmedlar medicinsk information och bidrar till hälsoutbildning. Vid mindre allvarliga hälsoproblem kan man ofta undvika att uppsöka läkare om man besöker en sådan sida. Genom att informera om fördelarna med traditionell medicin samt alternativ medicin, örtmedicin, värmebehandlingar, massage osv. kan de bidra till att upprätthålla en god hälsa. Det är viktigt att främja ökad självkännet och kunskaper om människans psykiska och fysiska behov för att förbli frisk om man vill behålla en god folkhälsa och begränsa överkonsumtionen av såväl behandlingar som läkemedel. Det är viktigt att utbyten sker och att europeiska ramar fastställs för att garantera att uppgifter som publiceras för allmänheten är korrekta (ackreditering) för att förhindra att det dyker upp aktörer som endast är intresserade av att tjäna pengar på sjuka människors godtrogenhet.

3.8 Det är viktigt att uppmuntra utbyte av god praxis om de mekanismer som används i olika regioner för att förbättra tillgången till vård och tillgången till läkare och kvalificerad vårdpersonal på landsbygden eller i de fattigaste områdena och om planeringen av sjukvårdssystemen och hälsostrategierna och personliga tjänster.

3.9 Enligt det tredje målet ska man "kartlägga, sprida och främja införandet av validerad bästa praxis för kostnadseffektiva förebyggande åtgärder genom åtgärder mot de främsta riskfaktorerna, dvs. rökning, alkoholmissbruk och fetma, samt hiv/aids". I ett program som fokuserar så mycket på innovation måste man också främja utbyte av information om de nya riskfaktorerna som också har stor betydelse för framtiden.

3.10 Det uppstår nya hälsoproblem och nya kroniska sjukdomar som kommer att innebära stora problem för det 21:a århundradet till följd av klimatförändringarna, ökade föroreningar, ändrade levnadsvanor (stillasittande livsstil, mycket tid framför en skärm osv.) och användningen av en lång rad olika kemiska agens vars långsiktiga följder på hälsan är okända.

3.11 Mellan slutet av 1800-talet, då man började använda asbest inom industrin och byggbranschen, och slutet av 1900-talet, då den förbjöds, ledde kontakten med asbest till döden för tiotusentals arbetstagare.

3.12 Jordbruket använder bekämpningsmedel och andra kemiska produkter vars skadliga verkan på organismen kommer att framgå först långt senare. Studier visar på ett oroande stort

antal cancerfall hos jordbrukare. Dessa medel sprids till luften, vattnet och livsmedlen. För att få livsmedlen att hålla längre och ändra deras smak använder livsmedelsindustrin även tillsatser.

3.13 Till detta kommer rengöringsmedel för hushållet och för arbetsplatserna samt många produkter som används inom industrin och i läkemedel. Överkonsumtionen av läkemedel har redan lett till resistens mot antibiotika. Antibiotika ges även till uppfödningdjur och sprids sedan till vattnet. Andra produkter samt gas, sot etc. sprids i luften. Tillsammans bildar dessa produkter en "kemisk soppa", som bland annat har lett till en snabb ökning av förekomsten av allergier och cancer. Elektromagnetiska vågor kan också orsaka besvär.

3.14 Ett annat oroande problem är vilka följder exponeringen för kemiska produkter, strålning och ändrade levnadsvanor har på människans fortplantningsförmåga. Trots att orsakerna till de lägre födelsetalen framför allt är sociologiska bör man inte underskatta de ökande fysiologiska svårigheter många par möter när de beslutar sig för att skaffa barn.

3.15 Bland de nya riskerna är stress på arbetsplatsen en orsak till depressioner som kan leda till självmord. Den stress som drabbar arbetslösa, och mer allmänt alla dem som inte känner sig behövda i samhället, bör också bekämpas. Psykisk hälsa är en avgörande aspekt av folkhälsan.

3.16 En god ålderdom kräver förberedelser under hela livet. Arbetsvillkoren spelar en avgörande roll, eftersom den förväntade livslängden inte är den samma för kontorsanställda, skiftarbetare och arbetstagare inom jordbruket. Att minska arbetets belastning, begränsa nattarbetet och minska stressnivån är några sätt att förbereda sig för en ålderdom med god hälsa.

3.17 För att åldras med god hälsa är det nödvändigt att man fortfarande känner att man är behövd i samhället, har kvar sitt sociala nätverk och en vaken nyfikenhet, har en aktivitet (yrkesmässig eller frivillig), motionerar och har en sund livsstil.

3.18 Ett annat ämne, livets slutskede, borde diskuteras på europeisk nivå, eftersom det rör varje enskild individ och är förknippat med uppfattningen om ett värdigt liv. I dag dör en stor majoritet av befolkningen på sjukhus, och livets slutskede är därför en viktig fråga.

3.19 Det är absolut nödvändigt att utveckla tjänsterna inom den palliativa vården för att undvika lidande för obotligt sjuka, när behandlingarna inte längre har någon effekt. Sådana tjänster finns inte på alla sjukhus, eller kan inte erbjudas alla som behöver dem.

3.20 Programmetts fjärde mål är att "utveckla gemensamma strategier och visa deras värde för bättre beredskap och samordning vid hälsokriser för att skydda medborgarna från gränsöverskridande hälsohot". Eftersom epidemier inte känner några gränser är det ytterst viktigt att samarbeta inom detta område. Man bör dra lärdom av de åtgärder som vidtagits för att kunna undvika slöseri i framtiden. Man bör skilja mellan förebyggande åtgärder, som härrör från utbildning och som kan göras permanenta, och åtgärder som kräver inköp av produkter med begränsad hållbarhet. Diskussioner om kostnader och resultat kan göra det möjligt att utveckla lämpliga metoder för att uppnå målen.

Bryssel den 23 februari 2012

*Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs
ordförande*

Staffan NILSSON

Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om "Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om säkerhet för prospekterings-, undersöknings- och produktionsverksamhet för olja och gas till havs"

KOM(2011) 688 slutlig – 2011/0309 (COD)

(2012/C 143/20)

Föredragande: **George T. LYON**

Europaparlamentet och rådet beslutade den 17 respektive den 29 november 2011 att i enlighet med artikel 192.1 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt rådfråga Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om

"Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om säkerhet för prospekterings-, undersöknings- och produktionsverksamhet för olja och gas till havs"

KOM(2011) 688 slutlig – 2011/0309 (COD).

Facksektionen för jordbruk, landsbygdsutveckling och miljö, som svarat för kommitténs beredning av ärendet, antog sitt yttrande den 20 januari 2012.

Vid sin 478:e plenarsession den 22–23 februari 2012 (sammanträdet den 22 februari) antog Europeiska ekonomiska och sociala kommittén följande yttrande med 111 röster för, 2 röster emot och 9 nedlagda röster.

1. Slutsatser och rekommendationer

1.1 Större olyckor ute till havs är visserligen sällsynta, men de får ofta katastrofala konsekvenser genom att de orsakar faror för människors liv, miljön, ekonomin och klimatet.

1.2 Det råder allmän enighet om att det finns behov av en konsekvent EU-strategi för olje- och gasverksamhet till havs.

1.3 Detta uppnås bäst genom att man sprider och tillämpar de höga standarder som redan införts inom en stor del av denna sektor.

1.4 EESK ställer sig bakom den rekommendation som kommissionen ger i "alternativ 2", och anser att man med hjälp av dessa åtgärder har störst möjlighet att uppnå målen i förslaget.

1.5 Syftet med förordningen bör vara att i högre grad överföra regleringen av reformåtgärderna till behöriga nationella myndigheter och aktörer. Den grupp med offshore-myndigheter inom EU som föreslås bör dock ges en väldefinierad men begränsad roll.

1.6 EESK uppmanar kommissionen att i ett tidigt skede ta ställning till övervägandena om produktsäkerhet, finansiell kapacitet och – viktigast av allt – företagets ansvar.

1.7 De EU-aktörer som bedriver utvinnings- och produktionsverksamhet utanför EU bör uppmuntras att i dessa områden introducera de bästa EU-standarderna.

2. Inledning

2.1 Den 27 oktober 2011 lade kommissionen fram ett förslag till förordning om säkerhet för prospekterings-, undersöknings- och produktionsverksamhet för olja och gas till havs.

2.2 Mot bakgrund av Deepwater Horizon-katastrofen i Mexikanska golfen i april 2010 och, såsom kommissionen konstaterar, den betydande risken för en större olje- eller gasolycka till havs inom den europeiska offshoresektorn råder det ingen tve-

kan om att det är mycket angeläget att behandla de frågor som kommissionen tar upp i samband med konsekvensanalysen (som bifogas förslaget) och att vidta lämpliga åtgärder. De frågor det gäller är följande:

— Att förutse – och i den grad det är rimligen möjligt – eliminera omfattande olyckor.

— Att begränsa och dämpa konsekvenserna av en allvarlig katastrof.

— Att bättre skydda den marina miljön och kustekonomierna mot förorenings effekter.

— Att medlemsstaterna emellan förbättra räckvidden och effektiviteten i fråga om insatsåtgärder.

— Att, förr eller senare, utforma tydliga riktlinjer för offshore-entreprenörernas ansvar för direkta eller indirekta skador som drabbar tredje part.

— Att ta fram och harmonisera ett antal ramvillkor som ska ligga till grund för en säker användning av offshore-utrustning och offshore-anläggningar.

— Att återupprätta allmänhetens förtroende för en säker, välhanterad och välreglerad olje- och gasutvinning till havs.

2.3 Kommissionen anser att man löser dessa frågor bäst genom att

— förbättra förfarandena för prospektering, licensiering, reglering och övervakning av entreprenörer och aktörer inom sektorn,

— främja en företagskultur där man är välvilligt inställd till förbättrade säkerhetsrutiner,

— undanröja skillnader mellan medlemsstaterna när det gäller praxis,

- bättre hantera och samordna resurser och kapacitet i fråga om insatsåtgärder,
- bättre kontrollera utrustning som har avgörande betydelse för säkerheten (inklusive oberoende kontroll av en utomstående),
- utvärdera politiken när det gäller åtgärder som rör produkt-säkerhet, garantier för finansiell kapacitet och reglerna för offshore-aktörernas skadestånds- och ersättningsansvar.

2.4 Mer specifikt hoppas kommissionen uppnå dessa mål genom att främja en "EU-modell för bästa praxis" i form av ett reformpaket som i stor utsträckning baseras på den väletablerade och väl ansedda praxis som tillämpas inom offshore-sektorn på Nordsjön. Detta skulle leda till ökat samarbete i samband med riskbedömning, beredskapsplanering, katastrofin-satser och gemensamt utnyttjande av information, expertis och resurser. Inom ramen för denna modell ("alternativ 2" i konsekvensanalysen) övervägs inrättandet av en "behörig myndig-het" i varje medlemsstat som ska ha det övergripande ansvaret för frågor som rör denna sektor, samt en mellanstatlig grupp med offshore-myndigheter inom EU som ska utarbeta nya sä-kerhetsstandarder, främja genomförandet av europeiska regle-ringsprogram och se till att standardrapporteringen över na-tionsgränserna fungerar väl.

3. Allmänna kommentarer

3.1 Europas olje- och gassektor till havs omfattar nästan 1 000 anläggningar. Den geografiska spridningen för dessa an-läggningar är som följer: Storbritannien 486, Nederländerna 181, Italien 123, Danmark 61, Rumänien 7, Spanien 4, Polen 3, Tyskland 2, Grekland 2, Irland 2 och Bulgarien 1.

3.2 EESK anser att säkerheten när det gäller varje aspekt av olje- och gasutvinning till havs samt alla produkter som uppstår genom denna industri är av yttersta vikt, och kommittén väl-komnar detta initiativ från kommissionen.

3.3 Även om förordningen till stor del fokuserar på att fö-rebygga och begränsa miljöeffekterna av offshore-incidenter och offshore-olyckor ser EESK positivt på det faktum att man i konsekvensanalysen inte har bortsett från arbetstagarnas hälsa, säkerhet och välmående inom olje- och gasindustrin till havs.

3.4 EESK inser att en balans måste skapas mellan de krav som framställs i förslaget och EU:s behov av energi och en tryggad energiförsörjning.

3.5 Det finns visserligen inte någon särskild lag i EU som uttryckligen reglerar säkerheten i samband med olje- eller gas-utvinning till havs, men det finns ett antal direktiv som rör frågor med nära koppling till de frågor som tas upp i kom-missionens förslag, nämligen direktivet om miljöansvar (2004/35/EG), ramdirektivet om avfall (2008/98/EG), direktivet om miljökonsekvensbedömning (85/337/EEG, i ändrad lydelse), de åtgärder som införts genom ramdirektivet om arbetstaga-res säkerhet och hälsa (89/391/EEG) om minimikrav för förbättring

av arbetstagarnas säkerhet och hälsa inom den del av utvin-ningsindustrin som utnyttjar borrhning, samt ramdirektivet om en marin strategi (2008/56/EG). Eftersom dessa rättsakter inte exakt överensstämmer med de mål som sätts upp i förslaget kan de endast tillämpas fragmentariskt, om de överhuvudtaget är tillämpbara utan att först ha anpassats. Direktivet om miljö-ansvar rör t.ex. visserligen offshore-föroreningar, men räckvid-den omfattar inte vattenskador i den exklusiva ekonomiska zo-nen eller kontinentalsockeln, som måste skyddas i enlighet med direktivet om en marin strategi.

3.6 En återkommande kritik (från dem som lämnat kom-mentarer) är att befintliga standarder för säkerhet, sanering, ansvar och skadestånd (som gäller genom direktiv, självreglering samt internationella konventioner och protokoll) ofta tillämpas på ett "lösryckt" och ineffektivt sätt, på grund av skillnader i fråga om fokus och tolkning, ointresse för detaljerna eller det övergripande syftet när det gäller mekanismerna för genom-förande och efterlevnad samt brister i företagskulturen. Detta undergräver förtroendet för lagstiftningsprocessen och är därför otillfredsställande. Kommittén ser positivt på den nystart som beskrivs i förslaget.

3.7 Den praxis och de förfaranden som tillämpas inom denna sektor på Nordsjön, såväl frivilligt som enligt lag, beskri-ver kommissionen som "bästa verksamhetspraxis", "bästa unionspraxis", "bästa tillgängliga praxis enligt definitioner i of-ficiella standarder och riktlinjer", "nuvarande bästa standard" eller "vedertagen global bästa praxis vid riskbegränsning för stora risker", med ett tillsynssystem av "världsklass" med upp-satta mål för offshoresektorn. EESK är ändå oroad över de relativt stora risker som kvarstår, och anser att förslaget till förordning kommer att förbättra företagets säkerhetskultur.

3.8 Denna praxis har utvecklats och finslipats genom försök, teknikutveckling och driftserfarenheter (ibland tragiska sådana, t.ex. i samband med katastroferna på oljeplattformarna Alex-ander Kielland och Piper Alpha 1980 respektive 1988). EESK inser att detta är en pågående process som kräver ständig ut-värdering och anser inte att aktörerna inom denna sektor är vare sig likgiltiga eller långsamma när det gäller att vidta nya åtgärder, anta nya riktlinjer eller anpassa befintliga standarder eller förfaranden, där så krävs eller är önskvärt. Förordningen innebär en enhetlig ram inom vilken detta kan ske.

3.9 För att uppnå en god styrning av denna sektor där nya prospekterings- och produktionsområden utvecklas krävs det nu en uppsättning principer, förfaranden och kontroller inom EU som tillämpas på ett enhetligt, heltäckande och universellt sätt, såsom anges i förordningen. EESK anser att kommissionens rekommendation i "alternativ 2" är det mest acceptabla alterna-tivet.

4. Särskilda kommentarer

4.1 I ett antal hänvisningar beskriver kommissionen risken för att en större olje- eller gasolycka ska ske på EU:s vatten som "betydande överallt i unionen", "mer reell än den kan verka" respektive "oacceptabelt hög". EESK skulle vilja ha belägg för dessa påståenden.

4.2 Om man väljer att anse att en förordning utgör det bästa rättsliga instrumentet befarar EESK att kommissionens förslag kan innebära

- att den "bästa praxis" som tillämpas av de aktörer och medlemsstater som anammat "Nordsjömodellen" nedmonteras och avskaffas i takt med att nya komplexa lagstiftningsförfaranden införs, tillsammans med nya icke-bindande regler och ändringar i enlighet med de befogenheter som kommissionen tilldelats,
- att det uppstår ytterligare och, eventuellt, onödiga kostnader, avbrott, förseningar, överlappningar och förvirring inom och även utanför denna sektor, och eventuellt att säkerheten äventyras (under övergångsfasen). Kommittén hoppas att en noggrant formulerad förordning kommer att dämpa dessa farhågor.

4.3 Även om somliga anser att det befintliga systemet för bästa praxis (Nordsjömodellen) tillsammans med den roll som innehas av sådana organisationer som *North Sea Offshore Authorities Forum*, *Oil Spill Prevention and Response Advisory Group*, *Offshore Oil Pollution Liability Association Ltd*, *International Regulators Forum* och *The Operators Co-operative Emergency Services* är ett tillräckligt bevis på att subsidiaritetsprincipen, genom medlemsstaternas åtgärder, tillämpas i praktiken samt att den "nivåhöjning" som kommissionen förespråkar kan uppnås genom ett

direktiv, är kommittén fullt övertygad om de viktigaste förtjänsterna med en förordning och stöder kommissionens ståndpunkt att en förordning är det bästa rättsliga instrumentet. EESK förväntar sig att man genom förordningen rättar till bristande överensstämmelse mellan medlemsstaterna och att de bästa delarna, principerna och standarderna i Nordsjömodellen införlivas och avspeglas i förordningen.

4.4 EESK uppmanar kommissionen att meddela om och i vilken utsträckning man beaktat bestämmelserna i artikel 194.2 i EUF-fördraget när bestämmelserna i förslaget utarbetades.

4.5 EU:s säkerhetskultur bör, då detta är möjligt, tillämpas enhetligt av EU-aktörer både på och utanför EU:s vatten. EESK föreslår därför att ett system där kontrollen utförs av tredje part, i syfte att uppnå detta mål.

4.6 Deepwater Horizon-katastrofen bekräftade behovet av att skärpa de finansiella krav som ställs på operatörerna för att säkerställa att de till fullo kan ersätta skador och kostnader som uppstår till följd av en olycka. EESK rekommenderar därför att man fortsätter att undersöka möjligheten att införa en obligatorisk ansvarsförsäkring till skydd för tredje part (eller ett motsvarande lämpligt ansvarsskydd), och föreslår att en översynsklausul införs i förordningen för att åtgärda denna angelägna fråga i en nära framtid.

Bryssel den 22 februari 2012

Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs
ordförande
Staffan NILSSON

Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om "Förslag till rådets förordning om ett gemenskapssystem för registrering av transportörer av radioaktivt material"

KOM(2011) 518 slutlig

(2012/C 143/21)

Föredragande: **Ludvík JÍROVEC**

Den 30 augusti 2011 beslutade Europeiska kommissionen att i enlighet med artikel 31 i Euratomfördraget rådfråga Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om

"Förslag till rådets förordning om ett gemenskapssystem för registrering av transporter av radioaktivt material"

KOM(2011) 518 slutlig.

Facksektionen för transporter, energi, infrastruktur och informationssamhället, som svarat för kommitténs beredning av ärendet, antog sitt yttrande den 3 februari 2012.

Vid sin 478:e plenarsession den 22–23 februari 2012 (sammanträdet den 22 februari) antog Europeiska ekonomiska och sociala kommittén följande yttrande med 117 röster för, 3 röster emot och 2 nedlagda röster.

1. Slutsatser och rekommendationer

1.1 Kommittén rekommenderar att förslaget till förordning antas. Vi instämmer i att det krävs en utvärdering av förordningens effekter två år efter det att den trätt i kraft. Det är också bra att frågan ska ses över om fem år, i syfte att kontrollera om det fortfarande finns hinder kvar för att kunna skapa smidiga och säkra transporter av radioaktivt material i Europeiska unionen.

1.2 Kommittén föredrar det andra alternativet i konsekvensbedömningen, dvs. en förordning med harmoniserade regler och en mer effektiv roll för de behöriga myndigheterna.

1.3 Medlemsstaterna bör se till att kriterierna för att bevilja registrering är harmoniserade.

1.4 Det webbaserade registreringssystemet måste vara installerat, testat och i funktion när förordningen träder i kraft.

1.5 Kommittén anser att ett inrättande av ett nytt organ – som ingår i alternativ 3 – skulle öka byråkratien för företagen och urvattna effekterna av förordningen totalt sett.

1.6 Kommittén noterar att det försäkringsskydd som krävs för transportörer varierar från medlemsstat till medlemsstat. Även om ett sådant försäkringsskydd inte kan omfattas av registreringsförfarandet på grund av den rättsliga grunden, uppmanar kommittén medlemsstaterna att söka nå en harmonisering av de försäkringssystem som krävs.

1.7 Definitionerna i förordningen bör så långt det är möjligt vara i enlighet med IAEA:s terminologi, i synnerhet definitionen av "transportör", samtidigt som man också måste beakta att definitionerna ska vara i linje med Euratomlagstiftningen, i synnerhet direktiv 96/29/Euratom.

1.8 Den ansökande bör ha möjlighet att korrigera eller komplettera information i sin ansökan, så att inte avslag ges utan möjligheter till ytterligare utredning (artiklarna 5.7 och 5.10).

2. Inledning och sammanfattning av förslaget till förordning

2.1 Syftet med förslaget är att ersätta de nationella förfarandena för rapportering och tillstånd med ett enda registrerings-system för transportörer av radioaktivt material, vilket kommer att bidra till att förenkla förfarandet, minska byråkratien och undanröja hinder för inträde, samtidigt som man behåller de höga skyddsnivåer som hittills har uppnåtts.

2.2 Transportörer av radioaktivt material omfattas på europeisk nivå av transportlagstiftning enligt fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget) och lagstiftning om strålningsaspekter inbegripet skyddet av arbetstagare och allmänhetens hälsa enligt fördraget om upprättandet av Europeiska atomenergigemenskapen (Euratomfördraget).

2.3 Lagstiftningen enligt EUF-fördraget har förenklats genom Europaparlamentets och rådets direktiv 2008/68/EG av den 24 september 2008 om transport av farligt gods på väg, järnväg och inre vattenvägar, vilket omfattar alla transportsätt på inre vägar.

2.4 I rådets direktiv 96/29/Euratom av den 13 maj 1996 fastställs grundläggande säkerhetsnormer för skydd av arbetstagarnas och allmänhetens hälsa mot de faror som uppstår till följd av joniserande strålning. Enligt artikel 30 i Euratomfördraget är de grundläggande normerna följande:

- högsta tillåtliga doser, förenliga med tillräckligt hälsoskydd,
- högsta tillåtliga exponering och kontamination,
- de grundläggande principerna för hälsokontroll av arbetstagarna.

Enligt artikel 33 ska medlemsstaterna fastställa lämpliga bestämmelser för att säkerställa att de grundläggande normerna iakttas.

2.5 För att skydda arbetstagarnas och allmänhetens hälsa samt förbättra myndigheternas insatser i medlemsstaterna behövs klara regler om vilka personer, organisationer eller företag som ska vara föremål för kontroll. För detta krävs enligt artiklarna 3 och 4 i direktivet att medlemsstaterna har system med rapportering (anmälan) och förhandstillstånd eller förbud för vissa verksamheter som inbegriper faror från joniserande strålning.

Direktiv 96/29/Euratom är tillämpligt på alla verksamheter, inbegripet transport, där det finns risk för joniserande strålning från en artificiell källa eller från en naturlig strålkälla.

2.6 Med tanke på att transporter ofta är gränsöverskridande kan en transportör vara tvungen att följa dessa förfaranden för rapportering och tillstånd i alla berörda medlemsstater. Dessutom kan förfarandena skilja sig åt mellan olika medlemsstater, vilket ytterligare komplicerar transportoperationerna och tillståndsförfarandena.

2.7 Förordningen ersätter medlemsstaternas rapporterings- och tillståndssystem som inrättats enligt rådets direktiv 96/29/Euratom, med en enda registrering via ett europeiskt system för transportörregistrering. Transportörerna lämnar in sin registreringsansökan via en central webbplats. Ansökningarna granskas av respektive nationell behörig myndighet, som utfärdar registreringsintyg förutsatt att den sökande uppfyller alla grundläggande säkerhetsnormer. Systemet ger också de behöriga myndigheterna en bättre överblick över vilka transportörer som är verksamma i deras land.

2.8 Förordningen omfattar principen om en differentierad flerstegsmetod som innebär att registreringsförfarandet inte gäller transportörer som enbart transporterar kollin som omfattas av undantag. Samtidigt ger förordningen medlemsstaterna rätt att besluta om utökade registreringskrav för transport av klyvbart material och högradioaktivt material.

2.9 Annan EU-lagstiftning och nationell lagstiftning samt internationella bestämmelser om fysiskt skydd, skyddsåtgärder och skadeståndsansvar fortsätter att gälla, i synnerhet direktiv 2008/68/EG.

2.10 Förordningen kommer att frigöra resurser inom de behöriga myndigheter som för närvarande är involverade i de administrativa förfarandena, eftersom en registrering bara ska granskas av en enda behörig myndighet.

3. Allmänna kommentarer

3.1 Kommittén föredrar det andra alternativet i konsekvensbedömningen, nämligen en förordning med harmoniserade regler och en mer effektiv roll för de behöriga myndigheterna.

3.2 En förordning går ett steg längre än en rekommendation, genom att a) föreslå direkt tillämpliga harmoniserade regler, t.ex. ett gemensamt registreringssystem för transportörer som ersätter de olika system som använts i medlemsstaterna för rapportering och tillstånd, och b) ger transportörerna tillträde till transportmarknaden inom EU27 i ett enda "slimmat" förfarande, samtidigt som man inför en ny metod. Kommissionen ska upprätta ett säkert onlineregistreringssystem för att möjliggöra det utbyte av data som behövs.

3.3 Även om de alternativ som Ecorys (de oberoende sakkunniga som har utfört den underliggande studien för kommissionens räkning) tagit upp verkar ha en tämligen begränsad påverkan ur global synvinkel, så spelar dock denna påverkan roll för en så liten sektor som den här. Effekterna kategoriseras i fem grupper: kostnader och avgifter för offentlig sektor, reglerande effekter, transporter, säkerhet och miljö samt social påverkan.

3.4 Små och medelstora företag förväntas gynnas i förhållande till de totala besparingar som görs enligt dessa alternativ. Ju högre totala besparingar desto högre besparingar för dessa företag, som på grund av komplexiteten och de höga kostnaderna ofta utesluts från marknaden för närvarande.

3.5 En förordning skulle leda till besparingar på 13,6 miljoner euro per år enligt grundscenariot, genom att bland annat erbjuda ömsesidigt erkännande av licenser för transportörer. Ett sådant tillvägagångssätt minskar byråkratin för transportörerna, användarna och producenterna, samtidigt som det frigör resurser hos myndigheterna. Dessa resurser skulle sedan åtminstone delvis kunna användas för kontroller av efterlevnaden. Bristen på sådana är ett av de problem som nämns ovan.

3.6 Eftersom en förordning är bindande kommer detta alternativ att på ett effektivt sätt bidra till att uppnå målen, t.ex. att förenkla systemet, skapa större insyn och öppenhet samt undanröja hinder för en fungerande inre marknad, samtidigt som man behåller en hög säkerhetsnivå.

3.7 Kommittén anser att inrättande av ett nytt organ – som ingår i alternativ 3 – skulle öka byråkratin för företagen och urvattna effekterna av förordningen totalt sett.

4. Särskilda kommentarer

4.1 Definitionerna i förordningen bör så långt det är möjligt vara i enlighet med IAEA:s terminologi, i synnerhet definitionen av "transportör" samtidigt som man också måste beakta att definitionerna ska vara i linje med Euratomlagstiftningen, i synnerhet direktiv 96/29/Euroatom.

4.2 Kommittén instämmer i att det krävs en utvärdering av förordningens effekter två år efter det att den trätt i kraft. Det är också bra att frågan ska ses över om fem år, i syfte att kontrollera om det fortfarande finns hinder kvar för att kunna skapa smidiga och säkra transporter av radioaktivt material i Europeiska unionen.

4.3 Ett gemensamt och enhetligt system för registrering av transportörer av radioaktivt material inom EU kommer att uppnås genom förslaget. Artikel 3.3 kommer att göra det möjligt för en transportör att utan ytterligare registrering transportera radioaktivt material i enlighet med förordningen om transportören redan har en registrering för användning eller hantering och transport av detta material. Kommittén uppmanar kommissionen att tillsammans med berörda parter studera möjligheten till övergångsregler för innehavare av transportregistreringar.

4.4 Artikel 3.4 möjliggör ytterligare registreringskrav för material som innebär en särskild hälsorisk. Kommittén skulle vilja att denna förteckning över material innefattar de material som transporteras med multilaterala godkännanden.

4.5 Kommittén noterar att det försäkringsskydd som krävs för transportörer varierar från medlemsstat till medlemsstat. Även om ett sådant försäkringsskydd inte kan omfattas av registreringsförfarandet på grund av den rättsliga grunden, uppmanar kommittén medlemsstaterna att söka nå en harmonisering av de försäkringssystem som krävs.

4.6 Det webbaserade registreringssystemet för transportörer måste finnas tillgängligt i förväg samt vara testat och i funktion. Detta skulle innebära garantier till operatörer och behöriga myndigheter, och samma sak gäller för en förlängning av övergångsperioden före ikraftträdandet, beroende på de konkreta övergångsreglerna i enlighet med 4.3.

4.7 Den sökande bör ha möjlighet att korrigera eller komplettera information i sin ansökan i stället för att få avslag utan ytterligare utredning (artiklarna 5.7 och 5.10).

4.8 Medlemsstaterna bör se till att kriterierna för att bevilja registrering är harmoniserade.

Bryssel den 22 februari 2012

Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs
ordförande
Staffan NILSSON

Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om "Förslag till rådets direktiv om fastställande av grundläggande säkerhetsnormer för skydd av arbetstagarnas och allmänhetens hälsa mot de faror som uppstår till följd av joniserande strålning"

KOM(2011) 593 slutlig – 2011/0254 (NLE)

(2012/C 143/22)

Föredragande: **Richard ADAMS**

Den 28 september 2011 beslutade Europeiska kommissionen att i enlighet med artikel 31 i Euratom-fördraget rådfråga Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om

"Förslag till rådets direktiv om fastställande av grundläggande säkerhetsnormer för skydd av arbetstagarnas och allmänhetens hälsa mot de faror som uppstår till följd av joniserande strålning"

COM(2011) 593 final – 2011/0254 (NLE).

Facksektionen för transporter, energi, infrastruktur och informationssamhället, som svarat för kommitténs beredning av ärendet, antog sitt yttrande den 3 februari 2012.

Vid sin 478:e plenarsession den 22–23 februari 2012 (sammanträdet den 22 februari) antog Europeiska ekonomiska och sociala kommittén följande yttrande med 118 röster för, 1 röst emot och 5 nedlagda röster:

1. Slutsatser och rekommendationer

1.1 Slutsatser

1.1.1 Kommittén välkomnar förslaget, som baseras på de senaste forskningsrönen om farorna med joniserande strålning, som underlag för att diskutera, fastställa och utvidga kraven på hälso- och miljöskydd.

1.1.2 Genom att fem befintliga direktiv slås samman skapar kommissionen en konsekvent, sammanhängande och enhetlig säkerhetsstrategi som kommer att få en positiv effekt i praktiken.

1.2 Rekommendationer

1.2.1 Kommittén konstaterar att ytterligare krav eventuellt kan komma att införas för medlemsstaterna som en följd av införlivandet i nationell lagstiftning. EESK anser att det är särskilt viktigt att tillräckliga resurser därför ställs till förfogande för de myndigheter som ansvarar för det nationella genomförandet för att såväl andemeningen som innehållet i direktivet ska kunna respekteras. Detta är särskilt viktigt när det gäller att bygga upp ett kvalitetsmedvetande genom heltäckande utbildning och fortbildning.

1.2.2 Kommittén ställer sig fullständigt bakom initiativet att utvidga skyddskraven till att omfatta miljön och rekommenderar att bestämmelserna i kapitel IX antas (med hänsyn tagen till de kommande kriterierna och riktlinjerna för tillämpningen från ICRP [Internationella strålskyddskommittén] så snart dessa har formaliserats).

1.2.3 Kommittén uppskattar det mycket grundliga arbete som alla berörda aktörer utfört i samband med förslaget och rekommenderar att det antas utan dröjsmål.

2. Bakgrund till det förslagna direktivet

2.1 Joniserande strålning finns överallt i naturen. Alla människor på jorden utsätts för naturlig bakgrundsstrålning, som kommer från naturligt förekommande radioaktiva ämnen i bergarter, jordarter, livsmedel och i luften. På grund av att bergarter har olika egenskaper varierar också strålningen och de radioaktiva ämnena (radon) från marken, och graden av exponering skiljer sig därmed från plats till plats. Även den kosmiska strålningen påverkar oss. Den kosmiska strålningen är intensivare på högre höjder och breddgrader, så flygpersonal och personer som reser ofta är mer utsatta. Alla människor utsätts även för artificiell strålning. Den största källan till artificiell strålning är joniserande strålning inom sjukvården. Det händer även att arbetstagare utsätts för strålning från industriella verksamheter, t.ex. radiografisk provning av svetsar, och att allmänheten exponeras för utsläpp från kärnkraftverk. Det finns också spår av radioaktivitet i naturen från kärnvapenprov och militär användning av projektiler med utarmat uran.

2.2 Strålning har många praktiska tillämpningsområden inom till exempel medicin, forskning och byggindustri. Farorna med strålning beror på att den kan jonisera molekyler i levande celler och på så sätt orsaka biokemiska förändringar. Om förändringarna är tillräckligt stora i en levande cell kan det leda till att den dör eller till att dess genetiska information (DNA) oåterkalleligt förändras. Denna egenskap ledde till att nationella skydds- och lagstiftningsåtgärder antogs i ett tidigt skede, till och med innan den exakta skademekanismen var känd, och till att man redan från början tog fram gemensamma åtgärder för hela EU inom ramen för Euratomfördraget.

2.3 För att avgöra vilka skyddsmekanismer som är lämpliga har EU alltid följt ICRP:s rekommendationer. Detta organ utfärdade 2007 nya detaljerade riktlinjer om strålskyddsbehoven

som tar hänsyn till utvecklingen under de senaste 20 åren. Dessa omfattar ökningen av artificiella strålningskällor och pågående forskning om effekterna av strålning från naturliga källor, t.ex. radongas. Syftet med detta direktiv är att, utifrån aktuella forskningsrön, erbjuda en hög skyddsnivå för arbetstagare, patienter och allmänheten mot de negativa hälsoeffekterna av joniserande strålning. Det omfattar även nya områden som miljöskydd.

2.4 Direktivet är ett omfattande dokument med 110 artiklar som tillsammans med de 16 bilagorna uppgår till över 100 sidor text. Direktivet är i själva verket en omarbetning och konsolidering av fem befintliga direktiv⁽¹⁾ i ett enda direktiv. Kommissionen inför bindande krav angående skydd mot radon inomhus och användningen av byggnadsmaterial, bedömningen av miljöpåverkan från utsläpp av radioaktivt avfall från kärntekniska anläggningar, samt förhindrande av miljöskador i händelse av en olycka.

2.5 Sammanfattningsvis kommer detta direktiv att gynna EU-medborgarna genom att hälsoskyddet mot joniserande strålning förbättras, särskilt genom

- effektivare kampanjer och stödåtgärder mot radonexpone- ring inomhus,
- bättre skydd av arbetstagare inom industrier som bearbetar naturligt förekommande radioaktivt material,
- bättre skydd vid medicinsk tillämnning av joniserande strål- ning och kontroll av antalet exponeringar,
- bättre skydd och större rörlighet för specialiserade arbets- tagare inom kärnindustrin som inte har något fast arbets- ställe.

2.6 Regleringskraven i EU-länderna kommer att harmonise- ras och anpassas till internationella standarder. Som en följd av den särskilda uppmärksamhet som ägnats kärnsäkerheten efter

olyckan i Fukushima innehåller förslaget tuffare krav för hante- ring av bestrålning i nödsituationer.

2.7 Direktivet kompletterar direktivet om radioaktiva ämnen i dricksvatten, som kommittén nyligen antagit ett yttrande om⁽²⁾.

2.8 De internationella grundläggande säkerhetsnormerna, som godkänts av Internationella atomenergiorganet (IAEA) och ger uttryck för ett internationellt samförstånd, är detaljerade men inte bindande. De ger utrymme för skillnader i nationell kapacitet världen över. Direktivet går längre än så genom att fastställa enhetliga standarder för medlemsstaterna samtidigt som bestämmelserna för den inre marknaden respekteras. Ett omfattande samråd med expertgruppen som inrättades enligt artikel 31 i Euratomfördraget, IAEA, Heads of European Radio- logical Protection Competent Authorities (HERCA) och den internationella strålskyddsorganisationen (IRPA, International Ra- diation Protection Association) har bidragit till utarbetandet av direktivet.

2.9 Den rättsliga grunden för direktivet är Euratomfördraget. Kommittén noterar, med viss förståelse, att det har ifrågasatts om fördraget, som inte ändrats sedan 1957, är en lämplig utgångspunkt för att hantera miljöfrågor. Det är emellertid inte troligt att Euratomfördraget kommer att revideras inom den närmaste framtiden, samtidigt som miljöskyddsfrågorna måste hanteras på ett konkret sätt redan i dag. Det bör noteras att artikel 37 i Euratomfördraget 1957 var ett exempel på ban- brytande primärrätt när det gäller bindande gränsoverskridande skyldigheter avseende både miljöpåverkan och skydd av männi- skor.

3. Sammanfattning av förslaget till direktiv

3.1 För ett komplext direktiv av den här typen är det varken lämpligt eller utrymmesmässigt möjligt att i ett EESK-yttrande göra en detaljerad sammanfattning. En kort punktuppställning av kommissionens upplägg i kombination med kapitelrubri- kerna kan dock ge en överblick:

Allmän struktur	Kapitelrubriker
— Revidering och konsolidering av de grundläggande sä- kerhetsnormerna	Kapitel I: Syfte och tillämpningsområde
— Strålningssituationer	Kapitel II: Definitioner
— Skyddssystem	Kapitel III: System för strålskydd
— Befintliga strålningssituationer	Kapitel IV: Krav på utbildning, fortbildning och infor- mation om strålskydd
— Radon (arbetsplatser, bostäder)	Kapitel V: Berättigande och tillsynskontroll av verksamheter
— Byggnadsmaterial	
— Boende i förorenade områden	

⁽¹⁾ EGT L 180, 9.7.1997, s. 22–27.

EUT L 346, 31.12.2003, s. 57–64.

EGT L 349, 13.12.1990, s. 21–25.

EGT L 357, 7.12.1989, s. 31–34.

EGT L 159, 29.6.1996, s. 1–114.

⁽²⁾ EUT C 24, 28.1.2012, s. 122.

Allmän struktur	Kapitelrubriker
— Planerad bestrålning	Kapitel VI: Skydd av arbetstagare, lärlingar och studenter
— Berättigande och tillsynskontroll	
— Flerstegsmetod	Kapitel VII: Skydd av patienter och andra individer som utsätts för medicinsk strålning
— Exponeringskategorier	
— Bestrålning i nödsituationer	Kapitel VIII: Skydd av enskilda personer ur befolkningen
— Räddningspersonal	
— Beredskapsplanering och insatser	Kapitel IX: Miljöskydd
— Information till allmänheten	
— Institutionell infrastruktur	Kapitel X: Krav på tillsynskontroll
— Omarbetade direktiv	
Införlivande i nationell lagstiftning	Kapitel XI: Slutbestämmelser

4. Allmänna kommentarer

4.1 Kommittén noterar att de senaste forskningsrönen om farorna med joniserande strålning har tjänat som underlag vid utarbetandet av direktivet och välkomnar den strategi som valts för att diskutera, fastställa och utvidga kraven på hälso- och miljöskydd.

4.2 Kommissionen har valt att omarbета och konsolidera fem befintliga direktiv till ett enda, och detta kommer att få en positiv effekt i praktiken genom att det skapar en konsekvent, sammanhängande och enhetlig säkerhetsstrategi.

4.3 Ett antal jämförande analyser av införandet och tillämpningen av de tidigare direktiven i nationell lagstiftning har avslöjat ett flertal brister. Det handlar inte om något fel vid införlivandet utan snarare vid tillämpningen, t.ex. vad gäller de resurser som avsätts för utbildning, utarbetande av program för att öka allmänhetens medvetenhet, erkännande av lokalt fackfolk, information till allmänheten om hur man ska agera vid en eventuell olycka, etc.

4.4 För att kunna möta de ökade krav som kommer att bli följden av att direktivet införlivas i nationell lagstiftning och komma till rätta med eventuella befintliga brister föreslår EESK att kommissionen vidtar åtgärder för att underlätta de nationella myndigheternas arbete genom att anordna workshop-

par med syftet att diskutera rättsliga och praktiska svårigheter i samband med det nationella genomförandet. Kommissionen bör även uppmuntra observatorieorgan inom det civila samhället att övervaka och utvärdera tillämpningen av lagstiftningen genom konkreta åtgärder, utöver de nationella behöriga myndigheternas verksamhet.

4.5 Även om direktivet behandlar både naturliga och civila strålningskällor på ett heltäckande sätt beklagar EESK att strålning från militära anläggningar kan undantas, eftersom Euratomfördraget bara är tillämpligt i civila situationer ⁽³⁾.

4.6 Kommittén ser positivt på att direktivet föregriper och innehåller bestämmelser om skydd av medborgarnas rätt att minimera den strålning som de utsätts för från artificiella strålningskällor, till exempel genom den ökande användningen av säkerhetsutrustning som helkroppsskannrar.

4.7 Kommittén är mycket positiv till att miljöskyddet nu tas upp, men noterar samtidigt att de kommande ICPR-kriterierna (och vägledningen för tillämpningen) måste formaliseras innan bindande kvantitativa regler kan fastställas. Utifrån dessa kan sedan en gemensam vetenskaplig ståndpunkt ta form om de specifika kriterier som ska tillämpas för att utveckla ett gemensamt underlag för alla medlemsstater.

Bryssel den 22 februari 2012

Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs
ordförande
Staffan NILSSON

⁽³⁾ Domstolens mål C-61/03, 12.4.2005.

Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om "Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om inrättande av Fonden för ett sammanlänkat Europa"

KOM(2011) 665 slutlig – 2011/0302 (COD)

(2012/C 143/23)

Föredragande: **Raymond HENCKS**

Rådet och Europaparlamentet beslutade den 17 november 2011 respektive den 13 december 2011 att i enlighet med artikel 172 och 304 i EUF-fördraget rådfråga Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om

"Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om inrättande av Fonden för ett sammanlänkat Europa"

COM(2011) 665 final – 2011/0302 (COD).

Facksektionen för transporter, energi, infrastruktur och informationssamhället, som svarat för kommitténs beredning av ärendet, antog sitt yttrande den 3 februari 2012.

Vid sin 478:e plenarsession den 22–23 februari 2012 (sammanträdet den 22 februari) antog Europeiska ekonomiska och sociala kommittén följande yttrande med 132 röster för och 3 nedlagda röster:

Paketet består av yttrandena **TEN/468** om "**Fonden för ett sammanlänkat Europa**" (föredragande Hencks), **TEN/469** om "Riktlinjer för transeuropeiska **telekommunikationsnät**" (föredragande: Longo), **TEN/470** om "Riktlinjer för transeuropeiska **energiinfrastrukturer**" (föredragande: Biermann), **TEN/471** om "Riktlinjer för det transeuropeiska **transportnätet**" (föredragande: Back) och **TEN/472** om "Europa 2020-initiativet om **projektobligationer** för infrastrukturprojekt" (föredragande: Duttine)

1. Sammanfattning

1.1 Europeiska ekonomiska och sociala kommittén ställer sig bakom Europeiska kommissionens planer på att anslå 50 miljarder euro i nästa fleråriga budgetram 2014–2020 för att förbättra sammanlänkningen mellan transport- och energinät samt digitala nät i EU, och kommittén stöder också idén om europeiska obligationslån för infrastrukturprojekt ("projektobligationer"), som kan förväntas få en multiplikatoreffekt på mobiliseringen av det offentliga och privata kapital som krävs för att klara finansieringsbehoven, som beräknas uppgå till 1 000 miljarder euro.

1.2 Investeringar inriktade på viktig infrastruktur kommer att bidra till en återhämtning för handeln, tillväxten, konkurrenskraften och skapandet av arbetstillfällen, i synnerhet nu när Europa verkligen behöver det.

1.3 Med tanke på att den klassiska finansieringen av investeringar med offentliga medel blir allt svårare i dessa kristider kommer användningen av nya typer av finansinstrument inom EU, i nära samarbete med Europeiska investeringsbanken (med vissa reservationer – se yttrande TEN/472), att utgöra en kompletterande och innovativ lösning för att skaffa fram kapital från pensionsfonder, försäkringsbolag och andra aktörer på kapitalmarknaden som vill investera i långsiktiga projekt.

1.4 EESK:s ser alltså positivt på kommissionens avsikt att ta fram vad som sägs vara nyskapande sätt att mobilisera en större del av det privata sparandet, men kommittén anser att dessa upplägg inte bara bör rikta sig till stora kapitalförvaltare, utan bör utformas så de också omfattar småspararna.

1.5 Vikten av tillräckliga investeringar i infrastrukturnät som är anpassade, moderna, smidiga, hållbara och tillgängliga (inte minst för funktionshindrade) kan emellertid inte uppskattas enbart i pengar, utan bör också bedömas med hänsyn till den sociala och territoriella sammanhållningen, miljön och försörjningstryggheten.

1.6 Det är bara genom att kombinera offentlig finansiering från nationell, regional och lokal nivå, privat finansiering och EU-finansiering som målen i fråga om sammanlänkningen av infrastrukturnäten kommer att kunna uppnås.

1.7 Kommissionen bör därför, när den fattar beslut om vilka projekt som ska medfinansieras, göra sitt val med inriktning mot projekt med högt europeiskt mervärde, och den bör också ta hänsyn till behovet av att utveckla infrastruktur av nationellt eller regionalt intresse.

1.8 Infrastrukturinvesteringarna innebär också avsevärda säkerhetsaspekter för EU och medlemsstaterna som bör beaktas när projekten utformas och när godkännandeförfarandena inleds. Dessa aspekter är i själva verket förutsättningar för ett fysiskt fullbordande av integrationen av de "öar" som fortfarande finns i unionen.

1.9 Unionen bör därför även fortsättningsvis via EU:s strukturfonder på löpande basis och på ett proportionellt sätt anslå medel till medlemsstaterna för att bekämpa social och geografisk fragmentering i fråga om tillgången till nationell nätinfrastuktur.

1.10 EESK stöder förslaget om en centraliserad förvaltning av de projekt som syftar till en sammanlänkning av de transeuropeiska näten för transport, energi och digital infrastruktur. Genom att man utnyttjar samverkansseffekterna mellan dessa tre sektorer och förbättrar de operativa bestämmelserna, bland annat genom att rationalisera förfarandena för beviljande av tillstånd för projekt av gemensamt intresse och korta ned tidsfristerna för genomförandet av dessa, kan man sänka kostnaderna och göra projekten effektivare.

1.11 EESK uppmanar medlemsstaterna att stödja kommissionens initiativ i frågan och att informera och stimulera kapitalmarknaderna och andra investerare så att de aktivt bidrar till att initiativet lyckas.

2. Bakgrund

2.1 Inom ramen för förslaget till nästa fleråriga budgetram 2014–2020 lägger kommissionen förslag till konkreta åtgärder för att främja en integrerad europeisk infrastruktur inom sektorerna transport, energi och digital kommunikation.

2.2 I Europa har infrastrukturutgifterna överlag minskat under de senaste tio åren, trots att riktade investeringar på området är ett viktigt inslag i återhämtningen från den ekonomiska krisen och har avgörande betydelse för Europas ekonomiska framtid.

2.3 För att förbättra infrastrukturen på ovan nämnda områden och respektera de prioriteringar som har fastställts när det gäller tillväxten inom ramen för den nya strategin för den inre marknaden föreslår kommissionen ett nytt instrument som kallas Fonden för ett sammanlänkat Europa.

2.4 Det är uppenbart, vilket EESK också har påpekat i ett antal yttranden, att nät som ligger i utvecklingens framkant, som är smarta, långsiktigt hållbara och helt sammanlänkade, oavsett om det gäller vägar, järnvägar, vattenvägar och luftfart, kombinationer av olika transportsätt, elöverföring, oljeledningar, gasledningar eller elektronisk höghastighetskommunikation, är av avgörande betydelse för det integrerade ekonomiska området. Om det saknas länkar i kedjan eller om det finns flaskhalsar i sammankopplingen av de europeiska näten orsakar det stora svårigheter för fullbordandet av inre marknaden och skapar klyftor mellan regionerna och gör Europa beroende av tredje land, framför allt på energiområdet.

2.5 Investeringar inriktade på viktig infrastruktur kommer att bidra till en återhämtning för handeln, tillväxten, konkurrenskraften och skapandet av arbetstillfällen, i synnerhet nu när Europa verkligen behöver det.

2.6 Men projekt som rör de stora infrastrukturnäten är av naturliga skäl långsiktiga och kräver massiva investeringar, och den ekonomiska avkastningen är kopplad till stora risker (underskattning av kostnaderna, överskattning av trafikvolymen, risker förknippade med komplexiteten i finansieringsarrangemanget) i synnerhet i konstruktionsfasen och under den första tiden i drift.

2.7 Eftersom det inte går att finansiera dessa projekt enbart ur den offentliga budgeten på nationell, lokal eller europeisk nivå föreslår kommissionen ett nytt budgetinstrument, Fonden

för ett sammanlänkat Europa, samt reviderade riktlinjer för transportnät, energinät och telekommunikationsnät, i syfte att locka ytterligare privata och offentliga medel samtidigt som man skänker infrastrukturprojekten trovärdighet och minskar riskprofilen för de privata investerarna.

2.8 I det syftet har kommissionen lagt en serie förslag:

- Förslag till förordning om inrättande av Fonden för ett sammanlänkat Europa (EESK:s yttrande: TEN/468)
- Förslag till förordning om allmänna regler för gemenskapens finansiella stöd på området transeuropeiska nät på transportområdet och energiområdet (EESK:s yttrande: TEN/472)
- Förslag till förordning om unionens riktlinjer för utbyggnad av det transeuropeiska transportnätet (EESK:s yttrande: TEN/471)
- Förslag till förordning om riktlinjer för transeuropeiska energiinfrastrukturer (EESK:s yttrande: TEN/470)
- Förslag till förordning om riktlinjer för transeuropeiska telekommunikationsnät (EESK:s yttrande: TEN/469)

3. Innehåll i meddelandet om en integrerad europeisk infrastruktur och förslaget till förordning om Fonden för ett sammanlänkat Europa

3.1 För att påskynda investeringarna i de transeuropeiska transportnäten, energinäten och näten för digital kommunikation och för att mobilisera den finansiering som krävs från både offentlig och privat sektor föreslår kommissionen att man för perioden 2014–2020 gör följande:

- Planerar för ett investeringsbehov för sammanlänkningen av de europeiska näten i storleksordningen 1 000 miljarder euro, fördelade på följande sätt:

Energi	El	140 miljarder euro
	Gas	70 miljarder euro
	CO ₂	2,5 miljarder euro
	Olja	p.m.
Transporter Väg, järnväg, sjöfart, vattenvägar och luftfart		500 miljarder euro Varav 250 miljarder euro för stomnätet. En fördelning av finansieringsbehoven på olika transportsätt sker successivt beroende på vilka projekt som väljs.
Bredband		270 miljarder euro

- Tillhandahåller ett belopp på 50 miljarder euro för investeringsprojekt för sammanlänkningen av de alleuropeiska näten, varav 40 miljarder ur EU-budgeten och 10 miljarder ur sammanhållningsfonden för transportinfrastruktur. Medlen ska fördelas enligt följande:

Energi	9,1 miljarder euro
Transporter	31,7 miljarder euro
Telekommunikationer/digital kommunikation	9,2 miljarder euro

- Medfinansierar transeuropeiska sammanlänkingsprojekt av gemensamt intresse. Projekten väljs ut av kommissionen (på förslag av medlemsstaterna) och medfinansieringen uppgår till mellan 20 % och 75 % av de stödberättigade kostnaderna, och i undantagsfall till och med 80 % eller 100 % av kostnaderna.
- Ökar potentialen för att locka ytterligare finansiering från den privata sektorn genom att införa europeiska obligationslån för infrastrukturprojekt ("projektobligationer") för att minska risken för tredjepartsinvesteringar. EU-budgeten kommer på så vis att användas till att ge Europeiska investeringsbanken kapital som kan täcka en del av den risk banken tar när den medfinansierar stödberättigade projekt. EU:s budget kommer därmed att fungera som en sorts garanti för att EIB finansierar de berörda projekten, medan EIB tar på sig den återstående risken.

Under pilotfasen (2012–2013), som omfattar 5–10 projekt, kommer de medel som överförs av EU till EIB, högst 230 miljoner euro, att finansieras helt genom en omfördelning av icke utnyttjade anslag i befintliga investeringsprogram, och dessa medel bör enligt kommissionens beräkningar mobilisera andra investeringar att satsa belopp som kan uppgå till 4,6 miljarder euro.

- Maximerar samverkans effekterna mellan programmen inom sektorerna energi, transporter och IKT, något som dels skulle ligga i linje med strävan efter en konsekvent strategi och ett projekturvalsförfarande som grundar sig på tydliga och enhetliga kriterier, dels skulle säkerställa uppföljning och kontroll så att EU-finansieringen blir målinriktad och effektiv.
- Förenklar befintliga bestämmelser, bland annat genom att sammanjämka indikatorerna för målen i Europa 2020-strategin, påskynda tillståndsgivandet, skapa en centraliserad förvaltning för de tre sektorerna, eventuellt inrätta ett verkställande organ, skapa tilldelningskriterier och gemensamma årliga arbetsprogram, inrätta en samordningskommitté för fonden och slutligen ge kommissionen befogenheter att anta delegerade akter.

4. Allmänna kommentarer

4.1 EESK ställer sig bakom kommissionens initiativ som syftar till att främja och samordna investeringar i strategiska projekt med europeiskt mervärde och ta fram andra lösningar än den klassiska finansieringen genom subventioner för perioden 2014–2020.

4.2 EESK ser positivt på förslaget om en finansieringsmekanism med centraliserad förvaltning och en mekanism för gemensamma arbetsprogram för projekt som syftar till en sammanlänkning av de transeuropeiska näten för transport, energi och digital infrastruktur. Dessa bör skötas direkt av kommissionen, eventuellt med hjälp av ett verkställande organ. Genom att man utnyttjar samverkans effekterna mellan dessa tre sektorer och förbättrar de operativa bestämmelserna, bland annat genom att rationalisera förfarandena för beviljande av tillstånd för projekt av gemensamt intresse och korta ned tidsfristerna för genomförandet av dessa, kan man sänka kostnaderna och göra projekten effektivare.

4.3 EESK stöder därför förslaget att prioritera nödvändiga projekt med europeiskt mervärde för att knyta samman transeuropeiska nät med medlemsstaternas infrastrukturnät. Kommittén anser emellertid att unionen, av omsorg om den sociala och territoriella sammanhållningen, även fortsättningsvis via EU:s strukturfonder på löpande basis och på ett proportionerligt sätt bör anslå medel till medlemsstaterna för att bekämpa social och geografisk fragmentering i fråga om tillgången till nationell nätinфраstruktur, och för att trygga försörjningstryggheten.

4.4 EESK anser att vikten av tillräckliga investeringar i infrastrukturnät som är anpassade, moderna, smidiga, hållbara och tillgängliga (inte minst för funktionshindrade) inte kan uppskattas enbart i pengar. Dessa investeringar är nödvändiga också med avseende på den sociala och territoriella sammanhållningen och miljöskyddet, vilket kommissionen också bör beakta i valet av vilka projekt som ska medfinansieras.

4.5 Infrastrukturinvesteringarna medför också avsevärda säkerhetsaspekter för EU och medlemsstaterna som bör beaktas när projekten utformas och när godkännandeförfarandena inleds. Dessa aspekter är i själva verket förutsättningar för ett fysiskt fullbordande av integrationen av de "öar" som fortfarande finns i unionen.

4.6 Unionen lämnar ett ansevärt ekonomiskt bidrag på ca 50 miljarder euro, men det täcker ändå bara en liten del av det investeringsbehov som kommissionen räknar med.

4.7 Hur man än ser på saken måste den största delen av investeringarna tillhandahållas av medlemsstaterna och privata investeringar, och EU:s finansiella bidrag bör fungera som såddkapital avsett att uppmuntra medlemsstaterna och marknaden till ytterligare investeringar.

4.8 Budgetproblemen och den nödvändiga saneringen av de offentliga finanserna innebär emellertid att majoriteten av medlemsstaterna planerar att minska eller avveckla sina investeringsprogram vilket naturligtvis kommer att påverka inflödet av investeringar från privata källor negativt.

4.9 Det är bara genom att kombinera offentlig finansiering från nationell, regional och lokal nivå, privat finansiering och EU-finansiering som målen i fråga om sammanlänkningen av infrastrukturnäten kommer att kunna uppnås.

4.10 Infrastrukturinvesteringarna bör bidra till att främja övergången till en ekonomi och ett samhälle med låga koldioxidutsläpp.

4.11 Med tanke på kommissionens åtagande att integrera målen för Europa 2020-strategin, inte minst i fråga om klimatförändringarna, i EU:s program och att avsätta minst 20 % av unionens budget till dessa mål stöder kommittén kommissionens planer på att använda EU-budgeten för att investera och åstadkomma en multiplikatoreffekt som gör det möjligt att mobilisera privat kapital. För att minska regleringsriskerna och kapitalkostnaderna för tredjepartsinvestorer som söker långsiktiga investeringar, och med tanke på att den klassiska finansieringen av investeringar med offentliga medel blir allt svårare i dessa kristider kommer användningen av nya typer av finansinstrument inom EU, i nära samarbete med Europeiska investeringsbanken (med vissa reservationer – se yttrande TEN/472), att utgöra en kompletterande och innovativ lösning för att skaffa

fram kapital från pensionsfonder, försäkringsbolag och andra aktörer på kapitalmarknaden som vill investera i långsiktiga projekt.

4.12 EESK ser alltså positivt på kommissionens planer på att ta fram vad som sägs vara nyskapande sätt att mobilisera en större del av det privata sparandet, men anser att dessa upplägg inte bara bör rikta sig till stora kapitalförvaltare, utan bör utformas så att de också omfattar småspararna.

4.13 Med tanke på bristen på andra möjliga lösningar måste EESK beklaga de förbehåll och den kritik som har framförts av vissa medlemsstater när det gäller de europeiska obligationslånen för infrastrukturprojekt. Kommittén hoppas att pilotfasen, där man kommer att utnyttja upp till 230 miljoner euro ur den nuvarande EU-budgeten för perioden 2012–2013, kommer att locka kapitalmarknaderna, pensionsfonder, försäkringsbolagen med flera att investera långsiktigt och på så sätt visa att de planerade åtgärderna är välgrundade.

Bryssel den 22 februari 2012

*Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs
ordförande*
Staffan NILSSON

Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om "Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om riktlinjer för transeuropeiska telekommunikationsnät och om upphävande av beslut nr 1336/97/EG"

KOM(2011) 657 slutlig – 2011/0299 (COD)

(2012/C 143/24)

Föredragande: **Antonio LONGO**

Europaparlamentet och rådet beslutade den 15 november 2011 respektive den 30 november 2011 att i enlighet med artikel 172 och artikel 304 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt rådfråga Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om

"Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om riktlinjer för transeuropeiska telekommunikationsnät och om upphävande av beslut nr 1336/97/EG"

COM(2011) 657 final – 2011/0299 (COD).

Facksektionen för transporter, energi, infrastruktur och informationssamhället, som svarat för kommitténs beredning av ärendet, antog sitt yttrande den 3 februari 2012.

Vid sin 478:e plenarsession den 22–23 februari 2012 (sammanträdet den 22 februari 2012) antog Europeiska ekonomiska och sociala kommittén följande yttrande med 126 röster för, 1 röst emot och 4 nedlagda röster.

Detta yttrande är en del av ett paket om fem yttranden som EESK utarbetar om **"Fonden för ett sammanlänkat Europa"** och dess riktlinjer, som offentliggjordes av Europeiska kommissionen i oktober 2011. Paketet består av yttrandena **TEN/468** om **"Fonden för ett sammanlänkat Europa"** (föredragande HENCKS), **TEN/469** om **"Riktlinjer för transeuropeiska telekommunikationsnät"** (föredragande LONGO), **TEN/470** om **"Riktlinjer för transeuropeiska energiinfrastrukturer"** (föredragande BIERMANN), **TEN/471** om **"Riktlinjer för det transeuropeiska transportnätet"** (föredragande BACK) och **TEN/472** om **"Europa 2020-initiativet om projektobligationer för infrastrukturprojekt"** (föredragande DUTTINE).

1. Slutsatser och rekommendationer

1.1 Målet i den digitala agendan för Europa om att skapa en digital infrastruktur för höghastighetsbroadband för alla med såväl fast som trådlös teknik innebär att åtgärder krävs för att undanröja "digitala flaskhalsar", stopp som beror på bristande samtrafikförmåga och teknisk interoperabilitet, och de klyftor som finns mellan regioner och sociala grupper på både nationell nivå och gemenskapsnivå.

I sitt förslag om "Riktlinjer för transeuropeiska telekommunikationsnät" har kommissionen tagit fram en förteckning över projekt av gemensamt intresse för utbyggnaden av broadbandnät och infrastrukturer för digitala tjänster för att övervinna hindren för en utveckling av en digital inre marknad och bristen på investeringar på broadbandområdet i Europa i förhållande till dess konkurrenter.

1.2 Europeiska ekonomiska och sociala kommittén (EESK) ställer sig därför bakom kommissionens initiativ för ett sammanlänkat Europa och välkomnar särskilt åtagandena när det gäller en broadbandutbyggnad som i stor utsträckning utgör ett konkret och positivt svar på de krav som ställdes i "En digital agenda för Europa", vilket innebär att man nu tar itu med problemet med de otillräckliga investeringarna i broadbandnät⁽¹⁾.

1.3 Som EESK redan påpekat i flera olika tidigare yttranden är tillgången till broadband för alla dels en förutsättning för att den moderna ekonomin ska kunna utvecklas, dels en grundläggande faktor för nya arbetstillfällen, ökad sammanhållning och för ökat välbefinnande och ökad e-integration för såväl enskilda medborgare som hela områden som är ekonomiskt och socialt missgynnade⁽²⁾.

1.4 Genom att fastställa mål och prioriteringar för projekten av gemensamt intresse kan man svara mot det grundläggande kravet att de ekonomiska resurserna används optimalt och för avsedda syften, och därigenom undvika slöseri.

I det avseendet är det av grundläggande betydelse att de projekt som ska finansieras också beaktar behovet av att främja de nationella nätens samtrafikförmåga och interoperabilitet, eftersom den digitala inre marknaden skulle vara ofullständig utan dem.

1.5 EESK rekommenderar kommissionen att iakttä största möjliga försiktighet och tillämpa mycket strikta kriterier i samband med valet av de projekt som ska finansieras, så att medlen

⁽¹⁾ EESK:s yttrande om "Fonden för ett sammanlänkat Europa" (Se sidan 116 i detta nummer i EUT).

⁽²⁾ EESK:s yttrande om "Samhällsomfattande tjänster inom elektronisk kommunikation" EUT C 175, 28.7.2009, s. 8, och EESK:s yttrande om "Främjande av digital kompetens, digitala färdigheter och digital integration", EUT C 318, 29.10.2011, s. 9.

används för att säkra anslutningsmöjligheter i hela EU, gynna perifer områden, hjälpa små och medelstora företag att få tillgång till den digitala ekonomin och för att öka den sociala sammanhållningen. För att uppfylla dessa krav och informera institutioner och allmänhet vore det lämpligt om kommissionen regelbundet utarbetade en rapport om medlens användning.

1.6 EESK ser med viss förvåning på den vaghet som kommer till uttryck i artikel 5.6, där kommissionen ges långtgående befogenheter att anta delegerade akter "som ändrar beskrivningen av projekt av gemensamt intresse som finns i bilagan". Det är viktigt att man så mycket som möjligt begränsar hänsynstagandet till vad som anses politiskt lämpligt (se artikel 5.7 b, där man talar om "nya politiska prioriteringar") och lobbygruppernas inflytande och i stället framhåller kriterier som har med teknisk innovation, mervärde och målöverensstämmelse att göra. EESK anser att de delegerade akterna bör begränsas strikt vad avser varaktighet och omfattning.

1.7 EESK anser att det är viktigt att de projekt som ska finansieras respekterar principen om teknisk neutralitet, som är grundläggande för ett verkligt öppet internet ⁽³⁾.

1.8 De finansiella medlen bör användas för att skapa öppna nätlösningar som på ett effektivt sätt görs tillgängliga för alla utan diskriminering, så att nya operatörer får tillträde till marknaden, med ny, effektivare teknik till rimliga kostnader för allmänhet och företag.

1.9 EESK hoppas också att tilldelningen av medel i enlighet med denna förordning kommer att samordnas bättre med tilldelningen av medel från andra initiativ, så att såväl överlappningar som missar kan undvikas.

1.10 Den även av kommissionen förordade kartläggningen på europeisk, nationell och regional nivå måste snarast genomföras, så att luckor i täckningen kan upptäckas och nya initiativ från offentliga och privata investerare kan stimuleras.

1.11 Det är också viktigt att vara öppen för samarbete med tredjeländer och internationella organisationer, så att driftskompatibiliteten mellan de olika telekommunikationsnäten kan förbättras.

1.12 Slutligen slår EESK än en gång fast att man numera måste se internetuppkoppling som en samhällsomfattande tjänst ⁽⁴⁾, och vi anser att den bör prioriteras för att skapa ett

konkurrenskraftigare EU för alla. Varje medborgare bör därför, i väntan på att detta mål uppnås, garanteras tillgång till bredband, offentligt eller privat, till en rimlig kostnad.

2. Bakgrund till och innehåll i kommissionens dokument

2.1 Den 29 juni 2011 antog kommissionen nya riktlinjer för transeuropeiska telekommunikationsnät, och offentliggjorde ett förslag till en ny flerårig budgetram för perioden 2014–2020 ⁽⁵⁾, som innebär att ett nytt integrerat instrument skapas för investeringar i prioriterade infrastrukturprojekt av gemenskapsintresse inom områdena transport, energi och telekommunikationer: "Fonden för ett sammanlänkat Europa". Av den totala tilldelningen på 50 miljarder euro för samfinansiering från EU:s sida med högt mervärde ska 9,2 miljarder användas för digitala nät och tjänster. Det beräknade behovet uppgår emellertid till minst 270 miljarder euro.

2.2 Dessutom föreslår kommissionen att man inför europeiska obligationer (projektobligationer) för att öka kapaciteten och finansieringen från de offentliga och privata sektorerna, vilket minskar risken för tredjepartsinvesteringar. EU-budgeten skulle på så vis användas för att förse Europeiska investeringsbanken (EIB) med kapital avsett att delvis täcka den risk som den löper när den medfinansierar stödberättigade projekt. EU-budgeten skulle därmed tillhandahålla en viss garanti för att EIB ska finansiera projekten, men banken måste själv ta på sig resten av risken. Under en pilotfas (2012–2013) kommer en budget på 20 miljoner euro, som skapas genom att man omfördelar outnyttjade anslag från de europeiska telekommunikationsprogrammen, att överföras till EIB, som enligt kommissionens förväntningar bör mobilisera andra offentliga och privata investerare.

2.3 I riktlinjerna för transeuropeiska telekommunikationsnät fastställer kommissionen en rad mål och prioriteringar för bredbandsnät och infrastruktur för digitala tjänster inom området telekommunikation i syfte att

— öka den europeiska ekonomins konkurrenskraft och i samband med detta särskilt främja små och medelstora företag,

— främja samtrafik och driftskompatibla nationella nät, och även främja tillgången till sådana nät,

— stödja framväxten av en digital inre marknad.

⁽³⁾ EESK:s yttrande om nätneutralitet, ännu ej offentliggjort i EUT, och EESK:s yttrande om det första programmet för radiospektrumpolitik / europeiska bredbandssektorn – investeringar i digitalt baserad tillväxt, EUT C 107, 6.4.2011, s. 53.

⁽⁴⁾ EESK:s yttrande om "Bredband åt alla: utvecklingen av samhällsomfattande tjänster inom elektronisk kommunikation", EUT C 175, 28.7.2009, s. 8, EESK:s yttrande om "En digital agenda för Europa", EUT C 54, 19.2.2011, s. 58, EESK:s yttrande om det första programmet för radiospektrumpolitik / europeiska bredbandssektorn – investeringar i digitalt baserad tillväxt, EUT C 107, 6.4.2011, s. 53 och flera andra yttranden.

⁽⁵⁾ Meddelandet "En budget för Europa 2020", COM(2011) 500 final.

2.4 Strategin i förordningen är att försöka få bort de flaskhalsar som förhindrar fullbordandet av en digital inre marknad genom att underlätta internetuppkoppling och tillgången till en infrastruktur med offentliga digitala tjänster. Syftet är att få bukt med de problem på tillgångssidan som tar sig uttryck i ett stort antal företagskonkurser och minskade investeringar i bredbandsnät och i viktiga men inte lika lönsamma tjänster av allmänintresse (t.ex. e-hälsovård, e-identitet, e-upphandlingar och en gränsöverskridande tillgång till dessa tjänster). Efterfrågan på tjänster kan inte heller öka om inte alla medborgare kan koppla upp sig mot digitala nät. Paketet med förslag innehåller innovativa finansieringsinstrument som genom att skapa en hävsångseffekt ska stödja privata och offentliga investeringar och en samfinansiering av infrastrukturinvesteringar via bidrag.

2.5 Syftet är att nå målen i den digitala agendan för Europa som innebär att alla senast 2020 ska alla ha tillgång till en bredbandshastighet på 30 Mbps och åtminstone 50 % av hushållen ska kunna abonnera på hastigheter över 100 Mbps.

2.6 Följande prioriteringar anges för projekten av gemensamt intresse:

- Ultrasnabba bredband som ger överföringshastigheter på 100 Mbps eller snabbare.
- Bredbandsnät som sammanbinder isolerade och perifera områden med unionens centralare delar och möjliggör en överföringshastighet på minst 30 Mbps i dessa områden.
- Stöd till basplattformarna när det gäller infrastruktur för digitala tjänster.
- Åtgärder som gör det möjligt att skapa synergieffekter och driftskompatibilitet mellan olika projekt av gemensamt intresse inom telekommunikationssektorn.
- Projekt av gemensamt intresse ska även kunna inbegripa elektroniska tjänster som skapas under andra EU-program, t.ex. ISA-programmet (*"Interoperability solutions for European public administrations"*).
- För att främja driftskompatibiliteten mellan näten ska man samarbeta med tredjeländer och internationella organisationer.
- Kommissionen vill ha befogenhet att på obestämd tid kunna införa ändringar i den beskrivning av projekt av gemensamt intresse som finns i bilagan.

3. Allmänna kommentarer

3.1 Detta är första gången som kommissionen inom ramen för en strategisk vision föreslår ett gemensamt finansierings-

instrument för de tre sektorerna transporter, energi och telekommunikationer i syfte att skapa synergieffekter. Detta nya tillvägagångssätt är mycket viktigt och kan tjäna som förebild också för medlemsstaternas infrastrukturpolitik. Även Fonden för ett sammanlänkat Europa, där målet är smarta, hållbara och fullständigt sammanlänkade nät, kommer att ge ett betydande bidrag till förverkligandet av EU:s inre marknad. Genom att stärka trovärdigheten hos infrastrukturprojekten och minska riskerna i samband med sådana projekt kan man dessutom locka till sig ytterligare finansiering från såväl offentliga som privata sektorn.

3.2 I detta nya scenario har bredbandsnäten och bredbandstjänsterna en särskilt viktig roll. EESK har redan tidigare understrukit hur viktigt det är att medborgarna garanteras tillgång till bredband och att fördelarna för användarna optimeras med hjälp av verklig konkurrens mellan operatörerna och stödåtgärder från medlemsstaternas sida för att skapa ökade investeringar i infrastruktur och innovationer⁽⁶⁾.

3.3 Investeringar i telekommunikationer, i synnerhet bredbandsnät och infrastruktur för digitala tjänster, är en förutsättning för en smart och hållbar ekonomisk tillväxt för alla i EU. Detta finansieringsåtagande och denna genomförandeförordning innebär att vi kommit närmare målet för den digitala agendan (dvs. att alla senast år 2020 ska ha minst 30 MB och att minst 50 % ska ha 100 MB).

3.4 Kommissionens beslut om initiativet om ett sammanlänkat Europa (*"Connecting Europe"*) ger äntligen klara besked när det gäller EESK:s påpekande⁽⁷⁾ om vissa oklarheter i handlingsplanen i meddelandet *"En digital agenda för Europa"* och om de otillräckliga investeringarna i telekommunikationsnäten, som beror dels på att utsikterna till lönsamhet när det gäller samhällsnyttiga tjänster i många fall är dåliga, dels på de konkreta problem som finns i perifera områden. Detta är ett stort hinder på vägen mot ett gemensamt europeiskt område som är tillgängligt, snabbt och hållbart för lokala myndigheter, medborgare, företag och frivilligsektorn.

3.5 EESK har i flera tidigare yttranden påpekat att tillgång till bredband för alla inte bara är en förutsättning för de moderna ekonomiernas utveckling, utan även en grundläggande faktor när det gäller att skapa välbästand och e-integration för såväl enskilda medborgare som hela områden som är ekonomiskt och socialt missgynnade⁽⁸⁾. Redan i sitt meddelande *"Att överbrygga bredbandsklyftan"* av den 20 mars 2006⁽⁹⁾ slår kommissionen fast att *"en utbredd bredbandsåtkomst är ett nyckelvillkor för utvecklingen av moderna ekonomier och en viktig del av Lissabonagendan"*.

⁽⁶⁾ EESK:s yttrande om *"Inrättande av en europeisk myndighet för marknaden för elektronisk kommunikation"*, EUT C 224, 30.8.2008, s. 50.

⁽⁷⁾ EESK:s yttrande om *"En digital agenda för Europa"* COM(2010) 245 final, EUT C 54, 19.2.2011, s. 58.

⁽⁸⁾ Se EESK:s yttrande om *"Bredband åt alla: utvecklingen av samhällsomfattande tjänster inom elektronisk kommunikation"*, EUT C 175, 28.7.2009, s. 8; EESK:s yttrande om *"Främjande av digital kompetens, digitala färdigheter och digital integration"*, EUT C 318, 29.10.2011, s. 9.

⁽⁹⁾ COM(2006) 129 final.

3.6 Vikten av ett starkt EU-engagemang på detta område har enhälligt och med kraft också slagits fast av det första forumet om den digitala agendan som ägde rum i Bryssel den 6–17 juni 2011 med kommissionens vice ordförande Neelie Kroes som ordförande. Över 1 000 berörda aktörer – innehållsleverantörer, hårdvaruproducenter, investerare och telekommunikationsoperatörer från stora globala företag – deltog ⁽¹⁰⁾. Deltagarna delade kommissionen uppfattning att den nuvarande modellen för investeringar i telekommunikation inte räcker till för att bygga ut bredbandsinfrastrukturen så att den blir ekonomiskt överkomlig och håller hög kvalitet (snabbhet, stabilitet, hållbara kostnader, tillgänglighet för alla). I det sammanhanget anser EESK att det vore intressant att fördjupa granskningen av situationen i Indien, där den federala regeringen har meddelat att den kommer att tillhandahålla bredbandsuppkoppling för 600 miljoner medborgare under 2014 genom en blandning av fast och trådlös teknik. Storleken i det åtagandet är jämförbart med EU:s förhållanden, och de indiska erfarenheterna skulle därför kunna utnyttjas, t.ex. i kommitténs rundabordssamtal för EU och Indien ⁽¹¹⁾.

4. Särskilda kommentarer

4.1 Bland de projekt av gemensamt intresse som kommissionen anser kan finansieras med dessa medel finns transeuropeiska snabba stamnätsanslutningar för offentliga förvaltningar, leverans av e-förvaltningstjänster över gränserna baserat på fullständigt interoperabel identifiering och autentisering (gemensamma elektroniska rutiner för att starta företag, för upphandlingar över gränserna, för e-juridik och e-hälsovårdstjänster, t.ex. onlinetjänster för röntgendiagnostik), distanstillgång till det europeiska kulturarvet, ett säkrare internet för minderåriga, skydd mot bedrägerier inom e-handeln samt smarta energitjänster.

4.2 Dessa projekt bidrar till den ekonomiska tillväxten och främjar den inre marknadens utveckling genom att öka den europeiska ekonomins konkurrenskraft, inte minst när det gäller de små och medelstora företagen. Projekten förbättrar också medborgarna livskvalitet och företagens och förvaltningarnas villkor genom att främja de nationella nätens samtrafikförmåga och driftskompatibilitet, liksom tillgången till dessa nät.

4.3 Kommissionen har redan tidigare fastställt vilka de viktigaste problemen är som måste lösas för att man ska kunna nå målen i "En digital agenda för Europa" ⁽¹²⁾ (ett av sju huvudinitiativ inom ramen för Europa 2020-strategin). EESK har i detta sammanhang påpekat att "ett bristfälligt genomförande av politiska initiativ har förvärrat trögheten i Europas digitala ekonomi på grund av fragmentering och underinvestering" ⁽¹³⁾.

⁽¹⁰⁾ Mer information om forumet finns på http://ec.europa.eu/information_society/digital-agenda/daa/index_en.htm.

⁽¹¹⁾ Jfr uttalande av A.K.Bhargava, VD för det indiska telekomföretaget MTNL (Manhagar Telephone Nigam Limited): "För att öka tillgången till bredband måste infrastrukturen överallt föregripa efterfrågan. Tjänstekvaliteten måste öka, och framförallt måste kostnaderna vara långsiktigt hållbara" (Broadband Tech India, 12/9/2011).

⁽¹²⁾ COM(2010) 245 final/2.

⁽¹³⁾ EESK:s yttrande om "En digital agenda för Europa", EUT C 54, 19.2.2011, s. 58.

4.4 Kommittén stöder kommissionens förslag som innebär att medlemsstaterna ska ta initiativ som gör att EU-medborgarna får tillgång till ett integrerat nät med användbart innehåll och nyttiga tjänster, även om förslaget ännu inte går så långt som att alla medborgare ska ha möjlighet att få en europeisk elektronisk identitet (eID), vilket skulle underlätta tillhandahållandet av e-tjänster och näthandel och ligger i linje med EESK:s rekommendationer ⁽¹⁴⁾.

4.5 Det finansieringsinstrument som kommissionen har beslutat att införa kan lösa det problem som hittills har begränsat möjligheterna att bygga upp en stark infrastruktur. Om man för infrastruktur för digitala tjänster enbart använder strukturfonderna och programmet för konkurrenskraft och innovation, och enbart för pilotprojekt, skapas inte en tillräcklig kritisk massa för att de digitala tjänsterna ska få någon signifikant spridning. Bredbandsinvesteringarna är för närvarande otillräckliga i många regioner på grund av att det saknas konkurrens och att marknadsriskerna är för stora. De offentliga tjänsterna är dåligt utvecklade och inte driftskompatibla på grund av alltför fragmenterade tekniska lösningar. Om vi fortsätter i denna riktning kommer vi inte att kunna skapa någon verklig digital inre marknad och många europeiska medborgare utestängs.

4.6 EESK anser att det är viktigt att de projekt som ska finansieras respekterar principen om teknisk neutralitet, som är grundläggande för ett verkligt öppet internet ⁽¹⁵⁾.

4.7 I flera år har EESK dessutom hävdats att internetuppkopplingsmöjligheter måste räknas som en samhällsomfattande tjänst ⁽¹⁶⁾. Kommissionen undviker dock än en gång denna viktiga fråga. I samband med översynen av räckvidden för begreppet samhällsomfattande tjänster ansåg kommissionsledamot Neelie Kroes att mobila telekommunikationstjänster och höghastighetsuppkoppling inte skulle kunna ingå ⁽¹⁷⁾. Kommissionen baserar sig härvid på det offentliga samråd som genomfördes i mars 2010, där det ska ha framkommit att kostnaderna skulle bli betungande för företagen och slå igenom på konsumentpriserna i de medlemsstater där dessa tjänster ännu är dåligt utbyggda.

4.8 Det är förvånande att kommissionen å ena sidan visar så stor förståelse för behovet av att ta ett stort steg framåt när det gäller infrastrukturens kvalitet, men å andra sidan fortfarande är så försiktig i fråga om en eventuell ändring i det regelverk om samhällsomfattande telekommunikationstjänster som antogs redan 2002 ⁽¹⁸⁾.

⁽¹⁴⁾ EESK:s yttrande om "En digital agenda för Europa", EUT C 54, 19.2.2011, s. 58.

⁽¹⁵⁾ EESK:s yttrande om "Nätneutralitet", EUT C 24, 28.1.2012, s. 139.

⁽¹⁶⁾ EESK:s yttrande om "Bredband åt alla: utvecklingen av samhällsomfattande tjänster inom elektronisk kommunikation", EUT C 175, 28.7.2009, s. 8, EESK:s yttrande om "En digital agenda för Europa", EUT C 54, 19.2.2011, s. 58, EESK:s yttrande om det första programmet för radiospektrumpolitik / europeiska bredbandssektorn – investeringar i digitalt baserad tillväxt, EUT C 107, 6.4.2011, s. 53 och flera andra yttranden.

⁽¹⁷⁾ Pressmeddelande IP/11/1400 av den 23 november 2011.

⁽¹⁸⁾ Direktivet om samhällsomfattande tjänster 2002/22/EG av den 7 mars 2002.

EESK förstår visserligen de ekonomiska svårigheter som kommissionen visar på, men upprepar att varje medborgare, i väntan på att detta mål uppnås – ett mål som är prioriterat och bör förverkligast snarast – bör garanteras tillgång till bredband, offentligt eller privat, till en rimlig ekonomisk och logistisk kostnad.

Bryssel den 22 februari 2012

Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs
ordförande
Staffan NILSSON

Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om "Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om riktlinjer för transeuropeiska energiinfrastrukturer och om upphävande av beslut nr 1364/2006/EG"

KOM(2011) 658 slutlig – 2011/0300(COD)

(2012/C 143/25)

Föredragande: **Egbert BIERMANN**

Den 15 november respektive den 29 november 2011 beslutade Europaparlamentet och rådet att i enlighet med artiklarna 172 och 304 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt rådfråga Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om

"Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om riktlinjer för transeuropeiska energiinfrastrukturer och om upphävande av beslut nr 1364/2006/EG"

COM(2011) 658 final – 2011/0300(COD).

Facksektionen för transporter, energi, infrastruktur och informationssamhället, som svarat för kommitténs beredning av ärendet, antog sitt yttrande den 3 februari 2012.

Vid sin 478:e plenarsession den 22–23 februari 2012 (sammanträdet den 22 februari) antog Europeiska ekonomiska och sociala kommittén följande yttrande med 131 röster för, 1 röst emot och 2 nedlagda röster.

Detta yttrande ingår i ett paket bestående av fem yttranden som EESK håller på att utarbeta om **Fonden för ett sammanlänkat Europa (FSE)** och dess riktlinjer, som offentliggjordes av kommissionen i oktober 2011. Detta paket omfattar följande yttranden: **TEN/468 om Fonden för ett sammanlänkat Europa** (föredragande Raymond HENCKS), **TEN/469 om Riktlinjer för transeuropeiska telekommunikationsnät** (föredragande Antonio LONGO), **TEN/470 om Riktlinjer för transeuropeiska energiinfrastrukturer** (föredragande Egbert BIERMANN), **TEN/471 om Riktlinjer för det transeuropeiska transportnätet** (föredragande Stefan BACK) och **TEN/472 om initiativet om projektobligationer för infrastrukturprojekt** (föredragande Armin DUTTINE).

1. Slutsatser och rekommendationer

1.1 EESK stöder målet om att företa en modernisering och en heltäckande utbyggnad av den europeiska energiinfrastrukturen. En effektiv och stabil europeisk energiinfrastruktur som tryggar energiförsörjningen, tillsammans med en diversifiering av energikällor, försörjningskällor och transiteringsvägar, utgör grunden för en säker och stabil energiförsörjning i EU.

1.2 Den finansiella krisen har visat att framför allt stabila industristrukturer men också stabila strukturer i form av små och medelstora företag är värdeskapande faktorer som hjälper oss snabbare ut ur krisen. Båda strukturererna är beroende av en stabil energiinfrastruktur med hög leveranssäkerhet.

1.3 Energi kommer i framtiden oftare att behöva transporteras i större mängder och över längre sträckor än vad som är möjligt i dag. Som framgår av kommissionens förslag måste vi skapa rätt förutsättningar för detta och omsätta dem i praktiken.

1.4 Ett stabilt nät av högspänningsledningar för likström måste byggas ut över hela EU. De linjära förbindelser som har använts hittills är inte felsäkra.

1.5 Man måste skapa europeiska sammanlänkningsnät för att undvika kapacitetsbegränsningar. Hanteringen av kapacitetsbegränsningar är ett sätt att skapa försörjningsstabilitet.

1.6 En transeuropeisk energiinfrastruktur är en förutsättning för att alla EU-länder ska kunna utnyttja sina lokaliseringsfördelar med tanke på de nationella energikällorna. Detta gäller såväl vattenkraft och vindkraft som solenergianläggningar i Sydeuropa. På detta sätt skulle man också kunna optimera användningen av fossila energikällor, t.ex. olja, gas och kol.

1.7 En välutbyggd energiinfrastruktur är en förutsättning för en framgångsrik omställning till en hållbar och säker energiförsörjning med lägre koldioxidutsläpp.

1.8 EESK stöder inrättandet av "fonden för ett sammanlänkat Europa". Hittills har det bara gjorts uppskattningar om vilken investeringsvolym som krävs. För genomförandet måste man dock konkret beräkna det faktiska investeringsbehovet samt bättre ramvillkor och medel för innovationer vid utbyggnaden av den europeiska energiinfrastrukturen. Dessa får inte ske på bekostnad av den lika nödvändiga utbyggnaden av distributionsnäten i medlemsstaterna och regionerna. På alla nivåer krävs det nätavgifter som främjar privata investeringar. På samma sätt behövs det också effektiva offentliga garanti- och stödprogram för att stimulera privata investeringar.

1.9 Kriterierna för projektutdelningen är mycket viktiga. De måste utformas så att de blir överskådliga för nätoperatörerna, de företag som producerar och konsumerar energi samt för medborgarna. Vi ställer oss positiva till de strukturer för medborgares och regioners deltagande som formuleras i förslaget. EESK stöder därför de kriterier för projektutdelning som formuleras i bilagan till förslaget till förordning.

1.10 Det europeiska elnätet måste byggas ut för att optimera belastningen men också för att till fullo utnyttja den effektivitetspotential som finns. För att nätutbyggnaden inte ska bromsa tillväxten i Europa måste tillståndsförfarandena snabbas på markant. Även här stöder vi förslagen i förslaget till förordning. Medlemsstaterna uppmanas att vidta de åtgärder som krävs på nationell nivå för en anpassning av lagstiftningen.

1.11 I princip behövs det större acceptans och mer dialog mellan alla berörda parter för att vi ska kunna hantera utmaningarna i samband med nätutbyggnaden.

1.12 Inom forskningen krävs det ytterligare insatser för att med smarta nät, lagringskapacitet och smarta energimixkoncept jämna ut de svängningar i energiutbudet som utvinningen av förnybar energi leder till. För genomförandet måste man skapa rättssäkerhet över hela EU.

1.13 Särskild uppmärksamhet bör ägnas åt stabiliteten i det europeiska elnätet när förhållandena förändras och alltmer energi härrör från instabila förnybara energikällor. Spännings- och frekvensstabiliteten får inte fluktuera.

1.14 För att skapa en transeuropeisk energiinfrastruktur krävs det ett brett stöd från medborgarnas sida. De möjligheter som föreslås i förslaget till förordning är ett viktigt steg i denna riktning. Dessa möjligheter måste vid behov utvidgas i de enskilda EU-länderna.

1.15 Vid både uppbyggnaden och driften av de transnationella energinäten ställs det mycket höga krav på arbetstagarna. Att de har rätt kvalifikationer och får vidareutbildning är ett nödvändigt led i genomförandet. Det behövs framför allt specifik vidareutbildning för högkvalificerade arbetstagare, t.ex. ledningspersonal och ingenjörer, som fokuserar på ämnen som innovation, forskning och riskförebyggande arbete i samband med energitransporter mellan olika länder, samt de nationella bestämmelserna som hela tiden ändras. Vid kontraktstilldelningen bör man beakta respekten för sociala bestämmelser.

1.16 Kommittén ställer sig positiv till att man håller fast vid idén om ett omfattande gasnät. Leveranssäkerheten kommer att öka genom att flera olika gasproducerande regioner knyts till nätet.

1.17 De forskningsprojekt som EU har tagit initiativ till i fråga om avskiljning och lagring av koldioxid går mycket långsamt framåt. Ett nät som kopplar samman forskningscentrumen och de potentiella lagringsplatserna eller själv används för lagring borde visserligen planeras redan i dag. För närvarande är det dock ganska tveksamt om detta kan genomföras före 2020. EESK föreslår därför en uppföljningsprocess, där man ytterligare undersöker om denna teknik kan tillämpas (se också CESE 1203/2008 – Geologisk lagring av koldioxid – föredragande: Gerd Wolf) ⁽¹⁾.

2. Inledning

2.1 För den europeiska politiken och det europeiska samhället är det en stor utmaning att utforma framtidens energi i Europa. Genomförandet av detta mål förutsätter ett konsekvent, målinriktat och verklighetsnära agerande, t.ex. på grundval av genomförbarhetsstudier. Det innebär också att EU – över gränserna mellan medlemsstaterna – måste ha ett gemensamt europeiskt koncept.

2.2 Vid ett gemensamt europeiskt agerande står EU:s tre energipolitiska mål i förgrunden: leveranssäkerhet, konkurrenskraft och hållbarhet. Arbetet för att uppnå detta mål innebär dock också ett socialt ansvar, t.ex. att se till att alla EU-medborgare har tillgång till energi till ett överkomligt pris.

2.3 Den 17 november 2010 offentliggjorde kommissionen ett meddelande med titeln "Prioriteringar för energiinfrastrukturen för år 2020 och därefter". I detta kräver man en ny energiinfrastrukturpolitik i Europa där det i framtiden sker en transeuropeisk samordning av nätutvecklingen. Detta innebär samtidigt att man omarbetar och vidareutvecklar de strategier och koncept som hittills har gällt för de transeuropeiska energinäten.

2.4 Slutligen offentliggjorde kommissionen den 19 oktober 2011 "Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om riktlinjer för transeuropeiska energiinfrastrukturer och om upphävande av beslut nr 1364/2006/EG". Målet är att skapa en inre marknad för energiinfrastruktur som ska träda i kraft den 1 januari 2013. Den transeuropeiska energiinfrastrukturen ingår därmed i EU:s energikoncept 2020. Detta koncept innebär att man integrerar alla medlemsstater i det europeiska nätet, främjar hållbar energiutvinning, ökar energieffektiviteten, minskar utsläppen av växthusgaser och utvecklar förnybara energikällor.

2.5 Energiinfrastrukturen kommer i framtiden att få mycket större betydelse: Den etiska kommittén "Tryggad energiförsörjning" vid Tysklands federala regering betecknar den som "kärnan i en högteknologisk ekonomi" ⁽²⁾.

⁽¹⁾ EUT C 27, 3.2.2009, s. 75.

⁽²⁾ "Deutschlands Energiewende – Ein Gemeinschaftswerk für die Zukunft", framlagd av den etiska kommissionen "Tryggad energiförsörjning", Berlin, den 30 maj 2011, s. 38.

2.5.1 När det gäller transporter av elektricitet innebär detta att man bygger ut ett EU-täckande nät av högspänningsledningar för likström (elektricitetsmotorvägar), inklusive sammankopplingar, att man utforskar och vidareutvecklar elackumulatorer, att man bygger ut smarta och decentraliserade system för eldistribution ("smarta nät") och att man styr samhället mot en smart elanvändning.

2.5.2 Naturgas kommer även i framtiden att spela en central roll i den europeiska energimixen för att jämna ut svängningarna i elproduktionen och trygga grundförsörjningen. Man måste påskynda arbetet med att anlägga högtrycksledningar och motsvarande lagringskapacitet. Eftersom kostnaderna för lagringen är förhållandevis höga ur dagens perspektiv måste man överväga om inte lagring av naturgas åtminstone till viss del kan ersättas med andra former av energiutvinning.

2.5.3 På medellång sikt kommer olja att fortsätta spela en central roll, framför allt inom vägtrafiken. Därför måste vi även här bygga ut och optimera transportstrukturerna med hänsyn till att det behövs en tryggad energiförsörjning på hög nivå.

2.5.4 Härutöver måste det byggas upp en infrastruktur för transporter av koldioxid. Just nu pågår en diskussion om för- och nackdelarna med denna teknik. Här behövs det ytterligare forskning, utveckling och större uppbackning från allmänheten, vilket innebär att vi måste räkna med en fördröjning i genomförandet.

2.6 Medlemsstaternas inhemska energikällor måste integreras i den europeiska energiinfrastrukturen. Så kan t.ex. toppmoderna olje- och kolkraftverk bidra till grundförsörjningen och utjämningen av svängningarna i elproduktionen.

3. Kommissionens förslag till Europaparlamentets och rådets förordning

3.1 Förslaget till "Europaparlamentets och rådets förordning om riktlinjer för transeuropeiska energiinfrastrukturer" går i grund och botten ut på att medlemsstaterna har en skyldighet att delta i de transeuropeiska infrastrukturåtgärderna och samtidigt skapa effektivare transportstrukturer. Den växande efterfrågan på energi gör det nödvändigt att koppla samman transeuropeiska energinät. Alla energisektorer berörs av detta.

3.2 I förslaget formuleras tolv prioriterade projekt och områden för energiinfrastruktur. Alla medlemsstater ingår i de enskilda projekten, beroende på deras intressen. Det handlar om följande:

— 4 korridorer för elektricitet; hit hör bl.a. planerna på att anlägga ett nät till havs i de nordliga haven och att anlägga ett nord-sydnät;

— 4 gaskorridorer; hit hör bl.a. utbyggnaden av de europeiska gasnäten med leveranssäkerhet som mål;

— 1 korridor för olja; även här står leveranssäkerheten i främsta rummet; samt

— 3 prioriterade tematiska områden, bl.a. planerna på att skapa smarta nät och att anlägga elektricitetsmotorvägar och gränsöverskridande koldioxidsnät.

3.3 Kommissionen utvecklar i sitt förslag 15 kategorier inom de fyra infrastrukturområdena (bl.a. för elektricitetsmotorvägar, anläggningar för lagring av elenergi, gasledningar, transport av olja och CO₂-rörledningar). Detta är en förutsättning för att alla berörda parter utgår från samma vedertagna begrepp.

3.4 Samma sak gäller för kommissionens förslag om bindande bestämmelser om samarbete mellan grupper vid genomförande på regional nivå. Dessa spelregler gäller för alla regionala grupper och tanken är att de ska optimera samarbetet. Alla berörda intresseinriktningar bör integreras i dessa grupper. Eftersom projekten får stora konsekvenser både inom medlemsstaterna och över gränserna är dessa bestämmelser och indikatorer nödvändiga.

3.5 Eftersom inte bara elpriserna utan även nätpriserna varierar mellan medlemsstaterna formuleras en metod för kostnadsnyttoanalys, som gör det möjligt att utveckla och jämföra scenarion för de enskilda energisektorerna, t.ex. i fråga om efterfrågan, priser och produktionskapacitet.

3.6 Slutligen formuleras riktlinjer för insyn och allmänhetens deltagande. Här tar man hänsyn till att medlemsstaternas olika bestämmelser nödvändiggör ett enhetligt förfaringsätt. Kommissionen föreslår att det utarbetas en procedurhandbok. Målet är att i stor utsträckning involvera allmänheten. De bindande bestämmelser som föreslås för detta bör gälla över hela EU så att förfarandena kan anpassas till varandra (se bilaga II till förslaget).

3.7 Detta skapar samtidigt möjligheter att genomföra pilotprojekt för medborgardeltagande i syfte att utveckla en europeisk deltagandekultur.

3.8 De lokala och regionala myndigheternas, näringslivets och medborgarnas offentliga deltagande får här en helt ny dimension. Det är inte bara allmänheten i en stat som involveras utan allmänheten i alla berörda medlemsstater. På så sätt skapar man på sätt och vis ett transnationellt deltagande, vilket mycket

väl både kan och borde leda till en europeisk deltagandekultur. Detta är en aspekt som Regionkommittén redan har behandlat utförligt i sitt yttrande "Prioriteringar för energiinfrastruktur för 2020 och framåt" ⁽³⁾ (se bl.a. punkterna 3 och 4).

3.9 Den rättsliga grunden för genomförandet av en möjlig förordning är i första hand artikel 171.1 i EUF-fördraget, som är entydigt formulerad, och när det gäller medbeslutandeförfarandet artikel 172. Det är viktigt att se till att medlemsstaterna behåller sin befogenhet när det gäller energimixen. EU:s befogenhet i fråga om transeuropeiska nät är användbar i detta sammanhang och borde utökas ytterligare.

3.10 Budgetramen för utbyggnaden av den europeiska energiinfrastrukturen fram till 2020 uppskattas till cirka 210 miljarder euro ⁽⁴⁾. Andelen privata investeringar förväntas uppgå till omkring 50 %. Kommissionen håller just nu på att diskutera och utveckla finansieringsinstrument för att uppnå denna andel. Bedömningen av dessa är föremål för arbetet inom studiegrupp TEN "Europa 2020-initiativet om projektobligationer för infrastrukturprojekt" ⁽⁵⁾.

3.11 Den föreslagna förordningen är tänkt att träda i kraft den 1 januari 2013. De finansiella principerna för detta ingår i den gemensamma budgetram som EU planerar för 2014–2020.

4. EESK:s synpunkter

4.1 En energiförsörjning med en modern energiinfrastruktur är en grundförutsättning för det europeiska samhällets fortsatta utveckling. Mot denna bakgrund välkomnar EESK kommissionens förslag. Detta är en viktig byggsten i genomförandet av de energipolitiska målen för 2020.

4.2 I den lösning som föreslås har man valt en medelväg mellan öppenhet på marknaden, nödvändig reglering och en fri marknad. Detta är en positiv aspekt. Medlemsstaternas energimarknader regleras för närvarande på olika sätt, vilket skulle kunna ge upphov till intressekonflikter. Därför försöker man anpassa de nationella energimarknaderna till varandra, med hänsyn till de nationella behoven.

4.3 En möjlighet till ett gemensamt, målinriktat agerande skapas framför allt med de föreslagna riktlinjerna för gemensamma indikatorer och bestämmelser, som ska vara bindande för alla. På så sätt minimerar man redan i förväg risken för oenighet kring definitioner.

⁽³⁾ EUT C 259, 2.9.2011, s. 48–53.

⁽⁴⁾ Budgeten för överföringsnät för högspänning, för lagring och smarta nättillämpningar uppskattas i kommissionens förslag till cirka 140 miljarder euro, för högtrycksrörledningar för gas till cirka 70 miljarder euro och för transportinfrastruktur för koldioxid till cirka 2,5 miljarder euro.

⁽⁵⁾ Se EESK:s yttrande "Europa 2020-initiativet om projektobligationer för infrastrukturprojekt" (Se sidan 3 i detta nummer i EUT).

4.4 Det fastställda målet om att bygga upp ett superenerginät och skapa decentraliserade smarta nät kommer att få flera positiva konsekvenser:

— Det skapas fler och bättre arbetstillfällen, framför allt i avlägsna delar av Europa.

— Europas förmåga att konkurrera som en plats för produktion, industri och tjänster stärks i den globala konkurrensen genom en tryggad energiförsörjning. Detta gäller framför allt de små och medelstora företagen.

— Moderniseringen och utbyggnaden av den europeiska energiinfrastrukturen bidrar till högre energieffektivitet.

— Genom att man skapar en transnationell infrastruktur och samtidigt bygger ut regionala nät finns det en möjlighet att bättre jämnar ut kapacitetsbegränsningar i energiförsörjningen.

— Målet att öka konkurrensen på energimarknaderna kan innebära att priserna stabiliseras eller till och med sänks. Å andra sidan finns det delvis ett stort regleringsbehov, som kan påverka priserna negativt. Man borde inleda en politisk diskussion om vilken kurs man borde följa.

4.5 Med planerna på att involvera lokala och regionala myndigheter ökar stödet för de infrastrukturinnovationer som de föreslår. ReK har särskilt framhållit denna aspekt i sitt yttrande.

4.6 Nätregleringen bör justeras. Här måste man finna ett sätt att ersätta operatörernas vinstinriktning med bredare koncept. Teknisk genomförbarhet är en av de centrala frågorna i detta sammanhang. Ekonomiskt, hållbart och socialt genomförande är några andra.

4.7 Ett viktigt inslag i en modern energiinfrastruktur är lagring av energi. Hittills har detta huvudsakligen handlat om naturgas och olja. Energireserverna utvidgas här genom lagring av el. Rent allmänt uppstår här frågan om det handlar om projekt av allmänt intresse eller om nationella projekt. Hittills finns det inga EU-bestämmelser på detta område, men det finns allvarliga rättsliga invändningar. Kommissionen uppmanas därför att utarbeta ett förslag som skapar rättssäkerhet i samband med energilagring. I förslaget måste man inte bara beakta de möjligheter till energilagring som har kunnat få stöd hittills utan alla tänkbara tekniska alternativ, t.ex. ackumulatorer, ångbaserade metoder, väte eller metan. Vid sidan om genomförandet borde desutom stöd ges till forskningsprojekt.

4.8 I de medlemsstater som har ekonomiska och sociala råd borde dessa rådfrågas och involveras som rådgivare i planering och genomförande.

4.9 De nationella bestämmelserna om arbetstagares medbestämmande och deltagande blir en del av de regionala energiinfrastrukturprojekten. Detta är en viktig förutsättning för att befintliga och nya arbetstillfällen i samband med europeiska infrastrukturprojekt ska få en social dimension.

4.10 Arbetstagare i infrastrukturprojekt måste ha rätt kvalifikationer och få fortbildning för dessa krävande uppgifter, så att genomförandet blir smidigt.

4.11 EU-medborgarna måste noga informeras om nya infrastrukturprojekt. Ett genomförande kan inte ske utan bred uppbackning från medborgarna.

4.12 Infrastrukturkostnaderna är en komponent i energipriserna för slutanvändarna. I praktiken förs de över på konsumentpriserna. Här finns det en risk att medborgare förlorar tillgången till elektricitet. Detta nämns endast i förbigående i rapporten. Det måste utvecklas koncept för att bekämpa energifattigdom i Europa som en del av hela paketet. En avgörande faktor här är slutligen om man lyckas skapa konkurrens på energimarknaderna och därmed motverka prishöjningar.

4.13 Infrastrukturkostnaderna optimeras också genom att rätt energi produceras på rätt plats. Vindenergi bör exempelvis

produceras i blåsig regioner och solenergi i soliga regioner. Detta leder till en optimering inte bara av energiproduktionen utan också av energitransporterna.

4.14 Industrin och de små och medelstora företagen är fortfarande viktiga värdeskapande faktorer i Europa. Även här är en stabil tryggad energiförsörjning med konkurrenskraftiga priser på en global marknad en viktig förutsättning.

4.15 En öppen fråga är den planerade uppbyggnaden av infrastrukturen för CO₂-transporter. Just nu pågår en diskussion om för- och nackdelarna med denna teknik. Eftersom fossila energikällor som olja, gas och kol dock även på medellång sikt kommer att ingå i Europas energimix behövs det stödåtgärder för att driva igenom denna teknik och för att bygga upp rätt infrastruktur för att kunna uppnå EU:s långsiktiga klimatmål. Just nu finns det dock knappast några pilotprojekt. Det är tveksamt om detta kommer att ske före 2020 eller om det kommer att dra ut på tiden.

4.16 Mot denna bakgrund stöder EESK förslaget till förordning om energiinfrastruktur och ett snabbt genomförande där hänsyn tas till kommitténs synpunkter.

Bryssel den 22 februari 2012

*Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs
ordförande*

Staffan NILSSON

Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om "Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om unionens riktlinjer för utbyggnad av det transeuropeiska transportnätet"

KOM(2011) 650 slutlig – 2011/0294 (COD)

(2012/C 143/26)

Föredragande: **Stefan BACK**

Den 15 november 2011 och den 30 november 2011 beslutade Europaparlamentet respektive rådet att i enlighet med artiklarna 172 och 304 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt rådfråga Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om

"Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om unionens riktlinjer för utbyggnad av det transeuropeiska transportnätet"

COM(2011) 650 final – 2011/0294 (COD).

Facksektionen för transporter, energi, infrastruktur och informationssamhället, som svarat för kommitténs beredning av ärendet, antog sitt yttrande den 3 februari 2012.

Vid sin 478:e plenarsession den 22–23 februari 2012 (sammanträdet den 22 februari) antog Europeiska ekonomiska och sociala kommittén följande yttrande med 133 röster för, 1 röst emot och 6 nedlagda röster.

Detta yttrande är en del av ett paket om fem yttranden som utarbetats av EESK om **"Fonden för ett sammanlänkat Europa" (FSE)** och dess riktlinjer som utfärdades av Europeiska kommissionen i oktober 2011. Paketet innehåller yttrandena **TEN/468 om FSE** (föredragande: Raymond HENCKS), **TEN/469 om riktlinjer för transeuropeiska telekommunikationsnät** (föredragande: Antonio LONGO), **TEN/470 om riktlinjer för transeuropeiska energiinfrastrukturer** (föredragande: Egbert BIERMANN), **TEN/471 om riktlinjer för transeuropeiska transportnätet** (föredragande: Stefan BACK) och **TEN/472 om projektobligationer för infrastrukturprojekt** (föredragande: Armin DUTTINE).

1. Slutsatser och rekommendationer

1.1 Europeiska ekonomiska och sociala kommittén (EESK) välkomnar *meddelandet om ett åtgärds paket för tillväxt* (nedan kallat "meddelandet") och *förslaget till förordning om unionens riktlinjer för ett transeuropeiskt transportnät* (nedan kallat "förslaget"). Den strategi som föreslås i meddelandet och den lagstiftning som föreslås i förslaget för att genomföra strategin på transportområdet överensstämmer till stor del med vad EESK har angett i tidigare yttranden.

1.2 EESK håller särskilt med om att multimodala och smidiga gränsöverskridande infrastrukturnät med lokal anslutning och goda förbindelser till tredjeländer är avgörande för att Europa 2020-strategin och de mål som fastställs i vitboken *om en färdplan för ett gemensamt europeiskt transportområde från 2011* (nedan kallad "2011 års vitbok om transportpolitik") ska kunna genomföras med framgång. EESK välkomnar också den integrerade strategin för infrastrukturpolitik på området för transporter, energi och digitala nät som ska ge samverkans effekter och resurseffektivitet. EESK vill emellertid framföra följande kommentarer:

1.3 Det är beklagligt att målet att nå samverkans effekter med andra nätverk inte verkar vara en prioritering enligt artikel 10 i förslaget.

1.4 Det finns en bristande enhetlighet mellan de mycket långsiktiga mål som fastställs i förslaget och de mer konkreta och omedelbara åtgärderna för tidsperioden 2020–2030.

1.5 EESK ställer sig positiv till strategin på två nivåer som består av ett övergripande nät och ett stamnät. Vi ifrågasätter dock om inte stamnätskorridorerna (nedan kallade "korridorerna") egentligen borde ses som en tredje nivå som ersätter de prioriterade projekten i de nuvarande riktlinjerna. Detta beror på att kapitel IV i förslaget innehåller särskilda kriterier om definitionen av korridorerna och deras utbyggnad som ger dem en distinkt karaktär som klart kan urskiljas från resten av stamnätet. EESK noterar ett problem med projektens långsiktighet och rättssäkerhet på grund av att korridorerna med sina i förväg fastställda projekt finns listade i bilagan till *Europaparlamentets och rådets förslag till förordning om inrättande av Fonden för ett sammanlänkat Europa* (nedan kallat "FSE-förslaget") som endast ska gälla under perioden 2014–2020 medan både korridorerna och projekten är långsiktiga åtaganden vilkas prioritet måste säkras även efter 2020.

1.6 EESK anser därför att det ovan nämnda problemet med projektens långsiktighet och rättssäkerhet skulle kunna lösas antingen genom en förteckning över stamnätsskorridorerna och de i förväg fastställda projekten i en bilaga till förslaget eller genom en angivelse om att förteckningen kommer att gälla lika länge som förslaget, om inga ändringar sker i framtiden.

1.7 EESK påpekar den viktiga roll som spelas av den samordnings- och styrningsorganisation som planeras för stamnätsskorridorerna för att underlätta deras utbyggnad. EESK påpekar emellertid också att det är viktigt att denna organisation blir så smidig, relevant och kostnadseffektiv som möjligt och har ett klart mål att säkerställa att, med hänsyn till subsidiaritetsprincipen, förbindelserna mellan landgränserna fungerar optimalt på alla berörda nivåer och att flaskhalsar i korridorerna undviks. EESK efterlyser lösningar som undviker parallella styrningsorganisationer och funktionsöverlappningar när olika korridorssystem sammanfaller, till exempel stamnätsskorridorer och delar av det europeiska godstransportnätet för konkurrenskraftig godstransport.

1.8 Kommittén undrar om det borde finnas en uttrycklig möjlighet att förse hela stamnätet, inklusive projekten för höghastighetsleder till sjöss mellan hamnar i stamnätet, med en samordningsfunktion för att underlätta att stamnätet införs på ett lämpligt sätt och i tid, i synnerhet dess gränsöverskridande dimension. EESK vill särskilt understryka att en sådan funktion skulle kunna vara en tillgång som gör det lättare för planeringsmyndigheter att uppnå en balans mellan nationella prioriteringar på olika nivåer och EU-mervärdet och att lyfta fram detta mervärde.

1.9 När det gäller korridorernas konfiguration noterar EESK att man i förslaget betonar deras multimodala och gränsöverskridande karaktär. Korridorernas konfiguration enligt förteckningen i bilagan till FSE-förslaget är bunden till de järnvägskorridorer som definieras i förordning (EU) 913/2010 om ett europeiskt järnvägsnät för konkurrenskraftig godstrafik. Efter som en övergripande prioritering i förslaget är resurseffektiva multimodala transporter och att varje korridor ska innefatta minst tre transportsätt bör också andra transportsätt beaktas.

1.10 EESK anser att korridorerna bör definieras utifrån en multimodal och resurseffektiv infallsvinkel i enlighet med artiklarna 48–49 i förslaget, och att de bör omfatta de viktigaste långdistansflödena över gränserna i stamnätverket samt optimera användningen av varje transportform och samordningen mellan dem. Uppbyggnaden av korridorerna bör vägledas av kostnads-nyttoanalyser och eftersträva effektivitet och hållbarhet (ekonomisk, miljömässig och social) med fokus på innovation och samordnade transportformer. Med utgångspunkt i detta bör man tillgodose behoven inom alla transportformer, inklusive knutpunkter när man definierar korridorerna.

1.11 EESK fäster stor vikt vid avsikten att avsätta ytterligare resurser för att bemöta de behov som sammanhållningsländerna har fört fram i FSE-förslaget. Kommittén anser att denna prio-

ritering även bör återspeglas i förslaget, t.ex. genom att lägga till ett mål i artikel 4 eller ytterligare en prioritering i artikel 10.

1.12 EESK noterar att 80–85 % av de tillgängliga budgetmedlen enligt artikel 17.3 i FSE-förslaget ska anslås för projekt som fastställts på förhand, främst inom ramen för korridorerna i stamnätverket. Dessa förtecknas i bilagan till FSE-förslaget. EESK beklagar att man inte anger enligt vilka kriterier dessa projekt har valts ut. EESK erinrar om korridorernas multimodala karaktär, som även fastställs i bestämmelserna om utvecklingsplanen för korridorerna i förslagens artikel 53. Enligt samma artikel verkar tanken vara att investeringsprojekten ska fördelas på ett ändamålsenligt sätt mellan olika transportformer – se artikel 53.1 f i förslaget.

1.13 Med tanke på vikten av hållbarhetsmålet, som exempelvis anges i artiklarna 37–39 i förslaget, undrar EESK om inte begreppet "gröna korridorlösningar" skulle kunna användas som en kvalitetsmärkning för utveckling av alternativet tjänster för godstransport som tas upp i artikel 38.

2. Inledning

2.1 De nu gällande TEN-T-riktlinjerna finns i ett beslut från 1996. Syftet med dem är att förbättra anslutningsmöjligheterna inom den inre marknaden så att denna ska fungera bättre.

2.2 De ändrade riktlinjerna från 1996 skapar dock inte ett enhetligt nätverk. Detta gäller särskilt prioriterade projekt som ska behandla vissa delar av nätverket där det uppstår problem med kapaciteten eller andra anslutningsproblem.

2.3 Tillämpningen av riktlinjerna har gått långsamt och det har uppstått betydande förseningar, särskilt när det gäller de prioriterade projekten.

2.4 EESK har också noterat att de nya medlemsstaterna i Östeuropa inte har tillämpat riktlinjerna i tillräcklig utsträckning.

2.5 Meddelandet och förslaget (åtgärds paketet) som nu har lagts fram av kommissionen är resultatet av ett långt samrådsförfarande. Kommittén har varit inblandad i detta förfarande och har avgett yttranden om grönboken från 2009 om TEN-T-politiken⁽¹⁾ och på begäran av det då kommande polska ordförandeskapet ett yttrande om *hållbar utveckling av EU:s transportpolitik och planeringen av TEN-T*⁽²⁾. EESK tog också upp TEN-T-frågor i sitt yttrande om vitboken från 2011 om transportpolitik⁽³⁾.

⁽¹⁾ EESK:s yttrande om TEN-T: En översyn av strategin, EUT C 318, 23.12.2009, s. 101.

⁽²⁾ EESK:s yttrande om *Hållbar utveckling av EU:s transportpolitik och planeringen av TEN-T*, EUT C 248, 25.8.2011, s. 31.

⁽³⁾ EESK:s yttrande om *Färdplan för ett gemensamt europeiskt transportområde* (Vitbok), EUT C 24, 28.1.2012, s. 146.

2.6 Åtgärdspaketet ska skapa en integrerad infrastrukturpolitik för transport- och energinätverk samt digitala nätverk så att man kan uppnå samverkans effekter, förbättra resursfördelningen, avlägsna flaskhalsar och kapacitetsproblem samt komplettera nätet med de förbindelser som saknas.

2.7 Åtgärdspaketet ska uttryckligen bidra till genomförandet av målen i Europa 2020-strategin, dvs. en hållbar och konkurrenskraftig kunskapsekonomi med optimala och resurseffektiva nätverk.

2.8 För att uppnå dessa mål har man valt att använda separata förordningar för varje sektor med planering, prioriteringar och riktlinjer för genomförandet och en gemensam budgetram, FSE-förordningen för 2014–2020, med en förteckning i bilagan över korridorer och i förväg identifierade projekt som valts ut för finansiering under perioden 2014–2020. FSE-förordningen omfattas inte av ramarna för detta yttrande.

2.9 I förslaget anges ett antal mål för transportsektorn. Det viktigaste målet är att införa ett enhetligt stamnät som ska möjliggöra resurseffektiv multimodal transport på den inre marknaden och säkra förbindelserna utåt. Förslaget ska ersätta den lapptäcksstruktur som kännetecknar de nuvarande TEN-T-riktlinjerna, förbättra nätverkets synlighet och underlätta tillämpningen.

2.10 Liksom 2011 års vitbok om transportpolitik syftar åtgärdspaketet till att underlätta ett smidigt transportflöde på den inre marknaden, inklusive logistiktjänster, så att hållbarheten och tillväxten säkras. Med förslaget vill kommissionen underlätta gränsöverskridande samordning mellan medlemsstaterna genom att tillhandahålla en ram för bättre resursfördelning och planering.

2.11 Ett inslag i förslagens nätverksåtgärder är utveckling av intelligenta transportsystem, förbättring av miljövänliga lösningar och innovation.

2.12 I förslaget delas nätverket upp i två nivåer, det övergripande nätet och stamnätet. EU:s resurser och styrning är inriktade på stamnätet som ska karaktäriseras av ett högt mervärde för Europa (komplettering av de gränsöverskridande förbindelse-länkar som saknas, eliminering av flaskhalsar och utbyggnad av multimodala knutpunkter). Stamnätet ska vara på plats före utgången av 2030 och det övergripande nätet före utgången av 2050.

2.13 Inom stamnätet ska ett antal multimodala stamnätskorridorer väljas ut och utrustas med en stark styrmekanism och tilldelas den största delen av budgetmedlen.

3. Allmänna kommentarer

3.1 EESK välkomnar meddelandet och förslaget, och håller med om att en fungerande infrastruktur är av största vikt för en fungerande inre marknad.

3.2 EESK har vid ett antal tillfällen efterlyst en integrerad strategi för de olika typerna av transeuropeiska nätverk. Därför är det bra att förslag i denna riktning läggs fram.

3.3 EESK noterar att förslaget bara rör samordningsmöjligheter mellan olika typer av nät i mycket allmänna ordalag. Mer konkreta bestämmelser finns i FSE-förslaget.

3.4 Förslaget är i linje med transportpolitikmålen i vitboken från 2011 om transport, något som EESK ser positivt på. EESK har påpekat att det behövs bättre samordning mellan de strategiska åtgärder som föreslås i vitboken för tidsperioden fram till 2050 och de mer konkreta åtgärderna för tidsperioden 2020–2030. Det finns problem som liknar varandra i meddelandet och i förslaget.

3.5 EESK antar att strategin på två nivåer i meddelandet och förslaget kommer av en önskan att skapa ett enhetligt transportnät för de viktigaste gods- och passagerartrafikflödena, vilket är ett bra mål som även bygger på ett behov av att fastställa prioriteringar för hur man ska utnyttja de knappa ekonomiska resurserna.

3.6 EESK undrar om stamkorridorerna, vars struktur anges i förslaget men vilka beskrivs i bilagorna till FSE-förslaget, inte egentligen utgör en tredje nivå för de i förväg identifierade, prioriterade projekten för budgetperioden 2014–2020. EESK vill rikta uppmärksamheten på de problem med projektens långsiktighet och rättssäkerhet som kan komma att uppstå när det gäller korridorer och projekt som inte har slutförts helt och hållet när FSE-förslagens giltighetstid upphör vid utgången av 2020.

3.7 Därför undrar EESK om inte förteckningen över korridorer och i förväg fastställda projekt borde ingå som bilaga till förslaget. Korridorerna som sådana hör mer samman med förslaget, där de regleras, än med förslaget till FSE-förordningen.

3.8 EESK noterar också ett problem när det gäller samverkan mellan stamnätet och korridorerna som enligt förslaget ska få en stark och användbar samordnings- och styrmekanism. EESK inser visserligen nyttan av att fastställa mycket strikta prioriteringar för resursanvändningen, men en väl utvecklad samordnings- och styrmekanism skulle också kunna vara användbar för hela stamnätet. Tidsfristen för införandet är när allt kommer omkring inte så lång när man betänker att det handlar om planering av infrastruktur. EESK vill särskilt understryka att en sådan mekanism är mycket användbar när det gäller att uppnå en balans mellan den nationella planeringen och EU-mervärdet och när det gäller att föra in aspekten av EU-mervärdet i den nationella planeringen. Behovet av en stark samordnings- och styrmekanism är särskilt relevant för projekt som per definition är gränsöverskridande, såsom höghastighetsleder till sjöss.

3.9 Korridorerna borde vara verkligt multimodala. Det kan ibland innebära ganska stora korridorer som innefattar både inlandsförbindelser eller fasta förbindelser och sjöförbindelser, till exempel i form av höghastighetsleder till sjöss. Vägtransporterna bör få tillräckligt med utrymme, eftersom det är viktigt att nätverket också bygger på den efterfrågan som finns i dag. Godstransporterna förväntas öka med 34 % mellan 2005 och 2020 och vägtransporterna står i dag för 75 % av transportvolymen. Det är enligt kommitténs uppfattning viktigt att denna multimodala karaktär också återspeglas i projekturvalet och att projekten berör alla transportsätt.

3.10 EESK instämmer i bedömningen i meddelandet att det nu kan vara en lämplig tidpunkt att lägga fram förslag om infrastruktur, eftersom infrastrukturinvesteringar har blivit föremål för allt större intresse som en konsekvens av den rådande finanskrisen. Bedömningen av finansieringsmöjligheterna måste dock vara mer långsiktig i ett dokument som berör tidsperspektiv fram till 2030 och 2050.

3.11 EESK noterar den ambitiösa planeringen för perioden 2014–2020 som fastställs i bilagan till FSE-förslaget. När det gäller utvärderingen av positiva effekter av genomförandet av en samordnad styrmekanism för korridorer i stamnätet i enlighet med förslaget och övervakningen som behandlas i FSE-förslaget vill EESK dock lyfta fram svårigheterna med att förutse hur lång tid de nationella planeringsförfarandena kräver, eftersom planeringsbeslut ofta ifrågasätts och ofta leder till utdragna förfaranden.

3.12 EESK betonade i sitt yttrande om 2011 års vitbok om transportpolitik att det är viktigt att man samordnar transporterna för långa sträckor och leveranserna i stadsområdena. Därför välkomnar EESK strategin i förslaget i detta hänseende.

4. Särskilda kommentarer

4.1 Vad avser de tekniska kriterierna betonar kommittén att det är viktigt att man beaktar de lokala villkoren när man inför riktlinjerna, under förutsättning att säkerheten inte sätts på spel. Det borde vara möjligt att hantera denna fråga, som handlar om resurseffektivitet, på ett lämpligt sätt.

4.2 Vilken roll höghastighetsledningarna till sjöss ska ha är delvis inte helt tydligt när det gäller till exempel en höghastighetsled

till sjöss mellan hamnar i olika korridorer eller hamnar med olika status, till exempel mellan en hamn i stamnätet och en hamn i det övergripande nätet eller mellan två hamnar i stamnätet som hör till olika korridorer – se till exempel artikel 25.2 c i förslaget. Denna brist på tydlighet är beklaglig och skulle kunna skapa praktiska problem när projekten för höghastighetsledningarna till sjöss ska knytas samman.

4.3 Bestämmelserna i artikel 38 i förslaget gäller i själva verket begreppet "gröna korridorer" som det presenteras av kommissionen i handlingsplanen för godslogistik från 2007. Det är beklagligt att detta centrala begrepp inte nämns som en kvalitetsmärkning i förslaget.

4.4 EESK instämmer i att man måste bemöta kraven inom vägtransportinfrastrukturen i stamnätet (artikel 45 i förslaget). Underordnad infrastruktur, t.ex. rastplatser var 50:e kilometer på motorvägar samt ändamålsenliga och trygga parkeringsområden för förare inom kommersiell vägtransport, är av yttersta vikt. Dessa ger möjlighet till tillbörlig vila och har avgörande betydelse både för förbättrade arbetsvillkor för förare och för bättre trafiksäkerhet. De bidrar även till att motarbeta organiserad brottslighet.

4.5 Kravet på tillgång till alternativa, rena bränslen bör skärpas, eftersom det kommer att utgöra en avgörande länk till TEN-T-riktlinjerna för strategin om alternativa transportbränslen (till exempel el, biobränslen, syntetiska bränslen, metan och gasol), som Europeiska kommissionen planerar att lansera i syfte att fylla vägarna på stamnätverket i hela EU med rena och energieffektiva fordon. I detta sammanhang anser EESK att införandet av lämplig infrastruktur för tankning av alternativa bränslen är nödvändigt i syfte att kraftigt öka användningen av rena fordon i EU.

Bryssel den 22 februari 2012

Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs
ordförande

Staffan NILSSON

Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om "Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av beslut nr 1639/2006/EG om att upprätta ett ramprogram för konkurrenskraft och innovation (2007–2013) och av förordning (EG) nr 680/2007 om allmänna regler för gemenskapens finansiella stöd på området transeuropeiska nät på transportområdet och energiområdet"

KOM(2011) 659 slutlig – 2011/0301 (COD)

(2012/C 143/27)

Föredragande: **Armin DUTTINE**

Europaparlamentet och rådet beslutade den 17 november respektive den 12 december 2011 att i enlighet med artiklarna 172, 173.3 och 304 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt rådfråga Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om

"Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av beslut nr 1639/2006/EG om att upprätta ett ramprogram för konkurrenskraft och innovation (2007–2013) och av förordning (EG) nr 680/2007 om allmänna regler för gemenskapens finansiella stöd på området transeuropeiska nät på transportområdet och energiområdet"

COM(2011) 659 final – 2011/0301 (COD).

Facksektionen för transporter, energi, infrastruktur och informationssamhället, som svarat för kommitténs beredning av ärendet, antog sitt yttrande den 3 februari 2012.

Vid sin 478:e plenarsession den 22–23 februari 2012 (sammanträdet den 23 februari) antog Europeiska ekonomiska och sociala kommittén följande yttrande med 161 röster för, 2 röster emot och 10 nedlagda röster.

Detta yttrande ingår i ett paket med fem yttranden från EESK om **fonden för ett sammanlänkat Europa (FSE)** och de riktlinjer på området som kommissionen utfärdade i oktober 2011. Paketet består av yttrandena **TEN/468 om FSE** (föredragande: Raymond HENCKS), **TEN/469 om riktlinjer för det transeuropeiska telekommunikationsnätet** (föredragande: Antonio LONGO), **TEN/470 om riktlinjer för den transeuropeiska energiinfrastrukturen** (föredragande: Egbert BIERMANN), **TEN/471 om riktlinjer för det transeuropeiska transportnätet** (föredragande: Stefan BACK) och **TEN/472 om initiativet om projektobligationer** (föredragande: Armin DUTTINE).

1. Slutsatser och rekommendationer

1.1 EESK välkomnar i princip kommissionens förslag om att inrätta ett riskdelningsinstrument för projektobligationer för den planerade pilotfasen 2012–2013. Kommittén framhåller emellertid att instrumentet medför vissa risker. Innan instrumentet tillåts fortsätta under den nya EU-budgetperioden 2014–2020 bör det utvärderas, bli föremål för en omfattande samhällsdebatt och genomföras med särskild noggrannhet. Man bör då särskilt ta hänsyn till vad man lärt sig av erfarenheterna från olika projekt inom ramen för offentlig-privata partnerskap.

1.2 Det föreslagna instrumentet ger framför allt möjligheter att locka till sig sådana investeringar i infrastrukturprojekt på områdena för transporter, telekommunikation och energi som behövs för att stärka tillväxt, innovation och konkurrenskraft och för att skapa arbetstillfällen. Genomförandet av de planerade projekten bidrar till att få medborgarna att se konkreta fördelar med den europeiska integrationen och på så vis till att stärka själva tanken med EU.

1.3 Kommittén ser emellertid också vissa risker, som främst har att göra med den förlusttäckning som kan bli aktuell för de

projekt som inleds. Den risk som bärs av EU-budgeten begränsas visserligen klart och tydligt i lagstiftningsförslaget, men när det gäller risken för Europeiska investeringsbanken (EIB) är tanken att man genom avtalen mellan EIB och investerarna om respektive projekt samt genom EIB:s riskspridning över det totala antalet projekt ska se till att ingen ytterligare risk tillkommer för EIB. För att förhindra att risktagandet får negativa konsekvenser för EIB:s ställning och anseende eller för lanseringen och genomförandet av projekt som finansieras på konventionellt sätt av EIB, anser EESK att EIB:s konservativa kriterier för en bedömning av projektriskerna ska tillämpas även när det gäller projektobligationer. Framför allt bör EIB:s risktagande redovisas öppet⁽¹⁾, och vid behov bör risktagandet begränsas. Denna åtgärd bör övervägas i synnerhet när det gäller en fortsatt tillämpning av instrumentet under den nya EU-budgetperioden 2014–2020 efter att en utvärdering av erfarenheterna från pilotfasen har gjorts.

⁽¹⁾ Jfr även den analys som gjorts av kommissionens konsekvensbedömningsnämnd, GD Ekonomi och finans: "Impact Assessment on a proposal for a regulation on the Europe 2020 Project Bond Initiative (draft version of 15 September 2011)" (Ref. Ares(2011)1012531 – 23.09.2011). I punkt C 2 görs en uppmaning om att riskerna för EIB ska redovisas tydligare.

1.4 EESK konstaterar att frågor om återbetalning i samband med privatfinansierade infrastrukturprojekt inte behandlas tillräckligt ingående i kommissionens förslag. Särskilt på transportområdet bör en bredare samhällsdiskussion föras om vilka följder det kan få om användarfinansiering införs. Kommittén betonar också att det föreslagna instrumentet inte får motverka politiska beslut eller samhällsavtal som syftar till att nå hållbara ekonomiska, miljömässiga och sociala mål. Offentlig-privata partnerskapsprojekt får inte inledas på grundval av felaktiga incitament. Kommittén påminner därför om att offentlig-privata partnerskapsprojekt måste uppfylla samma skuldsättningskriterier som projekt med konventionell finansiering genom offentlig upphandling.

1.5 Kommittén anser att man genom det föreslagna riskdelningsinstrumentet bara kan mobilisera en del av de investeringsmedel som behövs för brådskande infrastrukturprojekt. EESK menar därför att de offentliga budgetarna behöver ytterligare inkomstkällor för offentliga investeringar, och vill här särskilt hänvisa till förslagen om att införa en skatt på finansiella transaktioner.

2. Inledning

2.1 Den 19 oktober 2011 lade kommissionen fram flera lagstiftningsförslag och andra förslag om hur man ska utveckla de transeuropeiska näten och infrastrukturen på områdena transporter, energi och telekommunikation. Förslagen lades fram under samlingsnamnet "Fonden för ett sammanlänkat Europa" och gäller främst den nya budgetperioden 2014–2020. Förslagspaketet innehåller bland annat riktlinjer för bidrag, vilka projekt som ska vara bidragsberättigande, hur stora investeringar som krävs och vilka nya finansieringsinstrument som behövs på de aktuella områdena. Det här yttrandet behandlar finansieringen. Övriga aspekter tas upp i andra yttranden från EESK (?).

2.2 Det lagstiftningsförslag som behandlas i det här yttrandet innehåller följande: utökad räckvidd för ramprogrammet för konkurrenskraft och innovation under innevarande budgetperiod (2007–2013) så att det även omfattar investeringar i bredbandsinfrastruktur samt ett riskdelningsinstrument för projektobligationer inom såväl informations- och kommunikationsteknik (IKT) och bredband som transeuropeiska nät (TEN) på transportområdet (TEN-T) och energiområdet (TEN-E).

2.3 Det föreslagna instrumentet har utformats mot bakgrund av att den finansiella och ekonomiska krisen har medfört svårigheter att finansiera långsiktiga investeringar med hjälp av privata medel. Målet är att även medel från kapitalmarknaderna ska investeras i långsiktiga infrastrukturprojekt. Man föreslår därför ett riskdelningsinstrument för projektobligationer som

innebär att Europeiska investeringsbanken (EIB) med hjälp av finansiellt stöd från EU:s budget får möjlighet att bevilja oprioriterade lån eller oprioriterade garantier för att minska kreditrisken för obligationsinnehavarna.

2.4 Lagstiftningsåtgärden avser en pilotfas under 2012–2013, då man ska undersöka hur riskdelningsinstrumentet påverkar möjligheterna att locka till sig privata investerare.

2.5 Riskerna delas mellan EU och EIB, och det finansiella stödet ur EU:s budget begränsas till 230 miljoner euro. EU tillhandahåller under 2012 och 2013 högst 200 miljoner euro för TEN-T-projekt och högst 10 miljoner euro för TEN-E-projekt samt under 2013 högst 20 miljoner euro för investeringar i IKT- och bredbandsinfrastruktur.

2.6 Man utgår från att EIB med hjälp av medel ur EU:s budget kan säkra den så kallade första förlusten (*first loss*) totalt sett för samtliga genomförda projekt. Den exakta övre gränsen för EIB:s risktagande ska anges i avtalet för varje enskilt projekt. Teoretiskt sett motsvarar EIB:s maximala risk det belopp som det ingångna avtalet omfattar, minus bidraget från EU:s budget. I kommissionens lagstiftningsförslag anges emellertid inget nominellt tak för EIB:s totala risktagande för samtliga projekt, vilket däremot görs för EU:s budget. I förslaget står det i stället att "den kvarstående risk som är förbunden med alla operationer ska bäras av EIB". Det åligger EIB att med hjälp av en riskanalys beräkna den kvarstående risken.

2.7 Kommissionen har som mål att via detta instrument kunna mobilisera ytterligare investeringsmedel, särskilt från den privata sektorn, och vill på så vis uppnå en hävstångseffekt. Fokus ligger främst på investerare som förvaltar försäkringar, pensionsfonder och nationella placeringsfonder och som vill ha ett säkrat och långsiktigt placeringsalternativ.

2.8 Under pilotfasen ska EU endast tillhandahålla budgetmedel genom omfördelningar, och i första hand ska man använda tillgängliga finansiella medel från det befintliga instrumentet för lånegarantier till projekt inom det transeuropeiska transportnätet (Loan guarantee instrument for TEN-transport projects, LGTT).

2.9 Medan det befintliga riskdelningsinstrumentet LGTT innebär att EIB skyddar de kommersiella långgivarna (bankerna) mot risker, handlar det lagstiftningsförslag som bedöms i detta yttrande om ett riskskydd via EIB för dem som investerar i projektobligationer. I båda fallen handlar det om att tillhandahålla riskskydd vid skuldsättning av de projektföretag som genomför infrastrukturprojekt, och i praktiken gäller det främst

(?) EESK:s yttrande om "Fonden för ett sammanlänkat Europa", EESK:s yttrande om "Riktlinjer för transeuropeiska telekommunikationsnät" och EESK:s yttrande om "Riktlinjer för det transeuropeiska transportnätet" (Se sidan 130 i detta nummer i EUT).

investeringar i form av projektfinsiering och andra offentlig-privata partnerskap. Projektsponsorerna, dvs. byggföretag, infrastrukturfonder, operatörsföretag och till viss del offentliga bolag, ansvarar normalt sett inte bara för själva byggandet utan även för drift och planering och i synnerhet för finansieringen av investeringsprojekten.

2.10 De projekt som ska få stöd under pilotfasen har ännu inte valts ut. Finansieringen ska avse tre till elva TEN-projekt på transportområdet, ett TEN-projekt på energiområdet och ett eller två IKT- eller bredbandsprojekt. Erfarenheterna från pilotfasen ska sedan leda till slutsatser inför den nya budgetperioden 2014–2020.

2.11 Frågor om återbetalning nämns endast mycket kortfattat i lagstiftningsförslaget och de åtföljande dokumenten. I en rapport från EIB om erfarenheterna från LGTT framgår det dock tydligt att detta riskdelningsinstrument betraktas som särskilt lämpligt för användarfinansierade projekt⁽³⁾. Man får utgå från att detta även gäller för de projekt som avses i det lagstiftningsförslag som behandlas här.

3. Allmänna kommentarer

3.1 EESK välkomnar i princip kommissionens förslag om att inrätta ett riskdelningsinstrument för projektobligationer för den planerade pilotfasen 2012–2013. I sitt yttrande tar kommittén här nedan upp såväl möjligheter som risker i samband med instrumentet samt även förslag och villkor, främst för instrumentets fortsatta tillämpning efter pilotfasen.

3.2 Möjligheterna består framför allt i att kunna mobilisera ytterligare investeringsmedel, så att effekten av EU:s budgetmedel ökar. Detta kan bidra väsentligt till att skapa tillväxt och innovation, förbättra konkurrenskraften för den europeiska ekonomin, nå målen i Europa 2020-strategin samt bibehålla och skapa arbetstillfällen. Genomförandet av de projekt som eftersträvas bidrar till att medborgarna kan se konkreta fördelar med den europeiska integrationen och på så vis till att stärka själva tanken med EU.

3.3 Kommittén ser emellertid också vissa risker med instrumentet och pekar på det samband som finns mellan storleken på hävstångseffekten och risktagandet med offentliga medel. Riskerna består främst av den förlusttäckning som kan behöva

göras i de investeringsprojekt som inleds. Den risk som bärs av EU-budgeten har ett tydligt tak i lagstiftningsförslaget, men när det gäller risken för EIB är det tänkt att man i det avtal som sluts mellan EIB och investerarna i samband med ett enskilt projekt samt genom EIB:s riskspridning över det totala antalet projekt ska se till att ingen ytterligare risk tillkommer för EIB:s räkning. För att man ska kunna förhindra att risktagandet får negativa konsekvenser för EIB:s ställning och anseende eller för projekt som finansieras på konventionellt sätt av EIB, bör användningen av riskdelningsinstrumentet begränsas på lämpligt sätt i förhållande till EIB:s risktagandegrad på grundval av en öppen redovisning av risktagandet. Framför allt ska EIB:s risktagande redovisas öppet⁽⁴⁾ och vid behov begränsas. Denna åtgärd bör särskilt övervägas när det gäller en fortsatt tillämpning av instrumentet under den nya budgetperioden 2014–2020 efter att erfarenheterna från pilotfasen har utvärderats.

3.4 Bedömningen av kommissionens förslag görs på grundval av dels de politiska mål som finns inom den offentliga sektorn när det gäller att tillvarata medborgarnas intressen, dels de finansiella intressen som projektobligationernas köpare har. Dessa intressen kan sammanfalla, men också vara motstridiga. Kommittén rekommenderar att man innan man börjar tillämpa det nya instrumentet ska fortsätta – och även intensifiera – samhällsdebatten om de möjligheter och risker som det kan medföra, inte minst när det gäller budgetperioden 2014–2020. Man bör då särskilt ta hänsyn till vad man har lärt sig av erfarenheterna från projektfinsiering och projekt inom ramen för offentlig-privata partnerskap.

3.5 EESK menar att projektfinsieringen måste innebära att projektskulden återbetalas med hjälp av de inkomster som är knutna till projektet. I detta sammanhang är det befogat att ta upp frågan om användarfinansiering. Energi- och telekomsektorn är redan till stor del användarfinansierad på grund av den avreglering och privatisering som skett där. Inom transportsektorn är det dock endast några få EU-medlemsstater som har infört användarfinansierad väginfrastruktur för privattrafik, och då främst på motorvägar. En bred samhällsdebatt bör föras om denna tänkbara konsekvens innan de aktuella transportprojekten genomförs.

3.6 EESK anser att man bör överväga sådana valörer på projektobligationerna att även småsparare kan investera i dem. Projektobligationerna bör inte enbart vara tillgängliga för institutionella investerare.

3.7 Syftet med det planerade riskdelningsinstrumentet får inte enbart vara att nå största möjliga hävstångseffekt när det gäller att mobilisera ytterligare privata investeringar, utan man

⁽³⁾ Se Europeiska investeringsbankens rapport "Loan Guarantee Instrument for TEN-T Projects – Mid-term Review (2011)", Luxemburg den 14 juli 2011, s. 4.

⁽⁴⁾ Jfr även ovannämnda analys som gjorts av EU-kommissionens konsekvensbedömningsnämnd, GD Ekonomi och finans, punkt C 2, (fotnot 1).

måste dessutom se till att instrumentet inte motverkar politiska beslut och samhällsavtal som syftar till att nå hållbara ekonomiska och sociala mål⁽⁵⁾. De investeringsprojekt som genomförs med hjälp av projektobligationer får exempelvis inte innebära att man bryter mot sociala, miljömässiga eller kvalitetsmässiga normer. Vid genomförandet av projekten måste hänsyn tas till kvaliteten när det gäller konstruktion och underhåll, den miljömässiga hållbarheten och att kollektivavtal och arbetsortsprincipen respekteras. Dessutom måste man se till att små och medelstora företag samt innovation främjas, att kostnaderna beräknas på grundval av den totala livscykeln, att de sociala och miljömässiga villkoren för produktionsprocessen är uppfyllda⁽⁶⁾ samt att tillgängligheten för människor med funktionshinder garanteras, så länge de objektivt kan påvisas och består av icke-diskriminerande kriterier. Man måste också förhindra att oskäliga avgifter läggs på användarna. Detta gäller i synnerhet personer som ofta eller dagligen behöver använda transportinfrastrukturen, särskilt om det saknas alternativ infrastruktur.

3.8 Med hänvisning till dessa krav anser kommittén att man måste fortsätta att utvärdera pilotfasen för initiativet om projektobligationer och skapa en bred samhällsförankring i tillräckligt god tid innan något politiskt beslut fattas om att införa riskdelningsinstrumentet för projektobligationer för budgetperioden 2014–2020. Man bör då även ta hänsyn till erfarenheterna från LGTT. Framför allt måste det råda öppenhet om de finansierade projekten, budgetanslagen och de investeringsflöden som uppstår i samband med projekten. För detta krävs det kontinuerlig resultatkontroll och regelbunden övervakning så att man i god tid kan dra slutsatser. Följande parter bör delta i utvärderingen: politiska beslutsfattare på europeisk, nationell, regional och lokal nivå, arbetsmarknadens parter och det civila samhällets organisationer på forsknings-, miljö- och konsumentskyddsområdet samt olika arbetsmarknadsorganisationer, såväl som EESK och Regionkommittén. EU:s lagstiftare bör fatta ett beslut innan den nya budgetperioden inleds. Av kommissionens dokument framgår indirekt att en utvärdering ska ske först under 2016/2017, men EESK anser att detta är för sent.

3.9 Vid projektfinansiering och offentlig-privata partnerskapsprojekt där återbetalningen garanteras med offentliga medel har de offentliga myndigheterna i praktiken samma skyldigheter när det gäller refinansiering av investeringsprojekt som vid projekt med konventionell finansiering genom offentlig upphandling. EESK påpekar ännu en gång att offentlig-privata part-

nerskapsprojekt måste uppfylla samma skuldsättningskriterier som projekt med konventionell finansiering genom offentlig upphandling⁽⁷⁾, för att man ska kunna garantera tillräcklig budgetinsyn, undvika ytterligare budgetrisker och felaktiga incitament för offentlig-privata partnerskapsprojekt samt garantera de behöriga myndigheternas rätt att välja mellan offentlig-privata partnerskapsprojekt och projekt med konventionell finansiering.

3.10 Till skillnad från vissa transportprojekt finansieras många infrastrukturprojekt på energi- och telekomområdet i EU i allmänhet med privata medel och refinansieras genom reglerade användaravgifter. Detta gäller för hela nätinfrastrukturen. Kommittén frågar sig här om EU:s lagstiftare har för avsikt att inom ramen för det föreslagna finansieringsinstrumentet ge incitament för ytterligare projekt som inte kan refinansieras fullt ut via reglerade användaravgifter. Kommittén anser att det för varje enskilt projekt på energi- och telekomområdet i detta avseende bör göras en utförlig motivering till varför man anser att projektet trots bristfälliga refinansieringsmöjligheter ändå bör få stöd för att det kommer att bidra till EU:s utveckling. Ett oeftergivet krav är att sådana projekt måste kontrolleras av EU:s lagstiftare.

4. Särskilda kommentarer

4.1 Kommissionen beskriver en situation där de offentliga investeringsmedlen inte räcker till, samtidigt som framför allt institutionella investerare förfogar över kapital som behöver placeras. Det föreslagna riskdelningsinstrumentet är en möjlig lösning på detta problem. Det finns dock åtskilliga tekniska frågor som måste tas upp vid sidan av de politiska krav som nämns i avsnitt 3. Kommittén uppmanar kommissionen att reda ut dessa frågor innan man inför det föreslagna riskdelningsinstrumentet, dock senast i samband med att instrumentet ska tas med i EU:s nya budgetram för perioden 2014–2020.

4.2 På det hela taget anser kommittén att EIB och EU:s budget inte bara bör säkra sina risker, utan även få en skälig del av vinsterna ("fair risk sharing"). Detta bör ske genom systematisk tillämpning av EIB:s risk- och prispolitik samt genom de ytterligare åtgärder som EESK föreslår för att begränsa EIB:s risktagande.

⁽⁵⁾ Vid samrådet framkom exempelvis att Europeiska järnvägsgemenskapen (CER) är kritisk till det föreslagna riskdelningsinstrumentet när det gäller järnvägstransporter. Se *Stakeholder Consultation on Europe 2020 Project Bond Initiative, Response of the European Railway and Infrastructure Companies (CER)*, 6 maj 2011, på adressen http://ec.europa.eu/economy_finance/consultation/written_responses_en.htm.

⁽⁶⁾ Se även EESK:s yttrande om "Grönbok om en modernisering av EU:s politik för offentlig upphandling med sikte på en effektivare europeisk upphandlingsmarknad", EUT C 318, 29.10.2011, s. 113.

⁽⁷⁾ Se EESK:s yttrande på temat "Privata och offentliga investeringar", EUT C 51, 17.2.2011, s. 59. Jfr även rapporten från det brittiska underhusets finanspolitiska utskott, *Private Finance Initiative*, 17:e rapporten från sammanträdesperioden 2010–2012, London den 18 juli 2011, där man framhåller att man genom att inte redovisa projekt som finansieras via Private Finance Initiative (PFI) eller offentlig-privata partnerskap i den offentliga skulden ger felaktiga incitament som motverkar målet om bästa valuta för pengarna (*best value for money*). Ordföranden i det brittiska underhusets budgetutskott, Andrew Tyrie (Konservativa partiet), tar tydligt ställning för att sådana projekt ska omfattas av skuldsättningsreglerna (se <http://www.parliament.uk/business/committees/committees-a-z/commons-select/treasury-committee/news/pfi-report/>).

4.3 Det är inte heller helt klart exakt vilken roll aktörerna har. Framför allt är det oklart vem som ska ersätta monoline-bolagens roll och fungera som en gemensam kontrollerande kreditgivare, och hur detta ska ske. I detta sammanhang är det särskilt oklart vilken roll EIB ska spela. Detta ska regleras genom framtida avtal med investerarna och genom ett avtal mellan kommissionen och EIB. EESK uppmanar EU:s lagstiftare att reda ut de tekniska detaljerna i samband med riskregleringen och omfattningen på EIB:s uppgift som kontrollerande kreditgivare inom ramen för det kommande lagstiftningsförfarandet. Detta bör ske senast innan instrumentet eventuellt införs i EU:s nya budgetram för perioden 2014–2020, så att säkerhet kan skapas för investerarna och de offentliga myndigheterna. Det föreslagna riskdelningsinstrumentet får absolut inte leda till att EIB:s ställning och anseende äventyras.

4.4 Erfarenheterna från LGTT-projekten bör utvärderas systematiskt utifrån de kriterier som nämns i avsnitt 3. Syftet är att kunna dra slutsatser om hur riskdelningsinstrumentet för projektobligationer lämpligen bör utformas och att kunna bidra till att undvika negativa konsekvenser⁽⁸⁾. I detta sammanhang bör

man också studera de olika slutsatser som olika aktörer har kommit fram till i sina utvärderingar av offentlig-privata partnerskapsprojekt.

4.5 Det finns positiva men också många negativa erfarenheter och risker i samband med projektfinansiering och offentlig-privata partnerskapsprojekt, t.ex. när det gäller avtalsförhandlingarnas längd, komplexiteten i avtalsvillkoren och aktörsförbindelserna samt osäkerheten kring efterfrågeeffekterna. Med tanke på detta frågar sig EESK om inte den bästa lösningen vore att de offentliga budgetarna ges tillräckligt med resurser så att investeringsprojekt kan genomföras via konventionell offentlig upphandling⁽⁹⁾. Kommittén välkomnar i detta sammanhang kommissionens förslag om att införa en skatt på finansiella transaktioner och upprepar sitt stöd för en sådan inkomstkälla för de offentliga budgetarna⁽¹⁰⁾.

4.6 Kommittén betonar också att det behov som kommissionen har konstaterat när det gäller fonden för ett sammanlänkat Europa (FSE) inte kan tillgodoses enbart med hjälp av projektobligationer. EESK efterlyser därför ytterligare inkomstkällor för offentliga investeringar.

Bryssel den 23 februari 2012

Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs
ordförande
Staffan NILSSON

⁽⁸⁾ Se även Europeiska investeringsbanken (fotnot 3). Flera av de kriterier som nämns i avsnitt 3 behandlas dock inte i EIB:s rapport.

⁽⁹⁾ Detta tillvägagångssätt med en bästa och näst bästa lösning förordades även av Europeiska järnvägs gemenskapens (CER) vid samrådet om det lagstiftningsförslag som är föremål för detta yttrande. Se CER (fotnot 5).

⁽¹⁰⁾ EESK:s yttrande om "Skatt på finansiella transaktioner", EUT C 44, 11.2.2011, s. 81 och EESK:s yttrande om "de Larosière-gruppens rapport", EUT C 318, 23.12.2009, s. 57.

Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om "Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om ändring av Europaparlamentets och rådets direktiv 2006/126/EG vad gäller körkort som innehåller ett förarkorts funktioner"

KOM(2011) 710 slutlig – 2011/0327 (COD)

(2012/C 143/28)

Föredragande: **Jan SIMONS**

Europaparlamentet och rådet beslutade den 17 november respektive den 14 december 2011 att i enlighet med artiklarna 91 och 304 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt rådfråga Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om

"Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om ändring av Europaparlamentets och rådets direktiv 2006/126/EG vad gäller körkort som innehåller ett förarkorts funktioner"

COM(2011) 710 final – 2011/0327 (COD).

Facksektionen för transporter, energi, infrastruktur och informationssamhället, som svarat för kommitténs beredning av ärendet, antog sitt yttrande den 3 februari 2012.

Vid sin 478:e plenarsession den 22–23 februari 2012 (sammanträdet den 22 februari) antog Europeiska ekonomiska och sociala kommittén följande yttrande med 122 röster för, 5 röster emot och 12 nedlagda röster.

1. Slutsatser och rekommendationer

1.1 För att bestämmelserna ska tillämpas på ett enhetligt sätt anser kommittén att en förordning är att föredra framför ett direktiv, så att egna tolkningar från ländernas sida utesluts.

1.2 Kommittén stöder slutmålet med kommissionens förslag, dvs. en sammanslagning av förarkort och körkort till ett enda dokument. Detta borde leda till en bättre efterlevnad av de sociala bestämmelserna om kör- och vilotider. Om vi vill få entydiga, genomförbara och effektiva bestämmelser måste vi först dock lösa ett antal problem, t.ex. dem som räknas upp under punkt 4.

1.3 Om man inte kan hitta någon lösning på dessa problem bör man undersöka samstämmigheten i den befintliga lagstiftningen på området och ändra denna på ett sådant sätt att de digitala färdskrivarna, oavsett generation, kan fortsätta användas. I denna undersökning bör man involvera arbetsmarknadsparter, tillverkare av färdskrivare och tillsynsmyndigheter.

1.4 Kommittén ställer sig tveksam till kommissionens påstående att den administrativa bördan ⁽¹⁾ kommer att minska med 100 miljoner euro årligen. Kommittén anser att det krävs riktiga belägg för detta. Kommissionens konsekvensanalys räcker inte som underbyggnad.

1.5 Om det slutligen blir tal om en sammanslagning av förarkorten och körkort bör man inte bara ingå tydliga avtal med AETR-länderna utan också med länder utanför AETR, så att den gällande lagstiftningen upprätthålls och kontrollen av dess efterlevnad sker på ett enhetligt och korrekt sätt.

1.6 Kommissionen borde tydligt klarlägga hur man tänker lösa de problem som anges i punkt 4 i detta yttrande och som hänger samman med en sammanslagning av förarkorten och körkortet med hjälp av ett mikrochip. Ett alternativ är kanske att förse körkortet med två separata mikrochip, men detta kommer med största sannolikhet inte att lösa alla problem.

2. Inledning

2.1 Den 11 november 2011 offentliggjorde kommissionen sitt "Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om ändring av Europaparlamentets och rådets direktiv 2006/126/EG vad gäller körkort som innehåller ett förarkorts funktioner" (COM(2011) 710 final). Europaparlamentet och rådet har i enlighet med artiklarna 91 och 304 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt uppmanat EESK att utarbeta ett yttrande i ämnet.

2.2 Vi uppskattar att vi blir rådfrågade i detta ärende. Vi anser nämligen att denna fråga är viktig för att bättre sociala bestämmelser ska kunna tillämpas på transporter av passagerare och varor på väg.

2.3 Kommissionens förslag knyter an till kommissionens förslag till förordning om ändring av förordning nr 3821/85 om färdskrivare vid vägtransporter ("färdskrivarförordningen") och om ändring av förordning nr 561/2006 om kör- och vilotider för förare.

2.4 Kommittén antog vid sin plenarsession den 7 december 2011 ett yttrande om de förordningar som nämns i punkt 2.3 ⁽²⁾ och förklarade redan då följande om förslaget i fråga: "Kommittén ställer sig positiv till kommissionens förslag om

⁽¹⁾ I den nederländska versionen av kommissionens meddelande talas det i motiveringsdelen felaktigt om "administratiekosten", dvs. administrativa kostnader.

⁽²⁾ EUT C 43, 15.2.2012, s. 79–81.

sammanslagning av förarkort och körkort vilket skulle bidra till att öka säkerheten och minska den administrativa bördan i fall då detta är möjligt”.

2.5 Kommissionens förslag handlar om att slå samman förarkort och körkort. Detta skulle minska risken för bedrägerier och den administrativa bördan skulle på sikt minska, eftersom det inte längre är två utan bara ett dokument som ska förvärfvas och utfärdas. Kommissionen uppskattar att den åsyftade besparingen kommer att uppgå till ungefär 100 miljoner euro årligen.

3. Allmänna kommentarer

3.1 Kommittén förespråkar enhetliga bestämmelser som gör att så få missförstånd som möjligt kan uppstå kring tolkningen. Kommissionen har utformat sitt förslag som ett förslag till direktiv, förmodligen eftersom bestämmelserna om körkort också har fastställts i form av ett direktiv. Detta ger dock medlemsstaterna möjlighet till egna tolkningar. Kommittén undrar om det inte vore lämpligare med ett förslag till förordning.

3.2 Kommittén stöder målet bakom kommissionens förslag, dvs. att bättre kunna kontrollera efterlevnaden av de sociala bestämmelserna inom vägtransportsektorn och samtidigt minska antalet bedrägerier och den administrativa bördan. Kommittén anser dock att man först måste lösa ett antal problem, som nämns i punkt 4.

3.3 När det gäller de besparingar på 100 miljoner euro årligen som kommissionen förväntar sig på grundval av konsekvensanalysen, anser kommittén att sammanslagningen av förarkorten och körkort inte utgör någon garanti för denna besparing. En sammanslagning av dokument innebär inte per definition att effektiviteten ökar och kostnaderna minskar.

3.4 Kommittén undrar om kommissionens förslag om förarkort och körkort i ett och samma dokument är en tillräcklig garanti för en förare om denne blir kontrollerad i ett AETR-land utanför EU. Viktigast är att man vid införandet av ny lagstiftning ingår tydliga avtal, inte bara med de andra AETR-länderna utan också med länder utanför AETR, om hur bestämmelserna ska upprätthållas och efterlevnaden av dem kontrolleras.

3.5 Om man inte kan hitta någon enkel lösning på alla de problem som hänger samman med kommissionens förslag och som bland annat nämns i denna och följande punkt bör man undersöka samstämmigheten i den befintliga lagstiftningen på området och ändra denna på ett sådant sätt att de digitala

färdskrivarna, oavsett generation, kan användas även i fortsättningen. I denna undersökning bör man involvera alla berörda aktörer: arbetsmarknadsparter, tillverkare av färdskrivare och tillsynsmyndigheter.

4. Särskilda kommentarer

4.1 Kommissionen klargör inte tillräckligt tydligt hur man tänker lösa de problem som hänger samman med en sammanslagning av förarkort och körkort med hjälp av ett mikrochip.

4.1.1 Ett exempel är överträdelser av kör- och vilotiderna: Detta skulle leda till att körkortet drogs in. I många fall är detta oproportionellt.

4.1.2 Mikrochippen för förarkort har inte samma specifikationer som för körkort. Innebär detta att lagstiftningen för digitala färdskrivare måste anpassas?

4.1.3 Bestämmelserna om indragning av förarkort är inte desamma som för körkort. Dessa bestämmelser har fastställts i både EU-lagstiftning och nationell lagstiftning och är därför svåra att harmonisera.

4.1.4 Körkort kan i vissa länder användas som identitetshandling. Om föraren legitimerar sig med detta kort är han tvungen att ta ut det ur korthållaren. Samtidigt är det dock förbjudet att ta ut förarkortet ur färdskrivaren medan registrering pågår, oavsett om detta sker under körning eller annan aktivitet.

4.1.5 I vissa medlemsstater används redan i dag en kombination av yrkesexamen för förare och körkort. En sammanslagning av körkort och förarkort kommer att leda till att det kombinerade kortet får större spridning.

4.1.6 Sammanslagningen kan få följder för AETR-överenskommelsen. Dessa måste kartläggas och lösas innan kommissionens förslag godtas.

4.1.7 Enligt kommissionens förslag kommer mikrochipet för körkortet också att innefatta tillämpningarna för förarkortet. Det faktum att dessa dokument har olika specifikationer innebär dock ett problem. Kommittén kan godta att körkortet förses med inte bara ett utan två mikrochip.

Bryssel den 22 februari 2012

Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs
ordförande

Staffan NILSSON

Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om "Det civila samhällets roll i förbindelserna mellan Europeiska unionen och Chile"

(2012/C 143/29)

Föredragande: **Filip HAMRO-DROTZ**

Medföredragande: **Francisco SILVA**

I ett brev av den 1 augusti 2011 begärde Europaparlamentet i enlighet med artikel 304 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt att Europeiska ekonomiska och sociala kommittén (EESK) skulle utarbeta ett förberedande yttrande om

"Det civila samhällets roll i förbindelserna mellan Europeiska unionen och Chile".

Facksektionen för yttre förbindelser, som svarat för kommitténs beredning av ärendet, anordnade en studieresa till Chile i september 2011 och antog sitt yttrande den 24 januari 2012.

Vid sin 478:e plenarsession den 22–23 februari 2012 (sammanträdet den 22 februari) antog Europeiska ekonomiska och sociala kommittén följande yttrande med 138 röster för och 7 nedlagda röster:

1. Rekommendationer

1.1 Europaparlamentet har uppmanat EESK att utarbeta föreliggande yttrande i syfte att inom ramen för förbindelserna mellan EU och Chile analysera det civila chilenska samhällets roll, samt det aktuella läget när det gäller artikel 10 i associeringsavtalet mellan EU och Chile, som undertecknades 2002. Enligt denna artikel ska en gemensam rådgivande kommitté EESK–Chile inrättas för det civila samhället, men denna har dock aldrig instiftats på grund av att det saknas en institutionell motsvarighet till EESK i Chile.

1.2 EESK välkomnar de goda politiska förbindelserna mellan EU och Chile som utan tvivel underlättats genom associeringsavtalet. Kommittén stöder en översyn av associeringsavtalet som gör det möjligt att lägga till ett kapitel om hållbar utveckling, stödåtgärder som underlättar ett reellt erkännande och tillämpning av ILO:s grundläggande konventioner och en omorientering av samarbetet som fokuserar på att stärka det civila samhället och projekt av gemensamt intresse, såsom innovation, hållbar utveckling, konsumentskydd och utbildning.

1.3 EESK uppmanar parterna i associeringsavtalet och behöriga internationella organisationer som är etablerade i Chile att erbjuda allt det institutionella, politiska, operativa och finansiella stöd som civilsamhällesorganisationerna i Chile behöver för att bygga upp sin styrka och sin kapacitet, så att de kan bli värdefulla samtalspartner både i den sociala och den civila dialogen på nationell nivå och gentemot det europeiska civila samhället på bilateral nivå.

1.4 EESK framhåller att den sociala dialogen mellan arbetsgivare och fackföreningar är oerhört viktig. Den utgör en grundval för den ekonomiska och sociala konsensus som har en avgörande betydelse för att utvecklingen ska åtföljas av social sammanhållning, och den är en utgångspunkt för en bredare civil dialog mellan de politiska instanserna och de ekonomiska och sociala aktörerna. Allt detta bör leda till en rättvisare omfördelning av rikedomarna, en öppnare politik och en viktigare roll för arbetsmarknadens parter och organisationerna i det civila samhället.

1.5 EESK betonar vikten av att det inrättas ett ekonomiskt och socialt råd eller ett motsvarande organ i Chile. Detta skulle stärka möjligheterna att konsolidera dialogen mellan det civila samhällets olika aktörer och mellan dessa aktörer och myndigheterna, samtidigt som det skulle skapa förutsättningar för att så snart som möjligt genomföra artikel 10 i associeringsavtalet. Kommittén är beredd att bidra till detta arbete på grundval av sina erfarenheter av liknande verksamhet i andra länder.

1.6 I enlighet med vad man kom överens om med de chilenska organisationerna vid undersökningsuppdraget i Chile i september 2011 kommer EESK med stöd av Chiles regering och EU att anordna ett seminarium för de aktörer som är mest representativa för det civila chilenska samhället, i anslutning till det sjunde mötet för det organiserade civila samhället i EU, Latinamerika och Västindien (i Santiago de Chile, 2012). Vid detta seminarium kommer man att diskutera intresset för och möjligheterna att inrätta ett rådgivande organ för det civila samhället i Chile som kan fungera som en motpart till EESK enligt artikel 10 i avtalet.

1.7 Man kommer även att diskutera andra frågor av gemensamt intresse med det civila samhällets aktörer, exempelvis möjligheterna till kapacitetsuppbyggnad, nödvändigheten att fortsätta och förbättra informationsutbytet och möjligheten att i framtiden regelbundet anordna andra gemensamma aktiviteter. För att genomföra detta samarbete krävs det att parterna i associeringsavtalet bidrar med ekonomiskt stöd.

2. De politiska, ekonomiska och sociala förhållandena i Chile

2.1 Politiska förhållanden

2.1.1 Chile är en av Sydamerikas mest stabila och välmående nationer och en referenspunkt i fråga om långvarig ekonomisk tillväxt som drivits på av råvarupriserna, representativa politiska partiers makttillträde, en växande internationell roll, samt en ökande handel med Stilla-havsområdet.

2.1.2 Efter två årtionden med en demokratisk regering bestående av center-vänsterkoalitionen *Concertación*, som sedan 2006 leds av Michelle Bachelet, tillträdde president Sebastián Piñera den 11 mars 2010 för en mandatperiod om fyra år efter sin valseger i spetsen för center-högerkoalitionen *Coalición por el Cambio*.

2.1.3 Under de senaste månaderna har det politiska läget i Chile påverkats av betydande sociala proteströrelser ledda av studenter och med stöd av fackföreningarna. Andra viktiga politiska frågor i nuläget är de sociala skillnaderna och regeringens uppbackning av det kontroversiella HidroAysén-projektet, som kan leda till att fem vattenkraftsdammar anläggs i den chilenska delen av Patagonien. De demonstrationer och skolockupationer där man efterlyser utbildningsreformer för att ge alla samhällsgrupper i landets samtliga regioner tillgång till offentlig utbildning av god kvalitet bör särskilt framhållas.

2.1.4 Det chilenska civila samhällets åsikt är att dessa protester är ett uttryck för missnöje bland medborgarna. De kräver en bättre omfördelning av rikedomarna, större inflytande i samhället och ökad politisk öppenhet. De sociala organisationerna är medvetna om betydelsen av den nuvarande politiska situationen i Chile, som i linje med deras ambitioner bör leda fram till en ändring av landets författning som utarbetats av Pinochet, och av valsystemet som försvårar politisk förnyelse, samt av det socioekonomiska systemet som främjar tillväxt grundad på export av ett fåtal råvaror, vilket bidrar till en otillfredsställande fördelning av välståndet.

2.2 Den ekonomiska situationen

2.2.1 Chile är ett medelinkomstland på den övre delen av skalan. Tillväxten i Chile var 5,2 % år 2010.

2.2.2 Chile är världens klart största producent av koppar, som utgör 60 % av landets export. Banksektorn är mycket stark och ackumulerar stora vinster, bland annat tack vare mycket höga räntor och förvaltning av pensionsfonder. Trots styrkan hos denna sektor och andra ekonomiska sektorer har Chiles höga tillväxt emellertid inte kunnat bromsa uppsplittringen av andra sektorer i produktionssystemet, till exempel livsmedels- och fiskerisektorerna. År 2008 påverkades Chiles ekonomi av följderna av den globala ekonomiska krisen, men i mindre utsträckning än många andra ekonomier i världen, något som gäller så gott som samtliga latinamerikanska ekonomier.

2.3 Sociala förhållanden

2.3.1 Chile är ett av de länder som uppvisar de största ojämlikheterna med avseende på inkomst per capita. Enligt uppgifter som offentliggjordes i mitten av 2010 ökade fattigdomen i Chile till 15,1 % och den extrema fattigdomen till 3,7 % mellan 2006 och 2009 jämfört med 13,7 % respektive 3,2 % år 2006.

2.3.2 Arbetslösheten steg till runt 9,6 % under 2010, i hög grad beroende på konsekvenserna av den globala krisen som påverkade Chile negativt under de båda föregående åren. Detta

har främst drabbat unga människor och kvinnor. Många av de arbetstillfällen som skapats på senare tid återfinns inom service-sektorn, och andelen informellt arbete är hög.

2.3.3 Chile kommer på 45:e plats av 169 i UNDP:s index för mänsklig utveckling för 2010, vilket betyder att det är det högst placerade latinamerikanska landet. Standarden i fråga om bostäder, utbildning och hälsa har förbättrats. Löneskillnaderna har emellertid ökat: 5 % av de rikaste hushållen har en inkomst per capita som är 830 gånger högre än inkomsten för 5 % av de fattigaste hushållen. 75 % av de anställda tjänar cirka 1 000 US-dollar, jämfört med en BNP per capita på 16 000 US-dollar. Av detta framgår att arbetsmarknaden inte bidrar till en omfördelning av inkomsterna. Pensionssystem förekommer knappast. Barn, ungdomar, kvinnor och ursprungsbefolkningen⁽¹⁾ är de befolkningsgrupper som drabbas hårdast av fattigdom och social utestängning. Uppgifterna visar på samband mellan fattigdom och skolgång, mellan fattigdom och arbetslöshet och mellan fattigdom och arbetslöshet bland kvinnor⁽²⁾. Ojämlikheten mellan kvinnor och män är mycket stor, och Chile kommer på 75:e plats bland 109 länder med avseende på ojämlikhet mellan könen. Arbetslagstiftningen är i allmänhet svag. Det finns restriktioner i fråga om kollektivförhandlingar och strejkrätt, andelen anställda som omfattas av kollektivavtal överstiger inte 6 %, och det finns inga bestämmelser på nationell nivå som uppmuntrar kollektivförhandlingar. Dessutom är skatterna låga och de har en regressiv struktur.

2.3.4 Debatten om utbildningsmodellen är för närvarande den centrala problemställningen när det gäller situationen i Chile. Detta beror inte enbart på att många familjer är högt skuldsatta på grund av utbildningskostnaderna för barnen. Kravet att utbildning ska betraktas som en rättighet som ska garanteras av staten för att ge alla möjlighet att utbilda sig har kommit i fokus för den nationella debatten och mobiliserat hela det chilenska samhället. Ett stort problem är att utbildningen administreras av kommunerna. Med anledning av de pågående protesterna har regeringen inlett förhandlingar med relevanta aktörer om en reform av utbildningssystemet.

2.4 Chile i dagens internationella sammanhang

2.4.1 Sedan Chile åter blev ett demokratiskt land 1990 har landet varit en aktiv deltagare på den multilaterala scenen, spelat en konstruktiv roll inom FN och dess organ och deltagit i FN:s och EU:s fredsbevarande insatser. Viktiga internationella organisationer som ILO, Consumers International, FN och ECLAC har sina regionala högkvarter i Chile.

2.4.2 På internationell nivå är Chile en aktiv och konstruktiv medlem av FN:s råd för mänskliga rättigheter. År 2009 ratificerade Chile stadgan för Internationella brottmålsdomstolen (ICC) och den internationella konventionen till skydd för alla människor mot påtvingade försvinnanden. Chilenare innehar en rad viktiga internationella poster, t.ex. verkställande direktör för

(1) Cirka 4,6 % av befolkningen, främst mapucheindianer.

(2) Uppgifter från OECD och den nationella socioekonomiska studien 2009 – www.ministeriodesarrollosocial.gob.cl.

FN:s enhet för jämställdhet och kvinnors egenmakt (UN Women), generaldirektör för ILO och generalsekreterare i Amerikanska samarbetsorganisationen (OAS)⁽³⁾. I januari 2010 blev Chile som första sydamerikanska land medlem av OECD.

2.4.3 Chile är medlem i organisationen Ekonomiska samarbetet i Asien och Stilla-havsområdet (Apec) och associerad medlem i Mercosur och Andinska gemenskapen. Landet innehar för närvarande ordförandeskapet i Riogruppen och Gruppen för Latinamerika och Karibien, och är tillsammans med Venezuela medordförande i Gemenskapen för Latinamerikas och Västindiens stater (Celac).

2.4.4 Chiles handelspolitik har av tradition koncentrerats på att underteckna så många frihandelsavtal som möjligt. När det gäller energiförsörjningen är Chile beroende av import för att täcka tre fjärdedelar av sitt energibehov. Landet har inte kärnkraft och importerar flytande gas från länderna vid Stilla havet och Nordsjön. Dess fossila energiresurser är begränsade och den chilenska energipolitiken är baserad på kol, vilket får negativa effekter för miljön. På det strategiska planet bör det långsiktiga perspektivet i den chilenska energipolitiken förstärkas och bli mer varierat.

2.4.5 I jämförelse med de flesta andra länder i Latinamerika har Chile i dag en väl utvecklad infrastruktur, även när det gäller ny teknik.

3. Förbindelserna mellan EU och Chile

3.1 Förhållandet mellan EU och Chile, som grundar sig på associeringsavtalet från 2002, är allmänt sett utmärkt. Det omfattar ett brett spektrum av kontakter och samordning på det politiska området samt i handels- och samarbetsrelaterade frågor. De pågående sektorsdialogerna mellan EU och Chile avser följande frågor: regionalpolitik, katastrofberedskap, framtiden för det bilaterala samarbetet, sysselsättningspolitik och mänskliga rättigheter.

3.2 EU är en av Chiles viktigaste handelspartner och den viktigaste källan till utländska direktinvesteringar. Frihandelsavtalet mellan EU och Chile, som har lett till en betydande ökning av det bilaterala handelsflödet under det senaste decenniet, omfattar handel med varor och tjänster, investeringar, offentlig upphandling och konkurrens. EU är den viktigaste marknaden för Chiles export, och handelsbalansen uppvisar ett överskott på 45 miljarder euro till förmån för Chile. Associeringsavtalet uppfyller emellertid inte förväntningarna med avseende på sysselsättning, samarbete och hållbar utveckling.

3.3 EU-marknaden tar emot betydande mängder exportvaror från bl.a. livsmedels- vin- och tobakssektorn, samt trä- och kopparindustrin. Europa är en viktig leverantör av halvfabrikat och kapitalvaror till den chilenska ekonomin. I avtalet föreskrivs att båda parter ytterligare ska avreglera handeln med jordbruksprodukter och tjänster.

3.4 EU har avsatt sammanlagt 41 miljoner euro för samarbetet med Chile under perioden 2007–2013. Halvtidsöversynen, som slutfördes 2010, bekräftade att de viktigaste prioriterade sektorerna, dvs. social sammanhållning, innovation och konkurrenskraft, högre utbildning och miljö, är av fortsatt stor betydelse. Utvecklingssamarbetet med Chile bör emellertid utvidgas till andra områden mot bakgrund av landets sunda ekonomiska nivå. Chile efterlyser själv insatser i syfte att etablera strategiska förbindelser som bygger på partnerskap, och som i högre grad inriktas på frågor av allmänt intresse. Även EU undersöker möjligheten att införa element som mer stämmer överens med de gemensamma värderingarna vid översynen av avtalet 2012.

3.5 Det civila chilenska samhällets utvärdering av resultaten av associeringsavtalet är inte särskilt positiv. Fackföreningar, små och medelstora företag, icke-statliga organisationer och organisationer inom den tredje sektorn, exempelvis konsumentorganisationer, betraktar associeringsavtalet nästan som ett frihandelsavtal. De beklagar också att det inte har lett till några förbättringar för dem, inte ens när det gäller samarbetsprojekten, där man påtalar att regeringen ingripit direkt utan att först samråda med de förmodade mottagarorganisationerna. Organisationerna kräver att man i högre grad fokuserar på projekt som syftar till att stärka det civila samhället på lång sikt, bekämpa ojämlikhet, stärka den sociala sammanhållningen och konsumtionen samt främja sammanslutningar inom enskilda sektorer (det finns 12 000 företagsbaserade fackföreningar och 39 000 företagare enbart inom transportsektorn). Det vore även önskvärt att EU:s medel förutom till icke-statliga organisationer även kanaliseras till organisationer inom den tredje sektorn, exempelvis konsumentorganisationer och småföretag. Utöver artikel 10 finns det även andra artiklar om samarbete i associeringsavtalet, exempelvis artiklarna 41 och 48, till vars innehåll aktörerna i det civila samhället kan lämna konstruktiva bidrag.

3.6 Med utgångspunkt i artikel 11 har EU konsulterat det chilenska civila samhället om genomförandet av avtalet (t.ex. vid det första sociala forumet 2006 och det andra sociala forumet i september 2011). De chilenska aktörerna har uttalat ett stort intresse för ett ökat informationsutbyte med europeiska aktörer samt för ett förverkligande av avtalets artikel 10. Europeiska kommissionen och Europeiska utrikestjänsten synes målmedvetet gå in för att fortsätta konsulteringen samt att prioritera betydelsen av det civila samhället.

4. Det civila samhället i Chile: nuvarande situation och utsikterna till samarbete

4.1 De chilenska civila samhällsorganisationernas analys med avseende på dialog och deltagande är föga hoppgivande. Enligt deras åsikt saknas den politiska viljan att upprätta ett rådgivande organ för det civila samhället i Chile, delvis av politiska och ideologiska orsaker, delvis av rädsla för att ett sådant organ ska utvecklas till en tredje lagstiftande församling som kan konkurrera med de befintliga. Även om det verkar existera olika grader och arter av kontakter med det civila samhällets aktörer under beredningen av ny lagstiftning, förefaller dessa kontakter föga strukturerade. Rent generellt saknas det nationsövergripande mekanismer för medborgardeltagande på nationell nivå som kan bidra till att kanalisera sociala konflikter och avvärja sociala

⁽³⁾ Michelle Bachelet, Juan Somavía, respektive José Miguel Insulza.

urladdningar av den typ som nu skett. På regional och lokal nivå saknas representativitet inom de lokala och regionala myndigheterna, eftersom dessa utses direkt av centralregeringen.

4.2 Chile har tre stora fackförbund: Den största är *Central Unitaria de Trabajadores (CUT)*. De båda andra, *Central Autónoma de Trabajadores (CAT)* och *Unión Nacional de Trabajadores (UNT)*, är grupper som brutit sig ur den förstnämnda. Interna stridigheter förhindrar en strukturerad dialog mellan fackförbunden och mellan dem och arbetsgivarna. Alla är emellertid eniga om att arbetsmarknadsdialogen i Chile har allvarliga brister, och man stöder inrättandet av effektiva mekanismer för en social dialog och ett ekonomiskt och socialt råd i Chile. Det råder även enighet om behovet av att inrätta en mekanism för dialog med det europeiska civilsamhället inom ramen för associeringsavtalet.

4.3 Fackföreningstillhörigheten i Chile ligger på 12–13 %. Dessa siffror är mycket höga inom gruv-, bank- och handelssektorn, och det finns extremt många fackföreningar (cirka 12 000), de flesta på företagsnivå. Dialogen mellan arbetsmarknadens parter i Chile är följaktligen mycket uppsplittrad. Fackföreningarna har en svag förhandlingsposition, särskilt på sektorsnivå, och eftersom de största fackförbunden inte samarbetar saknas den samordning som är nödvändig för att en dialog ska kunna inledas. De båda dialoger mellan CUT och CPC som lanserats av ILO har inte skapat tillräckligt förtroende för att man ska kunna tala om en kontinuerlig process.

4.4 Den största arbetsgivarorganisationen i Chile är *Confederación de la Producción y el Comercio (CPC)* som omfattar alla de viktigaste ekonomiska sektorerna. Den samarbetar med fackföreningarna när det gäller enskilda frågor och med ILO i ett trepartsorgan för anständiga arbetsvillkor. Man har emellertid aldrig diskuterat frågan om att eventuellt inrätta ett ekonomiskt och socialt råd med fackföreningarna eller en strukturell dialog om förhållandet mellan arbetsmarknadens parter. De små och medelstora företagen företräds av organisationen Conupia.

4.5 Den chilenska småindustrin är underutvecklad och svagt organiserad, föga konkurrenskraftig och sårbar; lönerna är låga och den ingår inte i exportsektorn. Den står emellertid för 80 % av sysselsättningen i både den formella och den informella sektorn. Därutöver finns det i Chile en omfattande koncentration av några få betydande, så gott som oreglerade ekonomiska aktörer med stort samhällsinflytande, exempelvis banksektorn.

4.6 Conadecus och Odecu är de främsta konsumentorganisationerna, men deras betydelse och inflytande i samhället är mycket svagt. Båda organisationerna efterlyser ett större deltagande i EU:s samarbetsprojekt inom ramen för associeringsavtalet.

5. Slutsatser

5.1 EESK anser att även om associeringsavtalet inte förorsakar några större problem vad gäller genomförandet så bör det uppdateras, bland annat för att man ska kunna införa ett kapitel om hållbar utveckling i avtalets handelskapitel, i linje med de

senaste handelsavtalen. Det civila samhällets deltagande är en viktig aspekt när det gäller att upprätthålla förbindelser som grundar sig på respekt för ekonomiska, sociala, arbetsrelaterade och miljömässiga rättigheter samt konsumenträttigheter. Kapitlet om samarbete bör bidra till att stärka och involvera de socioekonomiska aktörerna och till att ge målen en ny inriktning, från ett klassiskt utvecklingssamarbete till andra mål av gemensamt intresse, exempelvis utbildning, innovation och utveckling av produktionsstrukturen. EESK anser att de civila samhällsorganisationerna i Chile måste involveras i utvärderingen av associeringsavtalet.

5.2 EESK är redo att samarbeta med de olika EU-institutionerna beträffande sektorsdialogerna med Chile i frågor av gemensamt intresse som utbildning, företagens sociala ansvar, hållbar utveckling, social dialog, sysselsättning, konsumentskydd och konsumentupplysning samt social sammanhållning.

5.3 EESK välkomnar att de chilenska myndigheterna på både regerings- och parlamentsnivå har erkänt att landet inte respekterar artikel 10 i avtalet, och att man offentligt uttryckt sin avsikt att råda bot på detta förhållande. Kommittén har noterat den chilenska regeringens senaste projekt vad gäller att systematiskt inrätta mekanismer för information till och samråd med det civila samhället på samtliga styresnivåer. EESK välkomnar denna avsikt, men vill ändå framföra vissa försiktiga reservationer i fråga om förslag som snarare verkar inriktade på att öka antalet tillfälliga mekanismer för olika områden och sektorer än på att inrätta ett enda övergripande, rådgivande organ som under alla omständigheter skulle kunna komplettera de olika mekanismerna.

5.4 EESK anser att det krävs en enorm insats i fråga om politiskt stöd och internt arbete i syfte att förstärka de relevanta organisationerna i det chilenska civila samhället och bygga upp deras kapacitet så att de kan erkännas som konstruktiva partner såväl inom ramen för det allmänna institutionella samrådsförfarandet (den civila dialogen) som när det gäller förhållandet mellan arbetsmarknadens parter (den sociala dialogen).

5.5 EESK stöder inrättandet av ett chilenskt institutionellt organ för det civila samhällets deltagande som återspeglar mångfalden inom det chilenska civila samhället. I likhet med EESK bör det baseras på principerna om representativitet, oberoende och legitimitet för de organisationer som är företrädda i organet. Erfarenheterna visar att inrättandet av en institution med dessa egenskaper kräver samförstånd mellan det civila samhällets olika sektorer. Kommittén är beredd och kapabel att bidra till detta arbete på grundval av sina erfarenheter av liknande verksamhet i andra länder. Positiva exempel på detta i Latinamerika är samarbetet med rådgivande organ inom det civila samhället såsom Brasiliens råd för ekonomisk och social utveckling, rådgivande kommittén för det centralamerikanska integrationssystemet (CC-SICA) och Mercosurs rådgivande ekonomiska och sociala forum.

5.6 Enligt EESK:s synsätt är de sociala skillnader och de pro-
teströrelser som för närvarande förekommer i Chile ytterligare ett skäl att skapa viktiga kanaler för dialog och samråd med det civila samhället i beslutsfattandet och den offentliga politiken.

5.7 Ett rådgivande organ skulle också underlätta utvecklingen av förbindelserna mellan EU:s och Chiles civilsamhällesorganisationer och vara ett positivt steg mot starkare band mellan EU och Chile, genom att den gemensamma rådgivande kommitté som föreskrivs i artikel 10 i associeringsavtalet så snart som möjligt inrättas.

5.8 Den gemensamma rådgivande kommittén EU–Chile bör bidra till utvecklingen, övervakningen och tillämpningen av associeringsavtalet. Dess uppgifter skulle bestå i att yttra sig över remisser från associeringskommittén och associeringsrådet i alla frågor som ingår i avtalet. Gemensamma rådgivande kommittén

skulle också på eget initiativ kunna utfärda yttranden eller rekommendationer i frågor som rör avtalet, och i detta syfte hålla ett årligt sammanträde med den gemensamma kommittén EU–Chile.

5.9 EESK gläder sig åt det intresse som den gemensamma parlamentariskommittén EU–Chile visat och det stöd som den gett när det gäller att genomföra artikel 10 i associeringsavtalet. Den gemensamma parlamentariskommittén och den framtida gemensamma rådgivande kommittén bör upprätthålla smidiga och regelbundna förbindelser i syfte att utbyta synpunkter på uppföljningen av avtalet.

Bryssel den 22 februari 2012

*Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs
ordförande*

Staffan NILSSON

Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om "Ändrat förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av förordning (EG) nr 726/2004 vad gäller information till allmänheten om receptbelagda humanläkemedel och vad gäller säkerhetsövervakning"

KOM(2011) 632 slutlig – 2008/0255 (COD)

(2012/C 143/30)

Den 28 november 2011 beslutade rådet att i enlighet med artiklarna 114 och 168.4 c i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt rådfråga Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om

"Ändrat förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av förordning (EG) nr 726/2004 vad gäller information till allmänheten om receptbelagda humanläkemedel och vad gäller säkerhetsövervakning"

COM(2011) 632 final – 2008/0255 (COD).

Eftersom kommittén redan uttalat sig om det aktuella förslagens innehåll i sitt yttrande CESE 1025/2009 av den 10 juni 2009 (*), beslutade EESK vid sin 478:e plenarsession den 22–23 februari 2012 (sammanträdet den 22 februari 2012) med 119 röster för och 6 nedlagda röster att inte utarbeta något nytt yttrande i frågan utan hänvisa till sin ståndpunkt i ovannämnda dokument.

Bryssel den 22 februari 2012

Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs
ordförande

Staffan NILSSON

(*) EUT C 306, 16.12.2009, s. 33.

Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om "Ändrat förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om ändring av direktiv 2001/83/EG vad gäller information till allmänheten om receptbelagda läkemedel och vad gäller säkerhetsövervakning"

KOM(2011) 633 slutlig – 2008/0256 (COD)

(2012/C 143/31)

Den 28 november 2011 beslutade rådet att i enlighet med artiklarna 114 och 168.4 c i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt rådfråga Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om

"Ändrat förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om ändring av direktiv 2001/83/EG vad gäller information till allmänheten om receptbelagda läkemedel och vad gäller säkerhetsövervakning"

COM(2011) 633 final – 2008/0256 (COD).

Eftersom kommittén redan uttalat sig om det aktuella förslagens innehåll i sitt yttrande CESE 1022/2009 av den 10 juni 2009 ⁽¹⁾, beslutade EESK vid sin 478:e plenarsession den 22–23 februari 2012 (sammanträdet den 22 februari) med 135 röster för och 7 nedlagda röster att inte utarbeta något nytt yttrande i frågan utan hänvisa till sin ståndpunkt i ovannämnda dokument.

Bryssel den 22 februari 2012

Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs
ordförande

Staffan NILSSON

⁽¹⁾ EUT C 306, 16.12.2009, s. 18.

Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om "Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om ändring av direktiv 2004/40/EG om minimikrav för arbetstagares hälsa och säkerhet vid exponering för risker som har samband med fysikaliska agens (elektromagnetiska fält) i arbetet (18:e särdirektivet enligt artikel 16.1 i direktiv 89/391/EEG)"

KOM(2012) 15 slutlig – 2012/0003 (COD)

(2012/C 143/32)

Den 1 februari 2012 och den 2 februari 2012 beslutade rådet respektive Europaparlamentet att i enlighet med artiklarna 153 och 2 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt rådfråga Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om

"Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om ändring av direktiv 2004/40/EG om minimikrav för arbetstagares hälsa och säkerhet vid exponering för risker som har samband med fysikaliska agens (elektromagnetiska fält) i arbetet (18:e särdirektivet enligt artikel 16.1 i direktiv 89/391/EEG)"

COM(2012) 15 final – 2012/0003 (COD).

Eftersom kommittén stöder förslaget, som inte föranleder några särskilda kommentarer, beslutade EESK vid sin 478:e plenarsession den 22–23 februari 2012 (sammanträdet den 22 februari) med 138 röster för, 4 röster emot och 9 nedlagda röster att avge ett positivt yttrande om förslaget.

Bryssel den 22 februari 2012

Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs
ordförande

Staffan NILSSON

Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om "Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av rådets förordning (EG) nr 1217/2009 om upprättandet av ett informationssystem för jordbruksföretagens redovisningsuppgifter för att belysa inkomstförhållanden och andra ekonomiska förhållanden i jordbruksföretag inom Europeiska gemenskapen"

KOM(2011) 855 slutlig – 2011/0416 COD

(2012/C 143/33)

Europaparlamentet och rådet beslutade den 13 december 2011 respektive den 2 februari 2012 att i enlighet med artiklarna 43.2 och 304 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt rådfråga Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om

"Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av rådets förordning (EG) nr 1217/2009 om upprättandet av ett informationssystem för jordbruksföretagens redovisningsuppgifter för att belysa inkomstförhållanden och andra ekonomiska förhållanden i jordbruksföretag inom Europeiska gemenskapen"

COM(2011) 855 final – 2011/0416 COD.

Eftersom kommittén stöder förslaget beslutade man vid sin 478:e plenarsession den 22–23 februari 2012 (sammanträdet den 22 februari) med 130 röster för och 9 nedlagda röster att avge ett positivt yttrande om förslaget.

Bryssel den 22 februari 2012

Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs
ordförande

Staffan NILSSON

<u>Informationsnummer</u>	Innehållsförteckning (forts.)	Sida
2012/C 143/14	Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om "Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om marknader för finansiella instrument och om ändring av förordning (EMIR) om OTC-derivat, centrala motparter och transaktionsregister" KOM(2011) 652 slutlig – 2011/0296 (COD)	74
2012/C 143/15	Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om "Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om ändring av direktiv 2004/109/EG om harmonisering av insynskraven angående upplysningar om emittenter vars värdepapper är upptagna till handel på en reglerad marknad och om ändring av kommissionens direktiv 2007/14/EG" KOM(2011) 683 slutlig – 2011/0307 (COD)	78
2012/C 143/16	Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om "Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om Europeiska socialfonden och om upphävande av förordning (EG) nr 1081/2006" KOM(2011) 607 slutlig – 2011/0268 (COD)	82
2012/C 143/17	Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om "Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om Europeiska unionens program för social förändring och social innovation" KOM(2011) 609 slutlig – 2011/0270 (COD)	88
2012/C 143/18	Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om "Förslag till rådets beslut om riktlinjer för medlemsstaternas sysselsättningspolitik" KOM(2011) 813 slutlig – 2011/0390 (CNS)	94
2012/C 143/19	Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om "Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om inrättande av ett program för hälsa och tillväxt, det tredje fleråriga programmet för EU-åtgärder på hälsoområdet för perioden 2014–2020" KOM(2011) 709 slutlig – 2011/0339 (COD)	102
2012/C 143/20	Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om "Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om säkerhet för prospekterings-, undersöknings- och produktionsverksamhet för olja och gas till havs" KOM(2011) 688 slutlig – 2011/0309 (COD)	107
2012/C 143/21	Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om "Förslag till rådets förordning om ett gemenskapssystem för registrering av transportörer av radioaktivt material" KOM(2011) 518 slutlig	110
2012/C 143/22	Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om "Förslag till rådets direktiv om fastställande av grundläggande säkerhetsnormer för skydd av arbetstagarnas och allmänhetens hälsa mot de faror som uppstår till följd av joniserande strålning" KOM(2011) 593 slutlig – 2011/0254 (NLE)	113
2012/C 143/23	Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om "Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om inrättande av Fonden för ett sammanlänkat Europa" KOM(2011) 665 slutlig – 2011/0302 (COD)	116
2012/C 143/24	Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om "Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om riktlinjer för transeuropeiska telekommunikationsnät och om upphävande av beslut nr 1336/97/EG" KOM(2011) 657 slutlig – 2011/0299 (COD)	120

2012/C 143/25	Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om "Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om riktlinjer för transeuropeiska energiinfrastrukturer och om upphävande av beslut nr 1364/2006/EG" KOM(2011) 658 slutlig – 2011/0300(COD)	125
2012/C 143/26	Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om "Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om unionens riktlinjer för utbyggnad av det transeuropeiska transportnätet" KOM(2011) 650 slutlig – 2011/0294 (COD)	130
2012/C 143/27	Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om "Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av beslut nr 1639/2006/EG om att upprätta ett ramprogram för konkurrenskraft och innovation (2007–2013) och av förordning (EG) nr 680/2007 om allmänna regler för gemenskapens finansiella stöd på området transeuropeiska nät på transportområdet och energiområdet" KOM(2011) 659 slutlig – 2011/0301 (COD)	134
2012/C 143/28	Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om "Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om ändring av Europaparlamentets och rådets direktiv 2006/126/EG vad gäller körkort som innehåller ett förarkorts funktioner" KOM(2011) 710 slutlig – 2011/0327 (COD)	139
2012/C 143/29	Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om "Det civila samhällets roll i förbindelserna mellan Europeiska unionen och Chile"	141
2012/C 143/30	Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om "Ändrat förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av förordning (EG) nr 726/2004 vad gäller information till allmänheten om receptbelagda humanläkemedel och vad gäller säkerhetsövervakning" KOM(2011) 632 slutlig – 2008/0255 (COD)	146
2012/C 143/31	Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om "Ändrat förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om ändring av direktiv 2001/83/EG vad gäller information till allmänheten om receptbelagda läkemedel och vad gäller säkerhetsövervakning" KOM(2011) 633 slutlig – 2008/0256 (COD)	147
2012/C 143/32	Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om "Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om ändring av direktiv 2004/40/EG om minimikrav för arbetstagares hälsa och säkerhet vid exponering för risker som har samband med fysikaliska agens (elektromagnetiska fält) i arbetet (18:e särdirektivet enligt artikel 16.1 i direktiv 89/391/EEG)" KOM(2012) 15 slutlig – 2012/0003 (COD)	148
2012/C 143/33	Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om "Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av rådets förordning (EG) nr 1217/2009 om upprättandet av ett informationssystem för jordbruksföretagens redovisningsuppgifter för att belysa inkomstförhållanden och andra ekonomiska förhållanden i jordbruksföretag inom Europeiska gemenskapen" KOM(2011) 855 slutlig – 2011/0416 COD	149

PRENUMERATIONSPRISER 2012 (exkl. moms, inkl. frakt och porto)

<i>Europeiska unionens officiella tidning</i> , L- och C-serierna, endast pappersversion	22 officiella EU-språk	1 200 euro per år
<i>Europeiska unionens officiella tidning</i> , L- och C-serierna, pappersversion + årsutgåva på dvd	22 officiella EU-språk	1 310 euro per år
<i>Europeiska unionens officiella tidning</i> , L-serien, endast pappersversion	22 officiella EU-språk	840 euro per år
<i>Europeiska unionens officiella tidning</i> , L- och C-serierna, månatlig (kumulativ) utgåva på dvd	22 officiella EU-språk	100 euro per år
Tillägg till <i>Europeiska unionens officiella tidning</i> (S-serien), meddelanden och offentliga kontrakt, dvd, 1 nummer per vecka	flerspråkig: 23 officiella EU-språk	200 euro per år
<i>Europeiska unionens officiella tidning</i> , C-serien – allmänna uttagningsprov	Antal språk beroende på uttagningsprov	50 euro per år

Europeiska unionens officiella tidning (EUT) ges ut på EU:s officiella språk, och det går att prenumerera på den i 22 olika språkversioner. Den består av två serier: L (lagstiftning) och C (meddelanden och upplysningar).

Varje språkversion kräver en separat prenumeration.

Enligt rådets förordning (EG) nr 920/2005 som offentliggjordes i EUT L 156 av den 18 juni 2005 är Europeiska unionens institutioner under en övergångsperiod inte skyldiga att avfatta och offentliggöra alla rättsakter på iriska. Den iriska utgåvan av EUT säljs därför separat.

En prenumeration på tillägget till EUT (S-serien: meddelanden och offentliga kontrakt) omfattar en flerspråkig dvd med alla de 23 officiella språkversionerna.

Prenumeranter på EUT kan på begäran få de olika bilagorna till tidningen. När en bilaga ges ut meddelas prenumeranterna detta genom ett "meddelande till läsarna" i *Europeiska unionens officiella tidning*.

Försäljning och prenumeration

Prenumerationer på olika tidskrifter, såsom *Europeiska unionens officiella tidning*, kan beställas från någon av våra kommersiella distributörer. En lista över dessa finns på följande Internetadress:

http://publications.europa.eu/others/agents/index_sv.htm

Via EUR-Lex (<http://eur-lex.europa.eu>) har du kostnadsfritt direkt tillgång till Europeiska unionens lagstiftning. På webbplatsen kan du söka i *Europeiska unionens officiella tidning* samt i fördrag, lagstiftning, rättspraxis och förberedande rättsakter.

Mer information om Europeiska unionen finns på <http://europa.eu>

Europeiska unionens publikationsbyrå
2985 Luxemburg
LUXEMBURG

SV